

KOYARWAR MASU KAWO SAUYI NA ASALI

Jagorar Malami nataron horaswa guda tara
don taimakawa al'ummomi su koya, kuma su karfafa
'Yancin Addini Ko Imani ga kowa.

“Kowa na da‘yancin tunani, nazari da addini;
wannan 'hakkin ya haɗa da ‘yancin
canza addinin sa ko imani, da kuma ‘yanci,
ko dai shi kaɗai ko tare da wasu,
a fili ko a 'boyeya bayyana addinin
sa ko imani ta hanyar koyarwa,
aikatawa, ibada da bin al’ada.”

Kudurin Duniya kan ‘Hakkin ‘Dan’Adam,
Sashe na 18

ABUBUWAN DA KE CIKI

Jagorar masu jagorantar horaswa

Godiya da jinjina.....	5
Dalilin da ya sa muke bukar masu kawo sauyi na asali?.....	6
Su wanene ke bayan Koyarwar Masu kawo Saui na Asali?	7
Sakonni daga abokan hulfar mu	8

BANGARE NA A YADDA ZA AYI AMFANI DA WADANNAN KAYAYYAKI

Gabatar da Koyarwar Masu kawo Saui na Asali.....	11
Yadda za a yi amfani da kayayyaki.....	13
Yadda ake shiryawa don kowanne sashi.....	15
Bayani game da gudanarwar sashi (Facilitation)	17
Yadda za a amsa tambayoyi masu sarkakiya	21
Martani da izini.....	29

BANGARE NA B KAYAYYAKIN KWAS

SASHI NA 1 BUKATUN 'DAN'ADAM – 'HAKKIN 'DAN'ADAM – ABUBUWAN DA SUKA RATAYA AKAN 'DAN'ADAM

Bayani akan sashi.....	32
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	35
Takardar gabatarwa da hada labaran masu kawo saui na asali	41

SASHI NA 2 GABATAR DA 'YANCIN TUNANI, NAZARI, ADDINI DA IMANI (YAKI)

Bayani akan sashi.....	46
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	49
Wakokin sarewa da ganga (Labarin YAKI).....	56
Takardar gabatarwa.....	60
Labari na mai kawo saui: Labarin Peter, Pakistan.....	64

SASHI NA 3 ABUBUWAN MASU YAWA MA BANBANTA A GAREMU

Bayani akan sashi.....	65
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	68
Takardar gabatarwa tare da labarin Sameh da Hanaa, Egypt	75

SASHI NA 4 SABAWA'YANCIN ADDINI KO IMANI

Bayani akan sashi.....	78
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	80
Takardar gabatarwa.....	85
'Dan takaitaccen wasan kwaikwayo akan YAKI na minti biyu	92
Labari na mai kawo saui: Labarin Fasto James da Imam Ashafa	95

SASHI NA 5 'YANCIN ADDINI KO IMANI A CIKIN AL'UMMARMU

Bayani akan sashi.....	96
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	99
Takardar gabatarwa.....	107
Labari na mai kawo saui: Labarin Emina, Bosnia Herzegovina	109

SASHI NA 6 LABARU MASU BIRGEWA WA 'DANDA SUKA SAMI KARFAFAWA DAGA DABARU

Bayani akan sashi.....	111
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	114
Takardar gabatarwa.....	121
Labaran masu kawo sauyi daga qasashen Indiya, Denmark da Kyrgyzstan	124

SASHI NA 7 MAGANA GAME DA DABARU

Bayani akan sashi.....	126
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	128

SASHI NA 8 TAFIYARMU TA KAWO SAUYI

Bayani akan sashi.....	132
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	135
Takardar gabatarwa.....	140

SASHI NA 9 TAFIYARMU TA KAWO SAUYI (CI GABA)

Bayani akan sashi.....	144
Tsarin sashi da akayi dalla-dalla.....	146

BANGARE NA C TAKARDUN DA ZA A IYA DUBAWA

Muhimman alkawuran 'Hakkin 'Dan'Adam da suka shafi 'Yancin Addini Ko Imani (YAKI)....	151
Nemo bayani akan YAKI a Kasarku.....	153
Cigaba da koya: Wasu kayan aikin da koyarwa ta yanar gizo	155
Jerin aiyukan.....	159

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

A hanyar hadin da ke dama (link), za ku iya samun duk abin da kuke bukata, a ciki har da:

- Gabatarwar PowerPoint don kowane sashi.
- Rubuce-rubucen gabatarwa a cikin Word don ku gyara da daidaita su da yanayin ku da masu sauraro.
- Takardun
- Katunan wasanni da fosta don amfani da su a cikin aikinn.

www.forb-learning.org/ha/changemakers/course-materials

Nemi
**ABUBUWAN DA
AKE BUKATA**

SAURAN NAU'IKAN HARSUNA

Wannan jogorar masu saukaƙa kawasda duk kayan dake tare da shi suna Samuwa a cikin harsuna daban-daban. Duba Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali ko yana samuwa a cikin harshen ku anan.

www.forb-learning.org/changemakers-languages

Nemo
**SAURAN NAU'IKAN
HARSUNA.**

Godiya da jinjina

MUNA GODIYA ga ma'aikatan rukuni-rukunin jagororin Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali, saboda goyon baya mai zurfi a cikin haɓɓaka kayan aiki da tsarin gwaji.

- Galina Kolodzinskaia, Majalisar Addini Ta Kyrgyzstan
- Hala Farid Faris, Misira (Egypt)
- Hamman Haddad, Takarob for Civil Society Development, Jordan
- Hidayah Maulidi Duda, Zanzibar Interfaith Centre, Tanzaniya
- Irfan Engineer, Center for Study of Society and Secularism, Indiya
- Reb. Jimmy M. I. Sormin, Communion of Churches in Indonesia
- Melisa Nguyen, Vietnam Freedom of Religion or Belief Roundtable
- Mike Gabriel, National Christian Evangelical Alliance of Sri Lanka (NCEASL)
- Tehmina Kazi, mai zaman kanta kuma kwararre kan YAKI, UK
- Reb. Ukoha Ngwobia, The Presbyterian Church of Najeriya

GODIYA ga waɗannan mutane saboda gudummawar su da sharhin su:

Lisa Winther, Kristine Tveit da Aledander Borello Krosby (Stefanus Alliance International), Kristina Patring da Niklas Eklöv (SMC Faith in Development), Tabitha Schroder-Knudsen, Ida Schmidt da Filip Buff-Pedersen (CKU), Lan Yu Tan, Gry Zierau da Sidsel-Marie Winther Prague (Fabo), Chian Yew Lim da Michael Weiner (UN OCHCR).

KARIN GODIYA TA MUSAMMAN ga duk wanda ya raba labaran sa namasu sauya al'amura tare da mu.

An samar da wannan littafin netare da tallafin kuɗi daga kasar Norway. Abubuwan da ke dauke a cikin wannan littafin alhakin dandalin koyon YAKI ne kawai kuma ba za a iya dauka cewa ya na nuna ra'ayin gwamnatin kasar Norway ba ne.

Dalilin da ya sa muke bukatar masu kawo sauyi na Asali?

A duk faɗin duniya, mutane masu bin addinai da akidu daban-daban suna fuskantar take 'Hakkin Dan'Adam na 'Yancin Addini Ko Imani (YAKI). A wurare da yawa, waɗannan take hakkin na kara muni. Matsalolin suna da bambanci dangane da yanayi, tsanani da girman su, amma wariya, kalaman kiyayya, laifukan kiyayyada tashin hankali suna yaɗuwa a duniya bakidaya.

Takunkumin da gwamnatoci ke sanyawa kan 'yancin mutane na yin ibada da bayyana akidun su cikin lumana ita ma matsala ce babba, wacce ke da nasaba da raguwar sararin aiki ga kungiyoyin al'umma. A cikin lokuta da dama, munin abubuwa da ake gani a yau ya karu sakamakon annobar COVID-19.

Take 'yancin addiniko imani (YAKI) yana shafar maza da mata ta hanyoyi daban-daban. Mata musamman masu fuskantar matsananciyar wariya ta hanyar dokokin da ake gina su bisa tushen addini, kuma suna fuskantar cin zarafi saboda jinsin su.

Duk waɗannan take haƙin 'yancin addini ko imani suna haddasa wahala mai yawa ga mutane da kuma haifar da rashin zaman lafiya a cikin al'umma. Saboda haka, akwai bukatar gaggawa don kawo sauyi. Kuma wannan sauyin yana bukatar zuwa daga sama zuwa kasa da kuma kasa zuwa sama.

Al'ummar da ke cikin 'yancin da daidaito, zaman lafiya da adalci ba za su tabbata ba, ba tare da namijin koƙaridaga shugabannin da jami'an gwamnati ta hanyar inganta dokoki da tabbatar da adalci ba. Amma kuma, wannan koƙari daga sama ba zai yiwu ba sai an samu goyon baya da matsin lamba daga kasa Bugu da kari, yawancin cin zarafi da mutane ke fuskanta na faruwa ne tsakanin su da abokan aikin su, makwabtansu, a makarantu da gidaje. Don haka, sauyi yana bukatar zuwa daga kasa.

Mutane da dama suna damuwa da irin take hakkin baƙin da ke faruwa a cikin al'ummomin su amma basu san yadda za su kawo sauyi ba. Suna bukatar ilimi da dabarun aiki don faukar matakan da suka dace. Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali yana da burin ba da wannan karfin, ta hanyar samar da ilimi, sauya tunani da hanyoyin aikin don fahimtar da juna tsakanin addinai da kuma matsaya bisa Hakkin Dan'Adam.

Muna fatan kuna son taka rawar gani a wannan sauyi cikin yankin ku, kuma muna fatan abin gabatarwar da Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali za su taimaka muku wajen cimma hakan.

Katherine Cash

Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani

Su wanene ke bayan Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali?

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali an kirkireshi shi ne ta Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani (Dandalin Koyon YAKI) tare da haɗin gwiwar mutane da kungiyoyi dake sha'awar kare 'yancin addini ko imani ga kowa da kowa (YAKI).

Dandalin koyon YAKI yana samar da tsarin kayan koyo, kwas-kwasai da hanyoyin sadarwa don taimakawa mutane, al'umma da masu yanke hukunci don su yi koyi, su fahimta da kuma kare 'yanci Addini Ko Imani. Wannan dandalin wani shiri ne na kungiyar Haɗin gwiwar Kasashen Nordic kan 'Yancin Addini Ko Imani (NORFORB), tare da kungiyoyin addini da kungiyoyin kare 'Hakkin Dan'Adam da cigaban kasa, da cibiyoyin bincike daga sassan duniya.

Wasu abubuwan gabatarwa daga Dandalin Koyon YAKI sun haɗa da wasu gajerun fina-finai guda takwas da ke bayani kan 'yancin addini ko imani da yadda ake iya takaita shi (a cikin harsuna daban-daban). Kwas na horar da masu horarwa kan YAKI a yanar gizo. Kwas a yanar gizo mai sauƙin samuwa kan YAKI da jinsi. Kayan aiki daban-daban ga masu horarwa kan YAKI.

NEMI KARIN

bayani a yanar

gizonmu:

forb-learning.org

Yadda aka kirkireshi kwas din

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali an kirkireshi shi ne a cikin shekarun 2020-2021 ta ma'aikatan Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani (Dandalin Koyon YAKI) tare da haɗin gwiwar wata kungiya (reference group) daga kungiyoyin fararen hula da na addini a kasashe goma dake nahiyoyin Afirka, Asiya, yankin MENA da Turai. Wannan kungiyar ta kunshi mutane daga musulmai, kiristoci, masu bin addinin Buddha da waɗanda ba su da wata takamaimiyar akida ta addini.

Manufar mu ita ce kir-kirar wani tsari na ba da horo da zai kasance mai amfani, mai sauƙin fahimta da aiwatarwa a matakin al'umma a cikin kowanne irin muhalli mai kwarya-kwaryan tsaro. Wannan na nufin kir-kirar kwas din da kowanne mai fasahar sanin makamar aiki zai iya gabatarwa, ko da kuwa ba shi da zurfin sani kan 'hakkin Dan'Adam. Haka nan, duk wani da ya halarta (ko da kuwa bai da wani babban mataki na ilimi) zai iya fahimta da shiga cikin kwas din cikin sauƙi.

Saboda haka, mun mayar da hankali kan abubuwa guda uku:

- Hanyar koyarwa da ke farawa daga inda mutane suke. Mun yi amfani da raba labarai, bayar da shaidar rayuwa, koyo ta hanyar kwarewa da sadarwa ta hoto wajen gabatar da tunani, maimakon karantarwa bisa nazari ko rubutattun takardu.
- Hanyoyin aikace-aikace da za su ba mutane damar kawo sauyi a cikin al'ummomin su na gida.
- Saukayyadda zaa gudanar da kwas din, ta hanyar samar da duk abubuwan da mai gabatarwa yake bukata.

Bayan an kammala kir-kira da tsara kwas din, mambobin kungiyoyi na mutane 12-25 daga Indiya, Jordan, Najeriya da Tanzaniya sun gudanar da gwajin kwas. Mahalarta kwas din sun haɗa da, Direbobin Taksi, 'Yankasuwa, Maɗinka, Malaman Makaranta, Ma'aikatan Jinkai, Malaman Makarantun Allo, Membobin Majami'u, Shugabannin kungiyoyin matasa da daliban jami'a. Martani daga mahalarta da masu gabatar da kwas din ya nuna goyon baya da karbuwa mai yawa. Saboda haka, aka gyara wasu abubuwa bisa shawarwarin da aka samu domin kwas din ya fi dacewa da bukatun mutane.

Nordic Ecumenical Network on
Freedom of Religion or Belief

NORFORB

FORB Learning
Platform

Sakonni daga abokan hulɗar mu

Gabatarwa daga Majalisar Majami’u Ta Duniya

“Tun bayan da Kuduroyin Duniya kan 'Hakkin 'Dan'Adam ta bayyana 'yancin tunani, nazari da addini a shekarar 1948, al'ummomin duniya daban-daban sun yi kokarin fahimta da fassara abubuwan da ke cikin waɗannan hakkin. An tattauna akan dokoki, ka'idoji da tsare-tsare da dama a inda aka kafa, aka yi su kana aka yi amfani da su a faɗin duniya. Amma abin takaici, yawancin su ba su cika bai wa mutane damar cin moriyar wannan hakki gabaɗaya ba. Amma duk da waɗannan dokoki da tsare-tsare, ba su da wata ma'ana idan ba a san su ba, kuma ba a fahimce su ba daga talakawan kasa karewa da inganta duk wani Hakkin 'Dan'Adam yana farawa ne daga gidaje, tsakanin iyalai, ma'kawfa da kuma al'umma.

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali an tsara shi ne domin irin waɗannan al'ummomi da ba su da cikakken sani game da 'Hakkin 'Dan'Adam da dokoki. Kwas ɗin yana taimakawa wajen kalubalanta tare da sauya tunani, da kuma kawar da tsoron da mutane ke yi waɗanda ke da bambancin a kida ta hanyar labarun rayuwa da hanyoyin koyarwa da hoto.

Kwas ɗin zai kuma ba wa masu sauya al'amura da kasa damar zama jagororin kare hakkoƙi 'yancin addini ko imani. Wannan kwas ɗin zai zama kayan aiki mai muhimmanci ga mambobin majalisar majami'u da sauran abokan hulɗa, yayin da muke kokarin karfafa fahimta da amincewa da 'yancin addini ga kowa da kowa, ba tare da la'akari da addini ko imani ba.

“Bambance-bambance ba an yi su ba ne domin su raba mu ko su nesanta mu ba. Maimakon haka, an yi mu daban-daban ne domin mu gane cewa muna buƙatar juna.”

Archbishop Desmond Tutu

JENNIFER PHILPOT-NISSEN, SHUGABAR SHIRIN-'HAKKIN 'DAN'ADAM DA DA 'DAUKAR MAKAMAI TA MAJALISAR MAJAMI'U TA DUNIYA.

“Karfin sauyi da Kwazon Horon Masu Sauya Al'umma na Gida (Local Changemakers Course) yake da shi ba shi da tamka; tasirinsa na ci gaba da yaɗuwa yana sake fasalta al'ummomi a faɗin Afirka. An tsara wannan kwas ɗin ta yadda yake da sauƙin fahimta kuma ya dace kwarai da yanayin al'ummomin gida, kamar mabuɗin da ke buɗe kofa zuwa sabbins damammaki. A yau, cibiyar horar da masu kare 'yancin addini ko imani (FORB) ta kungiyar PROCMURA a yankin Saharar Afirka ta karu zuwa kusan mutane dari uku da hamsin (350) masu kishin kawo sauyi da masu kare FORB duk suna amfani da wannan muhimmiyar hanya ta ilimi. Wannan yana nuna karuwa mai karfi a fannin ilimi: fahimta da ra'ayoyi suna sauyawa, halaye suna bunkasa, kuma kwarewar inganta 'yancin addini na kara karfi. Fassarar wannan kayan horo kwanan nan zuwa Kiswahili wata babbar nasara ce, wadda ake sa ran za ta kara zurfafa fahimta game da FORB a kasashen Gabashin Afirka, musamman ta hanyar karfafa mata su tsaya da karfi wajen kare hakkoƙinsu. Ga PROCMURA, goyon bayan 'yancin addini ba kawai wata dabara ba ce; shi ne ginshikin da ake gina zaman lafiya tare da juna da kuma ci gaba mai dorewa a kai.”

RT. REV. NATHAN SAMWINI, BABBAN MAI BA DA SHAWARA, PROCMURA

“Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali din na da matuar amfani a Afirka, inda al’adu ke da matuƙar tasiri. Kwas din ya taimaka wajen tattauna batutuwa masu sarƙaƙiya, buƙe zuka da samar da sabbin fahimta. PROCMURA, wanda ya sadaukar da kai a wajen nema da tabbatar da zaman lafiya tsakanin Kiristoci da Musulmai, yana ganin wannan kwas din a matsayin muhimmiyar gudummawa wadda PROCMURA za ta iya amfani da ita wajen aiwatarwa da nasarar shirye-shiryenta a ko’ina a cikin ƙasa shen Afirka har da ma bayanta baki daya. Muna alfahari da cewa an fassara shi zuwa harshen Hausa, don haka al’ummomin Afirka da dama za su iya cin gajiyar sa.”

REV. KOMI ADRAKE, MAI BA DA SHAWARA, PROCMURA (SHIRIN KYAUTATA DANGATAKAR KIRISTOCI DA MUSULMAI A AFIRKA)

“Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali kayan aiki ne mai daraja don haɓaka da kuma iganta fahimta da mutunta ‘yancin Addini ko Imani (YAKI) a cikin al’ummomin ƙasashen Afirka. Hanyar haɗin kai da mahallin yana ƙarfafa yan wasan kwaikwayo na asali – masu fafutuka, jagororin imani, da malamai – don magance ƙalubalen cikin gida yayin haɓaka zama ɗan ƙasa. Ta hanyar samar da masu gudanarwa da kayan aiki masu amfani da dabaru masu daidaitawa, kwas din yana samar da sarari don gudanarwa mai ma’ana, mafita ta al’umma, da haɗin kan zamantakewa na dogon lokaci. A matsayina na mai ba da horo kuma mai ba da shawara, na ga yadda wannan albarkatu ke zaburar da sauyi ta fuskar mutunci da hakkin ‘Dan’Adam.”

FRED NYABERA, DARAKTAN ZARTARWA, ARIGATOU INTERNATIONAL – KAWO KARSHEN TALAUCI GA YARA, KUMA MALAMIN KOYAR DA MASU KOYARWAR YAKI TARE DA DANDALIN KOYO NA YAKI.

“Tare da abokan hulɗa hamsin a ƙasashe sama da bakwai sun yiaiki tukuru don haɓaka ƙungiyoyi masu zaman lafiya da haɗin kai ta hanyar YAKI, Haɗin gwiwa don ayyukan Addini da dabaru (HGDAADD) (JISRA), muna farincikin maraba da Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali. Kwas din yana ba da kayan aiki masu muhimanci ga masu kawo sauyi da kuma ƙarfafa gudanarwa tsakanin al’ummomin addini. Ya fi bai wa mata, matasa da sauran masu buƙatar ilimi damar shiga. Muna godiya ga Manhajar Koyo ta YAKI saboda waɗannan damarmakin koyon da ta samar, kuma muna fatan ganin cigaba a nan gaba.”

CHRISTINA MAASDAM, JISRA CONSORTIUM COORDINATOR

“A yankunan da mutane basu da ingantaccen ilimin boko, wannan kwas ya ba mu damar cimma manufofin mu. Ilimi mai sauƙi da fahimta game da ‘yancin addini ko imani yana taimakawa wajen gina fahimta da jituwa tsakanin al’ummomin addini. Wannan kwas yana bai wa shugabannin addini damar zama jagororin zaman lafiya da haɗin kai. Kwas din harwayau ya bamu damar taimakon mutane su fahimta kuma su wanzar da alaƙa tsakanin masu addinai. A takaice dai, malaman addinai da masu ruwa da tsaki tare da sabbin hanyoyi na ilimi game da ‘Yancin Addini Ko Imani, YAKI, za su zamo masu riƙe da linzamin ciyar da zama tare da lumana.

MAMBOBIN JISRA CONSORTIUM, MALI

“A shekarar 2019, manyan shugabannin addinai daga sassan duniya sun haɗu don kirkiro da sabon shugabanci ga ƙungiyar Religions for Peace. ɗaya daga cikin muhimman alƙawuran da suka ɗauka shi ne kare ‘yancin tunani, nazari kan imani – musamman a matakin al’umma. Sun fahimci cewa ‘yancin yin addini wata hanya ce ta tabbatar da adalci, ‘hakkin ‘Dan’Adam da dimuƙraɗiyya. Wannan kwas zai taimaka matuƙa wajen ƙarfafa gudanarwa da gina zaman lafiya bisa tushen ‘yancin ‘Dan’Adam.”

AZZA KARAM, BABBAN SAKATARE, RELIGIONS FOR PEACE

BANGARE NA A

Yadda za ayi amfani
da wadannan
kayayyaki

Gabatar da Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali (Local Changemakers Course) wani jerin tarukan horarwa ne guda tara, kowanne na awa biyu. An tsara su ne domin bai wa kungiyoyin matasa da manya damar koyon muhimmancin 'yancin addini ko imani (YAKI) a takaice, ga kowa da kuma karfafa su wajen kare shi a cikin al'ummomin su.

Wannan jagorar mai horarwa da duk wasu kayan koyarwa dake tare da wannan suna nan kyauta don ku yi amfani da su. Kuna iya daidata su zuwa ga yanayin ku yadda ya dace. Ana samun su cikin harsuna daban-daban ta wannan [likau din](#).

Nemo
**ABUBUWAN DA
AKE BUKATA**
[a nan](#).

Menene manufar wannan horo?

Wannan shiri yana da manyan manufofi guda huɗu:

- Don taimaka mana mu fahimta tare da daraja bambancin da ke tsakanin al'umma.
- Don fahimtar hakkin mu na dan'Adam, ciki har da 'yancin addini ko imani.
- Don gano matsalolin da suka shafi 'yancin addini ko imani a cikin al'ummar mu.
- Don nemo hanyoyin warware wadannan matsaloli tare da juna.

Ga wa aka shirya wannan horo?

Wannan shiri an shirya shi ne don mutanen da ke matakin kasa da kasa – wadanda ke da damuwa game da matsalolin da suka shafi 'yancin addini ko imani a cikin al'ummar su kuma suke son sanin yadda za su kawo sauyi.

Ba a bukatar kowanne irin gogewa ko ilimi game da 'Hakkin Dan'Adam kafin shiga shirin. Abin da ake bukata shi ne: Budadden tunani, sha'awa wajen gina al'ummomi masu zaman lafiya da daidaito, da kuma shirin shiga gudanarwa mai amfani da nazari tare da juna. Shirin an tsara shi ne don kungiyoyi masu mutum shabiyu zuwa shahudu, amma ana iya gyara shi don kanana da kuma manyan kungiyoyi.

Kodayake an tsara shirin ne da kwararru daga Afirka, Gabas ta Tsakiya da Asiya a zuciya, mun yi imani cewa abubuwan da ke cikinsa suna da amfani a kowanne irin yanayi.

“Abu mafi kyau game da shirin shi ne yadda ya kasance mai jan hankali da dacewa ga damuwar jama'a, kuma a lokaci guda yana da sauƙin gudanar wa. Wannan wata gagarumar fahimta ce!”

HIDAYA DUDE, MAI SHIRYA KOYARWAR, TANZANIYA

“Shirin masu canza tunani, ga yadda ra'ayoyin mutane ke sauyawa yayin da ake cigaba da sashin. Za mu sake gudanar da shi nan ba da dacewa ba.”

IRFAN ENGINEER, MAI SHIRYA KOYARWAR, INDIYA

“Shirin horarwan ya buɗe idon mahalarta game da dukkan hanyoyin da za su iya bi don mayar da martani ga take 'Hakkin Dan'Adam. Ya taimaka musu wajen karfafa basirar su a cikin shirye-shiryen aiwatar da ayyuka. Sakamakon haka, za su kara zama jagororin sauyi masu tasiri a cikin al'ummomin su.”

HAMMAM HADDAD, MAI SHIRYA KOYARWAR, JORDAN

Wa zai iya jagorantar wannan horo?

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali (Local Changemakers Course) shiri ne na gudanarwa da juna, wanda ya haɗa da ayyukan tsakanin rukunai, wasanni, labarai, gudanarwa, kwaikwayo da gabatarwa. Duk wanda ke da kwarewa a jagorantar hanyoyin koyarwa masu gudanarwa tare da manya da matasa na iya gudanar da shi. Jagorar mai koyarwa da sauran kayan koyarwa suna ba da cikakken bayani kan yadda ake gudanar da kowacce zaman koyarwa.

Ba lallai ne mai shiryawa ya kasance kwararre ko mai ilimi kan 'Hakkin 'Dan'Adam ko 'yancin addini ko imani ba don gudanar da shirin. Ana ba da duk bayanin da ake bukata, ciki har da rubutattun bayanai da PowerPoint don gabatarwa kan batutuwan da ake gudanarwa. Aikin mai koyarwa ba shi ne zama masanin komai ba, amma jagorantar mahalarta cikin tsarkin koya a gana da juna tare da zurfafa tunani.

Abu mafi muhimmanci ga mai shiryawa shi ne jin daɗin yanayi – wato, iya fahimtar ko wasu batutuwa suna da sauƙin gudanarwa ko kuma suna da hatsari, tare da daidaita tsarin koyarwa yadda ya dace. Haka nan, yana da muhimmanci ya san yadda ake sarrafa rukunin mutane idan har aka samu matsaloli ko shakku a lokacin gudanarwa.

BAYANI! Nemi bayani da zai taimaka maka wajen gina kwarewar hoyarwar a faji 17-20. Dafaji 15 Zaka samu cikakken bayani.

Me shirin koyarwar ya kunsu, kuma yaya aka tsara shi?

Shirin koyarwar yana da sashin koyarwa guda tara waɗanda ake gudanarwa kai tsaye, kowanne na tsawon awa biyu. Ana gudanar da shi a bangare biyu.

Bangare na ɗaya (Sashi na 1-5), Wannan bangare yana mayar da hankali ne kan karfafa ilimi da inganta tunani domin shirya zukata da tunani don zama jagorin sauyi. Mahalarta za su samu horarwa game da 'Hakkin 'Dan'Adam da 'yancin addini ko imani. Za su nazarci yadda tunaninsu ke kallon waɗanda ke da bambanci da su. Sannan za su kuma karfafa kwarewar su a fannin nazarin yanayi da matsalolin al'umma.

Bangare na biyu (Sashi na 6-9): Wannan bangare yana mai da hankali ne kan kwarewa da aiki. Mahalarta za su koyi hanyoyin da za a iya amfani da su don kare 'yancin addini ko imani da sauran 'Hakkin 'Dan'Adam. Za a jagorance su wajen kir-kirar tsare-tsaren aiki don magance matsalar da suka gano a cikin al'ummar su. Waɗannan zaman suna mayar da hankali ne a kan kwarewa da kuma aiki.

Duba sauran kayan karatun domin karin bayani.

“Ayyukan sun kasance masu kayatarwa, labaran sun kasance masu ban sha'awa, kuma mahalarta sun yi marmarin yin magana. Ina ganin wannan shirin horaswa zai dace da duk wanda ke sha'awa kan waɗannan batutuwa, daga matakin kasa har zuwa waɗanda ke da matsakaicin ilimi game da 'Hakkin 'Dan'Adam. Wata gagarumar kwarewa ce a gare ni a matsayin mai koyarwa.”

UKOHA NGWOBIA, MAI SHIRYA KOYARWAR, NAJERIYA

“Shirin ya kasance na musamman – ya haifar da gudanarwa da damai! Rukunin ya kasance mai matuƙar bambance-bambance tsakanin juna – Musulmai, Kiristoci, Baha'i da Druze. Ba koyaushe yake da sauƙi a samu matsaya ɗaya ba, amma gudanarwar ta kasance mai kyau matuƙa.”

HAMMAM HADDAD, MAI SHIRYA KOYARWAR, JORDAN

Yadda za a yi amfani da kayayyaki

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali a matsayin shiri na sashin koyarwa guda tara wanda ke daukar kimanin sa'o'i shatakwaszuwaashirin(18-20. Ana iya gudanar da wadannanzaman a cikin kwanaki uku, akarshen makonni biyu, ko kuma a cikin lokaci mai tsawo, misali sashi daya a mako.

Domin saukaka wa masu koyarwa gudanar da shirin, muna samar da duk kayan da ake bukata don gudanar da sashin koyarwa.

A kowane sashi, akwai tsarin shiri da aka riga aka tanada, tare da kayan koyarwa na tallafi, ciki har da rubutattun jawabai da aka riga aka shirya, gabatarwar Powerpoint, Takarda da za a rabawa mahalarta, da kuma kayan ayyuka kamar katuna da fosta.

Yawancin wadannan kayan koyarwa suna nan a cikin tsarin takardun rubutun kalma, wanda ke baku damar zazzagewa, gyarawa da daidata su zuwa ga bukatun kungiyar ku da yanayin ku. Haka nan kuma, kuna iya fassara rubuce-rubuce da ke cikin gabatarwar PowerPoint da takardun rabawa idan kuna bukata.

Nemo
**ABUBUWAN DA
AKE BUKATA**
[a nan.](#)

BAYANI! Dukkan kwas din za a same Su a yaruka mababanta! Nemo sauran nau'ikan harshe [a nan.](#)

----- LA'AKARI DA HATSARI DA TSARO -----

A wasu wurare, akwai hadari dake tattare da gudanarwa kan 'Hakkin Dan'Adam na batutuwan 'yancin addini ko imani (YAKI) a fili. Don haka, yi tunani sosai game da yiwuwar shigar da kanka ko mahalarta cikin yanayin hadari ko haifar da karin rikici da rauni yayin gudanar da wannan shiri: Me za a iya gudanarwa? Da wa za a yi gudanarwar? A ina, kuma ta wacce hanya? Yadda Ake Rage Samun Hadari: Daidaita ko takaita abin cikin shirin koyarwar idan ana bukata. Karfafa matakan tsaro, misali ta hanyar shiga da goyon bayan shugabannin al'umma. Neman shawara daga mutane masu hikima a yankin ku. Farawa da mahalarta da suka fi aminci kafin fadada shirin. Ka tsaya ka natsu kai kadai don ka yi nazari a kai, idan ka lura babu matsala sai kawai a aiwatar da shi.

Wadanne kayan fasaha da kayan aiki za a bukata don gudanar da shirin?

ABIN GABATARWA

- Domin samun saukin amfani da kayan koyarwa, za ka bukaci na'urar aikin dab'i ko injin gurza takardun. Idan hakan bai yiwu ba, za ka iya amfani da allunan rubutu da alkalami, ko ma sanda a cikin yashi don bayyana ra'ayoyi.
- Samun kwamfiyuta da na'urar haskawa (projector) don nuna gabatarwar PowerPoint na da amfani, amma ba wajibi ba ne.
- Za ka bukaci kayan koyarwa na asali, kamar allunan rubutu, alkaluma, takardun post-it, da wasu kayan yau da kullum kamar kwallon laushi da igiyar ulu. Jerin duk kayan da ake bukata yana cikin shirin kowane sashi, da kuma shafi na 15, (Yadda ake shiryawa don kowane sashi).

Zan iya zaba da hada ayyuka?

Shin dole ne in gudanar da duk sashin guda tara?

Wata kila kana son samun sabbin ra'ayoyi don kara wa gudanarwar addinai ko ayyukan wayar da kai da ka riga ka kebe. Ana maraba da kai don zaba da hada ayyukan daga wannan kwas ko kuma koyarwar, tare da hada su cikin tsarin koyarwa da ka tsara da kanka.

Sashin horarwan guda tara yana da tsari mai ma'ana. Duk da haka, idan ba ka son gudanar da dukkan tsarin horarwar waje guda, yana yiwuwa ka tsara bayan bangare na 1 (wato bayan sashi na 5). Rashin yin hakan yana da matsala, saboda mahalarta na iya jin takaici saboda sun koyi matsalolin dake addabar 'Hakkin Dan'Adam ba tare da an ba su kayan aiki ko magance wadannan matsalolin ba.

Haka nan, yana yiwuwa a cire sashi na 3 ba tare da shafar tsarin bangare na 1 ba. Duk da haka, wannan sashi na 3 yana mayar da hankali kan yadda muke kallon wasu da kuma fahimtar yanayin su – da batun son zuciyi da abubuwan da ke hada mutane duk da bambance-bambancen su. Kada ka tsallake wannan sai dai idan ka tabbatar da cewa mahalartan suna da kyakkyawar fahimta da girmama wasu da ba ra'ayinsu daya ba.

Idan kana da wata kungiya da ta riga ta fahimci 'Hakkin Dan'Adam kuma ta san darajar hakiki da dokar 'yancin addini ko imani wato YAKI ke karewa, yana yiwuwa a daidaita tsarin, a fara daga sashi na 5.

“Kayan koyarwar suna da sauƙin fahimta da amfani – sun dace da mai koyarwa da masu koyon, kuma an kera su da kyau. Daya daga cikin mahalartan, wato jagoran matasa a yankin, tana son gudanar da horon tare da kungiyar matasanta – hakan yana nuna yadda horo yake da sauƙin fahimta da kuma daɗin gudanarwa.”

HIDAYA DUDE, MAI GUDANARWA, TANZANIYA

“Za ka iya samun duk abin da ka kebukata a cikin wannan horarwar – tsarin na da saƙqin amfani. Amma shawara mai kyau ita ce ka samu mataimakin mai gudanarwa. Ta haka, dayanku zai mayar da hankali kan jagorantar kungiyar ta hanyar tsarin koyo, a yayin da wani daga cikin ku zai kula da fasahar koyarwa da kuma taimaka wa mahalartan da ke buƙatar karin tallafi.”

IRFAN ENGINEER, MAI GUDANARWA, INDIYA

Yadda ake shiryawa don kowanne sashi

Tsarin sashin a bayyane yake dalla-dalla, game da yadda ake gudanar da kowanne sashi. Ka bi matakin nan don shirya kowanne sashi:

1. Nemo abubuwan bukata da suka shafi sashin

A tsarin kowanne sashi, za ka samu hanyar kai tsaye zuwa abubuwan da suka shafi wannan sashin, waƙanda suka kunshi:

- Powerpoint na sashin
- Takardar na kowanne gabatarwa ko labari, da
- Bugaggun bayanai don amfani da ayyukan koyo, kamar katuna, fostatakardun mannawa a bango da kananan takardu da ake rabawa.

Nemo
**ABUBUWAN DA
AKE BUKATA**
[a nan.](#)

2. Karanta, yi tunani, daidaita!

KARANTA tsarin sashin a nutse.

YI TUNANI kan yadda ayyukan cikin sashin za su gudana tare da rukunin ka. Shin akwai wani abu da ka ke bukatar daidaitawa ko canzawa?

DAIDAITA tsarin sashin, ayyuka, da PowerPoint (idan kana amfani da shi) gwargwadon buqatar ka.

3. Ka shirya, ka kuma gwada gabatarwa!

A tsarin sashin da za a yi guda bakwai akwai gabatarwa. An samar da rubutattun jawaban gabatar da PowerPoint don saukaƙa maka. (Idan kana da cikakken sani game da hakƙoƙi dan'Adam da 'yancin addini, za ka iya kir-kirar taka gabatarwar, amma ka tabbatar ka hada dukkan muhimman bayanai da ake bukata daga rubutaccen jawabin!)

Ga yadda za ka shirya gabatar da jawabi:

KARANTA KUMA KA GYARA RUBUTACCIYAR TAKARDAR GABATARWA

Karanta rubutun gabatarwar sau da yawa kuma ka yi tunani kan abubuwan da ke ciki. Shin akwai wani abu da ka ke son gyarawa? Daidaitawa ko karawa, kamar karin bayani ko misalai daga kasar ka? Sannan ka yi gyara. (Ana samun su a sigar Word da za a iya gyarawa a cikin takardun kwas ko horaswa.)

GYARA POWERPOINT/SHIRYA TAKARDUN FLIP CHART

Gyara Powerpoint gwargwadon canje-canjen da aka yi a rubutaccen jawabin. Idan ba za ka yi amfani da PowerPoint ba, kana iya shirya flip chart da ke dauke da muhimman bayanai daga hotunan gabatarwa.

GWADA GABATAR DA JAWABIN

Gwada yadda za ka daidaita kayan fasahar zamani da ka ke bukata, sannan ka gwada gabatar da jawabin tare da PowerPoint ko flip chart.

YI TUNANI KAN YADDA MAHALARTA ZA SU AMSA

Waƙanne tambayoyi ko martani mahalarta za su iya yi? Yaya za ka amsa? Karanta sashin "Yadda Ake Amsa Tambayoyi Masu Wahala" a shafi na 21 don shirya kanka. Ka tuna cewa babu laifi a ce "Ban sani ba", idan wani daga mahalarta ya yi tambaya! Ba lallai ne ka zama kwararre ba – shi ma mai koyarwa yana iya samun tambayoyi.

NA ZABI: KARFAFA KWARIN GWIWAR KA/KI

Wasu tsare-tsaren sashin suna da hanyoyin haɗi zuwa gajerun bidiyoyi ko karatu da za su taimaka maka samun karin kwarewa da shiri.

4. Shirya kayan aikin ka!

Tattara duk kayan da ka ke bukata don gudanar da sashin. An jera kayan aiki na yau da kullum da ake bukata don kowanne sashi a kasa. A cikin wannan sashin, “Kasance cikin shiri” na kowanne tsarin sashi, za ka samu jerin karin kayan da ake bukata, misali takardu don rabawa ko abubuwan wasanni – kamar tukunyar miya ko zaren ulu.

ABIN GABATARWA NA YAU DA KULLUM

Za ka bukaci waƙannan kayan aiki don kowane sashi::

- Flip chart da alkaluman flip chart
- Alkaluma na gama gari da takardu
- Gajeren rubutu na Post-it
- Amfani da abin manne fosta, ko takardun flip chart, da sauran su
- Kwamfiyuta da na'urar haska rubutu projector don nuna PowerPoint (amma ba lallai ba ne)

5. Shirya dandali!

Za ka samu umarni kan yadda za ka tsara wurin zama (misali yadda za a shirya kujeru, da abubuwan da za a manna a bango) a wannan sashin. Ka “Kasance cikin shiri” na kowannesashi a kwaitsarina musamman.

ABIN LURA

Tsarin sashin an tsara shi don ya dauki awa biyu. Kwarewar da aka samu daga gwajin kwas din ya nuna cewa wasu kungiyoyi suna ganin awa biyu ya wadatar, yayin da wasu ke son karin lokaci don gudanarwa. Za ka iya tsara “lokacin sassauka” a cikin shirin don bada damar ci gaba da gudanarwa idan an bukata.

“Ana bukatar lokaci don shiryawa wannan horarwa. Akwai abubuwa da yawa da za a karanta, amma idan ka yi shiri da kyau, za ka samu sauqin gudanar da shi. Duk abin da ake bukata an bayyana shi a sarari. Kuma idan ka sake gudanar da horon karo na biyu, ba zai dauki lokaci mai yawa don shiryawa ba.”

HAMMAM HADDAD, MAI GUDANARWA, JORDAN

“Da farko, kana bukatar ka karanta jagoran mai koyarwa gabaɗaya, sannan ka dauki lokaci don shirya wa kowanne sashi. Yana da kyau ka yi tunanin yadda kowanne sashi zai gudana da kuma nazarin yadda kowanne aiki zai gudana. Idan ba ka da tabbas kan yadda za ka tafiyar da wani sashin, yana da kyau ka yi gwaji tare da mataimakin mai gudanarwa.”

UKOHA NGWOBI, MAI GUDANARWA, NAJERIYA

Bayani game da gudanarwar sashi (Facilitation)

Menen Gudanarwa?

MA'ANA

Gudanarwa: na nufin yin wani aiki ko tsari da ya kasance da sauƙi ko kuma mai yiwuwa. Mai jagorantar gudanarwa yana taimakawa wajen sauƙaƙa tsarin koyo, fahimtar ra'ayoyi da kuma samun sabbin kwarewa ga mahalarta.

MAI JAGORANTA:

- Yana amfani da dabarun sanya magana, don taimaka wa mahalarta su shiga cikin gudanarwa da juna ta hanyoyin nishaɗi, mayar da hankali, da kuma jan ra'ayi.
- Yana kir-kirar yanayi na yarda da amana, buɗaɗɗiyar fahimta da kuma koyar da juna, inda zaa mutunta bambance-bambancen ra'ayoyi, misali ta hanyar taimaka wa rukunin mahalarta su tsara dokokin gudanarwa.
- Yana da kyau a lura da kuma daidaita bambance-bambancen iko a cikin rukunin mahalarta don tabbatar da cewa kowa yana jin ana yi da shi kuma yana da damar shiga gudanarwa.
- Yana tsara yanayi koyon darasi da jagorantar mahalarta ta cikin tsari mai kyau.
- Yana tabbatar da shirye-shiryen taron – kamar gyara wurin taro, sanar da mahalarta da shirya kayan aiki da sauransu.

Manhajojin wannan jagora don koyarwa ana tsara su don taimaka maka wajen aiwatar da waɗannan ayyuka. Tsare-tsaren sashin koyo suna cike da hanyoyin hulɗa, tsari mai kyau na koyo da kuma cikakken bayani kan yadda ake shiryawa domin sashi.

ABUBUWAN DA BA SA CIKIN HAKKIN MAI JAGORANTAR GUDANARWA:

- Shi ba mai wa'azi ba ne – a cikin tsarin, mai jagorantar gudanarwa ba wani ne da ke sama da mahalarta ba, amma yana jagorantar wani tsari ne na koyarwa da kowa ke ba da gudummawa a cikin sa.
- Ba dole ne ya zama ɗwararre ba – kodayake mai jagorantar gudanarwar yana shirya sashi ne, ana iya samun wasu mahalarta su iya sanin abin fiye da shi! Ana so a mori ilimin kowa a cikin wannan gudanarwa.
- Bai fi kowa hankali da fahimta ba – mai jagorantar gudanarwar da ya fi kwarewa shi ne wanda yake magana kaɗan, sannan ya jawo sauran mahalarta cikin gudanarwa.

KANA SHA'AWARKARINHASKENKOYODA KARIN hasken bayani akan sauqaqa koyon 'haqqin dan adam akan 'yancin addini? Za ka iya neman shiga cikin shirin mu na "YAKI koyarwamasukoyarwa" kyauta a kan yanar gizo. Ana bayar da fifiko ga waɗanda suke da hannu wajen koyar da 'Hakkin Dan'Adam akan 'yancin addini a fannonin da ake fuskantar matsaloli masu tsanani.

KWAS DIN MASU KOYAN YAKI

A Karanta akan horaswar mu a yanar gizo [a nan](#).

Dukkan Shawarwarin Da Ake Bukata Don Jagorantar Gudanarwa

SHIRYA SASHIN KU DA KYAU KUMA KU KASANCE KUN YI DA SAUKI

Yin shiri da kyau yana kara maka kwarin gwiwa sosai. Sanin yadda za ka shirya zaman ka da kyau, ka daidaita ayyuka da bukatun mahalarta tun kafin taro, sannan ka kasance da mai sauƙin kai yayin gudanarwa, don bai wa wasu ayyuka karin lokaci ko rage wa wasu.

KIRKIRI WANI BU'DA'DDEN WURI NA GUDANARWA

Ra'ayoyi sukan canza ne idan an samar da wata dama da kowa zai iya karɓar ra'ayin wasu, yin tunani da nazari ba tare da matsin lamba ba. Bai wa kowa damar bayyana ra'ayinsa, ko da kuwa ya sabawa naka. Guji muhawara da ke kokarin nuna wanda ya yi nasara ko wanda ya sha kaye.

GUJI AMSOSHI MASU SAUKI GAME DA BATUTUWA MASU TSAURI DA RU'DANI

Dalilan take 'Hakkin 'Dan'Adam sukan kasance masu wahala dake cike da abubuwa da yawa, kamar al'adu da tsarin iko. Ka kasance da takatsantsan wajen saukaƙa bayanai, musamman wajen jingina matsalolin take hakki ga abu c'aya ko biyu, kamar asalin addini. Maimakon haka, ka karfafa mahalarta su bincika game da dalilan da ke haddasa abubuwan da suka faru a rayuwar su.

KA NEMI DAIDAITON HARSHE KUMA KA GUJI YIN KALAMAI MASU NUNA WARIYA

Ka guji yin jama'u ga wata kungiya ko jama'a ta hanyar amfani da kalamai da ke nuna alamun tsangwama, misali, "Musulmai sukan yi...", "Hindu suna tunanin...", ko "Mata ba sa...". Ka tunatar da mahalarta cewa ko da wani rukuni yana da abubuwa da suke kama, yin kuɗin goro kansu ba daidai ba ne. Dole ne a kara fayyace abubuwa ta hanyar cewa "a wasu lokuta" ko "a lokuta da dama" da Makamantan su.

GUJI KWATANTA WAHALA KO TSANANI

Maimakon haka, karfafa haɗin kai da tausayi tsakanin mutane da kungiyoyi. Guji kokarin nuna wanda ke cikin wahala fiye da wani, ko yin gasa ko muhawara akan waye ya fi shan wahala.

KADA KAJI KUNYAR CEWA BAKA SANI BA

Ka tuna cewa mai jagorantar gudanarwa shi ma mai koyo ne. Idan ba ka da amsar wata tambaya, ka tambayi sauran mahalarta ko wani zai iya karin bayani. Guji kokarin amsa dukkan tambayoyi da kan ka, musamman idan tambayar tana da alaƙa da ra'ayi, misali "Wanene ya fi iyawa, don amsa kalamai kiyayya?" Maimakon haka, ka tambayi wani rukunin su bayar da ra'ayinsu.

YI AIKI A CIKIN RUKUNI KUMA KA RUBUTA KA AJIYE BAYANAI

Masu jagorantar gudanarwa sukan koya daga abubuwan da suka fuskanta a junan su! Yi ko karin aiki tare da mutane biyu ko uku don tsara gudanarwa da kuma nazarin darasin tare. Ka rubuta abubuwan da suka faru a kowanne sashi, ciki har da canje-canje, sabbin dabaru, nasarori da kalubale. Wannan zai taimaka maka wajen tsara darussan gaban.

Kalubalen Da Masu Jagorantar Gudanarwa Ke Yawan Fuskanta

KALUBALE A JAGORANTAR GUDANARWA: TSARIN IKO

Akwai bambance-bambancen matsayi da ke cikin al'umma – tsakanin maza da mata; kabilu, addinai, ko jinsuna; manya da yara ko matasa; masu lafiya da musu nakasa; masu ilimi da marasa ilimi. Waɗannan bambance-bambancen suna shafar yadda mahalarta ke hulɗa da juna, yayin da mai jagorantar gudanarwar ke shiga tsakani. Halin shugabannin addini a cikin horon YAKI na iya shafar yadda rukuni ke gudanar da kansu. Haka nan, tattauna kan batutuwan da al'adu suka saba game da masu ganin cewa mata basu da ra'ayi a kansu (kamar ilimin addini) na iya haifar da kalubale. Sau da yawa, waɗannan tsare-tsare na iko suna boye ne, don haka, masu saukaƙa gudanarwa dole ne su kula da su kuma su sarrafa su domin samar da kyakkyawan yanayi na koyo.

Hanyoyin magance matsalar tsarin ikon:

- Ka zama mai lura! Kula da yadda mahalarta ke hulɗa da juna da yadda suke zaune –a lura, wane ne yafi mamaye gudanarwa, wane ne ya fi yin shiru, da yadda yanayin halittar su ko zaman su ke nuna matsayin su a cikin taron.
- Yi amfani da matsayin ka don daidaita ikon cikin dabara, misali, ta hanyar koma wa ga ka'idojin da aka gindaya ko kuma nuna cewa kana maraba da ra'ayoyin kowa.
- Yi amfani da dabarun gudanarwa da kananan rukunai don motsa mahalarta da kuma karfafa hulɗar su da juna. Kula da cewa ba a raba mutane su yi aiki tare da mutanen da basu saba dasu kullum ba.

- Kula da tsarin gudanarwa, ka bada dama ga kowa ya yi magana kuma ka tabbatar da cewa an saurari kowa.
- Ka bai wa masu jin kunya kwarin gwiwar su yi magana, musamman idan sun nuna alamar cewa suna da abin fada (misali, daga hannu ko girgiza kai don nuna amincewa). Za ka iya matso wa kusa da su ko amfani da kallon zura musu ido don karfafa su.
- Yi amfani da yabo mai kyau amma ka guji kyashi ko raini.
- Bai wa waƙanda ba sa magana dama su taka rawa, misali, naƙa su su yi bayani a madadin kungiyarsu.
- Kada ka taba barin wani ya faɗi magana da ke cin mutuncin wani ko nuna isa ko girman kai ba tare da an kalubalanceshi ba. Idan haka ya faru, koma ga ka'idojin gudanarwa ko kuma tambayar wanda ya yi maganar ya bayyana dalilin da ya sa ya faɗi haka, sannan ka nemi ra'ayoyin sauran mahalarta kan lamarin.
- Dangane da yanayin taron, yana iya zama mai sauƙi (kuma a wasu lokuta yana da muhimmanci) a bai wa mata da maza dama su tattauna a keƙe kafin su hadu gaba ɗaya. Hakan na iya amfani ga rukunin shekaru, addini ko al'adu daban-daban kafin a haɗa su don gudanarwa gaba ɗaya.

KALUBALE A JAGORANTAR GUDANARWA: BATUTUWA MASU SAURIN HARZUKA JAMA'A

'Hakkin 'Dan'Adam suna shafar kimar mu, tunanin mu da ra'ayoyin mu, kuma wasu lokuta suna iya kalubalantar yadda muke kallon duniya. Wasu ma na jin cewa, batutuwan da ake gudanarwa a kansu sun saba, ko suna barazana ga kimar su, imani ko al'adunsu. Haka nan, waƙanda suka fuskanci cin zarafi ko take 'Hakkin 'dan'Adamna iya jin babu daɗi ko kunci yayin gudanarwa.

Idan mahalarta suka fara nuna fushi, yanke hulɗa, daina mayar da hankali ga halarta na iya gudanarwar da ake yi, da nuna rashin kulawa da cigaba da gudanarwar, hakan na iya nuna alamun suna jin barazana daga batutuwan da ake gudanarwa.

A matsayin ka na mai sauƙaƙagudanarwa, aikin ka shi ne sarrafa gudanarwa da yadda rukunin mahalartan ke hulɗa da juna ta hanyar tabbatar da cewa an samar da muhalli mai aminci ga kowa, da bada damar koyo ba tare da nuna hukunci ba, tare da kiyaye muhimmancin batun da ya shafi 'Hakkin 'dan'Adam, YAKI.

Ga wasu hanyoyin sarrafa batutuwa masu saurin harzuka jama'a ko kuma janyo tayar da jijiyar wuya:

- Yi tunanin yadda sashin zai kasance kafin zama a fara gudanarwa, domin gano batutuwan da ka iya janyo damuwa, sannan ka shirya hanyoyin da zaa iya bi idan wata matsala ta taso.
- Kada ka gaggauta wuce wani batu saboda yana da sarƙaƙiya ko jayayya. Bari mutane su yi tambayoyi masu wuyar amsawa.
- Kada ka bar gudanarwa ta koma rikici. Kai ba 'dan jayayya ba ne, kai mai sauƙaƙagudanarwa ne.
- Ka tuna cewa horo kan 'Hakkin 'Dan'Adam yana koya mana yadda za mu iya tattauna batutuwan da muke da sabanin fahimta a kansu. Ba lallai ba ne rukunen mahalartan su yarda da juna a kowanne batu.
- Shirya rukuni (groups) tun da farko – ka tsara ka'idojin gudanarwa kuma ka yi amfani da wasanni ko ayyukan da ke karfafa juna da haɓɓaka yarda da amana.
- Yi amfani da kwarewar ko labarun ka na kashin kanka don karfafa mahalarta su buɗe zukan su da shiga gudanarwa sosai.
- Idan rikici ya fara tasowa, koma ga ka'idojin da aka gindaya, ka kuma tuna wa mahalarta muhimmancin sauraro da girmama ra'ayoyi daban-daban.

- Girmama waƙanda ke da ra'ayoyin da ba su amince da 'Hakkin 'Dan'Adam ba. Bayyana cewa kowa na iya cin moriyar fahimtar bambance-bambancen ra'ayi da kuma yin aiki don shawo kan sabanin fahimta a game da kimar juna.
- Karɓi dukkan kalubale da hannu bibbiyu: Yi amfani da shi don karfafagudanarwa ta hanyar tambayar mahalarta su bayyana tunanin su ko damuwar su kan wani batu. Idan akwai mummunan ra'ayi, yana da kyau a tattauna shi a fili domin a samu ingantaccen koyo.
- Fahimta tana da daidaita rikice-rikice. Idan kana jin cewa akwai matsananciyar damuwa a cikin rukunin, dakata ka tambayi mahalarta su bayyana ra'ayoyin su kuma su yi tunani ko ya dace a cigaba da batun ko a dakatar da shi. Hakanan, za ka iya tambayar rukunin yadda suke son tafiyar da batun – su tattauna a kananan rukunai, a tsara wani sashin daban ko a dakatar da gudanarwar gaba daya. Bayyana kowane irin tunani da kuke da shi. Misali, kuna iya ba da shawarar jinkirta wani batu har sai kungiyar ta fahimci juna sosai kuma ta tabbatar da yarda da fahimtar juna tukuna.
- Idan rikici zai iya dagula sashin ko haddasa matsala tsakanin mahalarta, sai a dakatar da batun a mayar da hankali kan abubuwan da kowa zai iya amincewa da su. Wannan horaswa ne, ba dandalin muhawara ba.
- Kada ka yi tsammanin canjin ra'ayi nan take: Ka mayar da hankali wajen gina gudanarwa kan batutuwan da ake da sabani a kansu. Mutane ba sa sauya ra'ayoyin su cikin sauki, musamman idan ra'ayin yana da tushe a al'adu ko addini. Sai dai, idan mutanen sun samu damar jin sabbin ra'ayoyi da fahimtar juna, suna iya canja tunanin su a hankali cikin lokaci.

KALUBALE A JAGORANTAR GUDANARWA: MUTANE MASU WUYAR SHA'ANI

Wasu lokuta, wani daga cikin mahalarata, da gangan ko ba da gangan ba, yana iya kin bayar da hadin kai wajen samun ingancin rukunin, misali ta hanyar mamaye gudanarwa ko shagaltuwa da wayarsa. Hanyoyin magance irin waɗannan matsaloli suna bambanta ne bisa ga halayen mutum da yanayin da ake ciki, amma waɗannan dabarun na iya taimakawa:

- Yi amfani da hikima da barkwanci idan wani daga mahalarta ya yi magana tsawon lokaci. Misali, katse shi cikin sauki tsakanin ra'ayoyinsa da cewa: "Wannan ra'ayi ne mai kyau, na gode! Me ku ke tunani, ku sauran?" ko kuma nuna agogon ka cikin murmushi.
- Ka bai wa mai mamaye gudanarwa aiki, kamar rubuta ra'ayoyin rukunin a jikin takardar flip chart. Hakan na iya rage bukatar sa ta mamaye gudanarwa.
- Ka fahimta idan tsarin gudanarwar ba ya tafiya daidai, ka tuna wa mutane da ka'idojin da aka gindaya. Ka tabbatar da cewa an ambaci dokoki kamar: kada a katse juna, duk abin da aka tattauna ba za a watsa kowa ya sani ba, kada a yi amfani da waya, kuma dole a girmama ra'ayin kowa. Bayyana cewa yin biyayya ga waɗannan dokoki nauyi ne da ke kan kowa, kuma ka bari rukunin ya matsa wa wanda ke hana ci gaban gudanarwa.
- Idan ya zama dole, a yi magana da wanda ke da matsala a sirrance. Misali a lokacin hutun takaitaccen lokaci. A nuna masa cewa ana ganin darajar gudummawarsa, ka bayyana matsalar da take faruwa, ka tambaye shi mafita kuma ku tattauna hanyoyin da zai iya taimakawa wajen inganta yanayin koyon.
- Idan duk hanyoyin sun gaza, ana iya bukatar mai matsalar daga mahalarta ya bar rukunin. Sai dai, ka auna illar da hakan zai iya kawowa rukunin da kuma yadda cigaban rukunin zai kasance idan har aka dauki wannan matakin.

Tushen: Waɗannan bayanai kan jagorantar gudanarwa an samo su ne daga ['Dankaramin Littafin Ilimin Yancin dan Adam'](#), wanda Nancy Flowers da, wasu, suka wallafa karkashin cibiyar [The Human](#)

Yadda za a amsa tambayoyi masu sarkakiya

A lokacin gudanar da horon Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali, za ka iya fuskantar tambayoyi masu wahala daga mahalartan dangane da 'Hakkin Dan'Adam. A nan mun tattara wasu tambayoyi da kalubalen da za ka iya cin karo da su tare da shawarwari kan yadda za a amsa su. Duk da cewa kowanne rukunin mutane yana da yanayi daban, muna fatan wannan jagorar za ta taimaka mana wajen shiryawa don gudanarwa masu sarkakiya.

Abubuwa da za a tuna yayin amsa waɗannan tambayoyi masu wahalar sha'ani; Tabbatar da duk wata gaskiya da ke cikin tambayar ko orafinn. Wani lokaci, tambayar na iya dogara ne da kwarewa ko ra'ayoyin mutum na kashin kansa. Kada ka ji nauyin cewa ba ka da cikakkiyar amsa. Idan ba ka sani ba, za ka iya cewa: "Ba ni da amsar wannan tambayar a halin yanzu, amma ina fata za mu iya bincikawa tare a cikin wannan horon." Sauya tunani yana bukatar lokaci. Kada ka yi tsammanin mutane za su sauya ra'ayinsu nan take. Manufar ka ita ce shuka da kuma ban ruwa domin girban tsaba na canji cikin nutsuwa da hankali.

Don tambayoyi masu bukatar cikakken bayani kan abin da YAKI ta kunsu da iyakokin ta, ana iya kallon [takaitaccen bidiyon](#) bayani kan batun.

Tambayoyi da ke da dangantaka da yadda ake magance wata matsala ta YAKI da yadda za a kowa canza, za a iya amfani da albarkatun da ke cikin sashin horo na 6-9 waɗanda suka mayar da hankali kan dabaru da shirye-shiryen aiki don taimaka wa rukunin gano mafita.

KALI WADANNAN BIDIYOYIN

zai taimaka ma wajen ansa tambayoyi YAKI.

----- LA'AKARI DA HATSARI DA TSARO -----

Babbar damuwa da ake samu daga adawa da 'Hakin Dan'Adam, musamman adawar da ke da nasaba da addini, na iya zama alamar hatsari. A cikin mawuyacin yanayi, gudanarwa mai zurfi game da hakkoki da cin zarafi da ke iya dagula rigingimu da ake ciki, ko haddasa haɗari ga kai kanka ko mahalarta taron. Idan gudanarwa ta fara zuwa wata hanya da ka iya janyo hatsari, dakatar da ita, ka bayyana cewa batun yana da sarkakiya. Sai ka karkata gudanarwar zuwa wuraren da kowa ke da fahimta iri ɗaya, sannan ka karfafa hulɗa da gina fahimta da amana tsakanin mahalarta.

ABIN LURA

Za a kalubalanta ko za a saurara?

Wasu lokuta na iya zama abin jaraba ka ce wa mutum: "Ra'ayin ka ba daidai ba ne" ko "Ka yi kuskure" a matsayin martani ga wasu kalamai. Hakan na iya zama dole, musamman idan wasu mahalarta sun ji ana cin mutuncinsu ko a take su. Sai dai, sauya tunanin mutane yana bukatar sauraro da gudanarwa mai la'akari – wato wata gudanarwa mai hankali da ke neman fahimta da samun maslaha tsakanin mai koyarwa da wanda ke da korafi. Gudanarwa ta sirri, a lokacin hutu ko bayan zaman karatu, na iya sashi hanya mai amfani, musamman idan wanda ke da korafi yana mamaye gudanarwa ko kuma yana haddasa yanayi mara kyau a cikin rukunin.

Jigo – Masu rinjaye da marasa rinjaye

KORAFI: Jama'a masu rinjaye za su fi samun fifiko, don su ne ke da ikon yanke hukunci a tsarin dimukraɗiyya.

KORAFI: Marasa rinjaye su karɓi al'adunmu da salon rayuwarmu idan suna so su zauna, nan kasar mu ce.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- A dimukraɗiyya, jam'iyyar da ta fi samun kuri'u ita ke kafa gwamnati. Amma don dimukraɗiyya ta dore kuma ta zauna lafiya, dole ne wannan gwamnati ta kare bukatun kowa. Idan babu yanci, dimukraɗiyya na iya zama kama-karya ta masu rinjaye – kamar yadda zaki biyu da tunkiya ke kaɗa kuri'a don yanke shawara kan abin da za su ci da daddare!
- Idan gwamnatinku na tauye hakkinƙananan rukunai kuma kuna cewa dole su bi salon rayuwarku, to me hakan ke nufi ga 'yan addininku da ke zama a matsayin ƙananan rukunai a wasu ƙasashe? Shin daidai ne idan gwamnatocin wasu ƙasashen su ma suka tauye musu hakinsu?
- Dimukraɗiyya ba za ta iya aiki ba idan babu kare 'Hakkin Dan'Adam. Ba za a iya yin zaɓe na gaskiya da adalci ba idan babu 'yancin faɗar albarkacin baki, 'yancin samun bayanai, 'yancin taruwa da kafa ƙungiyoyi, da 'yancin kaɗa kuri'a. Idan ba mu da waɗannan hakkoki, ba za mu iya yin zaɓe da cikakken ilimi ba, ko kuma mu samu kariya daga cin zarafin gwamnati.
- Bambancin al'adu da addinai yana ƙarfafa rayuwa ta hanyoyi da dama, misali a fannonin fasaha, abinci, da sauran al'adun gargajiya.

KORAFI: 'Hakkin Dan'Adam na da muhimmanci ne kawai ga marasa rinjaye.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- 'Hakkin Dan'Adam na da muhimmanci ga dukkan 'yan ƙasa, amma ƙananan rukunai suna fuskantar barazana mafi girma, kamar nuna wariya. Duk da haka, 'Hakkin Dan'Adam na kowa ne. Ana yin sa ne don karekowa daga cinzarafi da kumaingantawa da walwala da 'yancigakowa. Babu wandake son a kamashibatare da daliliba, ko a azabtar da shi, ko a hana 'ya'yansailimi. Ko da mun kasance muna cikin masu rinjaye ko marasa rinjaye, dukkanmu muna so mu zauna a cikin al'ummomin da aka kare mu daga waɗannan abubuwa – al'ummomin da mutuncinmu yasa mukariyar 'yancin ɗan adam ta hanyar hakin mallaka.
- Muna da abubuwa dasu ka samu kammani da dama. Misali, mutum zai iya kasancewa cikin addini mafi rinjayeko kabila, amma ya kasance a wani rukuni marar rinjaye. Misali, idan yana da nakasa.

Jigo – Kulla makarkashiya daga kasashen yamma

KORAFI: Kasashen yamma na amfani da 'Hakkin Dan'Adam don rage darajar sauran kasashe, duk da cewa ba su kiyaye waɗannan hakkin da kansu ba. 'Hakkin Dan'Adam kayan siyasa ne kawai don mulkin mallaka.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- Duk wani abu mai kyau ana iya amfani da shi ta hanyoyi daban-daban, har da barna, 'Hakkin Dan'Adamana amfani da shi a siyasa, kuma gaskiya ne cewa babu wata kasa da ta cika dari bisa dari wajen kiyaye 'Hakkin Dan'Adam (duk da cewa wasu kasashe sun fi wasu). Wasu gwamnatoƙi na take 'Hakkin Dan'Adam, su kuma suna zargin wasu da aikata hakan. Sai dai wannan bai nuna cewa kiyaye 'Hakkin Dan'Adam ba shi da muhimmanci ba – domin ya shafi 'yancin mu ne, tsaron mu da jin daɗin mu.
- Yawancin cin zarafi da take hakkin da ake yi yana faruwa ne a tsakanin al'umma, ba kawai daga gwamnati ba – misali ta hanyar nuna wariya da hare-haren kiyayya, ko daga gwamnati ta kasa Mu 'yan kasa za mu iya kofarin tabbatar da 'Hakkin Dan'Adam a cikin al'ummomin mu. Za mu iya haɗa kai don kare juna daga cin zarafi da kuma kalubalantar gazawar gwamnati wajen kiyaye 'Hakkin Dan'Adam. Idan muka yi hakan, zai zama da wahala ga kowacce gwamnati – ko kasashen yamma ko wasu kawayensu– su ci gaba da take 'Hakkin Dan'Adam ba tare da an kalubalanci su ba. Tambayar ba kawai ga gwamnatoƙi suna siyasa da al'amura ba, amma tambayar ita ce me za mu iya yi don tabbatar da 'Hakkin Dan'Adam a gare mu da al'ummomin mu.

KORAFI: 'Hakkin Dan'Adam ba namu ba ne, al'adar kasashen Yamma ce da mulkin mallaka na al'adu.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- Kudurin Duniya Kan 'Hakkin Dan'Adam an kirkiƙe shi ne tare da gudunmawar wakilai daga sassadaban-daban na duniya, da kuma addinai da akidu daban-daban. Waɗannan wakilai sun jaddada cewa 'Hakkin Dan'Adam yana da nasaba da mutuncin Dan'Adam da buƙatun yau da kullum da muke da su. Kusan dukkan kasashen duniya sun amince da 'Hakkin Dan'Adam, suna daukar alhakin girmamawa, karewa, da ingantasu.
- 'Hakkin Dan'Adam yana da alaƙa da yadda ya kamata a kula da mu da yadda za mu kula da wasu a makarantu, gonaki, wuraren aiki, gidaje, da unguwanni. Ana kofarin tabbatar da 'Hakkin Dan'Adamne don kare mu daga cin zarafi daga waɗanda ke da iko a kanmu – kamar masu gida, masu aiki, malamai, ko ma 'yan'uwa, da kuma cin zarafin mahukunta. Wannan lamari ne da ya shafi kowa.
- Ka duba hakkin da aka bayyana a cikin Kudurin Duniya Kan 'Hakkin Dan'Adam (Universal Declaration of Human Rights) ka tambayi kanka: Shin akwai wani daga cikin su da ke da alaƙa da buƙatun Dan'Adam na yau da kullum? Wanne daga cikin waɗannan hakkin ka ke ganin “ba namu ba ne”? Shin akwai wani hakki da ba ma buƙata a kan mu?

KORAFI: 'Hakkin Dan'Adam na jaddada 'yancin daidaiƙun mutane ko gungun al'umma. A al'adar mu, al'umma da dangantaka sun fi muhimmanci fiye da 'yancin mutum ɗaya. Idan kowa yana da hakkin ba tare da nauyin da ke kansa ba, tsarin al'umma zai rushe.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- Gaskiya ne cewa dukkan Dan'Adam yana mayar da hankali ne ga hakkin daidaiƙun mutane. Wannan yana da muhimmanci domin mutum zai iya kasancewa a cikin haɗari idan ana take masa hakkinsa – Misali, daga jami'an gwamnati masu cin hanci ko kuma daga wasu 'yan'uwa masu cin zarafi. Idan hakan ta faru, ya dace mutum ya samu dama ga adalci da kariya.

- Kodayake 'Hakkin Dan'Adam yana farawa ne daga 'yancin mutum, da yawa daga cikin waɗannan hakkin suna kare abubuwan da muke yi tare da juna. Misali: Muna da hakkin kafa iyali. 'Yancin haɗuwa da mutane yana bai wa jama'a damar haɗuwa su kafa kungiyoyi. 'Yancin addini yana kare damar mu ta kasancewa cikin kungiyoyin addini, kafa kungiyoyin ibada, da gudanar da ibada tare da juna. Haka nan, akwai wasu hakkin na manyan rukunai da ke kare 'yan asali, sannan ya kare kananan rukunai.
- 'Hakkin dan'Adamba wai kawai yana magana ne game da 'yanci ba; yana kuma dauke da nauyin aiwatar wa. Kowa na da alhakin mutunta hakkin wasu – ya yi wa mutane daidai, kuma ya taimaka wajen kafa al'umma da babu cin zarafi ko amfani da karfin iko ba bisa ka'ida ba. Idan kowa ya dauki wannan alhaki, tsarin al'umma zai fi karfafa maimakon rushewa.

Jigo – Kayan aiki mara amfani da rashin tasiri

KORAFI: Gwamnatoci na take 'Hakkin Dan'Adam akai-akai kuma babu wanda ke dakatar da su. Ba sa kare mutane. Me ake nufi da 'Hakkin Dan'Adam idan ba su da tasiri? 'Hakkin Dan'Adam a rubuce yake kawai ba aikatawa.

KORAFI: 'Hakkin Dan'Adam yana aiki ne kawai ga mutane a kasashen yamma ko a cikin birane, amma ba su da wani tasiri a rayuwar mutanen karkara.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- Babu wata rundunar 'yansanda ta duniya da za ta hana gwamnatoci take 'Hakkin Dan'Adam. Haka nan, kungiyar kasa da kasa sau da yawa ba ta iya dakatar da manyan cin zarafin Dan'Adam. Kuma ko da gwamnatoci sun kafa dokoki da manufofi don tabbatar da 'Hakkin Dan'Adam, wani lokaci hakan ba ya kaiwa ga matakin kasa ko cikin al'umma. Duk da haka, wannan ba yana nufin 'Hakkin Dan'Adam ba suda amfani ba ne.
- Ba za a iya cimma 'Hakkin Dan'Adam daga waje kawai ba, tabbas sai da ya zama gaskiya a rayuwar yau da kullum wani tsari ne da dole ne mu kafa a cikin al'ummomin mu da kasashen mu. Wannan tsari yana da matuƙar wahala, yana buƙatar hakuri, jarumtaka da dabaru masu kyau – musamman idan masu iko ba sa son canji. Tafiyar canji yawanci tana da tsawo sannan tana daukan lokaci, kuma tana buƙatar kananan mataƙai da yawa. Wasu abubuwa na iya zama da wahala a cimma nan take, amma tafiyar tana da muhimmanci.
- Kyawawan dokoki, ka'idojida manufofi suna da muhimmanci a matakin kasa da kasa, matakin kasa da na cikin gida. Amma mataki na gaba yana da matuƙar muhimmanci – gina hukumomi da ke aiki da kyau. Wannan yana nufin tabbatar da cewa an san dokoki kuma ana bin su daga duk wanda ke da alhakin yin hakan. Hakan yana buƙatar wayar da kai, haɓɓaka kwarewa da kafa tsarin da ke kula da abin doka a kowanne mataki – daga kananan kotuna har zuwa Kotun Koli.
- Yawancin take 'Hakkin Dan'Adam da ake fuskanta yana faruwa ne a cikin al'umma. Don haka, samun nasara wajen tabbatar da hakan yana dogara ne da wayar da kan mutane da kuma canza musu tunani, dabi'u da halaye a tsakanin al'umma tun daga matakin kasa.
- An samu nasarori da yawa, kuma yakamata mu tuna cewa 'Hakkin Dan'Adam ya taka rawar gani a cikin abubuwa kamar: Yaƙi da cinikin bayi, Samun 'yancin zaɓe ga kowa, Kafa dokoki don kare mata daga cin zarafi a gida. Tabbatar da cewa iyalai da ke cikin yankunan da aka ware sun samu dama ga ayyukan jama'a kamar kiwon lafiya da wutar lantarki. Wa dɗannan misali ne kawai daga cikin irin yadda ayyukan 'Hakkin Dan'Adam suka inganta rayuwar mutane a fadin duniya. Yana da sauƙi a manta da hakkin da muka samu ta hanyar gwagwarmayar da tsafaffin al'ummomi suka yi a baya.

Jigo – Kin amincewa da 'Hakkin Dan'Adam bisa dalilai na addini

ABIN LURA

Kin yarda da 'Hakkin Dan'Adam bisa dalilan addini yana da nasaba da batutuwa masu rikitarwa kuma fahimta daban-daban da ke dogaro da yanayi. Amsoshin da aka bayar a kusa suna ba da shawarwari na gaba ɗaya, kuma ba su kunshi gudanarwa kan koyarwar addinai daban-daban ba.

Idan kuna tsammanin waɗannan batutuwa za su iya zama masu wahala a cikin rukunin ku, ku yi la'akari da gayyatar wani masani ko jagoran addini da ke da alaƙa da addinin waɗan da ke da korafi domin taimakawa wajen gudanar da sashin. Ko akwai kungiyoyin addini ko shugabannin addini dake aiki don kare 'Hakkin Dan'Adam a yankin ku da za ku iya tuntuɓa?

Haka nan, yana da muhimmanci a fahimci niyyar wanda ke yin tambayoyi ko korafi domin a tantance matakin hatsari. Shin suna da gaskiya, suna son sanin ko za su iya zama masu bin addinin su yayin da suke aiki don kare 'Hakkin Dan'Adam, ko kuwa suna koƙarin haddasa rarrabuwar kawuna?

Ku tuna cewa babu laifi a cewa ba ku san amsar tambaya ba, kuma za a iya karfafa mahalartan zaman su cigaba da tunani kan yadda addininsu ke da alaƙa da batutuwan da ake gudanarwa a cikin horarwan da ake yi.

YAKI DA TAUHIDI

Samu
[ababban karatu](#)
na wasu adinai.

KORAFI: 'Hakkin Dan'Adam tsari ne da mutum ya kir-kira. Mu muna bin nufin Allah (Ubangiji) da dokokin Sa ne. Addinin mu yana ba mu duk amsoshin da muke bukata— ba ma bautar 'Hakkin Dan'Adam!

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- 'Hakkin Dan'Adam na iya zama abin da mutane suka kir-kira, amma a cikin kowacce al'adar addini akwai malaman addini, shugabanni da mabiya da ke ganin cewa abinda 'Hakkin Dan'Adam ke kunsu yana da nasaba da koyarwar addinin su game da darajar Dan'Adam, adalci da hakkin juna. Wataƙila yayin da muke nazarin 'Hakkin Dan'Adam tare, za mu gano cewa akwai abubuwan da suka dace da koyarwa mu ta addini.
- 'Hakkin Dan'Adam yana cikeda wani matsayi daban da koyarwar addini. A duniya, inda mutane masu addinai daban-daban ko marasa addini ke zaune tare, 'Hakkin Dan'Adam yana ba mu ra'ayi na gama-gari domin tattauna irin al'umma da muke so mu gina tare. Haka nan, yana samar da wata doka da za mu iya amfani da ita wajen tilasta wa gwamnatoci su mutunta darajar Dan'Adam da yin adalci.
- Wakilai daga addinai da ra'ayoyi daban-daban sun taka rawa a wajen tsara kudurin Duniya kan 'Hakkin Dan'Adam (Universal Declaration of Human Rights). Akwai muhawara mai zurfi a lokacin da ake tsara wannan kuduri, ciki har da yadda hakkin da aka gabatar ke da alaƙa da kimar addini da na ɗabi'a. Burin shi ne a samar da wani kuduri da duk duniya za su iya amincewa da shi — hakkin da kowa zai iya yarda da su, ba tare da la'akari da addini ko imani ba.

KORAFI: Ba zan iya aiki don kare 'Hakkin dan Adam ko kuma 'yancin addini ko Imani (YAKI) ba domin ba su dace da addinin ba.

A lokuta da dama, ana iya karkatar da taro zuwa ga wasu hakkoki ko hanyoyin aiwatar da su da mutane ba su amince da su ba. Ku tambayi mai korafi ko wani hakki na musamman ne yake damun sa. Idan amincewa da wannan hakkin ba shi da muhimmanci wajen cimma burin horarwar da ake yi, ku mayar da hankali kan abubuwan da kowa ya yarda da su, sannan a hankali a fadada gefen fahimta ɗaya da ake da shi.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- Ku tambayi mai korafi ko akwai wasu hakkin ko ɓangarorin 'yancin addini ko imani (YAKI) da suka yi daidai da darajar addinin sa. Ko kuma idan akwai matsalolin take hakkin da yake son a magancesu. Ku nuna cewa manufar wannan horarwa ba wai kowa ya yarda da komai ba ne, sai dai a taimaka wa juna domin zama mafi karfi a matsayin masu kawo canji a cikin al'ummar mu.

- Ku ba da misalan yadda take hakkin ke shafar mutane, da kungiyoyin al'umma gaba daya. Ta yaya wannan cin zarafin yake da alaƙa da Saƙonni girmama Dan'Adam da kauna da addinanmu ke koyarwa?
- Wataƙila kafa dokokin don taƙaita hakkin mutane ba ita ce hanya mafi kyau don inganta dabi'u da da'a ba.
- Ku tambayi rukunin abinda addinin su ke faɗa game da hakkin da suke qorafi akai da kuma yadda ake kallon waɗanda suke amfani da wannan hakki. Shin akwai nassi guda daya ne da ke magana akai ko akwai ra'ayoyi da fahimta daban-daban? Shin akwai wasu koyarwa, dabi'u ko fassara da ke goyon bayan waɗannan hakkin a cikin addinin? Shin koyarwar addini ta canza a tsawon lokaci?
- Kasashen da ke da irin wannan addini a matsayin mafi rinjaye suna da hanyoyi daban-daban na yin doka kan 'Hakkin Dan'Adam da 'Yancin Addini Ko imani (YAKI). Ba wai akwai wata hanya guda daya da kowanne Musulmi, Buddha ko Kirista ke amfani da ita ba.

BAYANI! Tambayi shugaban adini ko mallami wanda yake tabbatar da kare hakin Dan'Adam don ya jagoranci gudanarwa irin wannan.

TAMBAYA: Shin yarda da 'yancin addini daban-daban yana nufin cewa dukkan addinai daidai suke? Shin dole ne in daina ganin cewa addini na ne kawai na gaskiya domin in goyi bayan 'yancin addini ga kowa?

KORAFI: Me ya sa za mu bayar da 'yanci iri daya ga kowa alhali addinin mu ya fi?

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- 'Yancin addini yana kare hakkin ka na yin imani da cewa addinin ka ne kawai gaskiya. Haka nan kuma yana kare hakkin wasu su yi Imani cewa nasu ne kawai gaskiya. 'Hakkin Dan'Adam da dokokin qasa da kasa ba su da hurumi wajen yanke hukunci kan gaskiyar addinai. 'Hakkin dan'Adam yana mayar da hankali kan mutuntaka, ta hanyar samar da wata matsaya mafi sauƙi wadda za ta ba kowa damar rayuwa tare cikin zaman lafiya, duk da bambancin mu, tare da mutunta juna.
- Mafi yawan addinai suna koyar da darajar mutuntaka kuma suna da wata ka'ida da ta shafi kyautatawa juna – wato a yi wa wasu abin da kake so a yi maka. Tambayi mahalarta akan addinin su yana da irin wannan ka'ida, sannan su ambaci koyarwar addinin su da ta shafi hakan. Shin yana yiwuwa a cika wannan ka'ida idan ba a ba mutane 'yanci iri daya ba?
- Ba wai bayar da 'yanci daidai ga kowa yana nufin mun yarda da akdun su ba ne. Za mu iya rashin yarda da tunanin wani ba tare da zalunci, tashin hankali, ko hana shi hakkin sa ba. Ana ba da izinin ko sarari in yakance hakkin yin addini ne kawai lokacin da al'adar da abin ya shafa ke barazana ga 'yancin sauran mutane ko lafiyar jama'a da sauransu.
- Shin akwai 'yanci da muke so a ba mu, amma muna ganin bai kamata wasu su samu ba? Idan muka hana wasu waɗannan 'yanci, ta yaya za mu tabbata cewa watarana ba za a hana mu ba? Idan ba a bai wa kowa 'yanci ba, to babu wanda ke da 'yanci. Abin da muke da shi kawai shi ne wata dama da gwamnati ta bayar na dƙan lokaci, wadda za ta iya janye wa duk lokacin da ta ga dama.
- 'Hakkin Dan'Adam Shi ne kariya ga mutanen addinin mu da ke zama a matsayin kananan tsiraru a wasu kasashe. Idan muka ce a kasar mu gwamnati ko rinjayen jama'a na da ikon yanke wa wasu hukunci kan 'yancin su, to hakan yana nufin muna amincewa da wasu kasashe su hana 'yanci mabiya addinin mu da ke can.

Jigo – ‘Yanci da iko

TAMBAYA: Wadancan mutane suna aiwatar da addinin su ta wata hanya da ba ta dace da al’adun mu ba. Ba kowa daga cikin addinin su ke yin hakan ba, don haka ba shi da muhimmanci. Idan kuma ba shi da muhimmanci, yakamata mu hana shi.

TAMBAYA: Idan shugabannin addini suka ce addini yana da hanya guda da za a bi, me ya sa za mu bari mutane su aikata shi ta hanyoyi daban-daban?

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- Addinai suna da girman bambance-bambance a cikin su. A cikin kowanne addini, akwai hanyoyi daban-daban na aikata abubuwa, kuma da wuya a samu wani shugaba guda da dukkan mabiya addinin suka yarda da shi. A cikin duniyar da ke cike da motsi da sauyin rayuwa, mutane masu mabambantan hanyoyi na rayuwa da ibada suna zaune tare.
- Ka yi tunanin idan ya zama dole ka gudu daga qasar ka zuwa wata qasa Yaya za ka ji idan wannan al’umma ta hana ka aiwatar da addinin ka ta hanyoyin da kake matuqar darajawa, ko ta tilasta maka yin addinin ta wata hanya da ke sabawa lamirinka?
- Ba sai wasu mutane sun tabbatar kafin mukasance cikin ‘yanci ba. Idan ana so a taqaita ‘yancin addini, dole ne gwamnati ta tabbatar da cewa wannan takaitawa yana da muhimmanci. Misali, don kare lafiyar jama’a ko ‘yancin wasu. Maye gurbin ‘yanci da takurawa marar dalili yana haddasa rashin jin da’fi da rikici a cikin al’umma, yana ba gwamnati ikon zalunci da amfani da karfin iko yadda ta ga dama, sannan yana jefa al’umma cikin danniya maimako dimukadfiyya.

Jigo – Zagi da zaman lumana

TAMBAYA: Shin akwai ‘yanci a kare mutum daga jin haushi ko bacin rai?

KORAFI: Barin ‘yan tsiraru ko masu aiki da tunani su yi magana ko su aiwatar da addinin su kamar yadda suke so yana iya lalata darajojin mu da hadin kan al’umma.

KORAFI: Babu wanda ya kamata ya ci mutuncin addinin wasu. Yakamata mu haramta batanci da duk wani furuci ko hali da ke bata wa wasu rai. Hakan ne zai tabbatar da zaman lafiya da kare abubuwan da muke ganin darajar su.

KORAFI: Yakamata a kare mu daga ganin addinin mu ana fada akan sa ta mummunar hanya – hakan yana haifar da nuna wariya.

AMSOSHI DA KA IYA FITOWA:

- Bisa ga dokokin kasa da kasa, kowa yana da ‘yancin yin lmani, aiwatarwa da bayyana addininsa ko ra’ayinsa, muddin hakan bai cutar da ‘yancin wasu ba. Dokokin qasa da qasa basu kare mu daga jin haushin abubuwan da ba mu yarda da su ba ko suka ga abin da muke darajantawa ba. Babu wani 'Hakkin dan Adam da ke kare mutum daga jin haushi ko bacin rai.
- A wasu lokuta, ana iya ganin cewa haramta furuci ko halaye masu cewa wasu tuwo a kwarya zai taimaka wajen tabbatar da zaman lafiya. Amma, a aikace, yana da wahala a fayyace abin da ake kira abin bacin rai. Wasu mutane na jin haushin ko da kasancewar wasu ra’ayoyi daban da nasu. Bisa ga dokokin kasa da kasa, furucin da ya kamata a hana shi ne wanda ke tunzura kiyayya da tashin hankali. Dokoki da ke haramta batanci, ridda ko ‘kare zaman lafiya’ sukan kasance:
 - Ba su da cikakken bayani, don haka yana da wahala a san abin da ya zama laifi.
 - Suna fassara abin da ke bata rai daga ra’ayin rinjayen jama’a (a aikace ko a rubuce).

- Ana iya amfani da su ta hanyar zalunci da zarge-zargen karya – yana da wahala mutum ya tabbatar da cewa bai fadi wani abu ba.
 - Suna karfafa tashin hankali ta hanyar goyon bayan ra'ayin cewa ya kamata a hukunta wanda ke bayyana aqida da lumana idan rinjayen mutane ba sa so.
 - Yana haifar da zargin mutane da ke bayyana ra'ayin su cikin lumana da haddasa rikici a cikin al'umma. Ya kamata a dora alhakin hakan kan mutanen da ke mayar da martani ta hanyar kiyayya da tashin hankali ga wanda ya bayyan ra'ayi cikin lumana.
- Ana iya ganin dacewar hana izgili ko zuga ga addinai da cibiyoyin addini domin kare abubuwan da ake darajawa. Duk da haka, yin suka daga waje ko daga cikin addini yana da matuƙar muhimmanci wajen karfafa cibiyoyin addini da kuma sa su zama masu tsayuwa kan gaskiya. Cibiyoyin addini suna kunshe da mutane, kamar mutanen da kan iya yin kuskure. Ba za a iya magance matsaloli ba sai an samu damar yin magana akan su ba tare da tsoro ba. Badaƙalar cin zarafin yara da aka fallasa a wasu cibiyoyin addini a baya-bayan nan tana nuna muhimmancin wannan 'yanci.
 - Shin za a iya cewa zaman lafiya da haɗin kai na gaskiya ne idan an tilasta wa 'yan tsiraru da masu aiki tunanin su yi shiru game da addinin su da asalin su? Ko kuwa hakan wani abu ne da kawai rinjayen jama'a ke jin daɗinsa? Za mu iya samun al'umma mai dorewa da zaman lafiya na gaskiya idan kawai rinjayen jama'a ne ke jin cewa ana zaman lafiya da haɗin kai?
 - Babu wani 'Hakkin Dan'Adam da ke kare mutum daga jin haushi ko bacin rai. A gaskiya, yin juriya ga ra'ayoyi daban-daban da masu karo da juna suna da matuƙar muhimmanci ga lafiyar al'umma. Duk da haka, idan gwamnati, kafafen watsa labarai, ko kuma rinjayen jama'a suka rungumi mummunan bayani da nuna gaba ga 'yan tsiraru na addini, hakan kan haifar da nuna wariya da tashin hankali ga mabiya addinin. Hakan na faruwa koda kuwa kalamam da aka yi ba su kai ga kiyayya ko tunzura tashin hankali ba. Mutunta 'Hakkin Dan'Adam da zaman lafiyar al'umma yana dogara ne da yadda gwamnati da kafafen watsa labari ke aiki cikin adalci da kuma dabi'a. Ayyukan da ke karfafa dabi'a a harkokin siyasa, kafafen watsa labarai da muhawarori na jama'a, da kuma matakan gaggawa kan magance kalamam kiyayya da tunzura mutane don tashin hankali suna da matuƙar muhimmanci.

Martani da izini

KU BA MU LABARAN KU NA MASU KAWO SAUYI NA ASALI, KUMA KU GAYA MANA RA'AYOYIN KU DA SHAWARWARIN KU!

Muna son jin yadda kuke amfani da waɗannan kayan koyarwan da kuma tasirin da suke da shi wajen taimaka wa mutane sun dauki matakin kawo canji. Me ke tafiya daidai, kuma me za a inganta?

Ku bamu ra'ayoyin ku da labaran ku ta nan:

<https://www.forb-learning.org/feedback-form/>

SHIN INA BU KATAR NEMAN IZINI KO BAYYANA WA KOWA KAFIN AMFANI DA WANNAN ABIN GABATARWA?

A'a. Abubuwan da ke cikin wannan jagorar mai sauqaqa/jagorantar taro da duk wasu kayan koyarwa da ke ciki suna nan kyauta don kowa ya iya amfani da su, ya daidaita su, ko ya yi amfani da su don ilmantar da wasu da kuma inganta 'yancin addini ko imani ga kowa da kowa.

Idan za ku yi amfani da waɗannan kayan koyarwa, da fatan za ku ambace su tare da sanar da mutane game da Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani (www.forb-learning.org) cewa nan ne inda za su samu Qarin bayani, karin kayan koyo, da kwasa-kwasan duka kan shafin.

SHIN INA DA BUKATAR NEMAN IZINI HADA DAI-DAIKUN DARUSSAN DAGA WANNAN JAGORAN A CIKIN SAURAN LITATTAFI?

A'a. Kuna iya hada sakkonin gwaje gwaje ko daidaita fassarar darussan daga wannan jagorar a cikin litattafan. Ba za ku iya amfani da misalai ba, in ba tare da izini ba. Idan za ayi amfani da saqqonnin, da fatan za a yi la'akari da dandalin koyo na YAKI kuma ku hada tabbataccen kayayyacin kamar haka:

Tushen: Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali, Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani. www.forb-learning.org/changemakers

Za mu so mu ji labari dan gane da littattafanku! Da fatan za a yi amfani da [fam din martani](#) don raba bayanai.

SHIN INA IYA FASSARAWA KUMA NA WALLAFA JAGORAR MASU SHIRYA TARO DA KAYAN KOYARWA DA KE TARE DA SHI ZUWA YARE NA?

Muna da yakin cewa yana da muhimmanci a samar da kayan koyarwa kan 'Yancin Addini Ko Imani (YAKI) ga mutanen da ba su jin Turanci. Kuna da damar fassarawa kuma ku yi amfani da wasu sassa na abubuwan da ke ciki kyauta. Da fatan za ku tuntuɓe mu idan kuna son fassara dukkan darasin da jagorar masu shirya taro, ta hanyar amfani da wannan adiresin email: info@forb-learning.org

HAKKIN MALLAKA

Rubutun wannan bugu yana karƙashin lasisin Creative Common Copyright CC-BY-SA. Wannan na nufin cewa kuna da 'yancin daidaita wa tare da amfani da waɗannan kayan koyarwa ta kowacce hanya, matuƙar kun bayyana cewa sun fito daga Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani (FORB Learning Platform), kuma kun raba sigar da kuka daidaita da mu da wasu, ta karƙashin wannan damar amincewa.

Hotunan da ke cikin jagorar masu shirya taro, da kuma duka rubutu da hotunan cikin littafin tatsuniya "Wakokin Sarewa da Ganga" suna karƙashin hakkin mallaka, kuma ba za a iya wallafa su ko daidaita su ba tare da izini ba. Da fatan za ku tuntuɓe mu idan kuna bukatar izini.

Dukkan hakkin mallaka yana hannun SMC Faith in Development, 2021, a madadin NORFORB, wanda ita ce kungiyar da ke bayan Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani.

Ku Rarraba
**LABARAI DA
MARTANIN**
ku [a nan](#).

BANGARE NA B

Kayayyakin kwas

Sashi na 1-5

Bangare na 1: Shirya Jakunkunan Mu

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali (Local Changemakers Course) yana da nufin shirya mahalarta don su zama masu kawo canji dangane da 'Yancin Addini ko imani (YAKI) a cikin al'ummomin su. Tsarin kawo sauyi don 'yancin addini ko imani hanya ce mai tsawo kuma wata hanya ce mai tsauri da wahala. Saboda haka, yana da muhimmanci a yi shiri.

Bangare na 1 na wannan darasi yana mayar da hankali ne zuwa ga "Shirya Jakunkunan Mu" – wato haɓɓaka ilimi da dabi'u don a shirya zukatan mu da tunanin mu don tafiyar kawo canji. Wannan kashi yana bai wa mahalarta damar koyo da fahimtar 'Hakkin dan Adam gabaɗaya, da kuma musamman 'Yancin Addini ko imani (YAKI). Haka kuma, yana ba su damar tunani kan yadda suke kallon mutane masu bambancin aqida ko asali daga nasu. Haka nan, yana koyar da basira wajen bincike da fahimtar yanayin da ake ciki (context analysis).

Sashi daga ɗaya zuwa biyar (1-5) suna tafiya ne a matsayin tsari guda, inda kowanne kashi ke gina wa a kan abin da aka koya a kasha kashen da suka gabata.

- Sashi na 1 yana gabatar da 'Hakkin dan Adamgaba ɗaya.
- Sashi na 2 yana gabatar da 'Yancin Addini ko imani (YAKI) musamman.
- Sashi na 3 yana mai da hankali kan bincike game da asalin mu da batutuwan da shuka shafi gata da rashin gata (pribilege da disadbantage).
- Sashi na 4 yana nazarin take 'yancin addiniko imani (YAKI) kuma yana bai wa mahalarta damar yin aikin kan gano irin waɗannan take hakkin.
- Sashi na 5 yana bai wa mahalarta damar haɓɓaka yanayin nasu binciken (context analysis), ta hanyar gano matsalolin da suka shafi 'yancin addini ko aƙida (YAKI) a cikin al'ummomin su.

Koyarwa da tunani daga waɗannan ɓangarorin suna zama ginshiki mai muhammanci ga Kashi Na 2 na darasin, wanda zai mai da hankali kan tsara hanyoyin kawo sauyi a cikin al'ummomin mu – wato dabarun da za mu iya amfani da su don inganta 'Hakkin Dan'Adam da shirya ayyukan kawo canji. Binciken yanayi da aka haɓɓaka a Kashi na 5 zai kasance a matsayin kafar tunani da za ayi amfani da su a duk darussan bangare.

SASHI NA 1

Bukatun 'Dan'Adam – 'Hakkin 'Dan'Adam – Abubuwan da suka rataya akan 'Dan'Adam

Bayani akan sashi

A wuraren da dama, mutane na kallon 'Hakkin 'Dan'Adam a matsayin wani abu mai nisa daga rayuwar yau da kullum, ba tare da alaƙa da al'adu na gida ba, ko kuma wani shirin na mulkin mallaka na zamani daga yammacin duniya. Abin takaici, irin wannan ra'ayi mai rauni game da 'Hakkin 'Dan'Adam na iya hana mutane fahimtar wata muhimmiyar hanya da za su iya amfani da ita wajen rayuwar al'ummar su. Idan mutane ba su san haqqin su da na wasu kamar yadda dokokin qasa da na duniya suke tana da, hakan yana sauƙaƙa cigaba da take 'Haqqin 'Dan'Adam ba tare da wata turjiya ba.

Wannan kashin yana da sassa guda biyu:

BANGARE NA 1: GABATARWA

Wannan sashe yana gabatar da tsari da manufofin darasin, tare da bai wa mahalarta damar fara sanin juna. Haka kuma, za a tattauna dokokin gudanarwa a cikin rukunin. Wannan yana da matuƙar muhimmanci musamman a cikin kungiyoyi da ke da karancin amana ko inda batun da za a tattauna ke da matuƙar muhimmanci da tasiri.

BANGARE NA 2: BUKATUN DAN ADAM – 'HAKKIN 'DAN'ADAM

– ABUBUWAN DA SUKA RATAYA AKAN 'DAN'ADAM

Wannan sashi yana da nufin karfafa ilimi da fahimtar da mahalarta game da 'Hakkin 'Dan'Adam, ta hanyar danganta hakkin da bukatun da suke fuskanta a rayuwar su da al'ummomin su. Wannan yana zama ginshiqi mai muhimmanci ga dukkan darussan da za su biyo baya.

BAYANI! Acikin wannan sashin zaku ga abubuwan koyo da abubuwan da suka kunsu da lokutan karatun.

Makasudan koyo

Wannan sashi yana mayar da hankali ne kan haɓɓaka ilimin mahalarta game da 'Hakkin 'Dan'Adam da kuma karfafa yawan ra'ayi game da hakkoki.

A karshen sashin, mahalarta za su iya:

- Lissafa aƙalla 'Hakkin 'Dan'Adam guda shida da suke da muhimmanci a rayuwarsu ta yau da kullum, kuma su ambaci aƙalla hakkiguda ɗaya da ake takewa a cikin al'ummar su.
- Bayyana cewa 'Hakkin 'Dan'Adam yana da muhimmanci kuma yana da nasaba da rayuwar su ta yau da kullum, sannan su fahimci cewa kowa na da rawar da zai iya takawa a wajen gina al'umma inda ake girmama wa tare da kare 'Hakkin 'Dan'Adam.

BAYANI! Zaka iya samun karin haske wajen amsa tambayoyi masu sauri game da 'Hakkin 'Dan'Adam a shafi na 21–28.

ABIN LURA

Burin wannan koyo shi neya taimakawa masu gudanar da darasin su tantance yadda tsarin ke tafiya, tare da nuna wuraren da za a iya ganin cigaba dangane da ilimi, dabi'u da kwarewar mahalarta. Ba a tsara su don a gabatar da su ga mahalarta a matsayin jerin abubuwan da ake tsammani su cimma ba.

Yiwuwar cikas burin koyo a kowanne sashi zai dogara ne da matsayin mahalarta tun daga farko – Misali, yadda ra'ayin su yake game da 'Hakkin 'Dan'Adam kafin su fara darasin. Cigaba zuwa ga waɗannan manufofi zai iya faruwa a hankali a tsawon darasin, maimakon a cimma su gabaɗaya a cikin sashi guda.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Maraba da kuma gabatarwa

Maraba da mahalarta, gabatar da juna, gabatar da tsari da manufar darasin, da gudanarwa kan dokokin gudanarwa.

mintuna 30

Cikakken gwaji: Dandanon (miyar) rayuwa

Ana amfani da misalin sinadaran miya don bincika bukatun 'Dan'Adam.

mintuna 35

Aikin tafiya tare da gudanarwa: Ma'ajiyar 'Hakkin 'Dan'Adam

Wannan aikin yana taimakawa mahalarta su danganta bukatun 'Dan'Adam da 'Hakkin 'Dan'Adam.

mintuna 25

Gabatarwa: Bukatun 'Dan'Adam – 'Hakkin 'Dan'Adam – Abubuwan da suka rataya akan 'Dan'Adam

Wannan aikin yana taimakawa mahalarta su danganta bukatun 'Dan'Adam da 'Hakkin 'Dan'Adam.

mintuna 15

Gudanarwar rufewa

Wannan yana bai wa mahalarta damar yin tunani kan abin da suka koya da kuma kammala sashin.

mintuna 15

JIMILLAR LOKACI

awoyi 2

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, “Yadda ake shiryawa don kowanne sashi”. Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

Bayan kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku bukaci:

- Karamin kwando.
- Kananan takardu.
- Tukunyar miya (ko wace iri da ta dace da al'adar ku dauke lakabin “Miyar rayuwa”).
- Rubutacciyar takarda wato “Katunan bukatun 'Dan'Adam”.
- Takardun fostoci dayawa masu hotunan “Ma'ajiyar 'Hakkin 'Dan'Adam”.
- Idan za ku gudanar da karin aikin “Hasafin don tunaninku”, za ku bukaci duwatsu 10, ko kudfi, ko kananan takardu ga **KOWANE** mai mahalarta.

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen **anan**.

NA ZABI: KARFAFA KWARIN GWIWAR KA/KI

A cikin shirye-shiryen ka don wannan sashi, kalli waɗannan gajerun **finafinai (short films)** don karin fahimta game da 'Hakkin 'Dan'Adam. Wannan zai taimaka wajen karfafakarwarin gwiwar ka da kuma iya amsa tambayoyi. Amma kada ka damu, a matsayinka na mai jagoranci, ba lallai ne ka zama kwararre ba – aikin ka shi ne jagorantar tsarin koyon tare.

SHIRYA DANDALI

Don wannan sashi, yana da kyau a fara da jera kujeru cikin tsari na rabin da'ira suna fuskantar gaba. Yakamata a samu isasshen fili domin mahalarta su iya motsawa cikin sauƙi. Babban cƙaci ba tare da tebura ba zai fi dacewa.

FINA-FINAI

“Dandanon (miyar) rayuwa”

Ayyukan “Dandanon (miyar) rayuwa” da “Ma’ajiyar ‘Hakkin Dan’Adam” sun bude idanuwa sosai. Wasu mahalarta sun fahimci a karon farko cewa ‘Hakkin Dan’Adam yana da ma’ana a rayuwar su ta yau da kullum. Sun gano hakkokin da ba su taɓa sanin suna da su ba.”

UKOHA NGWOBIA, MAI SHIRYA KOYARWAR, NAJERIYA

Tsarin sashi da aka yi dalla-dalla

BANGARE NA 1: GABATARWA mintuna 30

Tun da wannan shi ne sashi na farko, yana da muhimmanci a c'auki lokaci don taimakawa kungiyar ta kulla zumunci, kafa dokokin gudanarwa, da gabatar da manufar da tsarin darasin.

ABIN LURA

Idan kungiyar ta riga ta san juna sosai, ana iya takaita wannan bangaren kadan. Idan akwai matsalolin amincewa tsakanin mahalarta, ana iya c'aukar lokaci mai tsawo don gina dangantaka. Idan haka ne, za a iya gudanar da sashi farko na tsawon lokaci don ba da damar karin ayyuka. An bayar da shawarar wani karin aiki don kungiyoyin da ke Bukatar karin lokaci don haɓaka amincewa da haɗin kai.

1. Maraba mintuna 3

Ku karbi kowa da kowa ta hanyar da ta dace da kungiyar ku, misali, da wasu kalmomin godiya dangane da halartar su, rera wata baitin waka, ko yin addu'a.

2. Aikin farkon budewa: Kammala wannan jumlar mintuna 12

MANUFA

Wannan aikin yana ba mahalarta damar gudanar da kan su kuma yana taimaka muku fahimtar dalilan da suka sa suka halarci wannan horarwa.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Ku bi da'irar mahalarta, ku nemi kowa ya cike wannan jumla a takaice, (kowane daga mahalarta ya fadi jumla daya kawai – ba amsa mai tsawo ba).

“Suna na...kuma na zo wannan darasi ne saboda.”

YADDA AKESO A GAMA AIKIN

Bayan kowa ya yi magana, ku takaita wasu batutuwan da suka fito a cikin amsoshin su. Ku gode wa mahalarta bisa gudummawar su, sannan ku bayyana cewa kuna fatan wasu daga cikin burin ku game da wannan darasi za su cika. Daga nan, ku gabatar da manufofi da tsarin darasin.

**CIKAKKEN
GWAJI**

BAYANI! Yi hankali saboda Lokaci, Bangare na 1: Gabatarwa. Ka kiyaye lokaci saboda Bangare na 2!

3. Gabatar dahoro mintuna 5

MANUFA

Wannan takaitacciyar magana tana nufin bai wa mahalarta cikakken bayani game da manufar darasin, hanyar koyarwa, batutuwan da za a tattauna, da yadda za a gudanar da shi.

ABINDA YA KAMATA A FADA

Ku bi bayanin abin da ke cikin PowerPoint shafuka 3-6 ko rubuce-rubuce dake kan takardun allo (flip chart). Akwai bayanin da zai taimaka muku a cikin PowerPoint, wanda za ku iya amfani da shi, ko da kuwa kuna amfani da takardun allo maimakon PowerPoint.

ABIN LURA

Idan batun 'Hakkin Dan'Adamyana da matuƙar kalubale a cikin rukunin ku, kuna iya gyara yadda za ku bayyana batutuwan darasin a slide 5, ta amfani da kalmomin da suka fi karɓuwa a cikin al'adar yankin ku.

**TAKAITACIYAR
MAGANA**

4. Dokokin gwajin: Mika kwandon mintuna 10

MANUFA

Wannan gwajin yana taimakawa mahalarta su kafa dokokin gudanarwa da za su bi yayin darasin. Wannan yana tabbatar da cewa kowa yana da damar yin magana cikin kwanciyar hankali da mutunta juna.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Kwando
- Kananan Takardu
- Alkalami

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN

Yi Bayani Akan Waɗannan:

A yayin wannan kwas muna son kowa ya sami kwanciyar hankali da mutuntawa – don samun damar yin magana, da kuma bayyana tunaninsu, ra'ayoyinmu da abubuwan da suka faru na daidai da daidai. Don taimakawa wannan yanayin, yana da amfani a sami wasu ka'idodi na asali waɗanda dukkanmu muka yarda da su kuma za mu iya aiki da juna da su. Waɗannan dokoki za (su iya zama a aikace kamar zuwa da wuri, kashe karar waya) ko kuma game da yadda muke mu'amala da juna kamar (bai wa kowa damar yin magana).

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Ka sanya Kwando a tsakiyar da'irar. Ka bai wa kowa yar karamar takarda da alkalami. Ka bukaci kowa ya rubuta dokokin guda biyu waɗanda suke tunanin ya kamata rukunin su yi amfani da su, sannan su sanya takardun a cikin kwandon. Ka karanto dukka dokokin da suke cikin kwandon ka rubuta su a jikin babban fallen takardar Flip Chart.

Idan wani daga cikin waɗannan ka'idodjin babu su, ka kara su:

- Ka yi sauraro na nutsuwa – ka mutunta kowa idan suna magana.
- Ka yi magana daga abin da ka sani maimakon yin jam'i (kace "ni" maimakon "su" "mu" da "kai").
- Karka ji tsoro cikin mutuntawa ku kalubalanci juna ta hanyar tambaya, to amma ka guji sukar juna kai tsaye –ku mayar da hankali zuwa ga batutuwa.

Ka tambayi kowa idan sun yarda da waɗannan dokoki.

CIKAKKEN GWAJI

5. Karin zabi: Hasafin don tunaninku mintuna 15

Idan mahalarta suna bukatar karin lokaci don su saba da juna, ana iya kara wannan lokacin.

MANUFA

Yana taimakawa mahalarta su samu kyakkyawar alaƙa da juna. Yana bayyana cewa akwai abubuwa da yawa da muke tarayya a cikin su.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

- Raba mahalarta zuwa kungiyoyi na mutane 4 zuwa 6.
- Bai wa kowa kwabo 10 ko kananan duwatsu ko ma kananan dunkulallun takardu ko makamantansu.
- A fara zagayawa cikin kungiyar: Mutum na farko zai faɗi abin da yake so (misali: "Ina son karatu"). Duk wanda ke son wannan abu ya ajiye kwabo guda a tsakiyar da'irar.
- Mutum na biyu ya faɗi abinda yake so, sai waɗanda suke da irin wannan sha'awa su kara kwabo.
- Ana ci gaba da zagaye har sai wani mutum na qarshe kwabon shi ya kare.

AIKIN RUKUNI

BANGARE NA 2: GABATAR DA 'HAKKIN 'DAN'ADAM

1. Cikakken gwaji: 'Dandanon (miyar) rayuwa' mintuna 35

KWATANTAWA

Wannan aiki yana amfani da misalin kayan abinci da ake hadawa a cikin miya domin taimakawa mahalarta su gane irin bukata da dukkan mutane ke da su. Ana amfani da katunan da aka shirya tun farko, kuma mahalarta suna iya kirkiro wasu nasu. Mahalarta za su zaɓi sinadarai (abubuwan bukata) da ke da muhimmanci domin rayuwa mai daraja.

MANUFA

Wannan aiki zai biyo bayan aikin "Ma'ajiyar 'Hakkin 'Dan'Adam", wanda zai danganta bukata da aka gano a cikin wannan aiki da hakkin da ke cikin kudurin Duniya kan 'Hakkin 'Dan'Adam. Ayyukan guda biyu suna tafiya tare kuma akwai bukatar a gudanar da su a haɗe.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA DA KUMA SHIRYE SHIRYEN GABA

Za ka bukaci:

- Tukunya ta gargajiya ko babban tukunya, tare da takardar da aka manna a gefe mai rubutun "Miyar Rayuwa".
- "Katuna da bukaton 'Dan'Adam", a buga su kuma a yanka su. Idan ya zama dole, a gyara katunan ta hanyar maye gurbin rubutun turanci da fassarar yaren mahalarta.
- Alkaluma adadi kadan.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 4

Sanya tukunyar miya a tsakiyar dakin sannan ka baza "Katunan bukaton 'Dan'Adam" a kasa kewaye da tukunya tare da wasu alkaluma. Ka roki kowa ya tsaya a cikin da'ira a kusa da katunan.

Yi bayanin waɗannan:

- Rayuwa kamar tukunya ce ta miya da ke da sinadarai iri-iri – kamar dai miya, rayuwa tana bukatar sinadarai da dama domin ta kasance mai daɗi da kyau.
- Wasu sinadarai, kamar wasu abubuwan jin daɗi (a ambaci wani abu da ya dace da al'adun yankin), suna sa rayuwa tafidaɗi. Amma akwai wasu sinadarai, kamar matsuguni, abinci, kiwonlafiya, da dai sauran su, da ba za mu iya rayuwa ba tare da su ba. Idan waɗannan abubuwa suna bacewa, rayuwa tana zama mai wahala, kuma muna wahala a jiki, a hankali, a zamantakewa ko kuma a ruhi. Muna rasa darajar rayuwa.
- A wannan aiki, za mu yi tunani akan abubuwan da ake bukata domin rayuwa mai daraja. Za mu dafa miya ta rayuwa – musamman rayuwa mai daraja.
- Katunan da ke a kasa kusa da tukunya sun wakilci abubuwan da ke da muhimmanci ga rayuwa mai daraja. Haka nan akwai katunan marasa rubutu, domin mahalarta su rubuta ko zana ra'ayin su kan abubuwan da suke ganin ana buqata domin rayuwa mai daraja.

CIKAKKEN
GWAJI

BAYANI! Ku tuna cewa, zaa samu wannan karatun kwas din a yaruka daban daban awannan [link din](#).

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 30

- Gayawa rukunin cewa suna da mintuna 2 don duba katunan kuma su yi tunani game da waƙanda suka fi muhimmanci a gare su.
- Sannan, a bi da'irar, a nemi kowane mutum ya dauki katin guda ɗaya da ke wakiltar wani abu da yake ganin yana da mahimmanci don rayuwa mai kima, ya fadi jumla ɗaya (kaɗai) game da dalilin da ya sa yake da muhimmanci sannan ya sanya katin a cikin tukunyan girki.
- Cigaba da zagayawa cikin da'irar har sai mutane sun ji cewa babu sauran katin da ke da muhimmanci a gare su. Suna iya daukar katin marar rubutu, su bayyana abin da yake wakilta, sannan su kara shi a cikin tukunya. A wannan matakin, mutane ba su da izinin yin sharhi kan zaɓin wasu.
- Idan duk katunan da mutane suka zaba an qara su cikin tukunya, ku gaya wa rukuni cewa yanzu mun kammala yin 'miya ta rayuwa'. Sannan ku tambayi rukunin su tattauna waɗannan tambayoyin:
 - Shin akwai wasu daga cikin abubuwan da muka kara da ba su zama dole don rayuwa mai kima ba?
 - Shin mun bar wasu daga cikin abubuwan (katunan) a kasa? Me yasa?
 - Menene tasirin rashin wasu daga cikin muhimman abubuwan rayuwa a kanmu? Ku raba tunaninku.
 - Idan wata kungiya a wani yanki na duniya ta yi wannan aikin, kuna tsammanin za su bukaci abubuwa daban-daban ko kuwa wasu bukatun Dan'Adam na asali suna da ɗorewa – kuma kowa yana da su?

BAYANI! Ka zamo mai sauri a wajen tsayar da lokaci – za ka tanadi wasu lokutan don gudanarwa da zai biyo baya.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTI 1

Kammala gudanarwar ta hanyar fadin cewa dukkan 'yan'Adam a duniya suna da abubuwa da yawa da suka hada su – kawai saboda mu mutane ne kuma muna da buƙatu iri ɗaya.

2. Gwajin tafiya da gudanarwa: Ma'ajiyar 'Hakkin an'Adam mintuna 25

KWATANTAWA

Mahalarta za su yi tafiya a cikin ɗakin, suna haɗa "Katunan buƙatun Dan'Adam" daga aikin da suka yi a baya da hotunan Ma'ajiyar Taswirar Yancin Dan'Adam da ke bayyana haqqin da aka amince da su a cikin "kudurin 'Hakkin Dan'Adam Na Duniya".

MANUFA

Wannan aiki, tare da wanda aka yi a baya, yana nufin taimakawa mahalarta su fahimci yadda 'Hakkin Dan'Adam ke da alaƙa da rayuwar su ta yau da kullum da kuma buƙatun da suka gane da kansu – maimakon ganin 'Hakkin Dan'Adam a matsayin wani abu na ketare ko nesa da su.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA DA KUMA SHIRYE SHIRYEN GABA

- Fitar da takardun hotunan "'Hakkin Dan'Adam" guda 30. Manna hotunan a bangon ɗakin. Idan ya zama dole, gyara hotunan da farko, ka maye gurbin rubutun turanci da fassara zuwa harshen da mahalarta ke fahimta.
- Karanta hotunan kuma yi tunani ko akwai wani daga cikin hakkin da aka bayyana da ake takewa a yankin ku. Yin wannan tunani tun da wuri zai taimaka maka wajen jagorantar gudanarwa.

**CIKAKKEN
GWAJI**

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTI 1

Dauki duk "Katunan buƙatun 'Dan'Adam" daga aikin da aka yi a baya ka raba su ga mahalarta.

Tambayi mahalarta idan sun taɓa jin labarin 'Hakkin 'Dan'Adam. Bayyana musu cewa hotunan da ke bangon ɗakin suna gabatar da hakkin da kowane namiji, mace, da yaro a duniya suke da shi, bisa ga yarjejeniyoyin 'Hakkin 'Dan'Adam na duniya da kusan dukkan gwamnatocin duniya suka amince da su.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 23

• AWON KALLON HOTUNA (MINTUNA 15)

Kewaya don kallon hotuna wato "ziyara da kewayar gidan tarihi" a cikin ɗakin tare da ziyartar kowanne hoto. Yayin da ku ka isa kowanne hoto, karanta rubutun da ke cikin hoton a fili. Ka yi tambaya idan wani yana da "katunan buƙatun 'Dan'Adam" da ya dace da wannan 'Hakkin 'Dan'Adam ɗin. Idan wani ya amsa, sa shi ya bayyana menene wannan buƙata. (Hotunan da katunan da suka dace suna da iri ɗaya a cikin alamar su, don haka ya zama sauqi). Cigaba zuwa hoto na gaba ba tare da jinkiri ko gudanarwa ba – dole ne ku haɗa hotuna biyu a cikin minti guda.

Kada ka damu idan babu wanda ya bayar da kati don wani hoto, cigaba da zagayawa cikin hotunan kuma a karshen haɗa sauran katunan da ba a ambata ba, ta hanyar amfani da alamomin da ke kan su a matsayin jagora.

• TAMBAYOYI NA TATTAUNA (MINTUNA 8)

Bayan an karanta duk hotuna kuma an haɗa su da katunan buƙatu, ka yi gudanarwa akan:

- Shin waɗannan hakkin suna bayyana buƙatun da kuke da su don mutunci a rayuwa – a wasu kalmomi, suna da muhimmanci a rayuwar mu?
- Waɗanne ne daga cikin waɗannan hakkin ake mutunta su kuma ana kare su a qasar mu/kungiyar mu kuma waɗanne ne ba a mutunta su? Idan kungiyar ta sami wahalar amsawa, ka ambaci wasu hakkin 'Dan'Adam da ka sani da ake tauye su a doka ko a aikace.

BAYANI! In ka samu lokacin zama mai tsayi, zaka iya kara lokutan gudanarwa zuwa lokutan gwaji.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTI 1

Kammala gudanarwar ta hanyar cewa ayyukan da muka yi zuwa yanzu sun taimaka mana wajen gano buƙatun da muke da su, waɗanne haƙƙoƙi ne 'Dan'Adam yake da su, ta wacce hanya buƙatun mu ke da alaƙa da 'Hakkin 'Dan'Adam. Za mu iya taƙaita saƙon ayyukan da cewa 'Hakkin 'Dan'Adamyana da alaƙa da buƙatun 'Dan'Adam da irin al'umma da muke so mu rayu a cikin ta. Yanzu za mu koyi karin bayani game da 'Hakkin 'Dan'Adamta hanyar gabatarwa.

Tambayi kowa ya mayar da katunan sa a cikin tukunya. Za a buƙaci tukunya da katunan azaman gaba.

3. Gabatarwa: Bukatun 'Dan'Adam – 'Hakkin 'Dan'Adam – Abubuwan da suka rataya akan 'Dan'Adam mintuna 15

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gabatarwar tana nuni nega mahalarta asalin 'Hakkin 'Dan'Adam ta hanyar kallon alakar dake tsakanin bukatun 'Dan'Adam, hakkin 'Dan'Adam, da abubuwan da suka rataya akan dan adam. Za ta gabatar da manyan yarjejeniyoyinqasa da kasa, nauyin da ya rataya kan gwamnatoji, da kuma nauyin da'a da ke kan 'yan kasa Wannan gabatarwa tana samar da muhimmiyar tushe don cigaba da darasin.

GABATARWA

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takadar gabatarwa yana samuwa a shafi na 41 na wannan jagora.
- Takardar tana da alaka da shafuka na 7 zuwa na 28 na darasin Powerpoint sannan an sanyasu a cikin makalar mai bayani na wadannan shafuka din.
- Za'a iya samun takardar da za'a iya yi mata kwaskwarima a cikin abubuwan da ake bukata a darasin.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Shirya bisa duba zuwa ga jagororin da aka bayar a shafi na 15 'Yadda ake shirya don kowanne sashi'.

Karanta kuma daidaita rubutun gabatarwar da hotunan PowerPoint (Ko qirqiro takardun allo don muhimman bayanai daga hotunan). Karanta sashin tambayoyi masu wahala a shafuka na 21-28 kuma yi tunani kan ko akwai wasu karin bayanai da ya kamata a haɗa dangane da matsalolin da ake tsammani daga mahalarta. Yi aikin wajen gabatar da bayanin tare da hotunan PowerPoint ko takardun allo.

BAYANI! Ka umarci su da su adana tambayoyi/ tsokaci har sai karshen gabatarwan.

4. Gudanarwar rufewa mintuna 15

MANUFA

Wannan gudanarwa tana bai wa mahalarta damar yin tunani kan abin da suka ji a cikin gabatarwar tare da kammala sashin.

YADDA ZA A GUDANAR DA GUDANARWAR

A gayyaci mahalarta su yi sharhi ko su yi tambayoyi kan gabatarwar da ta gabata, sannan ka tambaye su wadannan tambayoyi:

- 'Hakkin 'Dan'Adam yana farawa daga ka'idojin daidaito, mutunci da alhakin juna. Wanne irin tunani, labarai ko karin haske magana daga al'adun mu, al'ummomin mu da harsunan muke bayyana wadannan ka'idojin?
- Muna so 'Hakkin 'Dan'Adam ya zama gaskiya a cikin al'ummomin mu? Idan haka ne, me za mu iya yi don tabbatar da hakan?

Kammala gudanarwar da cewa a zama na gaba, za mu mai da hankali kan 'yancin yin tunani, lamiri, addini ko imani. Za mu ci gaba da tunani akan ko da kuma yadda za mu iya kawo canji a cikin al'ummarmu a duk tsawon koyarwar.

CIKAKKIYAR GUDANARWA

BAYANI! Nemi taimako wajen tambayoyi masu sauri a shafi 21-28.

BAYANI! Karku jefar da katunna 'yan cin 'Dan'Adam – kuna bukatarsu a aiki na gaba.

Tushe

Hasafin don tunaninku: An daidaita daga aikin 'Me too', wanda ke cikin Facilitating group introductions, Lions Club International.

Takardar Gabatarwa

Bukatun 'Dan'Adam – 'Hakkin 'Dan'Adam – Abubuwan da suka rataya akan 'Dan'Adam

Wannan takardan gabatarwa na sashi na 1 an yi shi ne da hotuna na 7-28 na PowerPoint na sashi.

GABATARWA

Ko mu su wanene ne, ko wane addini, kabila, jinsi, ko shekaru muke da su, kuma ko a ina muke zama – akwai buqatu na asali da muka raba. Babu wanda yake son a kama shi ba tare da dalili ba, a azabtar da shi, ko a nuna masa wariya, kuma babu wanda yake son yara su yi yunwa. Dukkanmu muna son mu rayu a cikin al'ummomi inda za a kare mu daga wadannan abubuwa.

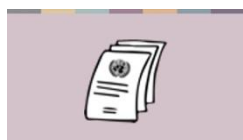

'Yan adam suna son bu katu na asali, na duniya. idan ba a biya wadannan bukату ba, lafiyar jikinmu, zuciyarmu, da ruhinku na shan wahala.

'HAKKIN 'DAN'ADAM

Gwamnatocin duniya sun gane cewa kowa a ko'ina yana da wadannan buqatu, kuma gwamnatoci suna da alhakin – a gaskiya, wajibi – su girmama wadannan bukату kuma su yi iyakar kokarin su don tabbatar da an biya su.

Don taimakawa wajen ganin wannan ya tabbata, gwamnatocin duniya sun amince da 'haqqoqiin dan adam na duniya – a kan 'hakkokin da kowane mutum yake da su, da kuma a kan wajiban da kowane gwamnati take da su, don girmamawa, karewa, da inganta wadannan 'hakkokin.

Yarjejeniyoyin 'hakkin 'Dan'Adam guda uku mafi muhimmanci su ne:

- Kudurin Duniya Kan 'Hakkin 'Dan'Adam, wanda muka kalla ta amfani da fastoci, (UDHR)

Da wasu yarjejeniyoyi guda biyu masu cikakken bayanai wadanda suka bayyana 'haqqinmu dalla-dalla:

- Yarjejeniyar kasa da kasa kan 'hakkin jama'a da 'yancin Siyasa (ICCPR)
- da Yarjejeniyar kasa da kasa kan 'Hakkin Walwala, Tattalin Ariziki da Al'adu (ICESCR).

Wadannan yarjejeniyoyi guda biyu suna daurewa a kan kasashen da suka amince da su.

Yawancin kasashe sun sadaukar da kansu ga wadannan yarjejeniyoyi – duk kasashen da ke kore a wadannan taswirori. Gwamnatocin duk wadannan kasashe sun yarda cewa suna da wajibi na shari'a a karkashin dokar kasa da kasa don yin abubuwa uku.

- Don kare 'hakkin 'Dan'Adam acikin dokokin da sukeyi da kuma matakan da jami'ai ke dauka. Misali, ya kamata babu dokoki masu banbantawa da azabtarwa.
- Don kare 'hakkin 'Dan'Adam, a tabbatar da cewa kowa da kowazai iya neman adalci idan jiha ko wani ya keta mi shi 'hakki.
- Kuma don inganta 'hakkin dan adam – yin iyakar vovarin su don tabbatar da cewa kowa yana da damar samun 'hakkin shi. Misali, yin iyakar kokarinsu don tabbatar da cewa kowa yana da damar samun kulawa da lafiya da ilimi. Tabbas, ba duk gwamnatoci ne suke da albarkatu iri daya ba, don haka ganin wadannan 'hakkin zamantakewa da tattalin arziki sun zama gaskiya tsari ne na sannu a hankali.

Gwamnatoci sun yarda da kowane dan adam na da 'haqqi daidai da kowa. A Sashe na farko na kudurin 'haqqin dan adam ta duniya ya ambata," dukkan dan adam an haifeshi da 'yanci kuma yana daidai acikin 'yanci da hakki".

Abin takaici, gwamnatoci basa tsayuwa bisa yarjejeniyar su – mutane dayawa ana take musu hakki. Mata, yara mata, tsirarrun mutane, masu nakasa da bakin haure musu matuqar Rauni wajen take 'hakkin su. Keta haddin mata misali ne mai sauqi wanda ke faruwa a ko wace kasa ta duniya.

SUKAR 'HAKKIN 'DAN 'ADAM

Idan gwamnatoci sun keta 'hakkin ko sun kasa kare mutane daga keta hakki, babu 'yan sanda na duniya da za su zo su hukunta gwamnati. Don haka, idan babu 'yan sanda na kasa da qasa da za su tilasta wa gwamnatoci bin 'hakkin 'Dan'Adam – shin 'hakkin 'Dan'Adam ba su da hakuri – kalmomi a kan takarda maimakon kayan aiki mai tasiri don canji?

Akwai kamshin gaskiya a – wasu gwamnatocin suna da wahalar a chanja masu akala. Amma a kasashe masu yawa, sukar cikin gida da kasashenwaje akan Vetare hakkin dan adam na kawo sauyi na gari. Akwai hanyoyi dabam dabam da za'a karfafa hakkin dan adam ba tare da samun rundunar 'Yansanda ta duniya

Akwai wasu 'yan dalilan da ke sa mutane sukar 'yancin 'Dan'Adam. Watakila ku ma kuna da wadannan tunanin?

- Ta iya yiwuwa, 'yancin 'Dan'Adam nada wahalar fada agareku. Batun lauyoyi ne da 'yan siyasa siyasa maimakon wani abu da za ku iya shiga ciki.
- Ko kuma kuna tunanin ku cire 'yancin 'Dan'Adam ya yi nisa a rayuwarku ta yau da kullum, abin da masu hannu da shuni wasu man 'yan birane suke damuwa da shi.
- Ko kuma dai 'yancin dan adam ya na kama da wani makami ne a wasan siyasar duniya. Wani abu da 'yan siyasa ke munafurci a kai, suna sukan 'yan adawa, amma fa suma suna tauye 'yan cin 'Dan'Adam.

To, 'yancin dan adam game da doka ne, 'yan siyasa suna yin dokoki kuma lauyoyi na iya yin gwagwarmaya don kare 'yancin 'Dan'Adam ta hanyar kotuna. Kuma haka ne, a wasu lokuta ana tozartar da kalmar don cimma manufar siyasa. Amma 'yancin dan adam ya fi haka nesa ba kusa ba!

'HAKKIN 'DAN'ADAM

Kamar yadda muka gani, 'hakkin 'Dan'Adam a zahiri game da bukatun da muke da su a rayuwar mu ta yau da kullun ne. Game da abin da ke faruwa a makarantunmu, gonakinmu, wuraren aikinmu, gidajenmu da unguwanninmu. Game da yadda ya kamata mu yi wa juna mu'amala kuma a yi mana mu'amala. Game da kare mu daga cin zarafi daga wadanda suke da iko a kan rayuwar mu – masu gida, ma'aikata, malamai ko ma 'yan uwa. Kuma tabbas, daga hukumomi kamar 'yan sanda, kotuna, sojoji da gwamnati.

Wataqila za mu iya takaita ta ta hanyar cewa 'hakkin 'Dan'Adam game da irin al'ummar da muke son zama a ciki ne kuma mu yi aiki don ginawa.

Idan 'hakkin 'Dan'Adam zai zama gaskiya a cikin al'ummominmu, to dukkanmu muna da rawar da za mu taka. Yawancin keta 'hakkin 'Dan'Adam na faruwa ne saboda talakawa ba su girmama 'hakkin wasu ba – misali lokacin da muke mu'amala da wasu mutane kamar ba su daidai ta ba. Kuma gwamnatoci, kamfanoni da daidaikun mutane suna iya ci gaba da aikata keta 'hakkin 'Dan'Adam saboda mutane ba su tsaya wa juna ba kuma ba su yi kokarin canza abubuwa ba. Saboda sau da yawa muna yin shiru.

Mu ba gwamnatoci ba ne – ba mu sanya hannu kan yarjejeniyoyin 'hakkin 'Dan'Adam na qasa da qasa ba. Ba mu da wajibi na shari'a don tabbatar da cewa an bi 'hakkin 'Dan'Adam. Amma mu 'yan adam ne masu hankali da lamiri, kuma muna da wajibi na dabi'a ga juna. Kamar yadda Sanarwar 'hakkin 'Dan'Adam ta Duniya ta ce:

“An haifi dukkan mutane daidai a daraja da hakkoki. An basu hankali da lamiri kuma ya kamata su yi wa juna mu'amala da ruhun 'yan uwantaka.”

“... kowane mutum da kowane sashe na al'umma [...] za su yi kokari ta hanyar koyarwa da ilimi don inganta girmamawa ga wadannan hakkoki da 'yanci.”

Duk lokacin da muke da ikon yin abu mai kyau ko mara kyau a rayuwar wasu mutane, muna da wajibi na dabi'a don kiyaye 'hakkin 'Dan'Adam. Ba za mu iya yin komai ba – a wasu yanayi, yana da wuya mu yi tunanin wani abu da za mu iya yi – amma lokacin da muka ga ana aikata rashin adalci, kuma za mu iya yin wani abu don taimakawa, watakila muna da wajibi na dabi'a don gwadawa.

Yin wani abu na iya zama mai sauƙi kamar zama ma kwabci mai kyau.

LABARAN MASU KAWO SAUYI MU

Shafaq Hassan wata Musulma ce yar kasar Birtaniya daga kudu da birnin London. A cikin shekarun nan, an ga yawaitar laifukan kiyayya a Birtaniya. Musulmai - musamman mata da ke sanya mayafi kamar Shafaq - su kan fuskanci tsangwama, ko dai a kan titi ko a shafukan sada zumunta. A irin wannan yanayi, ayyukan sada zumunci da qaramci tsakanin mutanen addinai daban-daban suna da matuƙar muhimmanci.

Shafaq ta ce ta kara samun karfin gwiwa akan 'yancin batun 'Dan'Adam a duniya lokacin da maƙwabcin ta wanda ba Musulmi ba ya ba su kyauta ita da dan ta dan shekaru 14 Ayaan domin su gudanar da bikin salah.

Shafaq ta wallafa wani hoton kyautar a shafin Twitter, inda ta ce:

"Maƙwabcin mu wanda ba Musulmi ba ya ba mu mamaki sosai da kyautar dabino daga Algeria da dardumar salah ga dana mai shekaru 14, wanda ya yi azumi duka watan Ramadan. Mun shafe shekaru 20 muna maƙwabtaka da shi, amma bai taba yi mana irin wannan ba."

"Ban san cewa ya lura cewa Ayaan na azumi ba. Dana ya ji kamar shi na musamman ne. Suna da kyakkyawar mu'amala da mu, kuma suna son biryanin da mahaifiyata ke girka, saboda haka ko yausha muna aika musu da kyauta. Muna zaune a cikin al'umma mai bambancin addinai, kuma abin farin ciki ne ganin cewa maƙwabcin mu ya yi tunanin irin wannan abu."

Zaliha da Magdalena ma suna yin abu mai kyau ta wata fuskar. Zaliha cikakkiyar musulma ce kuma kaka, ta fito ne daga tsibirin Pemba a Zanzibar, ina take karantarwa a karamar makarantar Alkurani.

Zaliha tace,

"Na damu da tashin hanakalin dake faruwa a cikin al'ummar mu. Matasan mu basu aminta da shugabannin siyasan mu ba kuma babu mammaki."

Ta ci gaba da cewa,

"Yawancin mutanen da ke zuwa nan domin yin aiki a bangaren yawon bude ido Kiristoci ne. Da yawa daga cikin Musulmai da na sani suna zargin su da qwace musu ayyuka. Shekaru da dama na shaida rashin zaman lafiya da rashin jituwa tsakanin addinai. Na ga an kona coci-coci, an raba takardu masu cike da kalamani ki, ana tsangwamar Kiristoci a hanyar su ta zuwa coci. Ina ganin yadda matasan mu ke kara tsananta ra'ayoyin su, kuma hakan yana tayar min da hankali. Saboda haka na shiga Kwamitin Mata na Addinai Daban-daban."

"Ina so in taimaka wajen hana tashin hankali da ke da nasaba da addini a tsibirin mu. A makaranta Alkur'anin da nake koyarwa, ina koyar da yara cewa hakuri da kauna wani bangare ne na addinin mu. Makomar nan tana hannun yaran mu, kuma mu ne ke da alhakin nuna musu hanya madaidaiciya."

Magdalena, wata Kirista daga wani yanki na babban yanki na nahiyar Afirka da ta koma Zanzibar, ita ma ta shiga aikin samar da zaman lafiya tsakanin addinai. Duk da tana fuskantar wariya saboda suturar ta da addininta, ta kuduri aniyar gina dangantaka mai kyau tsakanin Musulmai da Kiristoci. Ta shiga Majalisar Mata ta Yankin Ungoya, inda sukan shiga al'umma domin tattaunawa akan galubalen da ke tsakanin addinai da kuma 'hakkin mata. Ta ce:

"Na shiga wannan kwamiti ne domin in kara fahimtar Musulunci da yadda Musulmai ke rayuwa," ta bayyana. "Mu duka mata ne, kuma duk muna fuskantar wariya saboda haka - dole ne mu hada kai mu tallafa wa juna."

Akwai dubban mutane kamar maqwabcin Shafaq, da kamar Zaliha da Magdalena. Mutane kamar mu, wadanda a cikin qananan hanyoyi suke kokarin tabbatar da 'hakkin dan adam a cikin al'ummar su - masu kawo canji na gari!

Ko waye mu, za mu iya yin wani abu domin tabbatar da 'hakkin Dan'Adam ya tabbata ya samu karbuwa!

Tushe

Faith Matters www.faith-matters.org

<https://www.faith-matters.org/family-surprised-by-presents-from-non-muslim-neighbour-to-celebrate-eid/>

Zanzibar Inter-faith Centre (ZANZIC)

<https://www.facebook.com/ZanzicMeansPeace/>

<https://english.danmission.dk/project/zanzibar-peacebuilding-through-interfaith-dialogue/>

SASHI NA 2

Gabatar da 'yancin tunani, nazari, addini da imani

Bayani akan sashi

YAKI = 'YANCIN TUNANI, NAZARI, ADDINI KO IMANI

Don saukakawa, 'Yancin tunani, nazari, addini ko imanisa da yawa ana kiran sa da sunan da ya fi gajarta wato 'Yancin Addini Ko Imani, (YAKI). Za mu yi amfani da wannan suna da kuma wannan gajartacciyar hanya a cikin wannan jagora —amma kada mu manta cewa tunani da fahimtar mutum ma suna da kariya.

'Yancin tunani, nazari, addini ko imani suna da janyo muhawara sosai a kusan dukkan sassan duniya. Yawancin mutane suna ganin cewa imanin da suka riƙe, da kuma tunaninsu na yadda mutane ya kamata su yi rayuwa, shi ne daidai kuma gaskiya. Sai dai idan muna da kyakkyawar alaƙa da mutanen da ke da sabanin imani da tunani irin namu, zai iya zama da sauƙi mu fara kallon waƙannan mutanen a matsayin marasa kyau ko barazana ga dabi'un mu da al'adunmu, ko ma ga haƙin kan kasa da tsaron jama'a. Wannan yana iya faruwa ne a cikin al'ummomin dake da rikon addini sosai, ko kuma waƙanda suka fi karkata zuwa rayuwar da ba ta dogara da addini.

Kamar kowacce siga ta al'adun 'Dan'Adam, addini da imani suna iya kasancewa abin alheri ko kuma akasin haka. A wasu lokuta, imani da hanyoyin aiwatar da su, da shugabanni ko qungiyoyin da ke da alaƙa da su, suna haifar da matsaloli masu girma a cikin al'umma. Amma kuma, sau da yawa, addini da imani suna zama hanyar karfafa mutane da al'umma bakidaya.

To, me dokokin 'Hakkin 'Dan'Adam na duniya ke cewa game da tunani, nazari, addini da imani? Wanne irin 'yanci muke da shi, kuma a wanne lokaci ne gwamnati ke da izinin taqaita aiwatar da addini ko imani?

Wannan sashin zai gabatar da 'Yancin Addini Ko Imani (YAKI), da kuma sharuƙƙan da ke hana gwamnati takura wa mutane wajen bin addininsu ko imani. Haka kuma, zai bai wa mahalarta damar fahimtar wannan 'yanci da kuma yin tunani kan yadda yake da alaƙa da dabi'unsu, rayuwarsu ta yau da kullum da kuma al'ummarsu.

Makasudan koyo

Wannan sashin yana mai da hankali ne kan bunkasa ilimi da takaitattun fahimtar mahimmancin 'Yancin tunani, nazari, addini ko imani.

A karshen wannan horon, mahalarta za su iya:

- Bayyana ainihin ma'anar YAKI, wato 'yancin da kowa yake da shi na yin addini, canza addini, ko akidarsa, da aiwatar da shi ba tare da wariya, tilastawa ko tashin hankali ba.
- Bayyana yadda YAKI ke da alaƙa da rayuwar al'umma ta yau da kullum.
- Bayyana iyakokin YAKI, wato cewa YAKI ba zai taɓa zama hujja ta cutar da wasu mutane ba.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Aikin farkon budewa: Fadawa kowa!

Tunatar da mahalarta abubuwan da suka koya a sashi da ya gabata

mintuna 10

Labari da gudanarwa: A wani lokaci a can baya

Wani labari da za a bayar wanda ke taimaka wajen ganin ko mahalarta suna fahimtar abubuwan da YAKI ke kare wa.

mintuna 45

Gabatarwa: Gabatar da 'Yancin Addini ko Imani

Muhimmin gabatarwa da ke bayani game da abin da YAKI ke karewa da kuma lokacin da za a iya takaita wannan 'yanci.

mintuna 15

Cikakkiyar gudanarwa: 'Yancin Addini ko Imani

Gudanarwa game da abubuwan da aka gabatar a baya.

mintuna 10

Nazari da gudanarwa: YAKI a rayuwata ta yau da kullum

Wannan bangare yana taimakawa mahalarta su gano yadda suke amfani da 'yancin YAKI a cikin rayuwar su ta yau da kullum.

mintuna 35

Bayanan kammalawa da labari na mai kawo sauyi

Labarai daban-daban suna cikin wannan kwas domin karfafa gwiwar mahalarta.

mintuna 5

JIMILLAR LOKACI

awoyi 2

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, “Yadda ake shiryawa don kowanne sashi”. Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

Baya ga kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku bukaci:

- Kwallo mai laushi.
- Tukunya da katunan bukatun 'Dan'Adam da aka yi amfani da su a sashi da ya gabata.
- Takardun raba wa ko babban takardar rubutu da ke dauke da tambayoyin gudanarwa don aikin “A wani lokaci a can baya”.
- Takardun raba wa ko babban takardar rubutu da ke dauke da tambayoyin gudanarwa don aikin “YAKI a rayuwata ta yau da kullum”.
- Idan ba za ku yi amfani da PowerPoint ko bidiyo ba, kuna iya shirya abubuwan masu zuwa:
 - “A wani lokaci a can baya”: Fitar da hotunan da ke bayyana labarin.
 - Babban takardar rubutu da ke dauke da mahimman bayanai daga hotunan PowerPoint.
 - “YAKI a rayuwata ta yau da kullum”: Fitar da hotunan shafuka 47-59 na PowerPoint din sashin.

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [a nan](#).

NA ZABI: KARFAFA KWARIN GWIWAR KA/KI

A yayin shiryawa, me zai hana ku kalli wadannan [gajeren bidiyoyin](#) don kara fahimtar 'Yancin Addini ko Imani? Hakan zai taimaka wajen kara kwarin gwiwa da kuma iya amsa tambayoyi. Akwai bidiyoyi takwas, kowanne yana da tsawon mintuna 5-10 a cikin wannan jerin bidiyoyi. Idan ba ku da lokaci don kallon su duka, ku mayar da hankali kan: A cikin fina-finai mai lamba 2 ('yancin samu ko za'bi), 3 ('yancin yin aiki) da kuma dan gajeren fim mai lamba 8 (iyakan dama).

SHIRYA DANDALI

Kuna bukatar ku fara da kujeru su rabin da'ira a wannan kashi, suna fuskantar gaba, tare da wuri mai fadi a tsakiya. Akwai bukatar ya zama ana iya zagayawa cikin sauki. Daki mai fadi ba tare da tebura ba zai fi dacewa.

FINA-FINAI

'A wani lokaci a can baya'

"Aikin 'A wani lokaci a can baya' ya haifar da muhawarori masu zurfi sosai. Ya buɗe tagogi da dama a cikin tunanin mutane. Sun fara yin tunani a kan al'ummominsu – daga dokokin jinsi, ko yana da kyau a karya tsoffin al'adu da suka yi katutu."

HAMMAM HADDAD, MAI SHIRYA KOYARWAR, JORDAN

Tsarin sashi da akayi dalla-dalla

1. Aikin farkon budewa: Fadawa kowa! mintuna 10

KWATANTAWA

Mahalarta za su jefa qwallo wa juna, sannan su fadi abu daya da suka tuna daga sashi da ya gabata kafin su jefa qwallon ga wani.

MANUFA

Wannan aiki yana bada dama ga mahalarta su fara zaman cikin nishadi da hadin kai. Hakanan, yana taimakawa wajen tunatar da su abubuwan da suka koya ko suka ji a sashi da ya gabata, tare da ba wa sababbin mahalarta damar jin abubuwan da aka tattauna a baya.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Kwallo mai taushi.
- Tukunyar miya dauke da katunan bukatun 'Dan'Adam (da aka yi amfani dasu a sashin da ya).

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN

Za ka fara da ajiye tukunya mai dauke da katunan buqatun 'Dan'Adam a tsakiyar da'irar da za a kafa. Sai ka tabbatar da cewa katunan da suka shafi 'Yancin Addini suna saman duka don sukan amfana da su a karshen wasan.

Sannan ka gaishe da mahalarta sannan ka bayyana cewa za a fara da tunawa daga sashin daya gabata sai ka tambayi mahalarta su zauna a cikin da'irar mai dadi.

Ka bayyana cewa za a jefa kwallo ba tare da tsari ba. Duk wanda ya karbi kwallo, zai fadi abu daya da ya tuna daga sashi da ya gabata – ko dai labari, abin da ya koya, ko tunanin da ya yi. Daga nan sai ya jefa kwallon wa, wani daban. Duk wanda bai lura da sashin baya ba zai ce "Fadawa kowa" sannan ya jefa kwallon ga wani.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Mai jagoranci zai fara da fadin abu daya daga sashi da ya gabata sannan ya jefa wa wani. Fadi kalmomi masu karfafawa kamar 'na gode' da 'yayi kyau' a cikin martani ga gudummawar mahalarta. A ci gaba har kowa ya sami damar magana sau daya.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN

Yaba wa mahalarta kan yadda suka tuna da abubuwa da dama. Idan akwai wani abu mai muhimmanci da suka manta, mai jagoranci zai kara da shi a takaice. Dauko katunan da suka shafi 'Yancin Addini ko Imani daga tukunya, nuna su ga mahalarta, sannan a bayyana cewa wannan sashi zai mayar da hankali kan 'Yancin Tunani, Nazari, Addini da Imani.

CIKAKKEN
GWAJI

2. Gwajin labari da aikin gudanarwa: A wani lokaci a can baya mintuna 45

KWATANTAWA

Wannan aiki yana kan labarin "Wakoƙin Sarewa da Ganga", wanda ke da sassa hudu: Bayani da Karanta Labari – Cikakkiyar gudanarwa – Gudanarwar rukuni – Bayani da Kammalawa.

MANUFA

Wannan aiki yana taimakawa mahalarta su yi tunani kan ko suna daraja abubuwan da Yancin Addini Ko imani (YAKI) ke karewa, da kuma yadda wadannan abubuwa suke cikin al'adu da addinansu. Labarin yana bayyana muhimman kalmomi guda bakwai da ke da alaka da 'Yancin Addini Ko Imani:

Yin tunani, Imani, Kasancewa, Aiwatarwa, Tambaya, Sauyi da ƙin Yarda.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takardar Labarin (Duba shafi na 56 ko mahadar da aka bayar).
- Hotunan (Shafuka 3-23) daga PowerPoint ko kuma fitar da hotuna da ke dauke da labarin.
- Danƙaramin Littafi na "A wani lokaci a can baya" Tambayoyin aikin rukuni na (ɗaya a cikin mahalarta 3-4) Ko takardar da aka riga aka shirya tare da tambayoyi.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Gwada yadda ake karanta labarin ko sake ba da labarin a cikin kalmomin ku, ta yadda za ku iya zama mai ba da labari mai ban sha'awa kuma ku ji kwarin gwiwa game da wace zamewar PowerPoint ko fosta don nuna lokacin.

Idan ana amfani da hotunan labari, a shimfiɗa su a bango a jere don sauqin yin bayani a yayin labarin.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 35

- **BAYANI KARANTA LABARI** (MINTUNA 15)
A bayyana cewa za a karanta wani labari sannan a tattauna a kan sa. A karanta labarin ko a ba da shi cikin nishaɗi, tare da nuna hotunan PowerPoint ko hotuna a jikin bango.
- **CIKAKKIYAR GUDANARWA** (MINTUNA 5)
A tambayi mahalarta su ɗaga hannu don bada amsa ga wadannan tambayoyi:
 - Mene ne sako ko darasin dake cikin labarin?
 - Shin akwai wani hali daga cikin halayen da kuke yaba wa?

(Idan mahalarta sun samu wahalar fahimtar ma'anar ganguna da sarewa a labarin, a bayyana cewa suna wakiltar addini da al'adu na mutanen gari ne.)

- **GUDANARWA A KANANAN KUNGIYOYI** (MINTUNA 15)
A raba mahalarta kashi-kashi, kowanne rukuni na mutum 3-4. A ba su takardun tambayoyin gudanarwa.
A nuna hoton PowerPoint na 24 ko babban takardar rubutu mai dauke da (muhimman kalmomi guda bakwai: Yi tunani, Imani, Kasancewa, Aiwatarwa, Tambaya, Sauyi da ƙin Yarda.)

LABARI

Nemi
**LABARI, POSTOCCI
DA LITATTAFAN
HANNU**
[a nan.](#)

BAYANI! Ka lura da lokaci don tabattar da ansamu lokaci wa karamin rukuni don gudanarwa.

- A bukaci su tattauna wadannan tambayoyi:
 - Ta yaya ne wadannan kalmomi yin tunani, imani, kasancewa, aiwatarwa, tambaya, sauyi da kin yarda da alaka da abin da yafaru a labarin kuma suke da abin da kake so ko rashin so game da 'yanwasan?
 - Za ka iya tuna wasu labarai daga al'adun ku ko Imanin al'adar ku da suke magana akan abubuwa masu kyau game da yin tunanin mutane, imani, alaka, aiwatar wa, sauyawa, tambaya ko kuma ki.
 - Shin al'ummar tana anfana idan aka bar mutane suka aikata wadannan abubuwa, ko kuma hakan barazana ce ga al'ummar ko kuma duka biyun?
 - Shin za'a iya samun sauyi na gari ba tare da mutane wadanda suke yin wadannan abubuwa ba?

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTUNA 10

Ka Umurci kowanne rukuni zai raba abu daya da suka samu mai muhimmanci ko mai wahala a gudanarwar su.

Mai jagoranci zai kammala da cewa:

- Wannan labari yana taimakawa mu fara fahimtar 'Yancin Addini ko Imani da mahimmancin sa.
- Wadannan 'yanci na iya zama masu rikitarwa ko tsoratarwa. Misali:
 - Idan mutane na da 'yancin tunani da za'bi, shin hakan barazana ce ga al'ada da addinin mu?
 - Wane tabbaci muke da shi cewa mutane za su yi amfani da wadannan 'yancin don nagarta? Akwai mutanen da suke da mugun tunani ko mugun nufi. Ba kowa ba ne kamar Ziana da ke son rayuwa ta kyautata ga abokanta. Wasu lokuta mutane suna amfani da imaninsu don tabbatar da yin aiki ta hanyoyin da za su cutar da wasu mutane – kamar mai sayar da shayi wanda ya tursasa ko kuma ya shirya wata kungiya don yaga alamun 'kowa na maraba'.
- Wadannan tambayoyi suna da muhimmanci kuma za mu ci gaba da bincike kansu. Amma idan ba a ba wa mutane 'yanci ba, to babu yadda za a iya samun ci gaba mai kyau.
- Sannan, Wadanne hakƙoƙi ne mutane ke da su, kuma yausha ne gwamnati za ta iya iyakance wadannan hakƙoƙi? Yanzu za mu koyi abin da dokokin duniya ke cewa a kai.

3. Gabatarwa: Gabatar da 'Yancin Addini Ko Imani mintuna 15

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gabatarwa tana bayyana hakkin 'yancin addini ko imani da kuma lokutan da za a iya iyakance shi. Wannan yana samar da muhimmanci ilimi a cikin wannan darasi.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takadar gabatarwa yana samuwa a shafi na 60 na wannan jagora.
- Takadar tana da alaka da shafuka na 25 zuwa na 46 na darasin Powerpoint sannan an sanyasu a cikin makalar mai bayani na wadannan shafuka din.
- Za'a iya samun takadar da za'a iya yi mata kwaskwarima a cikin abubuwan da ake bukata a darasin.

GABATARWA

SHIRYE SHIRYEN GABA

Ka shirya gabatarwa bisa ga jagorancin da ke shafi na 15 na wannan littafi (Yadda ake shiryawa don kowanne sashi). A karanta kuma a gyara jawabin da hotunan PowerPoint (ko a kir-kiri manyan takardu da ke dauke da mahimman bayanai daga cikin hotunan). A yi aikin da hotunan PowerPoint ko takardun kafin gabatarwa.

BAYANI! Umurci su da adana tambayoyin/tsokaci har sai bayan gabatarwan.

ABIN LURA

Ana iya kara wasu mintuna don bayani kan dokokin da suka shafi 'Yancin Addini ko Imani a kasar ku, da kuma yadda suke da alaƙa da ka'idodin ƙasa da ƙasa. Ana iya samun shawara da hanyoyin neman wannan bayani a shafuka 153-154 na jagorar masu koyarwa. Kada a yi dogon jawabi domin mutane ba za su iya mai da hankali na tsawon lokaci ba. Idan an ga alamun gajiya a wajen mahalarta, za a iya amfani da wani aiki mai motsa jiki bayan gabatarwar. Idan ana Bukatar hakan, ana iya rage lokacin wasu ayyukan (misali, a rage lokacin aikin farkon budewa) ko a tsawaita lokacin zama.

4. Cikakkiyar gudanarwa: 'Yancin Addini Ko Imani (YAKI)

mintuna 10

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gudanarwa tana ba mahalarta damar yin tunani da fahimtar abubuwan da suka koya daga gabatarwar da aka yi.

YADDA ZA A GUDANAR DA GUDANARWAR

Bude damar yin sharhi da tambayoyi daga mahalarta kan bayanin da aka gabatar. Tambayoyi don Kawo Gudanarwa:

- Wanne ne daga cikin hakkin da aka ambata ya fi muhimmanci a gare ku?
- Shin akwai wani abu da ya zama mai wahalar karɓa ko ya zama mai rikitarwa a gare ku?

Bayan mintuna 10, a karkare gudanarwar. A bayyana cewa za a ci gaba da tattaunawa da bincika wadannan batutuwa ta hanyar wani aiki.

ATUNA: Kai mai jagoranci ne, ba kwararre ba. Idan aka yi tambaya kuma ka san amsar, to ka amsa. Idan ba ka da tabbacin amsa, kada ka ji matsin lamba wajen bayar da ita. Ka jaddada cewa wannan wani tsari ne na bincike tare, ba koyarwa daga kwararre ba. Matsayin ka shi ne taimakawa gudanarwa da tabbatar da cewa kowa yana da damar yin magana.

CIKAKKIYAR GUDANARWA

BAYANI! Zaku iya samun taimako wajen amsa tambayoyi masu tsauri akan 'Yancin addini ko imani a shafuka na 21-28.

5. Cikakken gwaji: YAKI a rayuwata ta yau da kullum

mintuna 30

KWATANTAWA

Wannan aiki yana amfani da dabarar Yin Tunni – Hada Biyu – Rabawa, inda mutane ke tattaunawa kan yadda suke tunani, imani, zama cikin wata ƙungiya, yin ibada, yin tambayoyi, kalubalantar abubuwa, da kin yarda da wasu abubuwa a rayuwar su ta yau da kullum.

MANUFA

Wannan aikin yana taimakawa mutane su gane cewa muna amfani da haqqin tunani, nazari, addini da imani a rayuwar mu ta yau da kullum. Wannan yana nuna cewa wannan haƙƙi yana da mahimmanci a ainihin rayuwa, ba kawai a kimiyyance ba.

CIKAKKEN GWAJI

• ABUBUWAN DA AKE BUKATA DA KUMA SHIRYE SHIRYEN GABA •

- Hotunan PowerPoint (Shafi) 48-60 ko kuma a buga su kuma a lika su a bango kafin sashin.
- Kwafi guda na tambayoyin aikin qungiya don kowanne rukuni mai mutum 3-4, ko takardar flip chat da aka riga aka shirya dauke da tambayoyin.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 4

Rarraba mutane zuwa biyu-biyu. Yi bayani kamar haka:

Za mu yi tunani kan yadda YAKI ke da muhimmanci a rayuwar mu ta yau da kullum. Da farko, kowa zai yi tunani shi kadai. Daga nan sai mu raba tunanin mu a tsakanin mutane biyu biyun nan. Sannan za mu dawo tare don gudanarwa gaba daya.

Karanta wannan rubutu (ko wani abu makamancin haka) yayin da kake nuna hotunan PowerPoint(47-59)ko buga hotunan da aka lika a bango:

"Tuna da yadda rana ta yau da kullum ke kasancewa a gare ka. A wane lokaci da wace hanya kake bayyana tunanin ka, imanin ka, tambayoyin ka da sha'awar addinin ka ko rashin addini? Zai iya zama kamar haka:

- *A cikin abin da kake ci ko ba ka ci ba,*
- *A cikin tufafin da kake sakawa ko ba ka sakawa,*
- *A cikin addu'o'i, ibada ko bukukuwa,*
- *A cikin abin da kake karantawa,*
- *A cikin hirar ka da iyali, abokai, ko abokan aiki,*
- *A cikin yadda kake rainon 'ya'yan ka,*
- *A cikin yadda kake hidima wa al'umma ko shiga cikin matsalolin da suka shafe ka a cikin jama'a."*

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 30

YI TUNANI (MINTUNA 5)

Kowa zai dauki mintuna 5 yana tunanin yadda yake bayyana tunanin sa, imanin sa, tambayoyin sa da sha'awar sa a rayuwar yau da kullum.

ABIN HADAWA (MINTUNA 10)

A sa mahalarta su tattaunaa tunanin su da abokin gudanarwa, kuma su tattauna wadannan tambayoyin da suke jin daɗin yin magana akai:

- Bada labarin lokacin da ka bayar da wani labari ko shawara ko kuma tambaya ya aka yi wani abu yafaru? Me ya faru kuma ya kaji?
- Ba da labarin lokacin da ka gaza bada taka shawarar, yi tambaya akan wani abu da kake ganin ba daidai bane ko kuma ka gaza bayyana ko kai waye. Ya kaji da hakan?
- Shin yana da muhimmanci ka iya bayar da shawara ko ka bayyana kai waye a rayuwar ka ta yau da kullum? Shin yana da muhimmanci ka iya kalubalantar wata shawara ko waiwaye da kake gani ba daidai bane?
- Yaya za ka ji idan aka tilasta ka rayu bisa ra'ayoyi da gasgantawar wasu maimakon na kan ka?

RABA FAHIMTA (MINTUNA 15)

Dukkan mahalarta su dawo gaba daya. Tambayoyin da suka tattauna suna da alaqa da waɗannan:

- Shin hakkin tunani, nazari, addini da imani yana da mahimmanci a gare mu?
- Yaya ake ji idan ba mu da wannan hakki?

A tambayi wanda ke son tattauna tunanin shi da yayi da wanda aka hada su. Dole ne a tabbatar da cewa duk wanda ya tattauna kwarewar sa yana yin hakan ne da yardarsa! Daga baya, a tambayi mahalartan Shin yanayin 'Dan'Adam yana nufin kowa yana da bukata iri daya dangane da hakkin Yin tunani – Imani – Kasancewa – Aiwatarwa – Tambaya – Sauyi ko kin yarda? Shin waɗannan haƙƙoki suna da mahimmanci ga kowane mutum, ko da wane addini da imani yake?

BAYANI! B ka shirya domin bada tunani mai zurfi akan YAKI a rayuwar ka, a yayin gudanarwa yana da jinkiri kan a fara.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTI 1

A kammala aikin da godiya ga kowa saboda tattauna tunani da shiga cikin gudanarwar.

6. Bayanan kammalawa da labari na mai kawo sauyi mintuna 5

KWATANTAWA

Wannan gajeren jawabi ne wanda ake kammala sashi dashi, a na danganta shi da sauya al'amura ta hanyar ba da labarin wani mutum na gari da ya tsaya tsayin daka don hakkin sa na 'Yancin Addini Ko Imani (YAKI). Hakanan, yana sanar da mahalarta abin da za a tattauna a sashin nan gaba.

ABINDA YA KAMATA A FADA

A yi amfani da hotunan PowerPoint (Shafi) 61-63 don misalta labarin Peter, idan zai yiwu.

- A yau mun bincika 'yancin addini ko imani kuma mun koyi hakkin da muke da su, da kuma wadanda dukkan mutane ya kamata su samu a cewar dokokin akasa da kasa.
- Wannan hakki yana da rikitar wa, kuma akwai abubuwan da ba mu fahimta sosai ba ko kuma da mu ba da ra'ayi daya akan su. Amma tabbas akwai abubuwan da muka fahimta kuma muka amince da su. Wannan wuri ne mai kyau don masu sauya al'amura su fara.
- Mutane na gari irin mu na iya kawo sauyi a cikin matsalolin da ke addabar al'ummar mu.
- A karanta labarin Peter da ke shafi na 64 (ko a duba shi a cikin kayan da aka sauke don wannan sashin).
- A sashin mu na gaba, za mu yi nazari kan batutuwan da suka shafi asali, gata da rashin gata. Sannan a cikin sashin da za su biyo baya, za mu koyi take hakkin 'yancin addini ko imani (YAKI) da hanyoyin da za mu iya amfani da su don kawo sauyi.

**TAKAITTACIYAR
MAGANA**

‘Wakokin sarewa da ganga’

“Masu halarta sun so labarin-tatsuniyar – shi ne mafi kyawun sashi na zaman. Jigogi, Haruffa, zane-zane – ya yi magana da su.”

HIDAYA DUDE, MAI SHIRYA KOYARWAR, TANZANIYA

Wakokin Sarewa da Ganga

Marubuta: Katherine Cash dan Sidsel-Marie Winther Prag

Zane Zane: Toby Newsome

Wannan labari shi ne tushen aikin "A wani lokaci a can baya" kuma ana iya ganin zanen sa a hotuna na 3-23 na PowerPoint na sashi na 2.

WAKOKIN SAREWA DA GANGA

A da chan, akwai kauyuka guda biyu.

Mutane dake daji an san su da iya kada ganga da rawa. Da zarar an haifi yaro ko yarinya idan ya ko ta fara iya zama sai a basu ganga.

Akwai qananan ganguna dake kara kamar saukan yayyafi sannan kuma akwai manyan ganguna. Kidan ganga yana tafiya da rayuwa – bukukuwa, jana'iza da dukkan abin dake tsakani – kuma mutane sun yi imanin cewa kada ganga yana ajiye rayuwar su cikin lumana tare da iskokin dajin.

Mutanen kauyen cikin kwarin dake kasa kuwa, mutanen kauyen ba su taba fahimtar masu ganguna ba. Sun dauki karar ganguna a matsayin hayaniya kawai kuma suna yin dariya da wannan "kidan". Su a kauyen su idan an haifi yaro, mahafin sa yana sassaqa masa sarewa daga itace ko fashi, kuma yaron zai rataya a wuyan sa har karshen rayuwar sa. Yana daukan shekaru da dama kafin mutum ya kware a wakokin gargajiya na sarewa, kuma mafi girman daraja a cikin al'umma ana bai wa mutum ne idan ya iya rera kida mai dadi da sarewa har Allah na nasama ya kan yi farin ciki da shi ya kuma kawo ruwan sama da hasken rana don amfanin gonaki mai albarka.

Duk da cewa mutanen kauyen ganguna suna zuwa kasuwar mako-mako a kauyen Sarewa don siyar da kayayyakin su, mutane daga wadannan kauyuka guda biyu ba su cudanya da juna. An haramta ganga a kasuwar, kuma mafi yawancin 'yan kasuwa daga auyen Sarewa ba sa iya wa masu ganga ciniiki. Hakan ya sa masu ganga suka riƙa jin haushin mutanen kauyen Sarewa.

A cikin kauyen Sarewa, wata yarinya ce karama mai suna Ziana ta ke zaune a kauyen. Ta kasance mai son bincike da kir-kire kir-kire, wanda ya sa kowa ke kaunar ta. Lokacin da take da shekara goma, mahafin ta ya kamu da wata cuta mai tsanani. Wata rana, ya kira ta kusa da shi, ya ce, "Yata abar kauna ta, ba zan dade a duniya ba. Ki dauki sarewata, ki rataya ta a wuyanki domin mu kasance tare har abada."

Ziana ta shiga rudani, domin ba al'ada ba ce ga 'yan mata su riƙe sarewa. Amma daga baya sai ta tambayi kanta, "Me yasa ba za a bar ni in yi wasa da sarewa ba?" A daren da mahafinta ya rasu, Ziana ta dauki sarewar ta rataya a wuyan ta.

Yayin da Ziana ta girma, ta yi ta aiki tukuru wajen taimaka wa mahaifiyar ta a gonar kayan lambu, wanda suke sayarwa a kasuwa. Duk da cewa tana da kwazo kuma tana da kir-kire kir-kire, mutane a kauyen sarewa suna yawan yi mata dariya saboda tana rataye da sarewa a wuyan ta. Wasu lokuta suna kokarin shawo kanta ta cire sarewar, amma ta ki yarda. Duk lokacin da ta samu dama, Ziana tana tserewa zuwa daji domin ta yi busa da sarewar.

Wata rana, Ziana ta ji sautin ganguna daga nesa nesa. Cike da sha'awa, ta bi sautin gangan ta cikin daji har ta kai wani fili. A can, wani saurayi yana kada ganga tare da rera waka, yayin da 'yar uwarsa ke tsinkan 'ya'yan itatuwa daga bishiya. Ziana ta gane su a kasuwa kuma 'yan uwam juna ne, Ono da Iris.

Tana boye a bayan bishiyoyi, Ziana ta fara busa sarewar ta. Wakar sarewa da dukan ganguna sun haɗu suka zama kiɗa mai kyau da daɗi.

Da wakar ta kare, Ziana ta fito a hankali zuwa filin. Ono da Iris sun yi mamakin ganin wata yarinya mai sarewa, amma sai suka yi murmushi, amma sun fahimci cewa ita ma, ba a yarda ta busa sarewar ta a kauyen ba. Iris ta ba Ziana 'ya'yan itace, suka zauna suna hira da kiɗa har dare ya soma yi.

Ranar kasuwa ta gaba, Ziana ta ga sabbin abokan ta suna tsaye a gaban rumfar shayi. Mai rumfar shayin yana musu ihu: "Ku bar nan! Ku 'yan qayyen ganga marasa mutunci." Ono ya fusata, amma Iris ta jawo shi suka bar wurin. 'Dan mai rumfar shayin, wanda ke zuba shayi ga Ono, ya tsaya shiru, yana jin kunya.

Ziana ba ta taba lura da alamun "Ba ayarda da masu ganguna" a kasuwa ba. Amma yau zuciyar ta ta yi nauyi. Ta gane cewa ita da mahaifiyarta ba sa siyan komai daga 'yan kauyen masu ganga.

Da daddare, Ziana ta yi wa mahaifiyar ta tambaya: "Me ya sa ba mu taba siyan kaya daga masu ganguna ba?" Mahaifiyar ta ce, "Yafi kyau mu zauna da mutanen da muka sani." Amma Ziana ta kasa fahimta. Ta ci gaba da tambaya, "Me ya sa ba a maraba da kowa a ko'ina? Kuma me ya sa ba mu sayi 'ya'yan itacen da Ono da Iris ke sayarwa ba, alhalin suma da daɗi?" A karshe, mahaifiyar ta ta ce, "To, zan gwada su a kasuwar mako mai zuwa".

Bugu da kari, an samu tangarda a gidan mai shayi a lokacin da dansa mai suna Brone ya tambayi mahaifinshi a bisa muzgunawa makadan da yayi. Mai shagon shayin yana daya daga cikin masu busa sarewa da ake girmamamawa a kauyensu. Mahaifinshi da kakanshi sun kasance makada masu kwazo, amma danshi bai gajesu ba. Duk yadda Brone ya kai da kokartawa, ya kasa iya ko da kuwa farkon waka ne Bayan shekaru na tilasta masa yin koyo da turasaawa, Brone ya gaji. Ya fara qin sarewa. Maimakon haka, zuciyar sa tana sha'awar ganguna. Yana jin dadin sautin nesa-nesa na ganguna a cikin daji, yana mafarkin wata rayuwa daban.

Yayin da lokaci ke tafiya, Ziana, Iris da Ono, suna ci gaba da haduwa a daji don yin kida tare. Suna mafarkin wani lokaci da kow a zai kasance cikin maraba, inda za a iya busa sarewa da dukan ganguna a fili, kuma su samu damar yin kida tare a kasuwa.

A kowanne mako, Ono da Iris suna ziyarar Ziana da mahaifiyar ta a rumfar sayar da kayan lambu. Mahaifiyar Ziana tana sayen 'ya'yan itatuwa da gyada daga wurin su. Wata rana, Ono ya lura da mahaifiyar Ziana tana kallon gangar da yake rataye da belt din, sa kallo na sha'awa.

"Wannan ita ce gangar dariya," Ono ya ce. "Sautin ta yana nufin farin ciki. Yara suna rawa da dariya idan na buga ta." Mahaifiyar Ziana ta yi mamaki.

Sauran masu ganguna suka taru a kusa, suka fara bayyana labaran gangunan su. A wannan rana, mahaifiyar Ziana ta sayar da kayan lambu ta cikin sauri. Wasu daga cikin 'yan kasuwar kusa da ita ba su ji dadin hakan ba, suna ganin kamar tana kawo canji mara kyau. Amma mahaifiyar Ziana ta ce, "Idan kowa zai iya siyayar ga kowa, to kowa zai fi samun riba".

A kusa da rumfar su, wani tsoho yana sayar da kayan kamshi, amma kasuwar sa ba ta tafiya da kyau. Ono ya ba da shawarar a rubuta wata alama da ke cewa, "Maraba da kowa," domin jan hankalin kwastomomi. Ya zana tambarin ganguna da sarewa a jikin takardar.

Nan da nan, kasuwancin tsohon ya fara bunqasa. A hankali, sauran 'yan kasuwa suka soma fahimta, suka fara ajiyye irin wannan alamar. Alamar "Maraba da Kowa" ta fara bayyana a rumfunan masu ganguna da masu sarewa. A sakamakon haka, kasuwa ta bunqasa sosai.

Duk da haka, ba kowa ya ji dadi ba. Mahaifin Brone yana cike da mamaki da bacin rai. Ya ga shigowar masu ganguna a kasuwar sa a matsayin barazana ga tsoffin al'adu. Sai ya tara mutane masu ra'ayi iri daya da shi don su cire alamomin "Maraba da Kowa" da kuma hana masu ganguna cin kasuwa. Hakan ya haddasa tashin hankali a kasuwa. Kwamitin kasuwa ya fara damuwa.

Brone ya ki bin mahaifin sa a wannan shiri. Maimakon haka, ya hada kai da tsoho mai sayar da kayan qamshi, suka tunkari kwamitin kasuwa. Suka roki a shirya wani biki na kida, inda kowa zai iya baje kolin kwarewarsa sa. Brone ya ce "Watakila, idan mahaifina da sauran mutanen da ke kin masu ganguna suka saurari wa'akokin su da labaran su, za su iya fahimtar su."

Maganar biki ta bazu ko'ina. Ranar biki, kasuwa ta cika da mutane daga wurare masu nisa. 'Yan kasuwa sun sayar da kaya fiye da yadda suka saba.

A karshe, lokacin biki ya yi. Tsohon nan mai sayar da kayan kamshi ya busa sarewar sa da kwarewa, yana yin kida mai dadi. Diyar sa ta rera wakar godiya ga Ubangiji domin albarkar kasar noma. Sai ya bayyana dalilin da ya sa wakar ta fi masa muhimmanci – don yana tuna wahalar rayuwar da ya sha a kuruciyar sa.

Mahaifin Brone ya daga gira yana kallon mutane. Ya ga yadda wasu daga cikin masu ganguna suka yi murmushi da nu'na amincewa.

Tsohon mutum ya gayyaci Ono da Iris zuwa kan dandalı. Suka ba da labaran gangunan su, suka yi kida masu annashuwa don girmama ruhin rawa na kogin daji, sannan suka buga waƙoƙin girmamawa ga ruhin hadari wanda ke kare bishiyoyin ‘ya’yan itatuwan su. A karo na farko, mutanen garin masu sarewa sun fara fahimtar abin da ganguna ke nufi ga masu ganguna. Mahaifin Brone ya yi tsaki da bacin rai.

A karshe, Ziana ta taka zuwa kan dandalı tare da Ono da Iris. Ta tuna da mahaifin ta, ta dauki sarewar ta, ta kai zuwa lebenta, kuma suka fara busawa tare. Shiru mai cike da mamaki ya sauka kan taron jama’a. Ba a taba jin sarewa da ganguna tare ba, kuma ba a taba ganin wata mace na busa sarewa ba.

Wakar godiya ga rana da ruwa sama daga sarewar Ziana ta ratsa iska, tana tafiya daidai da bugun rawar kogin daji daga gangar Ono.

Wakar ta kare, kuma kowa a wajen taron suka dubi junan su. Wasu suka yi tafi da jinjina, wasu kuma suka daga kai. Sai mahaifin Brone ya barke da fushi akan Ziana. "Maciyar Amania" ya kurma ihu, ya bar wurin cikin fushi.

Brone ya dubi mahaifin sa da baƙin ciki. Ya girgiza kan sa, ya cire sarewar da ke rataye a wuyan sa, ya ajiye ta a rumfar mahaifin sa, sannan ya bar garin har abada.

An yi dogon tattaunawa a cikin garuruwan biyu bayan bikin kida. Shin ya dace a yi wa kowa hidima a rumfunan kasuwa? Shin ‘yan mata za su iya busa sarewa? Shin sarewa da ganguna za su iya yin kida tare? Bayan watanni da yawa, mutanen gari ba su iya cin ma matsaya ɗaya ba.

Amma, bayan da suka saurari labaran masu ganguna kuma suka ga gaskiya da sadaukarwar mutane, majalisar kasuwa ta yanke hukunci:

“Za a yi wa kowa adalci a kasuwa!”

An cire haramcin buga ganguna, kuma aka sauke ragowar alamomin "Ba a yarda da masu ganguna ba." Amma, dangane da sauran tambayoyi akan yin kida, majalisar ta ki tsoma baki. Kowane mutum zai kasance da ‘yancin yin abin da zuciyar sa ta amince da shi.

Ya dauki shekaru da dama kafin masu ganguna su ji daɗin shiga kowane rumfa a kasuwa. Amma a kowane mako, ana iya ganin Ziana, Ono da Iris suna zaune tare suna busa sarewa da ganguna, har sai yatsun su sun fara famewa, gashin su kuma ya juya zuwa fari.

Takardar Gabartarwa

Gabatar da 'Yancin Tunani, Nazari, Addini da Imani

Wannan takardar gabatarwa na sashi na 2 an yi shi ne da hotuna na 25-46 na PowerPoint na sashi.

ABIN KULA: Wannan gabatarwar na nufin labarin tatsuniyar, 'Wakoƙin Sarewa da Ganga'. Idan ba ku da niyyar amfani da tatsuniyar tare da rukunin ku, kuna bu katar gyara rubutun. Kuna iya samun labarin a shafi na 55 na jagorar masu gudanarwa da kuma a cikin kayan da ke tare da shi.

GABATARWA

Don haka, wa, ko kuma menene 'yancin addini ko imani ke karewa?

Kuna iya tunanin amsa mai ma'ana ita ce addini da imani. Amma a zahiri, 'yancin addini ko imani ba ya kare addini ko masu imani a kan su. Ba ya kare Allah ko abin da aka tsarkake. Kamar kowane 'Hakkin 'Dan'Adam, yana kare mutane.

Don ba wa haqqin cikakken sunansa, 'yancin tunanin mutum, lamiri, addini da imani yana kare hakƙoƙi ga kowane 'Dan'Adam – ko wanene su, ko menene abin da suka yi imani da shi ko kuma wane addini suke bi.

'Yancin addini ko imani ya dogara ne akan ra'ayin cewa duk 'Dan'Adam yana da buƙatu na asali:

- a ba su damar yin tunani da yanke shawara da kansu game da abin da yake mai kyau da gaskiya
- su kasance cikin qungiyoyi masu imani, ayyuka da ainihi iri daya
- kuma su iya yin tambayoyi game da ra'ayoyi da ayyuka, su canza tunaninsu game da abin da suka yi imani da shi kuma su ki yin abubuwan da suka saba wa lamirinsu.

Don yin tunanin, su yi imani, su kasantuwa, su aiwatar, su yi tambaya, su yi sauyi tunaninsu kuma su kin yarda.

WADANNE 'HAKKI MUKE DA SHI?

Don haka, wadanne 'hakki muke da shi? Mu duba abin da aka rubuta a cikin yarjejeniyoyin. 'Yancin addini ko imani yana kariya ne ta Mataki na 18 na Yarjejeniyar qasa da kasa kan 'Yancin 'Dan'Adam da Siyasa – ICCPR. Wannan yarjejeniya ce mai dorewa ta doka kuma qasashe 173 sun sadaukar da kansu don bin wadannan dokokin qasa da qasa. [Ku gaya wa mahalarta taron idan kasarku ta amince da ICCPR.]

Jumla ta farko ta sashe na 18 ta ce:

“Kowane mutum yana da hakkin 'yancin yin tunani, lamiri da addini.”

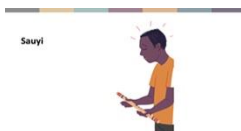
Kowa yana da haqqin yin tunani da kansa – kamar Ziana a cikin labarin, wacce ta yi tunanin ya kamata a ba ta damar saka sarewa duk da cewa yarinya ce.

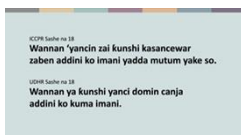
Muna da haqqin sauraren lamirinmu – kamar Brone wanda ya ki taimaka wa mahaifinsa saboda ya yi imani cewa ayyukan mahaifinsa ba daidai ba ne.

Kuma muna da hakkin riƙe imani na addini ko wanda ba na addini ba kuma mu sami ainihi na addini ko imani – mu yi imani kuma mu kasance. Kamar mazauna kauyen sarewa da ganga, yawancinmu muna riƙe da imani na gaskiya. Imaninmu da al’ummar mutanen da muke gaba su da su na iya nufin abu mai yawa a gare mu.

Amma komai irin al’ummar da muke rayuwa a ciki ko kuma yadda imaninmu yake gaskiya da daidai, za a sami mutanen da, saboda kowane dalili, suka rasa imani da imanin su ko kuma a cikin al’ummar su – kamar Brone wanda ya cire sarewarsa ya bar al’ummar sa.

A cikin dokar hakkin ‘Dan’Adam ta qasa da kasa, ana kare hakkin bari da canza addininku ko imanin ku tare da hakkin samun addinin ku ko imanin ku.

Wadannan haqqoqi yin tunani, imani, tambaya da canza imaninmu galibi ana kiransu ‘yancin ciki. Suna game da abin da ke faruwa a cikin tunaninmu da ruhinmu, wadanda ke da alaqa da ainihinmu – ma’anar mu na wa ne ne mu.

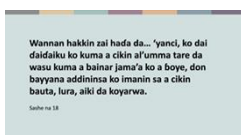
Don wannan dalili, haƙƙoƙi ne cikakke. A karkashin dokar kasa da kasa, ba a ba wa kowane mutum ko gwamnati damar iyakance wadannan haƙƙoƙi, har abada.

Amma ba shakka, addini da imani sun fi game da abin da ke faruwa a cikin tunaninmu da ruhinmu! Game da abin da muke yi ne – game da yadda muke bayyana imaninmu a cikin kalmomi da ayyuka.

A cikin labarinmu, rayuwar mazauna qauyen ta cika da ayyukan da suka bayyana imanin su da kasancewarsu! Daga saka sarewa zuwa buga ganga na rayuwar yau da kullun.

‘Yancin addini ko imani kuma yana kare wadannan haƙƙoƙi. Mu sake duban Yarjejeniyar.

Sashe na 18 yace:

“Wannan haqqin zai hada da... ‘yanci, ko dai daidai ko kuma a cikin al’umma tare da wasu kuma a bairar jama’a ko a boye, don bayyana addininsa ko imanin sa a cikin bauta, lura, aiki da koyarwa.”

Muna da hakkin yin addu’a a boye kuma mu bayyana addininmu ko imaninmu a matsayin wani ɓangare na al’umma, tare da bauta da al’adu na gama gari. Kuma wannan al’umma ma tana da haƙƙoƙi – ba haƙƙoƙi sarrafa membobinsu ba, amma haqqoqi dangane da jihar. Misali, jihar dole ne ta tabbatar da cewa al’ummomi masu addini da imani za su iya samun ainihi na doka idan suna so, ta yadda za su iya riƙe asusun banki, daukar mutane aiki da mallakar gine-gine.

Akwai hanyoyi daban-daban da yawa ga daidai mutane da kungiyoyi don yin addini ko imani, kuma qwararrun Majalisar ‘Dinkin Duniya sun ba da misalai da yawa na ayyukan da aka kare. Misali, muna da ‘hakkin:

- Don taruwa don bauta, yin bukukuwa da lura da ranakun hutu.
- Don saka tufafin addini da cin abinci na musamman.
- Don samun wuraren ibada, makabartu da nuna alamomin addini.
- Don taka rawa a cikin al'umma, misali ta hanyar kafa kungiyoyin agaji da
- Don yin magana game da da koyar da addini ko imani, da horarwa ko naɗa shugabanni.

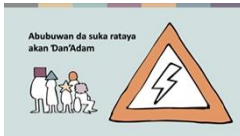
A wannan lokacin, kuna iya tunanin, “Yayi kyau – waɗannan su ne irin haƙƙoƙi da nake so ga al’ummata!” Ko kuma kuna iya fara damuwa!

DON SON RAI DA DAIDAITO – KAR MU CUTAR DA WASU!

To, game da mutane ko kungiyoyi da suke amfani da addininsu ko imanin su don habaka qiyayya ko tashin hankali ga wasu, waɗanda suke nuna wariya ga wasu ko kuma suke murkushewa da sarrafa wasu a cikin qungiyar su?

Shin ‘yancin addini ko imani yana nufin cewa suna da ‘yancin yin haka – komai tasirin da yake da shi ga wasu mutane? Abin godiya, ba haka ba ne!

Yarjejeniyoyin hakkin ‘Dan’Adam suna gaya mana haƙƙoƙimu da kuma iyakan haƙƙoƙimu. Ko kuma a faɗi wata hanyar – waɗanne nauyi ne muke da shi lokacin da muke amfani da ‘haƙƙimu.

Za mu iya taqaita waɗannan nauyi ta hanyar cewa kada kowa ya yi amfani da haƙƙokin sa da ‘yancinsa ta hanyoyin da za su cutar da wasu mutane. Wannan shi ne nauyin dabi’a na kowane mutum bisa ga yarjejeniyoyin hakkin ‘Dan’Adam. Kuma gwamnati tana da nauyin doka don girmama hakkin kowa da kare kowa daga cutarwa. Mu duba dalla-dalla YADDA ya kamata a kare mu daga cutarwa.

Na farko: Babu tilastawa!

Ba a ba da izinin tilastawa a cikin al’amuran addini ko imani. Imani da kasancewa na son rai ne. Ba a ba wa hukumomi, al’ummomin addini da iyalai izinin yin amfani da barazana, tsoratarwa ko tashin hankali don tilasta wa kowa ya yi imani ko kada ya yi imani, ya yi aiki ko kada ya yi aiki, ya kasance cikin addini ko kada ya kasance cikin addini.

Na biyu: Babu wariya! Mataki na 2 na Yarjejeniyar ya haramta wariya ta kowane iri – ko ya dogara ne akan addini, launin fata, jinsi ko harshe, misali. Kasashe da suka rattaba hannu kan yarjejeniyoyin hakkin ‘Dan’Adam sun amince da yin adalci ga kowa da kowa kuma su yi aiki tukuru don kawo karshen wariya a cikin al’umma – kamar yadda majalisar kasuwa ta yi a cikin labarinmu.

Na uku: Babu lalata haƙƙi! Mataki na 5 ya bayyana cewa ba a ba wa kowace gwamnati, qungiyoyi ko mutum damar fassara hakkin ‘Dan’Adam ɗaya a matsayin ba su haqqin yin aiki ta hanyar da za ta lalata sauran haƙƙoƙi ‘Dan’Adam. Kuma Mataki na 20 ya haramta habaka kiyayya na addini ta hanyar tunzura wariya, kiyayya ko tashin hankali.

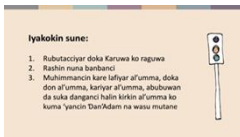
Ba tare da la’akari da abin da gwamnati ko mutum yake tunanin addini ya bukaci su yi ba, babu wanda zai iya jayayya cewa ‘yancin addini ko imani ya ba su hakkin taka hakkin wasu mutane. Don haka mahaifin Brone ba shi da hakkin cin zarafin masu ganga, ko da ya yi tunanin shi ne abin da ya dace a yi.

Na tabbata kuna iya tunanin misalai da yawa na amfani da addini don ba da hujja ko tunzura tashin hankali, ko kuma ayyukan addini da ke cutar da mutane. Hakanan kuna iya tunanin lokutan da ake hana mutane yin addininsu ko imanin su cikin lumana.

IYAKOKI GA 'YANCIN ADDINI KO IMANI

Don haka, menene dokokin? Yaushe ne gwamnatoji ke da izinin iyakance 'yancin addini ko imani? Mu duba dokokin da sauri. Na farko, ba za a taɓa iyakance haqqin yin tunani da imani ba ('yancin ciki). Na biyu, ana iya iyakance aikin addini ko imani – amma SAI idan an bi waɗannan ka'idodi huɗu.

1. Dole ne a sami DOKA da ke bayyana iyakar. A wasu kalmomi, 'yan sanda ba za su iya yin abin da suke so kawai ba.
2. Dole ne iyakar ta kasance MAI DACEWA da matsalar da take kokarin warwarewa. Misali, idan tsarin lasifika na al'ummar addini ya yi karfi sosai, ana iya umartar al'ummar addini da su rage shi ko kuma su fuskanci tara. Hana su yin taro gaba ɗaya ba zai dace ba.
3. Dole ne duk iyakokin su kasance BA TARE DA WARIYA BA – dole ne su shafi kowa da kowa.
4. Dole ne iyakar ta kasance MAI BUKATA don kare ɗayan abubuwa masu zuwa: Tsaron jama'a, tsarin jama'a, lafiyar jama'a, dabi'un jama'a ko haɓkoki da 'yancin wasu mutane.

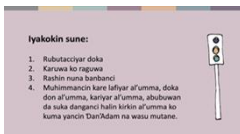
Kalmar tilas tana da matuƙar mahimmanci. Bai isa ba cewa gwamnati ko mafi yawan jama'a suna tunanin iyakar tana da kyau don cimma waɗannan manufofin. Dole ne iyakar ta zama mai bukata. A wasu kalmomi, bai kamata a sami hanyar warware matsalar da ayyukan suka haifar ba tare da iyakance haɓkoki ba. Ana nufin iyakance haqqoqi ya zama mafita ta karshe. Duk da haka, wani lokacin ya zama dole.

Misali, yana iya zama haɗari a cika mutane da yawa a wurin ibada. Don haka, yana iya zama dole ga hukumomi su iyakance adadin mutanen da aka ba su izinin shiga wurin ibada saboda dalilan tsaron jama'a.

Kuntatawa kan tarukan ibada sun zama ruwan dare gama gari yayin annobar cutar Corona – wani lokacin waɗannan kuntatawar sun zama dole, masu dacewa da marasa wariya. Wani lokacin sun kasance masu nuna wariya da rashin dacewa sosai.

Hana kaciyar mata misali ne na iyakar da ke kare haɓkoki da 'yancin wasu – a wannan yanayin 'yan mata. Ba tare da la'akari da ko ana ganin wannan a matsayin al'ada ko aikin addini ba, yana kawo haɗari ga lafiyar 'yan mata kuma ba za a iya ba da hujja da shi ta hanyar yin nuni ga 'yancin addini ko imani ba.

Waɗannan iyakokin suna da matuƙar mahimmanci. Ba tare da su ba, gwamnatoji za su iya iyakance kowace kungiya ko aiki da ba su so. Ana nufin iyakancewa ya zama mafita ta karshe, ba kayan aiki don sarrafa jihar ba. A cikin zama masu zuwa, za mu dubi nau'ikan keta 'yancin addini ko imani daban-daban da ke faruwa a duniya dalla-dalla.

Labari na mai kawo sauyi

An karanta labarin dake tafe a bangare na 'Bayanan kammalawa' na zama na 2. An kwatanta shi da nunin faifai 61-63 na zaman PowerPoint.

Labarin Peter, Pakistan

Peter, matashi ne da ya taimaka ya kawo canji ga al'ummar Kiristoci a Kot Lakhpat, wani yanki da aqasarin su musulmai ne a cikin birnin Lahore na Pakistan. A Kowacce safiya, Peter yakan wayi gari da kallon sujjadawanda Fasto onalocal kan gabatar a Gidan Talabijin na Kirista. "Ba ni da lokaci mai yawa don karanta nassosi ko shiga cikin Littafi Mai Tsarki kungiyoyin karatu amma kallon wannan sujjadar d'in hanya ce mai ban sha'awa a gare ni don fara rana ta", in ji shi.

A wata safiya, tashar TV ta Kirista ta kasance shiru. Da farko, Peter ya dauka a can matsala ce ta fasaha. Lokacin da tashar ta kasance har yanzu shiru, bayan mako day, Peter da gungun masu kallo na yau da kullun daga yankin sun tunkari fasto na tashar, wanda ya shaida musu cewa tashar tana aiki da kyau a wasu yankuna.

Suna dubanta, sai suka gano cewa wani a mAsallacin yankinya shirya tare da ma'aikacin naurar don yanke tashar a cikin yankin, saboda Maulvi na gida (masanin addini) ya dauke shi a matsayin bisharar Kirista.

"Kuna iya tunanin irin mamakin da muka yi, muna zaune tare da musulmin mu makwabta kuma ba mu da matsala da su," in ji Peter.

Kungiyar ta san halin da ake ciki yana da matuqar tasiri, don haka sun tuntubi wani dan kungiyar ecumenical na qasa don shawarwari da bayanai. Bisa wannan shawarar, sun fara ganawa da ma'aikacin kebul. Ba shi da wani kin hadawa da watsawa amma ya ce ba zai iya gaba da liman ba. Kungiyar ta yanke shawarar cewa ya bukaci gudanarwa da maulvi.

Wani wakilin kungiyar ya kwashe sama da awanni uku yana koƙarin shawo kansa ba da damar tashar taci gaba ta aiki, ba tare da nasara ba. Washegari, wakilin ya sake gwadawa ya gaya wa mulvi game da yancin dan adam, yancin addini da imani da hakokin da Kundin Tsarin Mulki na Pakistan ya ba kowane dan kasa. Bayan da aka dade ana tunani sai malvi ya amince a watsa tashar, amma ya bukaci masu kallo kiristoci su rage sauti a lokacin sallar musulmi don kada a dagula wa makwabta a wajen sallah.

"Mun yi farin ciki sosai!" Peter ya ce, "Ko da yake watsa shirye-shiryen talabijin ne kawai ga wasu mutane, muhimmin bangare ne na rayuwarmu a matsayinmu na Kirista".

Tushe

Hukumar Ecumenical don Cigaban Al'umma (ECHD), Pakistan.
An canza sunan Peter saboda dalilai na tsaro.

LABARI

Abubuwan masu yawa ma banbanta a garemu

Bayani akan sashi

Wannan bangare ya bibiyi abubuwa da dama da suka hadu suka sanar da mu su wayewadannan abubuwa suke da alaka da bammamaki da akasin haka a cikin al'umma. Sun yi nuni da dimbin koma baya da wasu mutane ke fuskanta. Misali, saboda addinan mu guda biyu ko ma wasu mata kai na rashin fifiko, jinsi, shekaru da mataki.

Ana kallon sanayyan addini a matsayin babban abu dake rarraba al'umma da dama, toh amma kuma akwai dimbin abubuwa da suka hada mu.

Wannan gwajin mai cike da hulɗar gudanarwa ne ba tare da dogaro da bayanan ilimi kawai ba. Akwai ayyuka na zahiri da za su taimaka wa mahalarta su fahimta, kuma su koya daga juna.

Makasudan koyo

Wannan sashin yana mai da hankali kan haɓaka kyawawan dabi'u tsakanin juna da kuma gane gata da rashin gata a cikin al'umma.

A karshen sashin, mahalarta za su iya:

- Fahimtar cewa asalin addini kawai ba shi ne mafi muhimmanci ba a siffar su – suna da wasu abubuwa da suka yi tarayya da wasu mutane da ke da addini daban.
- Fahimtar cewa wasu abubuwan da ke cikin asalin su na iya kawo musu gata ko rashin gata – wasu ma na iya fuskantar matsaloli da dama a lokaci guda saboda abubuwan da suka hada a cikin asalin su.
- Nuna tausayawa da haɗin kai da mutanen da ke fuskantar wahala saboda asalin su, tare da gane cewa ana buƙatar haɗin gwiwa tsakanin mutane daban-daban don kawo canji.

ABIN LURA

Yana da kyau a tuna cewa yadda mahalarta za su fahimci waɗannan manufofi yana da alaka da matsayin su na farko. Idan suna da taurinin ra'ayi dangane da wasu qungiyoyi, fahimta da canji na iya daukar lokaci. Burin wannan sashin ba wai a cimma nasara duka cikin rana daya ba, amma a hango ci gaba a hankali a cikin shirin.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Maraba	mintuna 2
Aikin farkon budewa: Ramin sa'a Yana taimaka wa mahalarta su yi tunani game da matsalolin rashin adalci da yadda za a nuna haɗin kai.	mintuna 15
Cikakken gwaji: Mataki na gab Yana taimaka wa mahalarta su fahimci waɗanda rashin adalci da tauye hakki ke shafa a cikin al'umma a yanayin su.	mintuna 45
Abin kara karsashi: Kuyi canjin kujera baki daya Wani motsi inda mahalarta ke sauya kujera idan sun yarda da wata sanarwa.	mintuna 10
Cikakken gwaji: Aalamomun zamantakewar mu Yana taimaka wa mahalarta su fahimci cewa akwai abin da suka haɗu da sauran mutane aciki wanda suka saba a addini.	mintuna 40
Bayanan kammalawa: Alamu da kuma nuna tsangwama wadannan kalamun suna hade wa waje daya sakon dake cikin gwaje gwajen da suka gabata.	mintuna 8
JIMILLAR LOKACI	awoyi 2

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, "Yadda ake shiryawa don kowanne sashi". Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

- Baya ga kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku buɗaci:
- A ta waje ko cikin daki mai girma wanda mahalarta zasu tsaya kusa da juna a layi daya gefe kuma su dauki tattaki 10 gaba zuwa wancan gefen dakin.
 - Takardar Hannudon aikin "Ramin sa'a".
 - Almakashi guda ɗaya a kowace kungiya mai mutane takwas (misali, almakashi 3 don kungiyoyi yi masu mutane 17-24).
 - Katin halayen mutane da aka buga da aka yanka (don aikin "Mataki na gab").
 - Jerin sanarwa da za a karanta (don aikin "Mataki na gab").
 - Jerin sanarwa da za a karanta (don aikin "Kuyi canjin kujera baki daya").

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [a nan](#).

SHIRYA DANDALI

Wannan sashi mai cike da motsi ne, don haka: A tabbatar akwai sarari isasshe don mahalarta su iya tafiya da motsawa cikin dakin. Kujeru su kasance masu sauƙin matsawa – misali tura su gefe bangon kafin fara sashen. Tebura su kauce daga hanya, domin za su iya hana motsi cikin sauki.

'Mataki na gab'

“Mataki na gab babban aiki ne mafi kyau. Ya bayyana dalilin da yasa ake barin wasu mutane a baya duk da cewa suna da basira kuma suna da kokari. Gibi da ake samu misali ne mai karfi game da yadda ake sanya wasu mutane su samu gata sama da wasu ko sama da wasu jinsi, duk da cewa an haifi kowa daya.”

HAMMAM HADDAD, MAI SHIRYA KOYARWAR, JORDAN

“Wannan gwaji na mataki na gab yayi matuqar taimaka wa mahalarta su fahimci dalilin da yasa ake barin wasu a baya – duk da cewa su ma suna da basira, zasu iya kuma suna da kwazo. Karin haske tazara da ake samu babban hujja ne dake nuni da yadda damar da wasu kungiyoyi da jinsi, duk da cewa duk an haife mu nau’l daya.”

IRFAN ENGINEER, MAI SHIRYA KOYARWAR, INDIYA

Tsarin sashi da akayi dalla-dalla

1. Maraba mintuna 2

ABINDA YA KAMATA A FADA

Ku yi maraba da kowa zuwa sashen, kuma ku bayyana abubuwan da ke tafe: Jigon wannan sashen shi ne "Asalin Muasu Yawa" kuma manufar shi itace mayar da hankali ba wai kawai kan bambamce banbancen dake sassan al'ummar ba, har ma da abubuwan da suka hada mu. Wannan sashi zai kasance mai gudanarwa da kowa tare da jin ra'ayoyi.

TAKAITTACIYAR
MAGANA

2. Aikin farkon budewa: Ramin sa'a mintuna 15

KWATANTAWA

Za a bai wa mahalarta minti daya don su yanke ko yage hoton tukunya, amma kadan ne kawai daga cikinsu za su sami almakashi.

MANUFA

Wannan aiki yana bada wata hanya mai dadi da hadin kai don fara sashen, wanda zai taimaka wa mutane su fahimci bambancin farkon rayuwa da mutane ke samu da kuma amfanin hadin kai. (A matsayin tunatarwa daga sashen farko, an yi amfani da hoton tukunya don wakiltar 'Haqqin dan Adam.)

CIKAKKEN
GWAJI

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Za'a buga kwafin litafin miyar rayuwa ga kowane mahalarci.
- Almakashi guda ga mahalarta takwas.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 3

Ba wa kowa daga mahalarta kwafin hoton tukunya (ko zane, idan babu damar yin kwafi). Ba wa kadan daga cikin mahalarta (misali, daya cikin takwas) almakashi. Bayyana wa mahalarta abin da za su yi ba tare da bayani kan manufar gwajin ba. Misali, ce musu:

"Da zarar na ce 'FARA!', aikin ku shine ku fitar da hoton tukunya daga takarda cikin minti 1 ta kowace hanya da za ku iya. Ku yi amfani da basira da kirkira. Wasu daga cikin ku sun yi sa'a, sun samu almakashi."

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 11

Ku ce "FARA!" sannan ku saita agogo na minti 1. Da zarar lokaci ya kare, ku gaya musu su dakata; su daga tukunyar su don kowa ya gani.

Yaba wa kowa koƙarin haske sa, sannan ku tambaye su:

- Ta yaya kuka warware aikin?
- Yaya kuka ji idan ba ku da almakashi?
- Yaya kuka ji idan kuna daga cikin masu almakashi?
- Shin wani ya yi tunanin aro wa ko bayar da almakashi? Me yasa/Me yasa ba haka ba?

Yi bayani akan waɗannan:

- Mutane suna samun farkon rayuwa da bambance-bambance. Wani yana samun rayuwa mai sauki, kamar ace yana da almagashi, yayin da wasu ba su da wannan dama.
- Wasu suna jin kamar dole su amince da matsayin su ba tare da sun yi koƙarin haske nema ko rokon almagashi ba. Kuma wasu masu gata ba sa tunanin bada almagashin ga wasu.
- 'Hakkin dan Adam yana nufin rayuwa cikin mutunci. Fahimtar 'Hakkin Dan'Adam zai iya taimakawa mutane da ba su da gata su fahimci cewa ba dole su amince da rashin adalci ba. Haka kuma yana iya zaburar da masu gata su tsaya tsayin daka wajen kare hakkin marasa gata.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTI 1

A ƙarshe, ku gaya wa mahalarta cewa za mu ci gaba da nazari kan wa ke da gata da wa ke fuskantar rashin adalci a cikin al'umma. Muna fata wannan zai taimaka mana mu fahimci abin da za mu iya yi don tabbata da cewa kowa yana da rayuwa mai mutunci da damar cin moriyar 'tukunya' – wato 'Hakkin Dan'Adam.

ABIN LURA

Za a iya yin wannan aikin a tsawon lokaci idan ana gudanar da zama mai tsawo. Kafin a kammala, a ba wa rukuni wata dama ta biyu don koƙarin sake yin aikin. A wannan karon, za su sami minti daya don tattuna yadda za su hada kai kafin su sake yin aikin na minti daya. Sannan a tambaye su yadda suka ji game da hadin kai. Yi sharhi cewa ta hanyar amincewa don yin aiki tare za mu iya samar da dama ta biyu ga al'ummarmu da kumakanmu. Ka tuna ka buga ka fitar da dan ƙaramin littafin hannu sau biyu yawan adadin idan kun yi wannan!

3. Cikakken gwaji: Mataki na gab mintuna 45

KWATANTAWA

A cikin wannan sauƙaƙken aikin kwaikwayo, mahalarta za su dauki kan su a matsayin wasu mutane ta hanyar karbar katin halayya da aka ba su. Za su yi taku daya gaba inda mutumin da suke kwaikwayon sa zai yarda da bayyanaen magana da mai gabatarwa ya karanta. Yayin da tazara tsakanin mahalarta ke karuwa, ana bayyana yadda wasu ke da fifiko fiye da wasu a cikin al'umma.

MANUFA

- Don taimaka wa mahalarta wajen fahimtar muhimmancin 'Hakkin dan Adam da 'yancin addini ko imani ga kowane mutum, ta hanyar sanya kan su a matsayin wasu mutane daban-daban.
- Don ƙara fahimtar kalubalen da mutane daga addinai ko akidu daban-daban ke fuskanta a rayuwa ta yau da kullum.
- Don nuna yadda addini/akida da wasu asalin mutum kamar jinsi da matsayi a al'umma ke haduwa, inda wasu mutane ke fuskantar kalubale fiye da wasu.

CIKAKKEN GWAJI

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- A daki ko fili mai girma da zai ba mahalarta damar tsayawa a jere kusa da juna a gefen bango daya sannan su dauki kimanin mataakai 15 gaba zuwa dayan gefen dakin.
- Katunan halayya da aka yi kwafi wanda za a raba wa mahalarta.
- Jerin bayanai da za a karanta.

SHIRYE SHIRYEN GABA

A shirya katunan halayya da bayanai kamar haka:

- Zabi katunan halayya da bayanai da aka tanada a matsayin mafari. Ana samun katunan halayya da jerin bayanai daban-daban da suka dace da nahiyoyi ko yankuna daban. Zabi wadanda suka fi dacewa da al'adu ko da yankin ku.

Sannan:

- Zabi halayen da za a yi amfani da su. Akwai kimanin katunan halayya 30 a kowane kundi na misalai. Za a bukaci katin halayya daya ga kowane wanda ya halarta. Zabi wadanda suka fi dacewa da batun da kuke gudanarwa kuma su wakilci nau'ukan mutane daban-daban. Ana samun cikakken bayani kan yadda za a zaɓa da daidaita halayen a cikin takardun jagora.
- Zabi bayanai da za a karanta. Za a buɓaci bayanai 12 zuwa 15. Zabi bayanai daga jerin bayanai da aka tanada wadanda suka fi dacewa da yanayin kasar ku.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 8

- Bayyana cewa zamu duba wadanda suke da fifiko da wadanda ke da rashin fifiko a cikin al'ummomin mu da yadda hakan ke shafar rayuwar su.
- Bayyana cewa rukunin zai yi wasan kwaikwayo mai sauki a cikin duka kuma kowa zai samu wani hali. Dole ne su tsaya a cikin layi da bayan su yana kallon bangon dakin. Abin da kawai za su yi shine taku daya zuwa gaba idan sun yi imani cewa halayen su ya dace da wata maganar da zasu karanta.
- Raba halayya a tsakanin su, ku umurce su su boye halayen su. Babu damuwa idan namiji ya samu halayyar mace ko mace ta samu halayyar namiji.
- Ku dauki wasu mintuna wajen taimaka wa mutane su shiga cikin halayen su ta hanyar tambayar su tambayoyi kamar haka:
Imagine that you are the character on your card:
 - Ya yarintar ka ta kasance?
 - Ya rayuwar ka ta yau da kullum take?
 - Me kake aikatawa a kullum, da wa kake mu'amala, ya adadin samun ka da yanayin rayuwar ka.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 35

- **WASAN KWAIKWAYO** (MINTUNA 15)
Bukaci mahalarta su jera layi daya a gefen daki. Fada musu cewa za ka karanta jerin bayanai. Idan suna ganin halayen su zai iya tafiya daidai da bayanin da aka karanta, sai su yi taku daya zuwa gaba. Idan bai yi daidai ba, su tsaya cak a inda suke.

Samu
**WASAN DA
MAGANGANU**
don yankinku
[a nan.](#)

Jaddada cewa manufar aikin ba kawai yin taku zuwa gaba bane, amma manufar itace su kasance masu gaskiya ga yanayin halayyar su. Haramta musu yin magana yayin aiki.

Karanta bayanai daya bayan daya. Bayan kowane, dakata don basu lokaci su yi tunani ko za su dauki mataki gaba ko a'a. Bayan ka gama karanta duk bayanai, ka baiwa mahalarta dama su lura da matsayin su a cikin dakinidan aka kwatanta da wasu, ba tare da bayan wa wanene suke kwaikwayo ba.

• **GUDANARWA A CIKIN TARO** (MINTUNA 20)

Tambayi mahalarta tambayoyi kamar haka, (karbi amsa daga mutum daya ko biyu a kowacce tambaya, domin samun lokaci don tambayoyin karshe.)

- Me ya faru yayin gwajin?
- Yaya ka ji yayin da kake yin taku zuwa gaba ko ba ka samu damar yin taku zuwa gaba ba?
- Yaya ka ji ganin yadda tazara ke karuwa tsakanin mutane?
- Shin yana da sauki ko wahala yin kwaikwayon halayen? Shin ka iya sanya kan ka a matsayin wannan mutumin?
- Shin akwai lokutan da ka ji cewa ba a kula 'Hakkin Dan'Adam na halayen da ka dauka, musamman 'yancin addini ko imani? Yaushe hakan ya faru?

Buaci kowa ya bayyana halayen da suka dauka.

- Shin matsayin mu a cikin dakin yayi daidai da yadda rashin daidaito yake a cikin al'ummar mu? Wa ke kasancewa a baya – mata, kananan kabilu, matalauta?
- Me hakan ke haifarwa a rayuwar mutane??

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTUNA 2

Kammala da bayanin cewa yarjejeniyoyin 'Hakkin Dan'Adam suna cewa an haife mu daidai da juna a cikin hakki da mutunci – kuma duk muna fara wa daga layi guda. Amma rashin samun wannan daidaito, bisa dalilai kamar addini ko imani, matsayi na zamantakewa, ko bambancin jinsi, yana da babbar illa a rayuwar mu tun daga haihuwar mu. Mutane da yawa suna kasancewa a baya.

4. Abin kara karsashi: Kuyi canjin kujera baki dayas

mintuna 10

KWATANTAWA

Mahalarta za su sauya kujerun su idan sun yarda da bayanai da mai jagoranci ya karanta.

MANUFA

Domin karfafa Karsashi da kuma taimakawa mahalarta wajen fahimtar cewa muna da abubuwa da dama da muke tarayya da juna akai duk da bambance-bambance.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Kir-kiri jerin bayanai da za a karanta, ta yadda za su dace da rukunin mutane da ke halarta.

YADDA ZA GABATAR DA GWAJIN

Buqaci kowa ya zauna cikin da'ira. Faɗa musu cewa kafin mu shiga muhimman gudanarwa, cikin gaggawa za mu fara da wani wasa mai daɗi. Bayyana cewa za ka karanta bayani, kuma duk wanda ya yarda da bayanin zai sauya kujerar sa.

**CIKAKKEN
GWAJI**

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Karanta bayananku dake tafe:

- Duk wanda yake son cin (wani sanannen abinci a yankin ku) ya sauya kujera.
- Duk wanda yake son (wani mawaki da kowa ke so) ya sauya kujera.
- Duk wanda yake son goyon bayan (qungiyar wasanni da kowa ke so) ya sauya kujera.
- Duk wanda yake kallon (wani shahararren shiri a yankin ku) ya sauya kujera.
- Duk wanda yake jin dadin rana ya sauya kujera.
- Duk wanda yake farin ciki idan aka yi ruwan sama ya sauya kujera.
- Duk wanda yake son rayuwa a cikin al'umma mai zaman lafiya inda muke amincewa da juna ya sauya kujera.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN

Godiya ga kowa da kowa saboda halarta, sannan kuma a bayyana cewa muna da abubuwa da yawa da muke tarayya da juna – har da wasu mafarkai da muke son cikawa tare.

5. Aikin gudanarwa: Aalamomun zamantakewar mu mintuna 40

MANUFA

Domin taimakawa mahalarta su fahimci abubuwan da suke tarayya da wadanda ke da bambancin addini/imani, da tunani kan yadda asalin su ke shafar damuwa ko kariya da suke fuskanta a rayuwa.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takardar Flip chat dauke da siffofi 10.
- Shafi na 3 na Powerpoint din sashen da aka yi, ko kuma abin da ya kunsu a rubutashi a jikin takardan.

SHIRYE SHIRYEN GABA

• ZABI ASALIN ZAMANTAKEWA (IDENTITIES) GUDA 15 KA JERO SU A JIKIN FILIP CHAT

Wannan jerin hanyoyin asalin zamantakewa guda 15. Zabi guda 10 daga ciki domin mahalarta su tattauna akan su, tare da la'akari da abin da yafi muhimmanci ga rukunin su yi tunani akai. Ka tabbatar ka yi amfani da asali wadanda za su sanya nishadi kamar wasanni da waka wajen zabin ku saboda haska gudanarwar kuma a samar da wasu zabin masu inganci matuqar mahalarta sun samu tambayoyin gudanarwar suna tsauri kuma ka iya haifar da rudani. Kar ku sanya wani asali da zai sa a sauka daga turbar gudanarwar har ya kai ga muhawara mai zafi – batutuwan muhawara ba sune makasudin wannan aikin ba.

HALAMU

– Addini ko imani	– Matakin ilimi
– Jinsi	– Sana'a ko abin sha'awa
– Kungiyar qwallon qafa ko wani wasa da kake goyon baya	– Matsayin tattalin arziki ko zamantakewa
– Daula	– Kabila/Asali
– Kasar ka ta Asali	– Shekaru
– Salon kida da kake so	– Harshe na farko
– Yanayin iyali	– Zabin jima'i
	– Matsayin lafiya

**CIKAKIYAR
GUDANARWA**

- **SHIRYA HOTUNAN GANI**

Rubuta hanyoyin asalin ku guda 10 a cikin babban takarda (flip chart). Idan ba za a yi amfani da PowerPoint ba, rubuta tambayoyin gudanarwa a wata takardar flip chart domin a iya gani da karantawa a fili dauke da tambayoyin gudanarwa daga powerpoint slide 3.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 4

- Bukaci kowa ya samu abokin zama na mutane bibbiyu (pairs), kuma su matsa daga kusa da wasu. Idan za su iya zama, zai fi kyau, amma ba lallai ba ne.
- Gabatar da aikin ta hanyar bayanin cewa:

A mafi yawancin lokuta, muna mai da hankali kan abubuwan da ke raba mu. Misali, idan muna tunani kan addini, sau da yawa muna kallon 'su' – mutane da ke da wani addini, da 'mu' – wadanda muke da irin addini ko imani daya. Ana iya samun fivarin gwiyya daga asalin addini. Amma kowane mutum yana da hanyoyi da dama na asalin zamantakewa da ke bayyana waye mu – misali kasancewa mai jin (yararen Kasa), kasancewa daga (lardin yankin ku) ko kasancewa mai sha'awar (kungiyar wallon kafa ko wani abu da ake so a yankin ku). Yanzu za mu yi wani aikin da zai taimaka mana wajen tunani kan asalin mu da kuma yadda lka'an ke hada mu da wasu.

Karanta jerin asalin ku guda 10 da kuma tambayoyin gudanarwa daga babbar takarda (flip chart) ko PowerPoint slide 3.

TAMBAYOYI NA TATTAUNA

- Wadanne bangarori ne na ainihinka ke da tasiri mafi karfi a kan yadda kake fahimtar kanka?
- Wanne bangare ne na ainihinka ke da tasiri mafi girma a kan yadda wasu ke kallonka?
- Wanne bangare ne na ainihinka kake jin sau da yawa kana fuskantar Rashin dama ko kuma samun gata?

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 35

- **YI TUNANI** (MINTUNA 5)

Bukaci kowa ya dauki mintuna 5 yana tunani da kan sa kan asalin sa da kuma yadda zai amsa tambayoyin da aka jera.

- **ABIN HADAWA** (MINTUNA 10)

Bukaci mahalarta su tattauna tambayoyin a tsakanin mutane bi-biyu na tsawon mintuna 10. Jaddada bayyana cewa ba dole bane kowa ya bayyana abubuwan da suka shafe shi matuƙar yana jin bai shirya yin hakan ba – Abin da kawai zai faɗa shine kawai abin da yake faɗa wa wani.

- **RABA FAHIMTA** (MINTUNA 20)

Dawo da kowa zuwa babban taro kuma ka nemi mahalarta su faɗi tunanin su ga kungiyar. Duk wanda yake son yin bayani yana da 'yancin yin hakan, amma babu wanda za a tilasta. Kasance mai sauraro cikin nutsuwa yayin da ake gudanarwa, domin wannan batu ne mai mahimmanci ga mutane. Yana da kyau mahalarta su bayyana yadda suka ji, amma a hana su su kalubalanci abin da wasu suka faɗa.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTI 1

Ka mika godiay ga kowa da kowa da ya tattauna ra'ayinsa kuma ka bayyana cewa kuna fatan aikin ya taimaka musu wajen fahimtar sassa daban-daban na asalin su.

6. Bayanan kammalawa: Aalamu da kuma nuna tsangwama mintuna 8

KWATANTAWA

Bayanan kammalawa na wannan sashen suna cikin wata gajeriyar gabatarwa da ke hada ilimin da aka koya daga dukkanin ayyukan da aka yi a sashen. Wannan gabatarwa tana kunshe da wasu mahimman ra'ayoyi da labari na mai kawo sauyi (changemaker's story).

MANUFA

Domin a jaddada muhimman batutuwan sashen: cewa kowa yana da alamomi da dama kuma za su iya fuskantar kalubale kuma za su iya fuskantar samun fifiko ko akasin haka a sanadiyyar alamomin su, kuma yana da muhimmanci kar a kalli wani da wata alama daya a fassara shi da cewa wannan shine komai akan su.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Rubutaccen jawabin bayanan kammalawa yana shafi na 75 na wannan jagora.
- Jawabin ya dace da shafi na 4 da na gaba a cikin PowerPoint na sashen. Kuma yana cikin bayanan mai gabatarwa (speaker's notes) a waɗannan shafuka din.
- Akwai rubutaccen bayanin da za a iya gyarawa a cikin Word a cikin kayan aikin sashen.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Karanta jawabin kuma idan ana buqata, a yi gyara jawabin a PowerPoint (ko kuma a rubuta muhimman bayanai a kan flip chart). Yi aikin a kan yadda za a gabatar da jawabin tare da shafuka/flip chart.

Tushe

Ramin sa'a: An samo daga *The Star Aiki – George Lakey, Facilitating Group Learning*, shafi na 109.

Mataki na gab: An samo daga *European Commission's Compass Manual da Education for Peace training materials*. <http://www.educationforpeace.com/english/forb.php>

Aalamomun zamantakewar mu: An samo daga *The Social Identity Wheel, University of Michigan Inclusive Teaching Programme*. <https://sites.lsa.umich.edu/inclusive-teaching/social-identity-wheel/>

GABATARWA

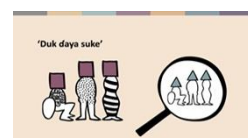
Takardar Gabatarwa

Aalamu da kuma nuna tsangwama

Wannan takardar gabatarwa na sashi na 3 an yi shi ne da hotuna na 4-13 na PowerPoint na sashi.

A wannan zaman, mun bincika yadda halamu daban-daban da muke da su ke tasiri kan yadda muke kallon kan mu da kuma yadda muke kallon wasu, da kuma yadda muke mu'amala da juna. Mun kuma yi tunani a kan halamu daban-daban masu yawa da kowanen mu ke da su, da yadda wasu daga cikin wadannan halamu ke kasancewa gama-gari a tsakani mutane na addinai daban-daban. Misali, mata 'yar Hindu, Musulma da waƙanda ba su da wata takamaiman akida na fuskantar matsaloli iri daya a cikin al'umma. Haka kuma, masu nakasa daga cikin addinan Buddah, Kirista da Yahudawa da sauran su, sannan kuma kamar duk mai irin wannan aqida ko imani yana yin irin abu daya ne. Wannan yana nufin cewa muna da abubuwan da muka hada da juna da kuma bambance-bambance.

Sau da yawa, ana amfani da bambance-bambancen addini wajen kir-kirar rarrabuwa a tsakanin mu. Wannan yana haifar da yadda muke kallon wasu mutane daga sauran al'ummomi kamar suna da asali guda daya kawai – kamar Yahudu, Musulmi, Buddah, da dai sauran su – sai ayi musu kudin goro kamar dai kowane mutum da ke da wannan asali yana da irin tunani, ji da halaye iri daya.

A lokuta da dama, mutane suna sanya wa juna lakabi bisa ga tunanin da ake yi na kalamam tsangwama (stereotypes). Sau da yawa, mun san ko ba da gangan ba, muna daukar cewa duk wani mutum da ke da wani addini ko wata akida yana da halayya iri daya, ba tare da la'akari da shekarun sa, jinsi shi, matsayinsa a cikin al'umma, kasar da ya fito ko tunanin sa na siyasa ba. Ko da kuwa yana da sauqi ko tsauri a wajen bin addinin sa, ana yi masa hukunci a bisa addinin sa kawai.

Haka kuma, sau da yawa muna kallon wasu mutane kamar addinin su ne yake bayyana komai game da su – wato kamar dukkan rayuwar su tana dogara ne kawai akan addinin su. Misali, idan wani daga wata kungiya ya aikata wani abu mara kyau, za a iya cewa addinin su ne ya koya musu hakan ko kuma addinin nasu ba shi da wata kyakkyawar dabi'a.

Idan mutanen qungiyoyi daban-daban ba su da wata alaƙa ta zumunci da juna, yana da sauki su dauka cewa sauran mutane ba su da wani abu mai kama da su – wato "su" da "mu" ba mu da halayya iri daya, buƙatu iri daya, dabi'u iri daya ko ma ji iri daya. A karshe, muna iya tunanin cewa ba za mu iya koyon komai daga gare su ba, ko kuma mu dauke su a matsayin marasa ilimi ko marasa dabi'a.

Amma da maimakon haka, idan mun kalli mutane daga sauran kungiyoyi a matsayin cikakkun mutane – da asali daban-daban da kuma kwarewa da falalu iri-iri (wasu daga cikin su ma iri daya da namu) – watakila hakan zai taimaka mana mu fahimci juna, mu ji tausayin juna, kuma mu gane cewa muna iya kasancewa tare cikin zaman lafiya da jituwa. Ta haka, za mu iya samun hanyoyi don hada kan mu, mu keta shingayen rarrabuwa, kuma mu gina kyakkyawar alaka a tsakanin juna.

Wasu halamu na haifar da matsaloli a cikin al'umma, yayin da wasu ke ba mu kima. Gano irin gata ko fifikon da muke da shi a cikin al'umma na iya taimaka mana fahimtar lokacin da muke zama wani bangare na matsalar da ke haifar da rashin adalci ga wasu. Haka kuma, fahimtar halamu daban-daban da muke da su na iya taimaka mana ganin damar da za mu iya amfani da su don tsayawa tsayin daka kan rashin adalci da wariya da muke fuskanta, tare da goyon bayan wasu da ke fama da irin wannan wariyar.

LABARIN MASU KAWO CHANJI

Sameh, wani matashin Kirista, da Hanaa, wata matashiyar Musulma, sun fito ne daga kauyen Hijaza a jihar Kana a Misira. Suna aiki tare don karya shingaye tsakanin al'ummomin Musulmi da Kirista a kauyen.

Hanaa ta ce,

“Na ga yara waɗanda suka ki zama ko mu'amala tare, saboda sun fito ne daga addinai daban-daban.”

Sameh ya ce,

“Na ji cewa ya fi sauki mu magance wannan tare kuma mu yi ko karin canza ra'ayoyinsu tare. Muna son yaran wannan yankin su zama tsaba don canji.”

Sun fahimci cewa yaran suna son yin wasan kwallon kafa, amma kawai kyakkyawan filin wasan kwallon kafa yana cikin filin da ke wajen cocin Katolika. Ma'auratan sun tuntubi firist din yankin, Father Francis, wanda ya ba su goyon baya sosai kuma ya taimaka musu wajen shirya ayyuka.

Ya ce,

“Muna buƙatar abin da Sameh da Hanaa suke yi a wannan qayen kuma muna fatan zai yaɗu zuwa dukkan kauyuka.”

Yaran Musulmi ba su son zuwa wurin da farko, amma a karshe duk sun bi jagorancin Hanaa.

“A hankali amma tabbatacce, na yi kokarin hada yaran tare,” in ji ta. “Martanin farko da suka yi shi ne kin yarda, amma mataki-mataki, su da kansu sun ci gaba da kafa sabbin qungiyoyi masu haɗe da yara daga addinai daban daban.”

Hanaa da Sameh sun gayyaci iyayen yaran da su zo su kalli ayyukan qungiyar. Uwayen galibi su ne suka fara nuna kyakkyawan hali game da ganin yadda yaran ke mu'amala da juna.

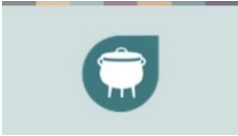
Sameh ya ce,

“Muna buqatar canji, kuma canji ya fara ne da imani da wata manufa,”

kuma Hanna ta kara da cewa,

“Mu biyu misali ne mai rai. Muna aiki tare duk da cewa mun fito ne daga addinai daban-daban. Muna kambama juna kuma muna da manufa ɗaya. Manufarmu ita ce yara.”

KAMMALAWA

A karshe, dukkanmu muna son miyar rayuwa ta zama mai dadɗi da dandano! Muna cikin iyali ɗaya na ɗan adam kuma muna da bukату da hakkoki iri ɗaya. Lokacin da muka haɗu don yin aiki don hakkin kowa, za mu fi samun nasara.

A sashi namu na gaba biyu, za mu kara koyo game da keta 'yancin addini ko imani kuma mu yi kokari mu zana yadda waɗannan keta suka bayyana a cikin al'ummarmu. Da fatan, wannan ilimin zai iya taimaka mana mu ɗauki mata kai na gaba don zama masu kawo canji a yankinmu.

Tushe

Taadudiya, www.taadudiya.com

Kuna iya samun Fina-Finan You Tube na Hanaa da Sameh suna bada labarin su cikin harshen Larabci fassara cikin harshen turanci a nan: [Mene naka labarin? Egypt.](#)

Abin Ta'addadi Hanaa ta rasu a sakamakon haɗari akan hanya a shekarar 2019.

SASHI NA 4

Sabawa 'Yancin Addini Ko Imani

Bayani akan sashi

Wannan sashi zai gabatar wa da mahalarta nau'oin tauye 'yancin addini ko imani (FoRB violations) daban-daban da yadda mutane daga addinai daban-daban ko marasa addini ke shan wahala a sassa daban-daban na duniya. Hakanan, zai karfafa basirar mahalarta wajen gane irin tauyewar da za su iya fuskanta.

Sashen zai fara da gabatarwar mintuna 20 kan tauye 'yancin addini ko imani. Wasu daga cikin batutuwan da za a tattauna a cikin wannan gabatarwa na iya zama masu tada hankali a cikin yanayin zaman ku. Don haka, za ku buqaci daidaita abin da za ku gabatar bisa la'akari da abin da ya dace kuma zai yi tasiri cikin sashin.

Bayan gabatarwar, sashen zai zama mai matuƙar motsa jiki ta hanyar yin wasan kwaikwayo na mintuna 75 wanda duk mahalarta za su shiga. Sashen zai kare da labarin wasu mutane biyu da suka kawo sauyi a Najeriya.

Makasudan koyo

Wannan sashen yana mai da hankali ne kan karfafa sanin nau'oin tauye 'yancin addini ko imani a duniya da kuma haɓaka basirar gano irin tauyewar da ake yi.

A karshen sashen, mahalarta za su iya:

- Bayyana nau'oi daban-daban na tauye 'yancin addini ko imani.
- Gano irin tauyewar da ake yi a takamaiman yanayi.
- Fahimtar cewa mutane daga addinai daban-daban ko marasa addini na fuskantar tauyewa da kuma jin tausayin halin da suke ciki.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Maraba da kuma gabatarwa Tunatar da mahalarta ma'anar YAKI da gabatar da sashen.	mintuna 5
Gabatarwa: Fahimtar cin zarafin 'Yancin Addini Ko Imani Bayani kan nau'oin tauyewa tare da misalai daga sassa daban-daban na duniya.	mintuna 20
Cikakkiyar gudanarwa Damar yin tunani da tattauna abubuwan da aka gabatar.	mintuna 10
Wasan kwaikwayo: Dan takaitaccen wa'san kwaikwayo akan YAKI na minti biyu Damar mahalarta yin aikin wajen gano tauye YAKI ta hanya mai nishadfi da jin dadi.	mintuna 80
Bayanan kammalawa da labari na mai kawo sauyi Tattara darussa daga sashen.	mintuna 5
JIMILLAR LOKACI	awoyi 2

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, 'Yadda ake shiryawa don kowanne sashi'. Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

- Baya ga kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku buƙaci:
- Isassum kwafi na yanayin takaitattun wasan kwaikwayo domin kowani bangare mai mutum shida ya samu kwafi biyu na shi.

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [anan](#).

NA ZABI: KARFAFA KWARIN GWIWAR KA/KI

A matsayin wani bangare na shiryawa, me zai hana ka kalli wannan gajeren film domin karin fahimta game da tauye 'yancin addini ko imani?

SHIRYA DANDALI

A wannan sashi, yana da kyau a fara da kujeru a jere suna fuskantar gaba. Hakanan, yana da kyau a sami babban daki (ko dakuna na kari) domin bangarori su sami damar yin aikinn wasan kwaikwayonsu cikin natsuwa da nisa daga juna.

FINA-FINAI

'Gabatarwa'

Tsarin sashi da akayi dalla-dalla

1. Maraba da kuma gabatarwa mintuna 5

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gajeren gabatarwa yana taimakawa mahalarta wajen fahimtar tsarin darasi. Yana tunatar da su abin da suka koya a Sashi na 2 game da 'Yancin Addini ko imani (YAKI) da kuma gabatar da abin da sashi na 4 da 5 za su mayar da hankali a kai (take hakkoƙi).

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takardar ka'idojin zama daga sashi na 1.
- PowerPoint na sashi na 4, nunin slide 3 ko takardar rubutu mai dauke da kalmomin: **'YI TUNANI – IMANI – KASANCEWA – AIWATARWA – TAMBAYA – SAUYI – KIN YARDA'**.

ABINDA YA KAMATA A FADA

A yi maraba da zuwa ga kowa da kowa. Gabatar da wadannan mahimman bayanai bisa dacewa da rukunin mahalarta zai taimaka:

- A sashi na 2, mun yi bayani kan ma'anar 'yancin addini ko imani. Za ku iya tuna muhimman kalmomin da muka yi amfani da su? (Tambayi rukuni/bangare don ganin idan za su iya tunawa da kalmomin: *YI TUNANI – IMANI – KASANCEWA – AIWATARWA – TAMBAYA – SAUYI – KIN YARDA*, sannan ka nuna slide 3 kuma ka karanta su.)
- Mun kuma koyi cewa akwai iyaka ga YAKI: 'Yancin cikin zuciya – tunani, imani, da sauya aqida ba za su iya kasancewa da iyaka ba, amma abin da muke aikatawa – kamar ibada ko dabi'u don akida, na iya samun iyaka idan suna cutar da wasu. Mun kuma fahimci cewa ba'a amince da nuna wariya, tilastawa da tayar da tarzoma.
- Wadannan sashi guda biyu za su mayar da hankali kan take hakkin YAKI. A wannan sashi, za mu bincika nau'ukan take hakki da misalai daga duniya. Wannan zai iya taimaka mana mu fahimci yadda mutane na dukkan addinai da imani ke shafa a kowane irin wurare. A zama na gaba, za mu yi ƙoƙarin yin taswirar cin zarafi a cikin al'ummarmu.
- Wadannan sashi na iya kasancewa masu wahala – saboda labaran da za mu ji ya na iya tuna mana da abubuwan da suka faru a rayuwarmu, ko kuma suna iya kalubalantar ra'ayoyimnu. Saboda haka, da akwai buqatar mu kula da juna kuma mu saurara da mutunta juna, mu dinga tunawa da dokokinmu na zama. (*Yi amfani da takardar ka'idoji don tunatar da mahalarta.*)
- Jin labaran take hakki na iya sa muji takaici ko rashin fata mai kyau. Amma yana da mahimmanci mu iya ganowa da fahimtar matsalolin don mu iya yin wani abu game da su domin kawo sauyi.

2. Gabatarwa: Fahimtar cin zarafin ‘Yancin Addini Ko Imani mintuna 20

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gabatarwa yana nufin qara haɓaka ilimin mahalarta game da nau'ukan cin zarafi na YAKI daban-daban da kuma halin da ake ciki na YAKI a fadin duniya. Wannan ilimin ya zamo tushen ragowar wannan da kuma zama na gaba wanda mahalarta ke haɓaka kwarewa a cikin nazarin mahallin YAKI.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takadar gabatarwa yana samuwa a shafi na 85 na wannan jagora.
- Takardar tana da alaka da shafuka na 4 zuwa na 39 na darasin Powerpoint sannan an sanyasu a cikin makalar mai bayani na wadannan shafuka din.
- Za'a iya samun takardar da za'a iya yi mata kwaskwarima a cikin abubuwan da ake buƙata a darasin.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Ka shirya gabatarwa bisa ga jagorancin da ke shafi na 15 na wannan littafi, ‘Yadda ake shiryawa don kowane sashi’. A karanta kuma a gyara jawabin da hotunan PowerPoint (ko a kir-kiri manyan takardu da ke dauke da mahimman bayanai daga cikin hotunan). A yi aikin da hotunan PowerPoint ko takardun kafin gabatarwa.

ABIN LURA

Yi amfani da dabarar hana tambayoyi sai bayan gabatarwa ta kammala. Za a iya rage misalai don daidaitawa da rukunin mahalarta. A tabbatar an jaddada sakonni masu muhimmanci da aka sa a rubutun.

GABATARWA

BAYANI! Umurci su dasu adana tambayoyin/stokacin su har sai karshen gabatarwa.

3. Cikakkiyar gudanarwa mintuna 10

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gudanarwa tana bai wa mahalarta damar sarrafa bayanin da suka samu daga gabatarwar da ta gabata.

YADDA ZA A GUDANAR DA GUDANARWAR

Tambayi mahalarta su fadi ra'ayoyinsu kan gabatarwar. Tambayi tambayoyi kamar:

- Shin akwai wani abu da ba ku sani ba kafin yanzu ko kuma ya ba ku mamaki?
- Wanne daga cikin labaran da aka gabatar ya fi shafar ku?
- Wanne nau'in take hakki kuke ganin ya fi tsanani a cikin al'ummarmu?

Bayan mintuna 15 dawo da cikakken gudanarwa zuwa matsaya. Yi musu bayani cewa rukunin zai cigaba da gudanarwa da kara nazarin matsalollin ta hanyar gwaji.

ABIN LURA

Idan wani yana koƙarin tayar da rikici, dakatar da shi cikin ladabi. Tunatar da mahalarta dokokin zaman gudanarwa. Ka yi koƙarin fahimtar da mahalarta cewa take hakƙoƙin addini yana shafar kowa da kowa. Musamman wanda suka fito daga cikin rauni da raunin rai. Dawo da gudanarwar yanda kowa zai sake – misali yi tambaya wanda zai mayar da hankali kan muhimman abubuwa.

CIKAKKIYAR GUDANARWA

4. Aikin wasan kwaikwayo: Dan takaitaccen wa'san kwaikwayo akan YAKI na minti biyu mintuna 80

KWATANTAWA

A cikin wannan darasi, kungiyoyi suna kirƙira da sake maimaita wasan kwaikwayo na mintuna 2 bisa saukƙan yanayin da aka samar da su. Waƙannan al'amuran suna kwatanta yanayi inda take hakki na YAKI ke faruwa ta hanyoyi daban-daban. Ana gabatar da wasan kwaikwayo kuma a tattauna gaba ɗaya tare da mahalarta waƙanda ke gano cin zarafi na Yaki a cikin yanayin.

MANUFA

Wannan darasin yana nufin canza koyo na ka'idar daga gabatarwa zuwa kwarewar aiki don gano cin zarafi na YAKI da kuma ba da damar yin tunani game da cin zarafi a cikin yanayin mahalartan.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA DA KUMA SHIRYE SHIRYEN GABA

- Yanke shawara kan yawan rukunin da za ku yi: Rukuni 2-3 na mutane 6-10 ya fi dacewa, domin yawancin yanayi suna Bukatar akalla haruffa shida. Lokacin da za a ɗauka don wannan aikin yana bisa iyakar rukuni uku (wadanda za su kunshi mutane 30 gaba ɗaya). Kada a kara karin rukuni sai dai idan ana iya tsawaita sashen.
- Zabi wanne daga cikin wasannin kwaikwayo guda biyar za a yi amfani da su, bisa dacewar su da kuma yawan rukunin da za ku yi. Kowanne rukuni ya sami daban-daban. Za ku iya samun waƙannan wasannin kwaikwayo a shafuka 92-94 na wannan jagora da kuma a hanyar haɗin da ke cikin kayan sashen.
- Buga kwafi biyu na kowane wasan kwaikwayo da kuka zaɓa domin rabawa ga rukunin da ya dace.
- Nunin allo na faifan PowerPoint na zama a shafi na 40 ko kuma jikin allo (flip chart) tare da kalmomin: wariya, takunkumin gwamnati, gazawar gwamnati, da tashin hankali.

AIKIN RUKUNI

Nemi sauran
**SHIRIN LITAFIN
WASAN
KWAIKWAYO**
[a nan.](#)

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 5

Yi bayani kamar haka:

- Za mu yi wani aikin na wasan kwaikwayo don taimaka mana gane take hakkin 'yancin addini da bauta (YAKI) da za mu iya fuskanta.
- Za mu raba kammu zuwa rukuni-rukuni. Kowanne rukuni zai karɓi wani yanayi – jerin gwanon abubuwan da suka faru tsakanin wasu 'yan haruffa. Aikin ku shi ne yin kwaikwayon wannan yanayi cikin minti 2 kacal!
- Za ku sami minti 15 don kir-kira da aikin na wasan ku. Wannan ba lokaci mai yawa ba ne, don haka ku raba rawar da kowa zai taka da sauri sannan ku yi kwaikwayon yadda ya dace!
- Bayan minti 15, kowanne rukuni zai gabatar da wasan kwaikwayonsa a gaban sauran mahalarta.
- Idan kuna son kara wasu bayanai a cikin labarin, hakan na da kyau – amma wasan bai kamata ya wuce minti 2 ba.
- Kada ku damu! Muna buƙatar kwaikwayo ne na bazata, ba sai an yi daidai da kwarewa ba. Matuƙar labarin ya fito fili, to kwaikwayon ku ya yi nasara!

Raba cikin rukuni-rukuni da kuma abubuwan dake faruwa.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 75

- **AIKINN WASANNIN KWAIKWAYO** (MINTUNA 15)

Ku umarci rukunoni da su fara aikin. Ku zagaya tsakanin rukunoni don tallafa musu wajen farawa.

ABIN LURA

Kula da lokaci yana da matuƙar muhimmanci a wannan aikin! Kada a bari aikinn ya wuce minti 15, domin hakan zai rage lokaci daga sashin muhimmin gabatarwa da gudanarwa. Hakanan, ku tabbatar an sarrafa lokaci yayin gabatarwa da gudanarwa, don kada rukunin farko su mamaye lokacin rukunin da za su biyo baya.

- **GABATARWA DA GUDANARWA** (MINTUNA 50)

Tsarin Lokaci: Kowanne rukuni yana da minti 15 don gabatarwa da gudanarwa, tare da Karin minti 5 don sassaucin lokaci.

Kowanne rukuni zai gabatar da wasan kwaikwayonsa sau biyu. A karo na farko, su gabatar ba tare da tsayawa ba. A karo na biyu, masu sauraro za su ce "Tsaya!" duk lokacin da suka ga ana take hakkinYAKI. Da zarar an ce "Tsaya!", wasan ya tsaya, 'yan wasan su tsaya a inda suke. Nuna shafi na 40 na faifan PowerPoint. Tambayi wanda ya ce "Tsaya!" don su amsa tambayar:

- Wane irin take hakki ne wannan kuma wa ke aikata shi? (Misali, cin zarafi ta hanyar wariya ko tashin hankali daga mutane, takunkumin gwamnati, ko gazawar gwamnati wajen kare mutane). Ci gaba da wasan har wani ya sake cewa "Tsaya!" sannan a maimaita tambayoyin da ke sama.

Kowanne wasan kwaikwayo yana da nau'ikan take hakki guda uku. Ana iya samun su a cikin nau'in jagoran mai shiryarwa na wasannin kwaikwayo a shafuka 92-94.

Gudanarwa ta gaba ɗaya (idan lokaci ya ba dama):

- Me ya kamata ya bambanta a wannan yanayi? Wadanne hukumomi ko mutane yakamata su yi dabam? Wanne doka ko ka'ida yakamata ta bambanta?
- Wa zai iya shiga tsakani don kawo canji mai kyau? Shin wani daga cikin al'umma, mai rajin kare hakki, wata kungiya ko mai yanke shawara na iya taka rawa?

Ku kasance masu tsauri wajen sarrafa lokaci! Kowanne rukuni ya sami minti 15 don gabatarwa da gudanarwa. Idan akwai rukuni biyu kawai, za a iya kara musu lokaci. Ku nemi gafara idan an dakatar da wani rukuni a tsakiyar gabatarwa, amma ku bayyana cewa kowa yana da damar yin gabatarwa. Kada a manta da yin tafi da yabo ga kowanne rukuni bayan kammala minti 15 dinsu!

- **RABA SHAWARA A TSAKANIN MAHALARTA** (MINTUNA 10)

Bayan kowane rukuni ya gabatar kuma an yi gudanarwa, ku kara jinjina wa kowa kan kokarin haskesu. Ku kaddamar da gudanarwa ta gaba ɗaya bisa wadannan tambayoyi:

- Shin irin wadannan take haqqi da muka gani a wasannin kwaikwayo na faruwa a cikin al'ummarmu?
- Mene ne tasirin hakan ga mutane da kuma ga al'umma gaba ɗaya?

Ku karfafa mahalarta su raba labarai ko kwarewarsu idan suna da KWARIN gwiwar yin hakan. Idan ana raba labaran da suka faru a gaske, ku yi kokari ku jefa tambayoyin da ke zurfafa fahimta: Me hakan ke nufi ga al'umma gaba ɗaya? Ta yaya irin wadannan abubuwa ke haifar da hatsari da rikici a cikin al'umma? A fahimci cewa take haqqi yana shafar kowa, kuma yana haddasa rikici da hadari ga dukkan al'umma a karshe.

5. Bayanan kammalawa da labari na mai kawo sauyi mintuna 5

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Bayanan kammalawa yana da nufin karfafa gwiwar mutane su gaskata cewa sauyi yana iya yiwuwa.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

Nunin faifan na sashi na 4 (shafuka 41-44) ko kuma takardar bugun Shafi 41.

ABINDA YA KAMATA A FADA

- Idan muna gabatar da labarai game da matsalolin da mutane ke fuskanta a cikin al'ummarmu, yana iya zama da sauqi mu yi rashin kwarin gwiwa. Amma sauyi yana yiwuwa – ko a cikin mawuyacin hali na kiyayya da tashin hankali! Mu kawo karshen wannan sashen da wani labari na buri ko fata.
- Ka karanta labarin Pastor James da Imam Ashafa daga shafi na 95 (wanda kuma ke cikin kayan da za a iya saukewa don wannan sashen).
- Koƙarin haske kawo sauyi wani aiki ne mai jinkiri amma mai matuƙar muhimmanci. Sauyin yana farawa ne lokacin da muka fahimci halin da ake ciki na 'yancin addini ko imani, ba kawai a gare mu ba, har ma ga kowa da kowa a cikin qasarmu da al'ummarmu.

**TAKAITTACIYAR
MAGANA**

Takardar Gabatarwa

Fahimtar cin zarafin 'Yancin Addini Ko Imani

Wannan takardar gabatarwa na sashi na 4 an yi shi ne da hotuna na 4-39 na PowerPoint na sashi.

ABIN KULA: Wannan gabatarwa tana da tsawo (kusan m intuna 20) kuma tana kunshe da misalai da yawa. Za ku iya cire misalan da ba su da mahimmanci ga rukunnin ku. Hakanan, kuna iya maye gurbin wasu misalai da labarai daga yankinku. Muhimman saqonni a cikin sashen "Labarai na..." Ku tabbata kun haɗa waɗannan mahimman bayanai a cikin jawabin ku! Kuna iya amfani da faifan PowerPoint, takardu da aka buga daga PowerPoint ko kuma zanen da aka yi a kan allo domin taimakawa mahalarta wajen fahimtar batun.

GABATARWA

Duk da bambance-bambancen mutane da kasashe, mutane da yawa suna fuskantar matsaloli saboda tauye hakkin 'yancin addini ko imani. Bambanci yana cikin waɗanda abin ya shafa, yadda tauye 'yancin ya ke da tsanani, da kuma waɗanda ke aikata hakan.

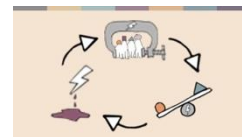
A cikin wannan gabatarwa, za mu ji labarai na gaskiya game da wariya, takurawa da cin zarafi.

Waɗannan laifuka na iya kasancewa daga gwamnati ko daga jama'a. Mu kan kira su da tauye wan da gwamnati ke yi da kuma kuntatawa ko takura na jama'a. Har wa yau, ana iya aikata tauye hakkin a cikin iyali ko a cikin al'umma ta addini.

Akwai kuma wani nau'i na tauye hakkin: gazawar gwamnati wajen kare mutane daga tauye hakkin da jama'a ke yi. Gwamnati na da ikon kare kowane 'Dan'Adam mai maƙon damar kare su da ke cikin kasar ta daga wariya, tauye hakkinsa da cin zarafi. Amma yawancin gwamnatoci suna kasa yin hakan.

Wariya, tauye hakkin da cin zarafi na da alaqa da juna. Wani lokaci, takurawa na iya zama wariya kuma ya haddasa tashin hankali. Hakanan, cin zarafi na iya karfafa tauyewar hakkin da gwamnati ko jama'a ke yi, wanda hakan ke haddasa da'irrar zalunci.

Dokokkin gwamnati wanda ke wariya ga marasa yawa dokantar da rashin haƙuri da juna acikin al'umma, wanda hakan ke haifar da wariya, tozarci da tashe tashen hankula acikin al'umma. Idan hukumomi suka ki daukan mataki akan take haƙƙoƙi acikin al'umma, mutane zasu yi tunanin hakan ba laifi bane don haka wariya, tozarci da tashe tashen hankula zasu ta'azara.

Bari mu duba yadda wariya, tauye hakki da tashin hankali ke faruwa a sassa daban-daban na duniya ta hanyar wasu labaran gaskiya. Watakila akwai wasu daga cikin su da suka shafi abin da kuka fuskanta.

LABARAN WARIYA

Wariya na faruwa a fannoni daban-daban na rayuwa.

Rev. Kumar wani fasto ne a wani kauye a Sri Lanka. Shi da iyalinsa sun fuskanci wariya daga al'ummar Buddah a garinsu. An zalunci 'ya'yansa a makaranta, kuma an cire musu wutar lantarki da ruwan sha bisa dalilin cewa gidansu wurin ibada ne wanda baya bin dokoki.¹

Wasu gwamnatoƙi na nuna wariya wajen raba kuɗaɗen jama'a – misali, suna ware kananan kuɗi ga yankunan da ake da kananan kabilu. Wannan na iya haddasa tashin hankali da rashin zaman lafiya a cikin ƙasa.

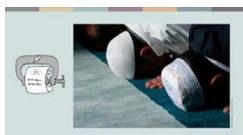
Hakanan, ana iya nuna wariya a cikin tsarin ilimi. Misali, wasu yara na fuskantar matsin lamba su shiga ibadu na addini, ko kuma littattafan karatu masu zagin ko ƙaskantar da addininsu. A wasu lokuta, ana hana wasu ƙungiyoyi damar samun ilimi – misali, a Iran, ana hana mabiya Bahá'í shiga jami'a.²

LABARAN TAKURA DA WARIYA

Dokoki da dama na hana 'yancin addini ko imani ta hanyar tauye hakkin wasu mutane ko ƙungiyoyi. Misali, dokokin gine-gine na iya zama wata hanya ta hana mabiya kananan addinai gina wuraren ibada.

A Rasha, wasu kananan mabiya addinai sun fuskanci matsaloli iri-iri, kamar hana su samun izini, ko rushe wuraren ibadarsu bayan sun fara gina wa.³

A wasu ƙasashe, dokokin rajistar addinai na da matsanancin tsauri kuma suna nuna wariya. A Aljeriya, dukkan ƙungiyoyi dole ne su yi rajista kafin su fara ayyuka. Amma har yanzu mabiya Ahmadiyya ba su samu rajista ba. A ƙarshen 2020, akwai shari'o'i 220 da ake yi wa mambobinsu bisa tuhumar yin ibada a wuraren da ba su da izini.⁴

Wasu gwamnatoƙin suna iyakantar da yin addini ga al'umma masu rinjaye.

A 2020, jami'ai a yankin Lebap na Turkmenistan sun bada umurnin ga ma'aikata gwamnati irinsu malaman makaranta da malaman asibiti da kar su je sallar juma'ah da tsoratar dasu da kora in angansu a masallaci.⁵

¹ Hanyoyi na Asali

² The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2013/feb/27/bahai-student-expelled-iranian-university>

³ Forum 18, https://www.forum18.org/archive.php?article_id=2508

⁴ US State Dept., <https://www.state.gov/reports/2020-report-on-international-religious-freedom/algeria/>

⁵ Forum 18, https://www.forum18.org/archive.php?article_id=2555

Bari Mu Duba Wasu Ire-Iren Dokoki Biyu da Ke Hana 'Yanci:
Dokokin Iyali da Dokokin Sabon/Sabawa Ra'ayi ko Zagin Addini.

DOKOKIN IYALI

Duk dokokin da ke kula da aure, saki, gadon dukiya da renon yara, ko na addini, na iya takaita 'yanci kuma su nuna wariya.

A Indiya, dokar Special Marriage Act ta buqaci cewa dole ne ma'auratan da ke da addini daban-daban su sanar da alkalai kwanaki 30 kafin a daura auren su. Alkalai zai binciki neman aure sannan ya aika wa iyalan ma'auratan da takardar sanarwa. Wannan yana iya jefa ma'auratan cikin hadarin cin zarafi daga iyalansu.⁶

Revathi Massosai, 'yar qasar Malaysia, an haife ta ne a cikin musulunci amma kakarta ta rene ta a matsayin Hindu. Wata kotun addini ta tilasta mata shiga cibiyar koyar da addinin musulunci na tsawon watanni shida saboda ta auri wani Baturen Hindu kuma ta qi komawa addinin Islama.⁷

Wasu lokuta, dokokin iyali na addini da dokokin sabon ra'ayi na iya jefa kananan kugiyoyin addini cikin hadarin cin zarafi.

A kowace shekara, daruruwan 'yan matan Hindu da Kiristoci a Pakistan na fuskantar sacewa, tilasta musu sauya addini da kuma tilasta musu aure. Wannan ya faru da Maira Shahbaz tana da shekara 14. Iyayenta sun garzaya kotu domin su mayar da ita gida, amma tunda ta fita daga addinin Islama haramun ne a Pakistan, kuma iyaye Kirista ba za su iya renon yaro da aka mayar da shi Musulmi ba, sai babbar kotu ta yanke hukuncin mayar da ita wajen wanda ya sace ta.⁸

DOKOKIN SABON RA'AYI DA ZAGIN ADDINI

Ana yawan kafa hujja da dokokin sabo da barin addini da dalilin kiyaye zaman lafiya da hadin kai. Duk da haka, wadannan dokoki sau da yawa suna haifar da akasin haka. A wasu qasahe, ana yawan amfani da su ta hanyoyin da ba daidai ba, inda ake yin qarya da zargin mutum domin biyan bukatun kashin kai. Bugu da kari, wadannan dokoki kan takaita 'yancin addini da imani – musamman ga mutanen da ke da ra'ayi da ba su yi daidai da na gwamnati ko yawancin al'umma ba.

Mutanen da ke cikin hadari sun hada da Ahmadiyya, waƙanda ke yin imani da annabi bayan Annabi Muhammadu, marasa imani (atheists) da kuma mutanen da ke sukar gwamnati ko masu riƙe da iko na addini. Duk da haka, kowa na iya fuskantar wannan barazana.

⁶ The Leaflet, <https://www.theleaflet.in/india-needs-to-overhaul-laws-on-interfaith-marriage-and-religious-conversion/>

⁷ Forum Asia, <https://www.forum-asia.org/?p=7086>

⁸ UK Parliament, <https://edm.parliament.uk/early-day-motion/57474/maira-shahbaz-and-child-abduction-forced-conversion-and-marriage-in-pakistan>

A shekarar 2020, wata kotun addini a Arewacin Najeriya ta yanke wa wani yaro musulmi mai shekaru 12 hukuncin daurin shekaru 10 a gidan yari bayan da aka zarge shi da yin batanci ga Annabi Muhammadu. Daga bisani, wata kotu ta duniya (secular appeals court) ta soke wannan hukunci a shekarar 2021, amma har yanzu barazanar ramuwar gayya ta sanya iyalinsa cikin hadari, har ma da matsin lamba na barin yankinsu.⁹

A cewar dokokin duniya, irin maganganun da ya kamata a haramta sune waƙanda ke tada fitina da haddasa tashin hankali. Maimakon hana tashin hankali, dokokin sabo da barin addini kan kara hura wutar rikici, ta hanyar tabbatar da ra'ayin cewa dole ne a hukunta mutanen da suka bayyana abin da yawancin jama'a ba su da yardar da shi ba.

SANYA IDO DA IKON GWAMNATI

Wani fannin da gwamnati ke amfani da shi wajen tauye 'yancin addini shine sanya ido, sa ido kan harkokin kuɗi da kuma gudanar da ayyukan qugiyoyin addini. Misali, wasu coci a Sri Lanka sun ruwaito cewa hukumomin gwamnati na sa ido a kansu.¹⁰ **Wannan yana cikin matsalar takaita ayyukan kuɗiyoyin farar hula a duniya.**

Babu inda ake amfani da fasahar leken asiri da sanya ido fiye da Yammacin Kasar Sin, inda ake amfani da fasahar gane fuska (facial recognition) don a iya gano mambobin al'ummar Uighur, waƙanda galibinsu Musulmi ne, tare da sanar da jami'an tsaro wurin da suke. Wannan mataki yana kara tsananta takura da cin zarafin 'yancin addini a wannan yanki.¹¹

KALUBALE DAKE CIKIN AL'UMMA

Ana iya taqaita hakkin Dan'Adam ba kawai ta hanyar dokokin gwamnati ba, har ma ta hanyar iyali, kuɗiyoyin addini, ko ma al'umma gaba ɗaya. Wannan matsala na shafar maza da mata ta hanyoyi daban-daban. Sau da yawa, ana hana mata damar yin wasu abubuwa, kamar karatun neman ilimin addini (theology), sannan ana iya ta kaita halayensu da yadda suke bin addini bisa dalilai na al'ada ko iyali.

Haka kuma, a wasu kasahe, ana tauye 'yancin addini na mata 'yan kabilu ko addinai marasa rinjaye. Misali, ana matsa wa mata lamba su boye asalin addininsu don samun aiki.

Maria, wata matashiya Kirista a Masar, ta fuskanci irin wannan matsala. Bayan da ta kammala jami'a, an bata aiki a banki amma aka ce dole sai ta sa hijabi idan tana son aikin. Maria ta ga cewa hakan ba adalci bane don a tilasta mata nuna wata aqidar addini da ba nata ba, don haka ta ki amincewa da aikin.¹²

⁹ BBC news, <https://www.bbc.com/news/world-africa-55756834>

¹⁰ Hanyoyi na Asali

¹¹ New York Times, <https://www.nytimes.com/2019/04/14/technology/china-surveillance-artificial-intelligence-racial-profiling.html>

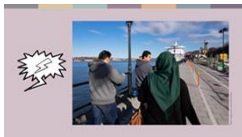
¹² Asali: Maryamu, wanda aka canza sunanta saboda dalilan tsaro.

LABARAN TASHIN HANKALI

Yanzu kuma bari mu duba batun tashin hankali. **Kalaman kiyayya da laifukan kyama (hate speech and hate crimes) suna daga cikin abubuwan da aka fi fuskanta a fannin cin zarafi. Wuraren ibada da mutanen da ke halartar su suna cikin hatsari sosai daga irin wadannan hare-hare.**

Misali, a Brazil, masu bin addinan gargajiya na Afro-Brazilian suna fuskantar hare-hare daga wasu ma kwabta Kiristoci masu bin Neo-Pentecostal, wadanda ke kallon addininsu a matsayin na shaidanu. Malam Marcio, wani firist na addinin Candomblé, ya ruwaito cewa an kai hare-hare fiye da 20 a yankin sa, amma jami'an tsaro ba su dauki wani mataki ba.¹³

Har ila yau mata da maza na fuskantar irin wadannan cin zarafi ta hanyoyi daban-daban. A Sweden, Musulmai mata, musamman wadanda ke sanye da kayan addini kamar hijabi suna fuskanta fiye da kowa hare-haren, kyama daga mutanen da ba su san su ba. A cikin wuraren jama'a, mata Musulmai-musamman masu sanya hijabi-sun fi fuskantar hare-haren kyama daga mutanen da ba su san su ba. A daya bangaren kuma, mazan Musulmai sun fi fuskantar cin zarafi da hare-haren kyama daga makwabta ko abokan aiki.¹⁴

A wurare da dama, annobar cutar korona ta kara tsananta wariya da kyama da ake yi wa wasu al'ummomi. A Indiya, Musulmai sun fuskanci zarge-zarge na cewa suna gudanar da wani abin da aka kira "Corona Jihad", bayan da barkewar cutar ta biyo bayan wani biki na addinin Musulunci. Ahmed Shaikh, wani Musulmi mai sayar da kaya a titi, yana fama da wahalar samun abin rayuwa. A watan Afrilun 2020, wata kungiyar masu goyon bayan a kidar Hindu Nationalism ta tilasta masa ya tattara kayansa ya bar kasuwa, da'awar cewa Musulmai na yunqurin yada cutar korona. Duk da rokon da yayi, sun yi imasa duka mai tsanani da sanduna. Da ya kai kuka ga 'yan sanda, sun ki daukar mataki, suna cewa sayar da kaya a titi ba bisa doka bane.¹⁵

Mafi munin nau'in cin zarafi a cikin al'umma shine rikicin addini da hare-haren ta'addanci. Fasto Samuel daga Arewacin Burkina Faso ya bayyana irin halin da ake ciki. Duk da cewa qasar na da tsohuwar al'adar zaman lafiya tsakanin addinai, qungiyoyin ta'addanci suna qoqarin rushe wannan hadin kai. A shekarar 2019, an fara kai hare-hare kan coci-coci a matsayin dabarar tsoratarwa. Yanzu haka, Fasto Samuel yana zaune a sansanin 'yan gudun hijira.

"Wadannan hare-hare sun rusa rayuwar al'ummarmu. Muna cikin baqin ciki da radadi," in ji shi.

Tun daga 2019, hare-haren ta'addanci sun kara yawa, suna shafar kowa, inda fiye da miliyan daya daga cikin al'ummar kasar suka rasa matsugunan su.¹⁶

¹³ RioOnWatch, <https://rioonwatch.org/?p=40117>

¹⁴ The Swedish National Council for Crime Prevention, <https://www.bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2021-03-31-islamofobiska-hatbrott-yttar-sig-i-manga-olika-former.html>

¹⁵ Sabrang India, <https://sabrangindia.in/article/stop-targeting-discriminating-against-and-attacking-vendors-and-hawkers-national-hawker>

¹⁶ Open Doors UK, <https://www.opendoorsuk.org/persecution/world-watch-list/burkina-faso>

Duk da cewa kungiyoyi masu alaka da Musulunci suna da babban kaso a cikin kididdigar ta'addanci a duniya, akwai wasu kungiyoyi da ke barazana mafi girma a wasu kasahe.

A kasahen Yamma, hukumomin tsaro sun gano cewa kungiyoyin masu tsattsauran ra'ayi na farar fata da masu tsattsauran ra'ayi na 'yan dama sune manyan barazanar ta'addanci a cikin gida.¹⁷ Wadannan kungiyoyi suna kai hare-hare kan al'ummomin tsiraru. Misali, a shekarar 2018, an kashe mutane 11 a wata majami'ar Yahudawa da ke Pittsburgh, Amurka. A shekarar 2019, an kashe mutane 51 a wani harin da aka kai a masallacin Christchurch, New Zealand. Wadannan hare-haren sun kara dagula barazanar da ake yi wa kungiyoyi marasa rinjaye.

Cin zarafi daga 'yan sanda, hukumomin tsaro, sojoji, ko kungiyoyi da qasa tayi jinga da su kan iya fuskatar mitane ko Al'umma baki daya.

Halin da mutanen Uyghur ke ciki a Yammacin China misali ne na ta'addancin gwamnati mai tsanani. Ana tilasta wa mata 'yan Uyghur yin aikin hana haihuwa da kuma hana haihuwa, wanda hakan ya haifar da raguwar haihuwa sosai. An tura kimanin mutane miliyan 1.8 'yan Uyghur zuwa sansanonin "sake ilmantarwa" saboda laifuka kamar sanya hijabi ko barin gemu. Akwai rahotannin azabtarwa, fyade, da kuma hana 'yancin harshe da addini a wadannan sansanonin. Gwamnatin China ta yi iqirarin cewa wadannan sansanonin suna ba da ilimi na son rai.¹⁸

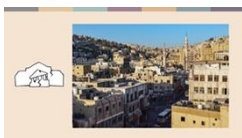
HAKKOKIN GWAMNATI DA GAZAWARTA

Gwamnati na da alhakin kare haqqin bil'adama! **Idan ta kasa yin hakan, cin zarafi da tashin hankali kan kara tsananta. Duk da haka, idan aka dauki matakan hukunta masu laifi, hakan na iya rage wadannan cin zarafin.**

A shekarar 2017, wata tsohuwar mata da ta bar addinin Musulunci ta koma Kiristanci ta rasu a kudancin Kyrgyzstan. Lokacin da 'yarta ta kokarta binne ta a makabartar gari, wani rukuni da wani limamin addini da ke jagoranta ya yi bore da karfi. An tono gawar har sai da matsin lambar jama'a ya sa mahukunta suka dauki mataki. An gurfanar da wadanda suka aikata wannan laifi, wanda hakan ya sa masu tsananta wa masu sauwa addini suka ja da baya.¹⁹

Hukumomi sau da yawa suna kasa yin komai kan cin zarafi da ake yi a tsakanin iyalai ko kungiyoyin addini. Misali, Nadia, wata dalibar jami'a mai shekaru 22 daga Jordan, ta kamu da soyayya da wani dalibi Musulmi. Iyayenta sun gano hakan, suka hana ta fita daga gida tare da azabtar da ita. Bayan ta tsere, mahaifinta ya gano inda take bayan watanni biyu ya kashe ta. Kotun da ta yi shari'ar ta rage masa hukunci bisa dalilin cewa yana kare 'darajar' iyalinsa.²⁰

¹⁷ United States Congress, <https://www.congress.gov/116/bills/s894/BILLS-116s894is.xml>

¹⁸ The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2020/sep/04/muslim-minority-teacher-50-tells-of-forced-sterilisation-in-xinjiang-china>

¹⁹ Forum 18, https://www.forum18.org/archive.php?article_id=2248

²⁰ Hanyoyi na Asali

KAMMALAWA

A cikin wannan bayani/gabatarwa, mun yi nazari kan cin zarafi, takurawa, da tashin hankali da gwamnati da kuma jama'a ke aikatawa. Haka kuma, mun dubu gazawar hukumomi wajen kare mutane.

Daga wadannan labarai, mun fahimci abubuwa da dama:

- Cin zarafi yana faruwa a kashashe daban-daban, yana shafar mutane na addinai da imani daban-daban. Bambancin da ke tsakanin wadannan wurare shine wa ake ci wa zarafi, yawan faruwar hakan, da kuma yadda gwamnati ke da hannu a ciki.

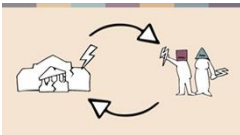
- Doka da manufofin gwamnati na iya kara ta'azzara cin zarafi.

- Akasari, 'yan tsiraru ne suka fi fuskantar cin zarafi, sai kuma mutanen da ke da ra'ayi daban a cikin al'ummar da suke ciki. Duk da haka, yawancin al'ummomi suna fuskantar cin zarafi ta hanyar ta'addanci.

- Cin zarafi na tauye haqqin addini ko imani, hakan kuma yana hade da tauye wasu hakkoki kamar 'yancin ilimi, aure, ko ma 'yancin rayuwa. Mafiya yawancin labaran na nuna yadda abin ke shafar mata ta hanyoyi daban-daban- daga miyagu abubuye na ki, zuwa auren dole, da daukaka kisan gilla zuwa ga dandatsa.

- Cin zarafi a cikin al'umma, gazawar gwamnati, da kuma cin zarafin da gwamnati ke aikatawa suna taimaka wa juna wajen qara tabarbarewar yanayi.

Cin zarafin 'yancin addini ko imani yana haifar da wahala mai yawa ga mutane. Baya ga haka, yana haddasa rudani a cikin al'umma. A karshe, kowa na fuskantar matsalar rashin tsaro da koma bayan tattalin arziqi da zamantakewa. Duk da banbancinmu, muna da babbar moriya idan aka tabbatar da 'yancin addini ko imani ga kowa. Haka kuma, akwai 'yan'uwanmu da ke zama 'yan tsiraru a wasu kasahe wadanda ke buqatar ganin 'yancin su yana daidai da na kowa. Idan aka tabbatar da 'yancin addini da imani ga kowa a duniya, hakan zai haifar da zaman lafiya da kwanciyar hankali ga kowa.

Dan takaitaccen wa'san kwaikwayo akan YAKI na minti biyu

Fassararriyar sigar don masu gudanarwa

A wannan shafi, zaka iya samun yanayin da sashi na hudu "ƙantakaitaccen wa'san kwaikwayo akan 'yancin addini ko imani (YAKI) na minti biyu". Ko wani bangare yana da tauye yanci uku na YAKI sannan akwai yanayi guda biyar da zaka iya zaba a ciki.

Yanayi: A kan titi da wurin aiki

Wata mata tana hanyarta ta zuwa wurin aiki sanye da kaya da ke nuna addininta na tsiraru. Wani mutum ya fara cin zarafinta. Duk da cewa akwai mutane a kusa, ba wanda ya taimake ta. Ta hango 'yan sanda, ta roke su da su taimaka, amma ba su dauki mataki ba. Ta isa ofishinta sai ta haɗu da wani ƙaramin abokin aikinta wanda yake murnar samun ƙarin girma a aiki. Har yanzu kuma ba a ɗauke ta a matsayin wadda za a ƙara mata matsayi ba.

YAN WASA

Fitattun yan wasa: Mata, mai cin zarafi, ɗansanda, matafiya, abokin aiki

Karin hasken 'yan wasa: Karin haske abokan aiki da matafiya

CIN ZARAFIN A WANNAN YANAYI

Awannan yanayin an maida hankali kan cin zarafi da wariya saboda addinin mutum da kuma gazawar gwamnati da wariya saboda addinin mutum da kuma gazawar gwamnati na daukar mataki.

- Tsangwamar zamantakewa: Cin zarafi / kalamun battanci.
- Gazawar gwamnati wajen kariya: Gazawar hukumomi wajen kare 'Hakkin 'Dan'Adam – 'Dansanda ba sa taimakawa.
- Tsangwamar zamantakewa: Wariya – musaman ga yan tsirarrun mutane a wajen aiki.

Yanayi: A wurin ibada

Wani rukuni na 'yan tsiraru sun sayi fili don gina wurin ibada kuma gwamnati ta amince da hakan. Amma yayin aikin gini, wasu mutane suna yawan lalata wurin. Duk da ƙoƙarin haske sanar da 'yan sanda da hukumomi, ba su dauki mataki ba. Daga ƙarshe sun samu gina wurin, amma duk lokacin da mutane suka je can domin ibada, suna fuskantar tsangwama da tsokana daga wasu mambobin al'ummar da suka fi rinjaye.

YAN WASA

Fitattun yan wasa: Bangarori biyu na marasa rinjaye, dan sanda, wakilin hukumar ciki, bangarori biyu na masu rinjaye

Karin hasken 'yan wasa: Karin hasken yan tsiraru da masu rinjaye

CIN ZARAFIN A WANNAN YANAYI

Awannan yanayin an maida hankali kan cin zarafi akan adini da kuma gazawar gwamnati wajen daukan mataki.

- Tsangwamar zamantakewa: Lalata gini bisa kyamar addini.
- Gazawar gwamnati wajen kariya: Gazawar hukumomi wajen kare hakkin jama'a: hukumomi basa daukar hukunci.
- Tsangwamar zamantakewa: Cin zarafi da tsangwama ga masu ibada a waje.

Yanayi: Tauye YAKI amakaranta

Wani yaro dan shekara 12 daga addini na tsiraru yana halartar makaranta mallakar gwamnati. Kowacce rana ana yin addu'a a addinin da ya fi rinjaye kuma ana bukatar shi ya shiga. A darasin tarihi, malamin yana karanta littafi da ke sukar addinin yaron. A lokacin hutu, abokan karatunsa sun fara masa ba'a da muzantawa saboda addininsa.

YAN WASA

Fitattun yan wasa: Yaro, malami mai gabatar da ibadah/da darasi akan tarihi, yan aji guda

Karin hasken 'yan wasa: Karin haske malamai da abokan karatu

CIN ZARAFIN A WANNAN YANAYI

Wannan zai maida hankali ga take 'Hakkin 'Dan'Adam wanda hukumomi keyi (hukumon makaranta na bayar da dama ayi amfani da litatafai, makarantu, malamai) da yada hakan ke taimakawa cin zarafi.

- Take-hakkin da gwamnati ke yi: Tilasta yin ibada na addinin da aka fi rinjaye.
- Take-hakkin da gwamnati ke yi: Nuna wariya a cikin littattafan makaranta.
- Tsangwamar zamantakewa: Cin zarafi daga abokan karatu.

Yanayi: YAKI a cikin iyali

Wata yarinya mai shekaru 17 tana son zuwa jami'a domin ta samu horo ta zama malama. Amma iyayenta sun ki amincewa da hakan. A maimakon haka, suna so ta yi aure domin kare mutuncin iyali. Suna jayayya cewa addininsu ba ya karfafa ilimin 'yan mata, domin suna ganin aikin mata shi ne zama a gida a matsayin matan aure. Yarinyar ba ta yarda da waɗannan ra'ayoyi ba kuma tana son ta yanke shawara kan rayuwarta da kanta. Saboda tsoron a tilasta mata yin aure, sai ta gudu ta je ta zauna tare da wata kawarta babbar mace a wani gari dabam. Iyalinta suka kai rahoton bacewarta ga 'yan sanda. Da aka same ta, 'yan sandan suka mayar da ita wurin iyayenta ba tare da amincewarta ba. A washegari aka aurar da ita ga wani mutum da ba ta taɓa haɗuwa da shi ba, kuma ba a yarda ta fita daga gidanta ba.

YAN WASA

Fitattun yan wasa: Yarinya, mahaifiyar ta da mahaifin ta, kawar ta, dan sanda, mijin yarinyar

Karin hasken 'yan wasa: Ahalin ta, mahalarta auren ta da karin haske yan sanda

CIN ZARAFIN A WANNAN YANAYI

Wannan yanayi na da alaka da yancin mata da YAKI.

- Tsangwamar zamantakewa (cin zarafi a cikin iyali): Tauye hakkin ilimi. Wannan take haqqin karatun tane. Kuma take hakki ne ga zaben abin da take so (misali Allah (Ubangiji) ya wajabta neman ilimi) kuma ayi aiki da ilimin. Ta wannan hanya, hanata karatu take haqqin tane da kuma YAKI.
- Gazawar gwamnati wajen kariya: Gazawar gwamnati wajen kare 'Hakkin 'Dan'Adam: 'Yan sanda sun mayar da yarinya wurin iyayenta ba tare da yardarta ba, duk da cewa tana cikin hatsarin tilasta mata aure.
- Tsangwamar zamantakewa: Tauye hakkin'yanci a cikin iyali: Tilasta aure da kuma hana 'yanci na zirga-zirga.

ABIN LURA

A cewar dokokin kasa da kasa, iyaye na da hakkin renon 'ya'yansu bisa ga addinin da suka zaba. Sai dai kuma, dole ne iyaye su mutunta girman fahimtar yaro wajen yanke shawara game da addini ko aƙidar da yake bi, da kuma sauran fannoni na rayuwarsa.

Yanayi: Furta gaskiya – rashawa da tashin hankali

Wata daliba a jami'ar gwamnati ta fallasa cin zarafin da wani malami ke yi mata ta hanyar bayar da rahoto ga jaridar dalibai. Wani dan jarida daga wannan jarida ya yi wa shugaban jami'ar tambayoyi kan lamarin. Sai dai jami'ar na kokarin haske boye gaskiyar lamarin, don haka suka baza jita-jita a kafafen sada zumunta cewa dan jaridar ya zagi addini da shugabannin addini. Sakamakon haka, wasu mutane sun haddasa tarzoma a jami'ar, suna zargin dan jaridar da jaridar dalibai da yin sabo. Jami'ar ta yi amfani da wannan dalili don rufe jaridar dalibai. Hakanan, 'yan sanda sun kama dan jaridar bisa zargin yin sabo.

YAN WASA

Fitattun yan wasa: Dalibi, dan jarida, shugaban jami'a, mambobin biyu na masu tada zaune tsaye, dan sanda

Karin hasken 'yan wasa: Karin hasken mambobin masu tada zaune tsaye

CIN ZARAFIN A WANNAN YANAYI

Wannan misali yana nuna yadda 'yancin fadin albarkacin baki, tarayya, da kuma 'yancin yin addini ko imaniYAKI ke haduwa da matsalolin rashawa da cin zarafi.

- Take-hakkin da gwamnati ke yi: Amfani da tuhumar sabo ta hanyar jami'ar gwamnati don rufe badakala.
- Tsangwamar zamantakewa: Tarzoma da yin barazana.
- Take-hakkin da gwamnati ke yi: Kama dan jaridar bisa zargin yin sabo. Hakanan, rufe jaridar dalibai na take hakkin'yanci na tarayya da 'yancin fadar albarkacin baki.

Labari na mai kawo sauyi

An karanta wannan labari a matsayin bayanan kammalawa na sashen karatu na hudu. Ana bayyana shi tare da hotunan nunin faifai na shafuka 41-44 na PowerPoint na sashen.

Labarin Fasto James da Imam Ashafa

Wadannan su ne Fasto James da Imam Ashafa. A shekarar 1992, matasa ne su, suna jagorantar kungiyoyin 'yan sa-kai masu adawa da juna, suna gwabza fada mai tsanani a rikicin addini da ya barke a Arewa maso Yammacin Najeriya. A wannan rikici, Fasto James ya rasa hannunsa, yayin da Imam Ashafa ya rasa malamin ruhaniya da wasu 'yan uwansa guda biyu. Wannan ya sa suka zama abokan gaba, suka yi alkawarin daukar fansa.

Bayan wasu shekaru, wata haduwa da ba a zata ba ta sauya komai. A yayin wani taron shugabannin al'umma kan rigakafin cutar shan-inna (polio) wani abokin su guda ya hada su. Ya kama hannayensu ya ce: "Na san kuna da ikon kawo zaman lafiya a wannan jiha. Ina so ku tattauna."

Duk da cewa ba wanda ya yi niyyar magana da ɗan uwansa, sai suka fahimci cewa suna da abu guda da ya hada su –soyayyarsu ga Najeriya da burinsu na ci gaban kasa.

Fasto James ya bayyana cewa, "A wancan lokaci, kiyayyata ga Musulmai ba ta da iyaka. Muna gode wa Allah da ya koya mana yadda za mu saurari juna da samar da wani dandalin gudanarwa cikin lumana. Idan ba haka ba, za mu ci gaba da kyamar juna daga nesa."

Imam Ashafa kuwa ya tuna da yadda bayan rikicin Kaduna na 1992, shi da kungiyarsa suka shirya daukar fansa. Sai dai wata rana, a lokacin da yake salla a masallacinsa, sai ya tuna da koyarwar Alkur'ani cewa: "Alkur'ani yana koyar da cewa mafi alheri shine a mayar da sharri da abin kirki. Idan kai Musulmi ne kuma ka ki yafiya ga wanda ya cutar da kai, ta yaya za ka zama cikakken mai bin koyarwar Annabi Muhammad (SAW)?"

Dukansu biyu sun yi gwagwarmaya da sha'awarsu ta rama abin da aka yi musu. Amma daga karshe, sun fahimci cewa ba za su iya zama shugabanni nagari ba muddin kiyayya na cikin zukatansu.

Daga karshe, abin da ya fara a matsayin gaba, ya juye zuwa amana da fahimtar juna. Daga wannan dangantaka, suka kafa Cibiyar Sulhu Tsakanin Musulmi da Kirista (Muslim-Christian Interfaith Mediation Centre).

Cibiyar tana fafutukar tabbatar da zaman lafiya da hana sake barkewar rikicin addini a yankin. Ta taimaka wajen cimma yarjejeniyar zaman lafiya bayan rikice-rikice a Najeriya da wasu kasashe. Haka nan, tana koyar da kungiyoyin addini a matakin kasa don su zama masu fadakarwa kan zaman lafiya tsakanin mabiyar addinai daban-daban.

Tushe

Tanenbaum. <https://tanenbaum.org/peacemakers-in-action-network/meet-the-peacemakers/imam-muhammad-ashafa-pastor-james-wuye/>

LABARI

SASHI NA 5

'Yancin addini ko imani a cikin al'ummarmu

Bayani akan sashi

Wannan sashin zai ginu ne a kan darussa da aka yi a baya game da 'yancin Dan'Adam, musamman 'yancin addini ko imani, da kuma yadda ake keta wannan 'yancin. Za a yi nazarin yadda ra'ayoyin mutane ke shafar wannan 'yancin, da kuma yin la'akari da batutuwan asali, gata, da rashin gata. Wannan sashin zai kunshi zurfafa nazarin halin da 'yancin addini ko imani yake ciki a yankin ko kasar.

Wannan shi ne sashinkarshe na Bangare na 1 na kwas din, kuma binciken da za a yi a wannan sashin zai taimaka wajen tsara Bangare na 2.

Makasudan koyo

Wannan sashin yana da nufin habaka fwarewa a nazarin yanayi.

A karshen sashin, mahalarta za su iya:

- Gano keta 'yancin addini ko imani (YAKI) da mutane daban-daban ke fuskanta a cikin al'ummarsu.
- Fahimtar yadda keta 'yancin addini ko imani ke shafar mata da 'yan mata daban da maza da samari.
- Nuna tausayi da fahimta ga al'ummomin da ke fuskantar keta 'yancin addini ko imani.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Maraba da kuma gabatarwa	mintuna 3
Aikin farkon budewa: Yanar alkhairi Mahalarta za su bayyana kyawawan abubuwan da ke cikin al'ummarsu.	mintuna 12
Gabatarwa: Yadda abubuwa suke baci (da gyaruwa?) Ana gabatar da wata hanya ta nazari mai suna mata kai uku na muzgunawa.	mintuna 10
Aikin duba taswira: Taswirar YAKI ta garinmu, kashi na 1 Mahalarta za su fara gina nazari kan halin da ake ciki ta hanyar hulda da juna.	mintuna 60
Abin kara karsashi: Ayi tafiya a tsaya Wani wasa na motsa jiki mai kayatarwa inda mutane za su aikata akasin abin da aka gaya musu.	mintuna 5
Cikakkiyar gudanarwa: Taswirar YAKI ta garinmu, kashi na 2 Mahalarta za su nazarci sakamakon aikin da suka fara a baya.	mintuna 25
Bayanan kammalawa da labari na mai kawo sauyi Ana kammala sashin da wata kyakkyawar fata, bayan gudanarwa kan matsaloli.	mintuna 5
JIMILLAR LOKACI	awoyi 2

IDAN ZA A KAMMALA KWAS BAYAN SASHI NA 5

Idan ba za ku ci gaba da 'Bangare na 2': Tafiya zuwa Sauyi ba, ko kuma wasu mahalarta ba za su shiga wannan bangare ba, kuna iya kara wasu ayyuka a karshen wannan sashi. Don samun lokaci, za a iya: Rage lokacin aikin "Yanar alkhairi", ko Takaita aikin taswira da mintuna 10 ko Kara tsawon lokacin sashi gaba daya.

Aikin kimantawa: Kai na, zuciya ta, hannaye na

Yana taimakawa mahalarta su yi nazari kan abin da suka koya daga kwas din. mintuna 15

Godiya da rufe kwas

Kar a manta yin murna!

mintuna 5

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, 'Yadda ake shiryawa don kowanne sashi'. Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

KARIN KARATU

Bayan karanta kayan da suka shafi wannan sashin, yana da matuƙar amfani a karanta bayani kan halin da ake ciki dangane da 'Yancin Addini ko imani a kasarku. Yawanci, muna sane ne kawai da matsalolin da ke shafar kungiyoyinmu ko manyan kungiyoyin da suka fi yawa a al'umma. Yin karin bincike kan wannan batu zai taimaka wajen shirya ku don bada karin bayani ga mahalarta.

Za ku iya samun shawarwari kan inda za a samo irin wannan bayani a shafuka 153-154.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

Baya ga kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku bukaci:

- Kwallon auduga ko igiya mai laushi don aikin "Yanar alkhairi".
- Taswirar da aka shirya a baya don aikin "Taswirar YAKI ta garinmu".
- Takardun aikin tantancewa – idan za ku gudanar da aikin "Kai na, zuciya ta, hannaye na", dole ne kowane mahalarta ya samu kwafinsa.

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [anan](#).

SHIRYA DANDALI

Za a fi dacewa da ku fara sashin da kujeru arabin zagayesu na fuskantar gaba. A bar fili a tsakiyar dakin don sauƙin motsi yayin ayyuka. Idan akwai damar amfani da babban daki mara tebura, hakan zai fi kyau!

‘Taswirar ‘yancin addini ko imani ta garinmu’

“Maharta sun ji dadin aikin 'Taswirar YAKI ta Garinmu' – ya yi aiki sosai. Ya ba su damar yin tunani a kan cin zarafin da suke fuskanta a rayuwar yau da kullum kuma ya haifar da gudanarwa mai zurfi. Haka kuma, ya taimaka wajen habaka basirar kirkira, nazari, tunani mai zurfi da aiki tare a kungiya.”

HAMMAM HADDAD, MAI SHIRYA KOYARWAR, JORDAN

Tsarin sashi da akayi dalla-dalla

1. Maraba mintuna 3

ABINDA YA KAMATA A FADA

Maraba da kowa da kowa zuwa wannan sashi. Za mu fara da bayanin abubuwa masu zuwa:

- A sashin da suka gabata guda uku, mun tattauna game da 'Hakkin Dan'Adam na 'yancin addini ko imani. Mun koyi darasi game da haqqin da muke da su da kuma nau'oin cin zarafin da ke iya faruwa. Haka kuma, mun yi tunani kan ma'anar wannan hakki a gare mu, tare da bincika batutuwan da suka shafi asali, gata, da rashin gata.
- A yau, za mu mai da hankali kan nazarin yanayinmu don gano matsalolin da mutane ko qungiyoyi daban-daban ke fuskanta. Za mu yi hakan ne ta hanyar kirƙirar taswirar 'yancin addini ko imani ta yankinmu a cikin rukuni. Amma kafin mu fara nazarin matsaloli, bari mu fara da abubuwan alheri!

**TAKAITTACIYAR
MAGANA**

2. Aikin farkon budewa: Yanarr alkhairi mintuna 12

ABIN LURA

Wannan aiki yana da daɗi kuma yana nuni da wani muhimmin abu, amma ba dole ba ne a gudanar da shi idan ba a da isasshen lokaci. Za ka iya cire shi don bada karin lokaci ga gudanarwar gama-gari ta "Taswirar YAKI ta Garinmu," domin lokacin yana da matuƙar mahimmanci.

**CIKAKKEN
GWAJI**

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan aikin yana nuni da kyawawan abubuwan da muke godiya da su a cikin al'ummarmu kafin mu matsa zuwa batun matsaloli.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Kwallon zare (ko igiya).

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN

Tambayi taron su tsaya cikin zobe. (Ya kamata a yi girman zoben don mahalarta su iya jefa kwallon ulu ga juna cikin sauki.)

Bayyana wannan:

- Za mu jefa kwallon zare daga mutum zuwa mutum a cikin da'irar.
- Kafin a jefa kwallon, kowane mutum zai kammala wannan jumla: "Abin alheri game da zama a garina shi ne..." Misali: "Abin alheri game da zama a garina shi ne kasancewa kusa da iyalina", ko kungiyar kwallon qafa, ko makarantar yankin. Ba a yarda mutum ya maimaita abin da wani ya fada ba, don haka zai kara zama mai wahala a gaba!
- Idan ka jefa kwallon, riƙe igiyar zaren da hannu guda sannan ka watsar da sauran kwallon zuwa wani. Wannan zai haifar da haɗin igiya tsakanin mutum ɗaya da wani. Duk wanda ya karɓi kwallon zai ci gaba da riƙe igiyar har zuwa ƙarshen aikin.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Fara aikin da kanka ta hanyar kammala jumlar sannan ka jefa qwallon zuwa wani a cikin da'irar. Ka tabbata ka riqce karshen igiyar. A hankali, garkuwa (web) za ta fara bayyana tsakanin mahalarta.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN

Idan kowa ya karɓi qwallon sau ɗaya, dakatar da aikin amma a buqaci kowa ya ci gaba da riqce igiyarsa.

Kammala da tambayoyi kamar:

- Menene sararin tsakaninmu yanzu? Watakila ya yi kama da garken gizo-gizo ko kuma ragar kama kifi?
- Duk da cewa wannan sashin yana mai da hankali kan matsalolin da ke cikin al'ummarmu, akwai mutane da abubuwan alheri masu yawa. Akwai abubuwan da ke aiki da kyau!
- Yana da mahimmanci mu tuna da waɗannan abubuwa yayin da muke aiki don kawo canji ga matsaloli. Domin suna iya ba mu karfi da fata, kuma qungiyoyin alheri da kyawawan halaye na iya zama wata hanya don magance matsaloli.

3. Gabatarwa: Yadda abubuwa suke baci (da gyaruwa?)

mintuna 10

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gajeren bayani yana karfafa ilimin mahalarta game da hanyoyin da ake bi har take hakkin 'yancin addini ko imani ke kara tabarbarewa a cikin al'umma. Haka kuma, yana samar da kayan aiki don nazarin yanayin da za a yi amfani da shi a cikin aikin "Taswirar 'Yancin Addini Ko Imani ta Garinmu" da ke tafe.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takadar gabatarwa yana samuwa a shafi na 107 na wannan jagora.
- Takardar tana da alaka da shafuka na 3 zuwa na 13 na darasin Powerpoint sannan an sanyasu a cikin makalar mai bayani na wadannan shafuka din.
- Za'a iya samun takardar da za'a iya yi mata kwaskwarima a cikin abubuwan da ake bukata a darasin.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Ka shirya gabatarwa bisa ga jagorancin da ke shafi na 15 na wannan littafi, 'Yadda ake shiryawa don kowanne sashi'. A karanta kuma a gyara jawabin da hotunan PowerPoint (ko a kir-kiri manyan takardu da ke dauke da mahimman bayanai daga cikin hotunan). A yi aikin da hotunan PowerPoint ko takardun kafin gabatarwa.

GABATARWA

BAYANI! Umarce su dasu adana tambayoyin/ tsokacin su har sai karshen.

4. Aikin taswira: Taswirar YAKI ta garinmu, kashi na 1 mintuna 60

KWATANTAWA

Wannan aikin yana amfani da taswirar 'garin' da aka zana a jikin babban takarda da kuma jerin haruffa don taimaka wa mahalarta wajen tsarawa da nazarin take hakkin 'yancin addini ko tunani (YAKI) a cikin yanayinsu. Ana amfani da kwarewar mahalarta da iliminsu tare da qarinqin haske bayanana da kai a matsayin mai jagoranci ka kawo. Aikin yana da kashi biyu, tare da wani aikin motsa jiki a tsakani.

MANUFA

Yana taimaka wa mahalarta su fahimci yadda matsalolin YAKI ke shafar mutane daban-daban a cikin yanayinsu, tare da koya musu dabarun taswirantar da take 'Hakkin dan Adam ta amfani da tsari mai sauki da na gani.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Shiriyayyen "taswira" a flip chart (duba umurni a kasa)
- Alkalunman flip chart

SHIRYE SHIRYEN GABA

Za ka fi iya bayar da gudunmawa sosai a wannan aiki idan ka karanta halin da ake ciki game da YAKI a kasarka kafin wannan sashin. Za ka iya samun hanyoyin samun wadannan bayanai a shafukan 153-154.

Ayyukan da ake bukata kafin sashin:

• KIRKIRI TASWIRAR YAKI TA GARINMU

Shiga takardu guda huɗu na babban takardar zane. Zana taswirar wani kauye/gari a kansu. Zana wasu wurare 10 da mutane za su iya fuskantar matsaloli dangane da addini ko tunani. (Duba hoton misali a shafi na 98).

Wadannan sune wuraren da zaka Sanya acikin "taswirar". Kyale duk wanda bai da mahimmanci a wurinku, maye su da masu mahimmanci. Ka tabata ka Sanya gidaje, wuraren ibada, wuraren jama'a kaman shaguna, da wurare masu tasiri irin ofishin yan sanda.

Yayin zanen taswirar, ka bar wuraren sosai tsakan kanin wuraren, amma a hada wuraren da ke da alaƙa da juna misali, ofishoshin gwamnati mabanbanta. Kar ka zaku don saka komai a flip chart sheet din – zaka bukaci isashen wuri don rubutu a tsakankanin zanen lokacin gwajin.

Wurarenda za a iya sakawa sun hada da gidaje, Makaranta, Asibiti, Wuraren ibada, Kasuwa, Masana'anta, Gona, Motar haya/bus, Ofishin 'yan sanda da kotu, Ofishoshin gwamnati da suka shafi addini, rajistar haihuwa, aure da mutuwa.

(Kokuma: Raba mahalartan zuwa rukuni rukuni kuma ka sasu su kir-kiri nasu taswirar. Karkare da cikakken bayani daga wajensu. Kara mintuna 20.)

• SHIRYA TAKARDU MASU FADAKARWA DA JERIN HALAYE

Za a rubuta sunayen wasu mutane masu halaye daban-daban a babban takarda. Sa'anana a chanza da kalamai wanda aka ja layi a kasa da sunayen addinai masu tasiri a kasarku. Misali, matar baha'i. rubutun za'a rubuta da girma kuma a bayyane yadda kowa zai iya karantawa daga nesa.

**CIKAKKEN
GWAJI**

Jerin halayen ya hada da:

- Namiji daga addinin da yafi yawa.
- Mace daga addinin da yafi yawa.
- Jagoran addini daga addinin da yafi yawa.
- Namiji daga addinin da yafi karancin yawan mabiya.
- Mace daga addinin da yafi karancin yawan mabiya.
- Jagoran addini daga addinin da yafi karancin yawan mabiya.
- Namiji daga kananan kungiyar addini.
- Mace daga kananan kungiyar addini.
- Jagoran addini daga kananan kungiyar addini.
- Mace da ta sauya addini daga addini mafi rinjaye zuwa wani.
- Namiji da ya sauya addini daga addini mafi karanci zuwa mafi rinjaye.
- Namiji da ya bayyana kansa a matsayin mara addini ta hanyar wallafa ra'ayinsa a kafafen sada zumunta.
- Ma'aurata da suka fito daga addinai daban-daban.
- Mace daga addini mafi rinjaye wacce ta ketare al'adun al'ummarta.
- Mutumin da ke sukar addini, ko dabi'un malaman addini, ko yadda gwamnati ke tafiyar da harkokin addini.

Za a rataya taswirar gari da takardar halayen mutane a bango kafin sashin ya fara.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 10

• **GABATAR DA TASWIRA**

Tambayi taron su tsaya a cikin da'irar kusa da taswirar juyawa. Yi bayani kamar haka:

- Fada wa mahalarta cewa mutane suna fuskantar matsaloli na YAKI a wurare da lokuta daban-daban. Misali, a mota ana iya fuskantar kalaman kyama, a wurin aiki ana iya fuskantar wariya, kuma a wuraren gwamnati ana iya fuskantar matsaloli da 'yan sanda ko dokoki.
- Nuna musu wuraren da aka zana a taswirar garin.
- Bayyana cewa za su gudanar da bincike kan matsalolin da mutane ke fuskanta dangane da 'yancin tunani, nazari, addini da imani a yankinsu.

• **GABATAR DA HALAYE**

Yi bayanin cewa taswirar zai fara da Adaddin yan wasa, wanda suke fuskantar matsalar da ta danganci yancin tinani, addini ko imani a kasar ku/ ko al'ummarku.

Karanta jerin mutane masu halaye daban-daban. Tambayi mahalarta ko akwai wasu halaye da bai kamata a manta dasu ba, sannan a kara su idan akwai.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 50

• **YI TUNANI** (MINTUNA 5)

Tambayi kowanne da su zaɓi wata suffa da suke tunanin zasu fuskanci matsalolin da suka shafi yancin tunani, lamiri, addini ko imani a kasarsu.

Tambaye su su kalli 'taswirar' kuma su kwashe mintuna 3 suna tunani game da tambaya mai zuwa: A wadanne wurare ne a kan taswira halinka zasu fuskanci matsaloli saboda ra'ayoyinsu ko addinin da aka sansu da shi, ayyuka ko imani? Wadanne matsaloli za su fuskanta?

Tabbatar cewa a bayyane yake cewa abin da ake bukataita ce tsara taswirar halin wadanda aka yi wa cin zarafi da suke ciki maimakon mayar da hankali kan masu aikata laifuka.

• **RABA RA'AYI DA RUBUTA BAYANI** (MINTUNA 45)

1. Tambayi mutum ɗaya ya faɗi suffar da ya zaɓa kuma, a takaice, waɗanne wurare a kan taswira suffar zata iya fuskantar matsaloli da kuma wadane irin matsalolin waɗannan.
A kan flip chart, a takaice lura da hali da nau'ikan matsalolin da suka ambata kusa da kowane da wurin da aka samu matsalar. Misali, zaku iya rubuta 'ma'aurata tsakanin addinai – hargitsi' kusa da bas.
Dakatar da mutumin da yake bada bayanin bayan mintuna 2, koda kuwa sun faɗi kaɗan daga cikin wuraren / matsalolin da suke tunani akai. Wannan don tabbatar da wasu ma su sami lokacin bayar da gudummawar su!
2. Tambayi ko wani ya zaɓi irin wannan suffar kuma idan suna da karin abubuwan da za su yi game da wannan suffar. karfafa gudanarwa da ba da labari a wannan lokacin.
3. Tambayi ko ɗaya daga cikin sauran suffofin zai fuskanci matsaloli iri ɗaya a wurare iri ɗaya. Kula da waɗannan suffar kusa da matsalolin da abin ya shafa.

Maimaita Batu na 1-3 a sama tambayar wani mutum game da suffar da suka zaɓa. Ci gaba da shiga cikin suffar har sai an sami saura minti 10 daga cikin mintuna 45 da ya rage. A wannan lokacin, tambayi duk wanda ke da matsalar da ba ta rigaya ba An tattauna don fito da rubuta matsalar a wurin da ya dace akan taswirar, lura da suffar da abin ya shafa. Ku aiwatar da 'yan mintoci kaɗan na karshe wajen karatun kari na juna da juna.

Wannan aiki yana ci gaba da gudana ta gaba ɗaya bayan an ba da karinkuzari.

5. Abin kara karsashi: Ayi tafiya a tsaya mintuna 5

KWATANTAWA

Malarta su bi umurni, amma su aikata akasin abinda aka ce.

MANUFA

Don motsa jikin mahalarta da rage nauyin tunanin matsalar da ake gudanarwar akai.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Abi wadanan matakan:

- Umarci taron da su barbazu a kewayen ɗakin.
- Umarci mahalarta da su soma tafiya a lokacin da ka ce "TAFIYA" kuma su daina tafiya lokacin da ka ce "TSAYA." Fitar da jerin waɗannan umarni, a kowane tsari, na dakika 20 zuwa 30.
- Sanar da cewa ma'anar umarnin ya canja, don haka "TAFIYA" yana nufin tsayawa kuma "TSAYA" yana nufin tafiya. Ba da jerin umarni na tsawon dakika 30.
- Sanar da cewa akwai sabbin umarni guda biyu: Lokacin da suka ji "SUNA" kowa ya faɗi sunansa da babbar murya; kuma idan sun ji "TAFIYA" kowa ya yi tafi sau ɗaya. Su ci gaba da tsayawa ko tafiya yayin da suke yin haka.
- A ci gaba da aiwatar da waɗannan sababbin umarni guda biyu tare da "TAFIYA" da "TSAYA" (wanda har yanzu ana juya ma'anarsu).
- A karshe, sanar da cewa an soke ma'anar umarninguda biyu na karshe – lokacin da a ka kira "SUNA" kowa ya yi tafi da kuma akasin haka.
- Ci gaba da yin wasan har sai mintuna biyar sun cikacif.

CIKAKKEN GWAJI

Samu **KARANTARWAR VIDEO** ma wannan gwajin [a nan](#).

6. Bincike: Taswirar YAKI ta garinmu, kashi na 2 mintuna 25

KWATANTAWA

Wannan ci gaba ne na daga aikin da ke gaban mai aikin kara kuzari. A cikin wannan bangaren na aikin, mahalarta za su yi nazarin abubuwan da suka lura da su a cikin aikin taswira, ta hanyar amfani da samfurin bangarori uku da aka yi nuni dasu a cikin gabatarwa.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 5

Buqaci kowa da kowa ya zauna a cikin karamar da'irar da ke gaban taswirar Flip Chart'

- Faɗa wa taron cewa za su yi nazarin sakamakon taswirarsu da suka yi da amfani da samfurin da suka koya game da shi a cikin magana.
- Tambayi ko wani zai iya tuna bangarorin nan uku. Lokacin da suka bayar da amsa a sake nuna PowerPointshafi na 13 ko Flip Chart maida ke da kalmomi iri daya da aka rubuta a kai.
- Tambayi ko sun tuna da mekarkataccen bayaniyaken ufi, kuma a tunatar idan ya kasance lallai.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 20

Yi waɗannan tambayoyin da ke tafe kuma a rubuta mahimman batutuwa daga gudanarwar akan zanen Flip Chart. Idan karin matsaloli ko suffofi sun fito a cikin gudanarwar, yi la'akari da waɗannan akan taswira kuma.

- Shin akwai misalan karkataccen bayani, wariya da tashin hankali a akan taswirar mu?
- Shin wane ne matsalolin da muka gano suka shafa?
 - Wanene ke da rauni a cikin al'ummarmu?
 - Shin mata da 'yan mata suna fuskantar matsaloli da rauni daban fiye da maza da yara maza?
- Yaya girman matsalolin ta fuskar kai komo, ma'auni da tasiri? ?
 - Kai komo: Shin matsalolin da muka gano suna faruwa lokaci-lokaci ko akai-akai? Shin wani daga cikin tsari – an gina shi cikin yadda al'umma ke aiki?
 - Sikeli: Shin mutane kaɗan ne ko da yawa matsalolin suka shafa? Wadanne matsaloli ne suka shafi mafi yawancin mutane?
 - Tasiri: Wadanne matsaloli ne suka fi tasiri ga waɗanda abin ya shafa? Tunatar da taron cewa ko da mutane kaɗan ne abin ya shafa, idan har cin zarafi ya yi mummunar tasiri ga waɗannan mutane, haƙiƙa matsala ce mai girma.
- Wanene ke taimakawa ga aukuwar matsalolin?
 - Shin kasa na aiwatar da take haƙƙi, tana da ra'ayi game da matsalolin da wasu suka kirƙira, ko kuma tana aiki wajen haɓaka YAKI?
 - Shin mun taba shiga cikin matsalar, a sane ko a rashin sani?
- Shin akwai suffofi – daidaikun mutane ko wasu al'ummomi ma biya addini – waɗanda ba mu da masaniya game da matsalolinsu ko fahimtar su yadda ya kamata? Shin za mu iya gano abubuwan da suka faru da su kuma mu kara wannan a kan taswirarmu da bincikenmu?
- Ta yaya gano waɗannan matsalolin kan sa kuku jji?

**CIKAKKIYAR
GUDANARWA**

BAYANI! Ajiye zanen takardun Flip Charts na "Taswirar YAKI ta garinmu", a bar su a bango idan zai yiwu. Kuna bukatar su duka don zaman gaba.

A yayin gudanarwar, yi kokarin bayyana yadda misalan da mahalarta suka gabatar ke nuna yadda take hakki na YAKI yakan kunshi take haqqin wasu ma, misali, haqqin mata, hakkin ilimi ko aiki. Ka yi la'akari da cewa 'Hakkin Dan'Adam duk suna da alaƙa. Muna bukatar su duka!

ABIN LURA

Kuna iya amfani da fiye da mintuna 20 don wannan. Kada ku dauki tsawon lokaci don tattauna wata tambaya daya domin ku samar da damar hada tambayoyi ma su yawa. Kuna iya tsara karin lokaci don wannan tattaunawa, ta hanyar yanko bangaren aiki na 'Yanar alkhairi'.

7. Bayanan kammalawa da labari na mai kawo sauyi mintuna 5

KWATANTAWA

Wannan takaitacciyar magana ta kare zaman, ta haɗu don yin canji ta hanyar amfani da labarin wani mutum wanda ya tsaya tsayin daka don hakkinsa na YAKI, kuma yana gaya wa mahalarta abin da za su jira a shauran zama gaba.

ABINDA YA KAMATA A FADA

Kawo batutuwa masu zuwa. Yi amfani da nunin shafi 14-19 na PowerPoint don kwatanta labarin Emina idan zai yiwu (ko buga waɗannan shafir don rikewa).

- Yanzu muna karshen zama na 5 wanda ya kunshi Bangare na 1 na Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali.
- A cikin waɗannan sashin, mun kalli 'yancin Dan'Adam, 'yancin addini ko imani, asali da matsayi a cikin al'umma, da kuma hanyoyin da mutane ke fuskantar kalubale dangane da 'yancin addini ko imani a kasarmu da yankunanmu. Musamman a yau, mun mayar da hankali kan matsalolin da mutane ke fuskanta.
- Wataƙila ba koyaushe muke da ra'ayi guda kan abin da matsalolin suke ba, ko abin da ke bukatar canji. Amma tabbas akwai abubuwan da za mu iya amincewa da su tare, da kuma canje-canjen da dukkanmu muke son gani.
- A gaban irin waɗannan matsaloli da muka gano, muna da zaɓi biyu: mu ji kamar ba za mu iya yin komai ba, ko mu nemo wani abu, ko da kanƙanta, da za mu iya sauya. Mu zama masu kawo sauyi a cikin al'ummominmu.
- A karanta labarin Emina daga shafi na 109, tare da nuna hotunan PowerPoint na shafuka 14-19 (ko kuma takardun da aka buga).
- Mu yi wa Emina tafi don irin aikin da ta yi, sannan mu yi wa kanmu tafi don kammala kashi na farko na wannan kwas! A cikin kashi na biyu, za mu mai da hankali kan hanyoyin kawo sauyi – wato dabarun da za mu iya amfani da su, da kuma shirye-shiryen aiwatar da canji.

Karin abubuwan dake kunshe aciki don taron masu yin sashen 1-5 na kwas ɗin kawai

Idan za ku gudanar da kashi na farko kawai na kwas ɗin, ku haɗa da waɗannan abubuwan a karshen sashi na biyar. Zabubbuka guda biyu sun fi dacewa: Ku kara mintuna 20 zuwa sashin. Ko kuma ku cire aikin "Yanarr alkhairi" da rage mintuna 5 daga aikin taswirar.

**TAKAITTACIYAR
MAGANA**

8. Aikin kimantawa: Kai na, zuciya ta, hannaye na mintuna 15

Wannan saukaƙƙen aikin ne na kimantawa, wanda zai taimaka wa mahalarta su yi tunani kan abin da suka koya kuma suke dauka tare da su daga wannan kwas.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takardun rubutu na "Kai na, zuciya ta, hannaye na" (daya ga kowane mahalarta).
- Alƙalami daya ga kowane mahalarta.

**AIKIN DAI DAI
DA DAI DAI**

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 2

Ba wa kowane mahalarci takardar aikin.

Bayyana cewa su yi aikin na tantance kimantawa don yin tunani kan abin da suka koya daga wannan kwas. Fitar da misali ko biyu na tattara takardun don tantance ingancin kwas ko su iya kai takardun gida don tunatarwa. Idan za a tattara takardun, a tabbata cewa ba za su rubuta sirrin su ba.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 13

Bawa mahalarta ikon yin nazari a tsanake game da wadannan:

- Yi tunani sabbin ilimi da ra'ayoyi da aka samu. Rubuta tunanninka a kwakwalwarka.
- Yi tunanin sabbin yanayin, sabbin tunani, fahimta ko sauyin dabi'u da aka samu. Rikeshi a zuciyarka.
- Kuma yi tunanin shirin aiki ko canjin da za a yi bayan kwas na daban. Rubuta a hannunka.
- A ba wa mahalarta mintuna 5ti don yin wannan aiki.

Dangane da girman rukuni, a iya yin zagaye don kowane mahalarta ya raba abu guda daga abin da ya rubuta, ko kuma a tafi biyubiyu domin yin musayar tunani. (mintuna 8)

(Zabi na daban: A jawo kai, zuciya da hannu a jikin babban takarda (flip chart) uku. A bukaci mahalarta su rubuta amsoshinsu kan post-it notes su lika su a jikin takardun. Bayan haka, a tattauna a fili.)

9. Godiya da rufe kwas mintuna 5

A tsawon kwas, mahalarta sun yi aiki tare, sun fahimci juna, kuma sun ba da lokacinsu da kuzari don yin nazari da gudanarwa. Yanzu lokaci ne na yin godiya da murna bisa sabon ilimi, sabbin basirori, da sababbin dangantaka da aka samu!

A shirya kananan biki don yin godiya da yaba wa mahalarta. Za a iya yin waƙa, yin addu'a, rawa, ko wani abu da ya dace. Za a iya buga takardar shaidar kammala kwas domin ba wa mahalarta.

Tushe

Ayi tafiya a tsaya: Mark Collard, Playmeo. www.playmeo.com/activities/energizer-warm-up-games/walk-stop/

Takardar Gabatarwa

Yadda abubuwa suke baci (da gyaruwa?)

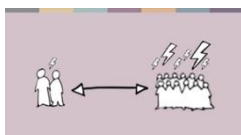
Wannan takardar gabatarwa na sashi na 5 an yi ta ne da hotuna na 3-13 na PowerPoint na sashi.

GABATARWA

A sashin da ya gabata:

- mun mayar da hankali kan yadda take-taken da ke tauye 'yancin addini ko imani ke kasancewa da kuma tasirin da suke da shi a rayuwar mutane,
- mun yi tunani kan wadanda ke aikata wadannan cin zarafin – ko gwamnati ce ta hanyar dokoki da ayyukan jami'anta, ko kuma al'umma ce ta hanyar ayyuka ko rashin yin komai,
- mun kuma yi amfani da wasan kwaikwayo don bincika yadda irin wadannan cin zarafin ke faruwa da kuma koyon yadda za a iya gane su.

Yanzu za mu yi nazari kan yadda irin wadannan take-take ke kara tsananta daga matsayi mai sau ki zuwa mai muni da kuma mafi muni – daga matsaloli da ke shafar mutane kadan zuwa hare-hare masu tsanani da ake kai wa ga 'yancin jama'a gaba daya. Wani tsarin da zai taimaka mana wajen fahimta shi ne nazarin mataakai uku na tauye 'yancin: Watsa karya da bayanankage (Disinformation), Nuna bambanci da wariya (Discrimination) da kuma Tursasa wa da tashin hankali (Violence).

MATAKAI UKU NA CIN ZARAFI

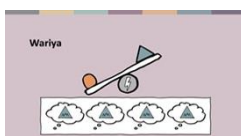

Kashin farko shine kage. A wannan mataki, ana yada kage, son kai, da ra'ayoyi na nuna bambanci kan wasu mutane ko kungiyoyi – kamar mabiya addinin da ke da karancin yawa. Ana yada irin wannan kage ta hanyoyi da dama kamar: Abin da iyaye, malamai da littattafan makaranta ke koyarwa. Shirye-shiryen rediyo, kafofin sada zumunta, da maganganun 'yan siyasa ko shugabannin addini.

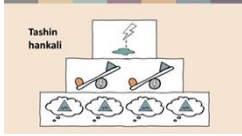
Babu wata al'umma da ba ta da son kai da wariya, amma idan ba a qalubalance su ba – musamman idan manyan shugabanni ne ke yayata su – za su haifar da fitinar rashin fahimta da rashin juriya.

Idan hakan ya faru, zai zama ruwan dare a ce mutane, jami'an gwamnati har ma da gwamnati da kanta suna aiki da tunani da maganganun da ke nuna wariya ga wasu. A mafi tsananin nau'insa, watsa karya da bayanankage kan jawo tunanin cewa ba wai nuna wariya kawai ba har ma da tashin hankali yana da kyau ko halalci.

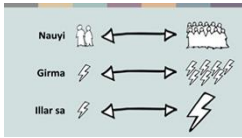
Wariya tana shafar mutane a duk bangarorin rayuwa. A zaman da ya gabata, mun tattauna misalan wariyar da gwamnati ke yi kamar: Dokoki masu nuna bambanci kan sha'anin iyali da takardun shaidar zama dan asa. Yadda 'yan sanda da kotuna ke aiwatar da doka cikin nuna bambanci. Wariya a samar da hidimomi kamar ilimi da kiwon lafiya. Wariya a fannin bangarori masu zaman kansu wanda ke shafar mutane wajen damar samun daukar aiki.

Babu wata al'umma da ba ta da wariya, amma idan ana yawaita yin ta kuma tana da tushe a cikin al'umma, hakan na nufin cewa yawancin mutane suna amincewa da ita. Wariya ba zata ci gaba da samuwa ba, idan mafiya yawan mutane ba su yarda da ita ba

Kamar yadda watsa karya ke zama tushe ga wariya, haka suma watsa karya da wariya suna zama tushe ga tashin hankali. Cin zarafi da tashin hankali a cikin al'umma yana da nau'uuka daban-daban kamar: Zubar da mutunci, barazana, da kai hare-hare. Take haqqin jiki kamar duka, cin zarafi, da kashe-kashe. Cin zarafin da gwamnati ke y kamar tsare mutane ba bisa ka'ida ba, azabtarwa, da cin zarafin jinsi.

NAUYIN, GIRMA DA ILLAR SA

Duk wadannan matsaloli guda uku – watsa karya, wariya, da tashin hankali – suna da matakan girma kashi uku: Za su iya shafar 'yan kadan ko kuma kungiyoyi masu yawa. Za su iya faruwa lokaci-lokaci, akai-akai ko kuma su zama tsarin rayuwa da tsarin gwamnati. Tasirinsu na iya kasancewa mai sauqi ko kuma yana da matuƙar lahani ga mutane.

Kwarewa a kasashe daban-daban ta nuna mana cewa: Idan ana yawan yada karya da ra'ayoyin son rai, wariya tana karuwa. Idan wariya ta qaruu, hakan yana haifar da tashin hankali. Daga karshe, daya na haifar da daya. Wannan zai iya zama abin tayar da hankali, amma fahimtar yadda abubuwa ke tsananta zai taimaka mana mu fahimci yadda za mu inganta su.

KAMMALAWA

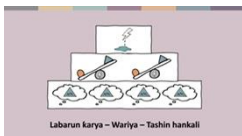

Duk abin yana farawa ne daga yadda muke tunani, magana, da kuma yadda muke mu'amala da juna. Wannan wani abu ne da kowane mutum zai iya canzawa – a cikin iyali, tsakanin abokai, da al'umma. Hakanan, yana yiwuwa mu yi wani abu a matakin al'umma – kamar a cikin kungiyoyin addini, makarantunmu, da wuraren aiki.

Amma hakan kadai ba zai isa ba. Dole ne mu canza tsarin hukuma da dokokin da ke tauye hakkin mutane – daga dokoki marasa kyau zuwa halayyar jami'ai kamar malamai da 'yan sanda.

Domin hakan ya yiwa, muna buqatar: 'Yan tsiraru da suka san hakkinsu kuma sun shirya kare su. Yawancin mutane da suka shirya tsayawa tare da su. Shugabannin siyasa da na addini da suka fahimci alhakin kare hakkin bil'adama.

Tabbatar da hakan ya faru yana buqatar lokaci da matakai masu tsauri. Wannan matakai zai faru ne yayin da muka zurfafa duba ga yanayin mu kuma muka gano matsalollin mu. Zamu iya amfani da wannan matakai guda uku na kuskuren labari – wariya – tashe tashen hankula don taimaka mana yin hakan.

Godiya

Wannan jawabi ya dogara ne da tsarin matakai uku na cin zarafi da Johan Candelin ya kir-kira.

Labari na mai kawo sauyi

Wannan labari yana daga cikin bayanan kammalawa na sashi na biyar, kuma yana tare da hotunan gabatarwa daga shafuka 14-19 na PowerPoint din sashin.

Labarin Emina, Bosnia Hercegovina

Bayan karewaryakin Bosnia a shekarar 1995, tsarin addini a kasar Bosnia Hercegovina ya canza sosai. Wasu yankuna da a baya suke da mafi yawan Musulmi sun koma Kiristoci mafi rinjaye, haka ma wasu yankuna sun sauya daga Kirista zuwa Musulmi. Har wa yau, akwai tashin hankali tsakanin kabilu da addinai, musamman ga mutanen da suka koma yankunansu na asali.

Wannan ita ce Emina. Emina tana son yin aiki don kawo ci gaba mai kyau, don haka ta shiga karamin horo kan 'Hakkin Dan'Adam da wata kungiya mai zaman kanta ta Bosnia mai suna Nahla ta shirya.

Yadda ta ce: "Na amfana matuka daga wannan kwas. Na fahimci ma'anar 'yancin addini ko imani, kuma na fara gane yadda ake take wannan 'yanci a cikin al'ummata. Na fara kai rahoton maganganun kiyayya a shafukan sada zumunta."

Bayan gama kwas, kungiyar Nahla ta hada Emina da wata kungiyar matasa masu aikin rajistar take 'yancin addiniko imani a Bosnia. Suna amfani da rahotanni daga kafofin yada labarai masu kima da saihanci, don tattara duk take-taken da aka yi wa 'yancin addini a kasar a kowace shekara.

Emina ta ce: "Muna da tambayoyi da muke amfani da su wajen rarraba irin take haqqin da aka aikata –misali, wace al'umma ce abin ya shafa, kuma wane irin cin zarafi aka aikata –barazana, hari a kan dukiya ko kuma hari a kan mutum."

Wannan kungiya tana aika rahotanninta ga hukuma da kafofin yada labarai a Bosnia, da kuma kungiyoyin qasa da kasa kamar kungiyar Tsaro da Hadin Kai ta Turai (OSCE), wacce sau da yawa take hada wadannan bayanai a cikin rahotannin ta na shekara.

Emina ta ce: "Ina ganin duk wani kokari da muke yi yana da muhimmanci, ko da kuwa yayankantar yake. Rajistar cin zarafi da jawo hankalin duniya na iya taimakawa wajen tilasta wa hukuma ta dauki matsalar da muhimmanci. Wayar da kai kan take 'Hakkin Dan'Adam kuma na taimakawa wajen fahimtar son rai da nuna bambancin da ke cikinmu."

Tushe

Emina Frljak, PRVI da Nahla Center for Education and Research

LABARI

Sashi na 6-9

Bangare na 2: Tafiyarmu ta sauyi

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali yana da nufin shirya mahalarta don su zama masu kawo sauyi dangane da 'Yancinaddini ko imani (YAKI) a cikin al'ummominsu. Aiki don kawo sauyi abu ne mai daukar lokaci kuma wani lokaci yana da wahala. Kamar kowace tafiya, yana da kyau mutum ya san taswira da hanyoyin da za a bi daga mataki A zuwa B!

Bangare na 2 na wannan kwas yana taimakawa mahalarta wajen tsara yadda za su yi tafiyar kawo canji. Za su koyi dabaru daban-daban da ake amfani da su wajen domin aiwatar da 'yancin addini ko imani tare da sauran 'Hakkin 'Dan'Adam, sannan akan samar dasu ta hanyar tsara matsalolin yancin addini ko imani da suka fahimta. Wadannan darussan sun mayar da hankali a kan fasahohi da aiki tukuru – domin tsarawa mahalartan yadda zasu gabatar da ayyukan da suka tsara!

Bangare na 2 yana kunshe da darussa guda hudu, wadanda aka raba su kashi biyu. Kowanne daga cikin biyun yana da manufar koyarwa guda da tsarin koyo guda wanda ke ci gaba daga sashi na farko zuwa na biyu.

- Sashi na 6 da 7: Za a mai da hankali kan koyon dabaru (tactics), da bincike kan yadda mahalarta za su iya amfani da su wajen kare 'Hakkin 'Dan'Adam, tare da samun kwarin gwiwa daga labaran mutanen da suka yi amfani da wadannan dabaru don kawo sauyi.
- Sashi na 8 da 9 a mayar da hankali kan tsara matakin aiwatar da sauyi a cikin al'umma. Mahalarta za su koyi fasahar tsara aiki tare da amfani da kayan aikin tsarawa. Bisa ga nau'in mahalarta, shirin aiki na iya kasancewa shirin da za a aiwatar bayan kwas ko kuma shirin gwaji don samun kwarewa.

SASHI NA 6

Labaru masu birgewa wa danda suka sami karfafawa daga dabaru

Bayani akan sashi

Sashi na 6 da 7 suna hade ne—suna da manufofin koyo iri daya da tsarin koyarwa guda.

Akwai hanyoyi da dama da za a iya bi don kare 'Hakkin Dan'Adam, wadanda za a iya takaita su zuwa dabaru guda 15. Darussa na 6 da 7 zasu gabatar da wadannan dabaru a matakin farko. Duk da dai darasi na 6 ya kunshi gabatarwa a cikin wannan sashi, za a fi mai da hankali ne kan koyo da samun kwarin kwiwa ta hanyar labarai da tunani tare fiye da bayani mai zurfi kan ka'idoji.

Maimakon a ba da cikakken bayani kan dabaru daya ko biyu kawai, wadannan zamarmaki suna bude idon mahalarta kan hanyoyi daban-daban da za su iya amfani da su wajen kawo sauyi. A shafuka 155-158, za ku sami shawarwari kan karin albarkatu da za su ba da karin haske kan wasu daga cikin wadannan dabaru.

KARIN HASKE AKAN DABARUN 15

DABARUN GAGGAWA: Kiyayewa; Tsaya don ceto; da kuma Kira don taimako da gargadi.

DABARUN SAUYI: Gangami; Ba da shawara ko yin kira; Bayar da karfafawa; da Watsi.

GINA DABARU: Samar ko gina fadakarwa; Samar da mu'amala; Samar da kwarewa; Samar da dangantaka da kuma kulla hulda.

DABARUN WARKARWA: Samar da kayayyaki da kuma taimakon zuci; Sabawa ma'kunshin bayanai; karin haske da tunawa; Nema adalci da diyya.

— ABIN LURA —

Sashi na 6-7 yana amfani da tsarin dabaru da New Tactics in Human Rights Project suka kirkiro, wanda Center for Victims of Torture ke gudanarwa. Za ku iya samun karin bayani a shafin su: www.newtactics.org

Makasudan koyo

Sashi na 6 da 7 suna mai da hankali ne kan habaka sanin dabarun da ake amfani da su don kare 'Hakkin Dan'Adam.

A karshen wadannan zamarmaki, mahalarta za su iya:

- Bayyana saukakakun manyan rukunan dabarun da ake amfani da su wajen kare 'Hakkin Dan'Adam tare da bada misalan mataakai na kowanne rukunin.
- Nuna shauki da wazo wajen kare 'Hakkin Dan'Adama cikin al'umma.
- Bayyana akalla ayyuka guda biyar da za su iya aiwatarwa a matsayin mutum guda, da ayyuka guda biyar da kungiyoyi ko kungiyoyin da suke ciki za su iya aiwatarwa don kare YAKI a cikin al'umma.

ABIN LURA

A zahiri, cimma wadannan manufofi zai dogara ne kan matsayin sanin mahalarta tun daga farko. Manufar koyo tana nuna wuraren da masu koyarwa za su iya auna ci gaba a cikin fahimta, halayya da kwarewar mahalarta don yin aiki. Wannan ci gaba yana iya kasancewa mai hankali, yana zuwa ne a hankali a tsawon kwas din, maimakon cimmawa a zama guda.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Aikin farkon budewa: Rukunonin masu kawo sauyi na kugi

Fara zama da labarai masu.

mintuna 20

Aikin tunani: Masu tsayuwar daka da warkarwa

Yin bita kan dalilan da ke hana ko karfaf mu wajen dakatar da zalunci.

mintuna 25

Aikin dai dai da dai dai: Wa nene ni?

Zanen tunani da nazarin hanyoyin da za mu iya kawo sauyi.

mintuna 15

Gabatarwa: Gabatar da dabaru

Yin amfani da misalin wuta don bayyana dabararamfani da ita don inganta hakkin 'Dan'Adam.

mintuna 10

Aikin rukuni da amsa a taro: Maganar game da dabarun gaggawa

Gudanarwa da haɗin kai kan dabaran gaggawa da yiwuwar aiwatar da su.

mintuna 45

Bayanan kammalawa

Haɗa abubuwan da aka koya daga bangarori daban-daban.

mintuna 5

JIMILLAR LOKACI

awoyi 2

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, "Yadda ake shiryawa don kowanne sashi". Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace wa bukatun kungiyarku.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

Bayarda kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku bukaci:

- Takardu masu girma da fensir masu kala, domin kowane mahalarci ya samu guda.
- Takardun "Taswirar YAKI ta garinmu", da aka shirya a zama da ya gabata.
- Takardar rubuce-rubuce mai taken "Ra'ayoyin aiki: Dabarun gaggawa" da tarin post-it notes.
- Fitar da Takaitaccen Takardar Dabaru da dukkan takardun dabarun gaggawa.
- (Na zaɓi): Idan ba za a yi amfani da PowerPoint ba, sai a fitar da hotunan labaran masu kawo canji daga shafukan 3-10 na PowerPoint.

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [anan](#).

SHIRYA DANDALI

A wannan sashi, zai fi kyau a jera kujeru a cikin rabin zagaye suna fuskantar gaba. A yi la'akarida taswirar 'YAKI' da kuma ta 'Ra'ayoyin aiki: Dabarun gaggawa' takardar flip chart sheet a jikin bango kafin a fara ganin da darasin.

'Wa nene ni?'

"Ayyukan 'Masu tsayuwar daka da warkarwa' da 'Wa nene ni?' sun haifar da gaurayen ji. An jin takaici da alhini lokacin da aka fahimci sau da yawa muna zama masu kallo kawai, har ma a dandalin sada zumunta. Amma sanin dimbin dabaru da za mu iya amfani da su don kawo sauyi ya ba da fata da kwarin gwiwa cewa za mu iya canzawa mu zama masu aiki wajen kawo sauyi. An samu kwarin gwiwa mai karfi a cikin rukuni wajen amfani da waƙannan dabaru.

UKOHA NGWOBI, MAI SHIRYA KOYARWAR, NAJERIYA

Tsarin sashi da akayi dalla-dalla

1. Aikin farkon budewa: Rukunonin masu kawo sauyi na kugi mintuna 20

KWATANTAWA

Ana karanta labarai guda uku, sannan a tattauna su a kananan dandali.

MANUFA

Darasin, samun karfin gwiwa daga ayyukan kawo sauyi daga sauran mutane. A gabatar da hanyar bangare na 2 a cikin kwas din tare da kawo hanya mai nagarta domin farawa.

**AIKIN RUKUNI
NA NAN DA NAN**

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Pajin Powerpoint daga 1 zuwa 10 ko kuma takardun pajin.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 2

Ayi maraba ga dukkan mahalarta sannan ayi bayani dangane da wadannan abubuwan:

- A cikin darusan da muka gabatar, mun yi duba game da 'Hakkin Dan'Adam, sannan kuma yancin addini da imani tare da take wadannan hakokin. sa'annan kuma mun yi taswirar take yancin addini ko imani (YAKI) a cikin al'ummarmu.
- Daga yanzu, za mu mai da hankali kan ayyuka! A wannan sashin da na gaba, za mu gano dabaru daban-daban da za a iya amfani da su don kare hakkin Dan'Adam, sannan mu yi tunani kan yadda za mu iya amfani da su. A sashin karshe, za mu mayar da hankali kan tsara tsare-tsaren aiki.
- Za mu fara ne da jin labaran mutane uku da suka yi sauyi don kare 'yancin addini ko akida a al'ummominsu.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 16

- A karanta labaran masu sauyi guda uku daga shafuka 124-125, ta amfani da nunin faifan gabatarwa (shafuka 3-10) ko kwafin takardun da ke dauke da labaran.
- A raba mahalarta zuwa kungiyoyi uku, sannan su tattauna: Wanne labari ya fi ba ku sha'awa ko kwarin gwiwa? Me ya sa?

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTUNA 2

A karshe, a bayyana cewa ko da lamuran cikin labaran zasu iya kasancewa mabanbanta daga namu labarun, kuma ko da irin matakan da mutane suka dauka ba abubuwa bane da suka shafemu, muna masu fatan wadannan mutane masu hazaka tare da jajircewa zasu iya bamu karfin gwiwa domin yadda da cewa kawo sauyi abu ne mai yiwuwa kuma abinda ya kamata ne a yi. Domin yarda da cewa kowa zai iya yin wani abu, ko da kuwa ya kasance kadan domin samar da sauyi.

2. Aikin Tunani: Masu tsayuwar dakawarkarwa mintuna 25

KWATANTAWA

Mahalartan suyi duba a bisa lokutan da suka yi kɔkari domin dakatar da aikin cin zarafi (komai kanƙartarshi) tare da kuma lokutan da basu yi komai ba, ayi bayani akan abubuwan da zasu bamu karfin gwiwa domin daukan mataki.

MANUFA

Wanna gwajin suna da zimmam cimma waƙannan manufofin:

- A taimaki mahalartan domin fahimtar cewa ko wane daga cikinmu, ya taba a wani lokaci a baya, ya kasance dan kallo (domin yin shiru a lokacin da muka ga aikin rashin adalci), da kuma mai samar da waraka (domin tsayawa tsayin daka gayan'awanmu ko wani daban), ta ko wace hanya ce ko da kuwa ta kasance kanƙanuwa.
- A taimaki mahalarta sun fahimci zabi na karan kai tare da hanyoyin da za'a iya bi domin kasancewa masu samar da waraka wanda yake da alaka da take 'Hakkin Dan'Adam.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takarda mai kirar A4 guda daya ga ko wani mahalarci.
- Isassun alkaluma masu inki da kuma masu kirar fensir ga ko wani mahalarci ya samu daya ko biyu.
- Farin allo ko Flip chart tare da abin rubutu mai kirar marker.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 2

A ba kowane mahalarta takardar A4, su naƙe ta gida biyu, sannan su rubuta "Mai Kallo" a saman rabin farko, da "Mai Warkarwa" a saman rabin na biyu.

A yi bayanin waƙannan abubuwa:

- Za mu gabatar da wani aikin da zai taimakemu domin yin tunani akan abubuwan da suka faru damu a baya domin samar da sauyi.
- Dan kallo shi ne wanda yake yin shiru sannan kuma baya yin komai a lokacin da yaga an gabatar da aikin rashin adalci – kamar cin zarafi ko nuna wariya.
- Mai bayar da waraka kuwa shi ne wanda yake yin Magana ko kuma yake aikatawa wani abu domin bayar da gudunmawa ga mutanen da aka zalumta.
- A jaddada cewa mun bayar da gudunmawa wajen aikata daya daga cikin waƙannan abubuwa a baya.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 20

• RUBUTU DA ZANE (MINTUNA 5)

A umarci ko wani daya daga cikin mahalartan suyi rubutu ko zane domin bayar da misali a wani lokaci a baya da suka gabatar da irin wannan al'amari a cikin abin rubutunsu. Hakan zai iya kasancewa a kan abubuwan da suke faruwa kullum-kullum, a misali wani lokaci a baya da suka nemi taimako a yayin da aka ci zarafin wani abokin karatunsu, ko kuma a lokacin da suka yi Magana a sadda aka cutar da wani dan'uwansu ko kuma abokin aikinsu. Ko kuma wani lokaci da suka kasance yan kallo sannan basu yi kira domin neman taimako ko kuma yin Magana a wannan lokacin ba saboda wani dalili.

**CIKAKKEN
GWAJI**

• **CIKAKKIYAR GUDANARWA** (MINTUNA 15)

A fara da jaddadawar cewa ko wannenmu ya taba bayar da gudunmawa akan wadannan abubuwa guda biyu a wasu lokuta da suka gabata a baya, sannan a umarci yan saka kai guda biyu ko uku domin bayar da misali a wani lokaci a baya da suka kasance yan kallo ko kuma masu samar dawaraka. Ka da ayi Magana akan abubuwan da suka faru domin ba haka ne manufar darasin ba. Kawai dai a tabbatar da abubuwan da suka faru da mutanen.

Sa'annan sai a tambayi mahalartan wadannan tambayoyin:

- A kuka ji bayan yin wannan darasin?
- Miye yasa a wani lokaci a baya kun dauki mataki sannan wani lokacin baku dauka ba?
Miye ya kawo banbanci?
- Miye zai taimakeku domin barin kasancewa yan kallo i zuwa masu tsayawa domin kwato yancinsu da na sauran al'umma?

A rubuta amsoshinsu a jikin flip chart sheet ko kuma a jikin allon bango.

Ayi kokarin samo wadannan manufofin daga amsoshin mutanen a tambaya ta karshe, ko kuma ayi kokarin nusar da mutanen su bayar da wadannan amsoshin, tare da yin amfani da tambayoyin da suka danganci wadannan manufofin:

- Mun fi bayar da himma wajen daukar mataki ko kuma mu ji tausayi idan ya kasance muna da alaka da wanda aka zalunta.
- Mun fi samun karfin gwiwa domin daukar mataki a lokacin da muka kasance ba mu kadai ba, musamman a lokacin da muka kasance cikin taron al'umma ko kuma kungiya.
- Mun fi samun karfin gwiwa a lokacin da muka kasance mu nada masaniya akan mas'alar da kuma yadda abubuwa suke – me dokoki suka tanada kuma kuma ga wa za mu kai koke ko kuma neman taimako.
- Mun fi kasancewa masu karfin gwiwa a lokacin da muke ciki shiri – a lokacin da mu kayi tunani cikin lamarin tare da shirya yadda zamu dauki mataki a nan gaba ko kuma idan mun taba yin hakan a baya. Daukan nauyi zai iya kasancewa hanya mafi nagarta domin daukan mataki.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTUNA 3

A kammala darasin tare da zayyano wadannan, a yayin da ake nuna slide na 11 daga cikin Powerpoint:

- Zamu iya daukan mataki domin kasancewa masu samar da waraka ba yan kallo ba, misali, ta hanyar gina alaka da mutanen da suka fuskanci kalubalen take 'Hakkin Dan'Adam, shiryawa a matakin kungiyoyi, neman rahotonnin da muke bukata tare da shirya yadda muke da bukatar daukar mataki tare.
- Ba a ko da yausha bane zamu iya daukan mataki ba – ba kuma zai kasance a ko da yausha abu mafi tsira domin aikata haka! Amma zamu fi iya daukan mataki idan muka gina alakoki, muka yi aiki tare da sauransu.
- A yi nuni da taswirar YAKI ta garinmu dake jikin flip chart sheets. A yi umarni ga mahlartan domin yin tunani cikin a tsanake akan wacce daga cikin matsalolin da aka zayyano suke da bukatar zama masu samar da waraka ga. (A bai wa mahlartan lokaci domin yin tunani, amma ka da a bayar da damar bayar da amsa.)
- A cikin darusan da suka saura, zamu yi tunani akan YAYA yakamata mu bar fagen yan kallo izuwa fagen masu samar da waraka dangane da wadannan matsalolin.

**CIKAKKIYAR
GUDANARWA**

3. Aikin zane: Wa nene ni? mintuna 15

ABIN LURA

Tambayoyin sun bayar da nisha c'fi sannan sun bayar da ma'ana, amma ba dole bane domin gabatar da darasin. Zaku iya yanke wannan barin tambayoyin domin bayar da lokaci isashshe ga sauran tambayoyi.

**AIKIN DAI DAI
DA DAI DAI**

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Mahalartan su yi duba izuwa 'inane' zasu iya kawo sauyi ta hanyar zana alakokinsu na karan kansu da kuma na ayyukansu.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takarda mai kirar flip chart sheet tare da alqaluma.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTI 1

A bai wa ko wani mahalarki flip chart sheet guda daya da alqalami mai kala.

A yi bayaninwadannan abubuwan:

Dukanmumun kasance sashin al'umma wacce muke da alakoki mabanbanta kuma muna da rawar takawa – a cikin iyalanmu, guraren ayyukanmu ko kuma guraren bautarmu, sannan a cikin abokanmu da muke mu'amala ta yau da kulum.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 10

Ayi bayanin wadannan abubuwan:

Yanzu zamu yi kokarin zayyana hoto mutanen da muke mu'amala dasu. Ku zayyana hotunanku a tsakiyar takardar sannan ku zayyana hotunan abokan huldarku a wasu bangarori na takardar.

Hakan zai iya kasancewa:

- Iyalai da abokai.
- Wajen aiki da abokan aiki/ Makaranta da abokan karatu.
- Abokan ibada, ko kuma ko wace irin kungiya da kuka kasance kuna cikinta – wataqila ta hanyar abin da kuke kauna kamar kungiyar wasanni, ko kuma kungiyar mata. Hakan zai iya kasancewa kungiyar aiki ko kuma wacce bata aiki ba.
- Abokan huldarku a kafafen sada zumunta.

Ga dukkanin qungiyoyin da kuka ambata, kuyi tunanin gudunmawar da zaku iya bayarwa domin wanzar da yancin addini da imani ta hanyar wannan qungiyar. Kuna da mintuna 10.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTUNA 4

A umarci mahalartan da su mike tsaye suna masu rike zayyanar da suka yi. Ayi sharhi akan kyawun hotunan tare da yadda hotunan suka yi nuni da mabanbantan gudunwar da muke bayarwa a rayuwa.

A gabatar da wadannan abubuwan:

- A cikin duka wadannan hanyoyin da muka yi duba akai, zamu iya bayar da gudunmawa wajen kasancewa yan kallo ko kuma masu samar da waraka. Zamu iya kasancewa jigo wajen wanzar da yancin addini da imani ta hanyar wadannan kungiyoyin.

- Dangane da ko wani abu kuka saurara ko kuma kuka aikata a cikin abinda ya saura a cikin wannan kwas din, kuyi tunani akan wadannan tambayoyi guda uku. (A nuna shafirPowerpoint na 12 ko kuma flip chart mai dauke da irin wadannan tambayoyin.)
 - Me zan iya aikatawa?

Zan iya daukan mataki a matsayina na mahaifi ko mahaifiya, da, aboki ko kuma maqwabci? Me zan iya aikatawa ta hanyar kasancewata ma'aikaci ko kuma ta hanyar gudunmawar d azan bayar a rayuwata ta ni kadai – ko kuma a gurin bautata alal misali?
 - Wacce irin gudunmawa zamu iya bayarwa idan muka hada kanmu kuma mukayi aiki a tare?

Shin abokan ibadata, kungiyar matasa ko kuma gurin aikina zasu iya yin wani shiri domin daukan mataki, alal misali?
 - Me zamu iya yi yin domin karfafa sauran al'umma da kuma suran kungiyoyi su aikata?

Da akwai abubuwan dab a zamu iya aikatawa ba, amma wadansu mutanen zasu iya aikatawa. Wata kila wasu abokan bauta, ko wani shugaban makaranta zasu iya daukan mataki. Wa zamu iya ba karfin gwiwa domin daukan mataki?

4. Gabatarwa: Gabatar da dabaru mintuna 10

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gabatarwar ta himmatu ne wajen wayar da kan al'umma ta hanyoyi masu yiwuwa wadda mahalarta zasu iya wanzar da 'Hakkin Ɗan'Adam, tare da gabatar da mabanbantan dabarbaru guda huɗu da mutane zasu iya amfani dasu domin wanzar da 'Hakkin Ɗan'Adam.

GABATARWA

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takadar gabatarwa yana samuwa a shafi na 121 na wannan jagora.
- Takardar tana da alaka da shafuka na 13 zuwa na 24 na darasin Powerpoint sannan an sanyasu a cikin makalar mai bayani na wadannan shafuka din.
- Za'a iya samun takardar da za'a iya yi mata kwaskwarima a cikin abubuwan da ake buƙata a darasin.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Ka shirya gabatarwa bisa ga jagorancin da ke shafi na 15 na wannan littafi, 'Yadda ake shiryawa don kowanne sashi'. A karanta kuma a gyara jawabin da hotunan PowerPoint (ko a kir-kiri manyan takardu da ke dauke da mahimman bayanai daga cikin hotunan). A yi aikin da hotunan PowerPoint ko takardun kafin gabatarwa.

BAYANI! Umarci su dasu adana tambayoyyin/stokacin su har sai karshen.

5. Aikin gudanarwa: Maganar game da dabarun gaggawa mintuna 45

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Aikin na yin tambaya wanda mahalarta zasu yi koyi dangane da dabarun gaggawa tare da yin duba da misalai ta yadda mutane zasu yi amfani dasu domin dakile matsalolin da suka danganci yancin addini da imani. Mahalartan za suyi duba akan dabarun sannan suyi tunani mai zurfi domin wanzar da yancin addini da imani a cikin al'ummar, a habbaka ilimi tare da daukan mataki cikin fasaha.

AIKIN RUKUNI

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Duka takardar da take nuni da 'dabarun gaggawa'.
- Takardar rubutu da alƙaluma.
- Flip chart sheet mai dauke da 'Ra'ayoyin aiki: Dabarun gaggawa'.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 4

A gabatar da wadannan abubuwan:

- Dangane da abinda ya saura a cikin wannan darasin, zamu mayar da hankali a kan dabarun gaggawa sannan muyi tunanin yadda za muyi amfani dasu wajen dakile matsalolin yancin addini da imani a cikin al'umominmu. Za muyi duba izuwa ga sauran dabarun a darasi na gaba.
- Ta hanyar wannan darasin, za mu koyi dabarun gaggawa sannan muyi tunani mai zurfi akan wasu dabarun domin daukar mataki a cikin al'ummarmu. Yin tunani – me zan iya aikatawa, me zamu iya aikatawa sannan ta yaya zamu iya bawa wasu qwarin gwiwa domin aikatawa?
- Amma kafin mu fara, bari mu tunatar da kawukanmu akan abinda ya kunshi yancin addini da imani. Ana yin amfani da dabarun gaggawa ne a lokacin da aka ci zarafin yancin dan'Adam ko kuma hakan yana koƙarin faruwa ga wani mutum a wani kebantaccen guri. Yanzu, wasu irin take hakkokin addini ko imani muke koƙarin dakilewa da wadannan dabarun?

A nuna Powerpoint slide na 24 sannan a karanta wadannan misalan:

- Cin zarafi, misali cin zarafin mata marasa galihu
- Kalaman batanci (a kafafen sada zumunta ko kuma ido-da-ido)
- Ayyukan laifi kamarsu ta'annati na dukiyoyi ko kuma kai hari
- Kai hare-hare a guraren ibada
- Rikicin al'umma
- Tsare mutum ba bisa ka'ida ba

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 40

• KUNGIYON GUDANARWA (MINTUNA 20)

- A raba mahalartan zuwa kasha uku. akwai dabarun daukan gaggawa guda uku: Kiyayewa – Tsaya don ceto – Kira don taimako da gargadi. Bayyana cewa kowane taro zai mai da hankali kan dayan wadannan dabarun. Bayyana cewa kowane taron za ta mai da hankali kan dayan wadannan dabarun.
- Ba kowane rukuni 'yar takardar liqi da alƙalami, fastocin Dabarun da suka dace da fastocin labarai da da suka biyo, da takardar tambayoyin tattaunawa don takamaiman dabararsu.
- A baiwa taron wadannan ka'idojin: A karanta rubutun da yake jikin fostoci. Sannan ayi bayani akan tambayoyin da suke jikin takardar hannu. A saboda haka, za kuyi tunani mai zurfi do min amfani da wannan dabarar. Ku rubuta dabarunku na daukar mataki a cikin abin rubutu. Kuna da tsawon mintuna 20 domin yin bayani.

- **BAYANI NA JAMA'A** (MINTUNA 20)

A baiwa ko wace kungiya mintuna 5 domin gabatar da dabarar da suka yi duba akai tare da daukar mataki. A sanya dabarun daukar matakin a cikin abin rubutu mai dauke da taken 'Ra'ayoyin aiki: Dabarun gaggawa' a jikin flip chart sheet.

Bayan gabatarwar, a bude bayani da wadannan tambayoyin:

- Bayan sauraren sauran jama'a, shin da akwai wanda yake da masaniya akan wasu hanyoyi da za'a iya kula da lamuran gaggawa?
- Shin abu mai wahala ne kawo wasu ra'ayoyin aiki?
- Wadanne ra'ayoyin aiki kuka fi kauna?

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTI 1

A baiwa jama'ar karfin gwiwa, tare da yabon ko wace dabara suka kawo tare fadin cewa yin tunani akan wata dabara ba abu bane mai sauki – musamman ma wadanda suke da alaka da dabarun gaggawa, ta inda daukar mataki kan iya zama abu mai hatsarin gaske.

6. Bayanan kammalawa mintuna 5

A kammala darasin tare da yin wannan sahrhin, tare da nuna shafuka na 26 zuwa 28:

- A farkon darasin, munyi bayani akan yadda zamu bar matakin yan kallo zuwa masu samar da waraka. Sannan kuma munyi bayani dangane da gina alakoki, yin aiki tare neman bayanai, da kuma gabatar da shirye-shirye.
- Dangane da dabarun gaggawa, hakan ya qunshi irin wadannan tambayoyin gajerun maganganu wadanda muka tayin bayani akai misali:
 - Yin duba ga wanda zai iya cutar da al'amuran YAKI, a ina ne kuma yausha ne?
 - Yin tunani dangane da yadda ya kamata mu bayar da martini akan wadannan al'amuran gaggawa kafin su faru. Misali: Ta yaya ya kamata in dauki mataki a daidai lokacin da naga an yi kalaman batanci ga wani ko kuma anyi cin zarafi a kan hanya? Ko kuma ina da bukatar in kirkiri shiryayyen martani a matakin qungiya da take shirye-shirye wajen daukan mataki?
 - Tare da yin duba da cewa ko muna da bayanai da hanyar sadarwar da muke bukata domin bayar da martani.
 - Sannan kuma, yin duba ga abubuwa masu hatsari domin tabbatar da cewa muna cikin aminci da kiyayewa wajen bata al'amura.
- Kwarai kuwa, watakila zai iya kasancewa wannan dabarun gaggawar bashi muke da buqatar amfani dashi a wannan lokacin ba. Alal misali, zamu fi dacewa wajen wayar da kai domin samar da sauyi. Bai kyautu ake kowa zai yi komai da komai ba!
- A darasi na gaba, zamu koyi akan yadda za mu yi tunani mai zurfi domin samar da dabarun sauyi, dabarun ginawa da kuma dabarun warkarwa. Muna da manufar samar da dabarun daukar mataki masu yawa.
- Sannan, a cikin darusa guda biyu na qarshe na kwas din, zamu fara fadada abubuwa – tare da yin tunanin wadanne matsalolin ya kamata mu dakile, sannan wane daga cikin dabarun daukar mataki ne zai fi inganci wajen amfani dashi.
- A kammala darasin tare da godewa kowa-da-kowa saboda halarta da suka yi.

**TAKAITTACIYAR
MAGANA**

Tushe

Masu tsayuwar daka da warkarwa: Wanda aka samo daga littafin Human Rights Education Handbook, na Kristi Rudelius-Palmer daga Jami'ar Minnesota Human Resource Center. https://ihs.smc.global/wp-content/uploads/documents/Human_rights_education_handbook.pdf

Gabatar da dabarbaru/Maganar game da dabarun gaggawa: Gabatarwarta asali da aikin suna bisa abin da aka dauko a dabara na Sabbin Dabaru a Aikin Hakkin Dan'Adam. www.newtactics.org

Takardar Gabatarwa

Dabarun inganta 'hakkin 'Dan'Adam

Wannan takardar gabatarwa na sashi na 2 an yi shi ne da hotuna na 25-46 na PowerPoint na sashi.

GABATARWA

A zama na baya, mun ji labarai game da yadda mutane daban-daban ke daukar mata kai daban-daban don inganta 'yancin addini ko imani (YAKI) a cikin al'ummominsu. Haka nan kuma, mun sake tunawa da matsalolin da ke shafar YAKI a cikin al'ummarmu. (Nuna takardun flip chart na "Taswirar YAKI ta garinmu").

A yau, za mu koyi hanyoyin dabaru daban-daban da ake amfani da su don kare da kuma inganta 'yancin dan adam a matakin al'umma. Haka kuma, za mu yi tunanin yadda za mu iya amfani da waɗannan dabarun domin tinkarar matsalolin da muka gano a cikin al'ummarmu.

Toh menene Dabara (Tactic)? Dabara na nufin tsarin ayyuka da aka tsara domin cimma wani buri.

Akwai nau'ukan dabaru guda huɗu da ake amfani da su a fagen kare hakkin 'Dan'Adam. Don fahimtar su, za mu yi amfani da misalin wuta domin wakiltar cin zarafi da take hakkin 'Dan'Adam. Ba wutar da muke jin daɗin dumin ta ba, amma wata mummunar wuta da ke fita daga hayyacinta. Kamar take hakkin 'Dan'Adam, irin wannan wuta na cutar da mutane — tana haifar da tashin hankali, rauni da mutuwa, kuma tana lalata dukiya da muhalli.

To, ta yaya ake kashe wutar? Akwai hanyoyi guda huɗu da ake bi:

1. DABARUN GAGGAWA

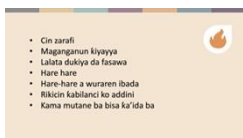

Dabarun gaggawa suna da nasaba da hana wuta tun kafin ta fara ruruwa ko ci, kashe wuta da kuma ceto mutane.

Me za ka yi idan ka ga yaro yana wasa da ashana (matches)? Za ka hure wutar kuma ka karbe kibiyar wutar daga hannunsa! Wannan yana nufin hana wutar tun kafin ta fara ruruwa ko ci.

Idan har wutar ta riga ta fara ruruwa, kuma tana karama, za ka iya qoqarin kashe ta da burushi ko kuma da ruwa. Wannan yana nufin kare mutane da dukiya daga haɗarin wuta. Amma idan wutar ta fi karfin ka, za ka kira jami'an kashe gobara da kuma gargadi mutane su fita domin su tsira da raykansu.

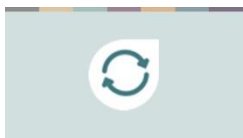
Dabarun gaggawa a fagen kare hakkin 'Dan'Adam suna aiki da irin wannan tunani! Ana amfani da su wajen daqile cin zarafi ko take hakkin 'Dan'Adam da ke gab da faruwa ko kuma wanda yake faruwa a halin yanzu ga wasu mutane a wasu wurare na musamman! Wannan na iya nufin: Tsoma baki kai tsaye don dakatar da cin zarafi da kuma ceto mutane ko Nema ko kiran taimako daga hukumomi ko kungiyoyin agaji. Ko Gargadi da fadakar da mutane da ke cikin hatsari domin su dauki matakin kare kansu.

Wadanne irin take hakkin YAKI ne za mu iya amfani da dabarun gaggawa a kansu? Ana amfani da dabarun gaggawa domin dakile wasu nau'ukan take hakkin addini ko imani (YAKI), kamar: Cin zarafi da muzgunawa (*harassment*), Maganganun kiyayya (*hate speech*), Hare-hare da duka (*assaults*), Lalata dukiya da fasawa (*vandalism of property*), Hare-hare a wuraren ibada (*attacks on places of worship*), Rikicin kabilanci ko addini (*communal violence*) da kuma Kama mutane ba bisa qa'ida ba (*arbitrary arrests*).

Duk da cewa dabarun gaggawa suna mayar da martani ga wadannan abubuwan da ke faruwa nan take, suna bu katar shiri tun da wuri. Dole ne mu san abin da za mu yi idan irin wadannan cin zarafi suka faru. Kamar yadda mutane ke koyon lambar wayar jami'an kashe gobara ko yadda ake amfani da burushin kashe wuta, haka ma za mu iya koyon hanyoyin hana, dakatar da, ko kuma neman taimako idan ana take hakkin 'Dan'Adam.

2. DABARUN SAUYI

Wuta na faruwa kuma tana yaduwa saboda wasu dalilai – misali, wayoyin lantarki da ba su da inganci. Dabarun sauyi suna mayar da hankali wajen gyara dalilan da ke haddasa wuta, misali, tabbatar da cewa an samar da dokokin gari da za su tabbatar da cewa wayoyin lantarki suna da inganci.

Haka ma, cin zarafin hakkin 'Dan'Adam yana faruwa saboda wasu dalilai – misali: Rashin dokokin da za su kare mutane daga cin zarafi, Rashin aiwatar da dokoki da suka dace domin kare mutane ko Rashin adalci da tsarin al'umma da ba su dace ba – wato kamar yadda muka ce, ana “sanye da wayoyi” marasa kyau a cikin al'umma.

Wasu nau'ukan cin zarafin hakkin 'Dan'Adam ba za a iya magance su ba sai an tilasta wa mutane su sauya dokoki ko hanyoyin da ake tafiyar da lamura. Ana iya yin hakan ta hanyoyi guda huɗu:

- yin yakin neman sauyi da zanga-zanga domin a fito da matsalar fili (*campaigning and protesting*),
- shawartar masu mulki ko masu iko da su dauki mataki kan matsalar— wannan shi ake kira ba da shawara ko yin kira (*lobbying and advocacy*),
- kirkirar hanyoyin da za su sa mutane su canza halayensu ta hanyar basu kwarin gwiwa ko lada,
- kin bin dokoki marasa adalci ko ka'idojin al'umma domin nuna cewa ba mu yarda da su ba.

Wadannan su ne dabarun sauyi. Ana amfani da su domin magance dogon lokaci, matsaloli masu zurfi da ke cikin tsarin al'umma – wato matsalolin da ke shafar mutane da yawa a wurare daban-daban.

3. GINA DABARU

Wata hanya da za mu iya dakatar da wuta ita ce ta hanyar gina fahimta da wayar da kan jama'a domin canza tunaninsu. Misali, ana iya fadakar da mutane game da hatsarin jefar da gutsuren sigari a kan busasshen kara. Haka nan kuma, ana iya kawo mutane cikin sahan aiki – misali, karfafa mutane su shiga cikin aikin kashe gobara na sa-kai. Bugu da qari, za a iya gina kwarewa – ta yadda mutane za su san yadda ake amfani da burushin kashe gobara.

A fannin kare hakkin 'Dan'Adam, dokokin suna nufin dogon aiki na gina al'adar mutunta yancin 'Dan'Adam. Wannan yana nufin kokarin samar da al'umma da

kowa yana fahimtar hakko kinsa da hakko kin wasu. Mutane suna ganin mutunta hakko kin 'Dan'Adam a matsayin abu na alfahari kuma abu ne da ya dace. Mutane suna daukan abin da za su yi idan hakko kinsu ko na wasu aka take. Suna iya taimakawa su kuma su tsayin tsayin daka wajen kare hakko kinsu da na wasu.

Gina al'umma mai mutunta 'hakkin 'Dan'Adam kamar wannan ya qunshi yin abubuwa guda huɗu:

- Gina da wayar da kai muna nufin samun hakkin 'Dan'Adam da kuma illar take hakkin da ake yi.
- Gina shari'a mai adalci karfafa mutane su shiga cikin aikin kare hakkin 'Dan'Adam.
- Gina da koya wa mutane yadda za su kare da inganta hakko kin 'Dan'Adam.
- Gina hanyoyin hadin gwiwa yadda kungiyoyi na gwamnati da na al'umma za su hada dabaru don kare hakkin 'Dan'Adam da fataucin 'Dan'Adam musamman yara.

Wadannan dabarun ne na dogon lokaci. Suna gina tushe da harsashi wanda zai ba mu damar amfani da sauran dabaru cikin karfi da inganci.

4. DABARUN WARKARWA

Daga karshe, Kamar yadda gobara ke lalata mutane, dukiya, da al'umma, haka ma take 'hakkin 'Dan'Adam yana jefa mutane cikin mummunan hali. Dabarun warkarwa suna mayar da hankali kan abin da za mu yi domin tallafa wa mutanen da suka fuskanci irin zafin.

A wani bangare, hakan yana nufin tabbatar da cewa mutanen da suka sha wahala sun sami: Kulawar lafiya wato magani da jinya, Tallafi na kayan bukata kayan abinci, muhalli, da kayan more rayuwa da kuma Tallafin tunani da jaddad daidaituwa wato kulawa ta fuskar tunani da zamantakewa. Amma warkarwa ba wai kawai game da taimakon rayuwa ba ne. Hakanan yana shafar mutunci da adalci:

- rubuta da adana abin da ya faru domin kada a rufe batun ko a manta da shi,
- bawa mutane damar su bayyana abin da ya faru da kuma tunawa da shi domin su sami nutsuwa,
- Tabbatar da cewa an yi adalci kuma an biya su diyya domin su samu kkokinsu.

KAMMALAWA

Duk wadannan bayanai da muka tattauna a cikin wannan gudunmuwar wajibi kare hakkin 'Dan'Adam. Wadannan dabi'un suna karfafa juna, suna kuma taimakawa wajen karewa da adalci nan gaba.

"Babu wani mutum shi kadai ko wata kungiya da za ta iya amfani da dukkan dabarun - muna da mtsayi daban-daban, kwarewa da kuma dama da suka shafi irin zabin dabarun da za mu yi amfani da su. Abu mai mahimmanci shi ne kowa zai iya yin wani abu da kuma abin da ke tsakaninmu, ta hanyar hanyoyin sadarwa na mutane da kungiyoyi masu jawo hankali ta hanya daya, za mu iya canza abubuwa."

Za mu iya bayar da gudunmuwa wajen daukar dabarun kare hakkin 'Dan'Adam da kuma gina al'umma da ke mutunta hakkin 'Dan'Adam a cikin gidajensu, al'ummarsu, da kuma gwamnatsinsu.

Godiya

Wannan gabatarwa ta samo asali daga dabarun kare hakkin 'Dan'Adam na New Tactics in Human Rights Project, wanda Center for Victims of Torture ke gudanarwa. www.newtactics.org

Labarin masu kawo sauyi

Wadannan labaran an baiyana su a "Rukunonin masu kawo sauyi na kugi" a sashi na 6. An kuma nuna su a shafi na 3-10 a PowerPoint.

Labarin Rahul, Indiya

Rahul yana zaune a Bhagalpur, wani gari a gabashin Indiya. Kimanin 80% na al'ummar garin Hindu ne, yayin da 18% Musulmi ne. Garin yana fuskantar tashin hankali. A shekarar 1989, an yi rikici da ya halaka sama da Musulmi 1000, inda aka kona sama da 50,000 barin gidajensu.

Rahul, wanda Hindu ne, ya yanke shawarar zama lafiya da addinai dabandaban a garin. Aikin su yana nufin ayi hankali kai tsaye da kuma daukan mataki da amsa bukatun bangarorin da ke gaba da juna. Wannan yana gudana a hanyoyi kama Kirkirar kwamitocin zaman lafiya, Shirya bukukuwan addinai na shekarashekar, Hada shugaban addinai domin su yi aiki tare. Wannan aikin dogon lokaci ne, kuma yana tushe da za'a iya dogaro da shi a lokutan da ake fuskantar barazanar tashin hankali.

Tashin hankali yana koma wa sosai lokacin Yaƙin neman zabe. A shekarar 2019, wani ɗan takarar kishin Hindu ya jagoranci wata gangamin kamfen a yankin Musulmi tare da fadar kalaman kiyayya da nufin tayar da fitina.

Yayin da wasu matasan Musulmi suka mayar da martani da fushi, ɗan takarar ya kaddamar da tashin hankali, wanda ya kai ga kashekashe, lalata shaguna da gidaje. Hakan ya haifar da barazanar cewa rikicin zai bazu zuwa wasu yankuna kuma ya kara muni. Rahul da abokan aikinsa sun fahimci irin hadarin da hakan zai iya haifarwa.

A kwanaki masu yawa, Rahul da abokan aikinsa sun shirya tarukan al'umma a yankunan Musulmi da Hindu da suka fi fuskantar hadari. A tarukan, sun kirikungiyoyin masu sa kai da suka bazu cikin yankunansu domin su shawo kan jama'a su guji tashin hankali.

Rahul ya ce: "Abu mai muhimmanci shi ne, maza da mata su tafi tare a matsayin jami'an sakai, domin kowannensu zai yi gudanarwa da wanda zai fi yiwa saurare sa a cikin gidan."

Masu sakai sun Raba takardun wayar da kai a kan hatsarin tashin hankali, sannan yi wa mutane bayani da sauraron su domin su fahimci cewa rikici ba zai amfanar da kowa ba, komai addininsa. Da yardar Allah, wadannan matakan sun taimaka wajen kwantar da tarzoma a cikin garin.

Tushe

Cibiyar Nazarin Al'umma da Rashin Nuna Bangaranci (Centre for the Study of Society and Secularism), Indiya.

LABARI

Kada a yi saurin yanke hukunci da abinda aka fara gani – Human Library™, Denmark

A tsakiyar shekarun 1990, wasu abokai hudu sun kir-kiri wata kungiya ta matasa domin yak'ar tashin hankali a birane. Yayin da kungiyar ta girma, mai shiryawa wani babban bikin kida a Denmark ya nemi su fito da wata hanya da za ta taimaka wajen habaka gudanarwa tsakanin mahalarta bikin. A nan ne suka kir-kiri Human Library™ – wani gungu na mutane inda baki za su iya aro "littattafai" na mutane – wato, mutanen da suka yarda su shiga cikin gudanarwa mai girmamawa game da asalin su da rayuwar su.

Yawanci, "littattafai" mutane ne daga cikin al'umma, wadanda suka zaɓi su ba da labarinsu don ya zama darasi ga wasu. Wadanda suka fi shiga ciki su ne wadanda wani bangare na asalin su yana da alaka da tauye haƙƙi, wariya ko kyama, kamar Addini ko imanin su, Kabilanci ko asalinsu, Yanayin jima'i ko yanayin sha'awar jima'i dinsu ko Nakasa ko wata matsala ta lafiyar su (misali, masu fama da cutar HIV/AIDS). A takaice, wannan maktabar mutane tana taimakawa wajen karya kage da ra'ayoyin da ba su da tushe. A halin yanzu, Human Library™ tana da ayyuka a kasashe sama da 85.

Tushe

The Human Library Organisation www.humanlibrary.org

LABARI

Yadda ake tilasta gwamnati ta yi aiki, Kyrgyzstan

Bayan juyin mulki na 2010 a Kyrgyzstan, wata kungiya karama ta matasan masu tsattsauran ra'ayi ta fara far wa wuraren ibadar Kiristoci da suka hada da Protestant da Orthodox. Wannan harehare sun dauki kusan wata shida, amma duk da yawan kokekoke, babu wanimataki da gwamnati ta dauka. Hukumar Al'amuran Addini, Ofishin Mai Gabatar da Kara da Ma'aikatar Harkokin Cikin Gida sun kasa yin wani abu, har ma suka ba da shawara cewa al'ummomin addinan su nemo mafita da kansu.

Cike da takaici, shugabannin addinai suka haɗu, suka nemi wata jarida ta kasa domin ta fallasa rashin aikin da mahukunta suka yi. Lokacin da labarin ya isa ga Shugaban Kasa, sai ta dauki matakin gaggawa. Bayan kwana hudu kacal, dukkan 'yan kungiyar da suka aikata hareharen an kama su.

Tushe

Nellya Shakirova, Fasto, Cocin United Methodist a Bishkek

LABARI

SASHI NA 7

Magana game da dabaru

Bayani akan sashi

Bincike kan dabarun kare 'Hakkin 'Dan'Adam da aka fara a sashin 6 zai ci gaba a sashin 7. Wadannan sashin guda biyu suna da hanya guda ta koyarwa da kuma manufar koyo guda daya. Don haka, a duba shirin sashi 6 don fahimtar burin wannan sashin. Idan rukunin masu halarta suna da karancin Magana, wannan sashin na iya daukarsasau biyu.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Maraba da kuma gabatarwa

Tunawa da mahalarta abubuwan dabaru guda huɗu da aka tattauna a zaman baya.

mintuna 5

Gudandarwar rukuni: Magana game da dabaru, kashi na 1

Mahalarta su yi nazari kan dabarun Sauyi, Gina Al'umma da Warkarwa. Su tattauna hanyoyin da za su yi amfani da su a cikin al'ummarsu.

mintuna
50-65

Abin kara karsashi: Kai zuwa kafa

Wasan motsa jiki inda mahalarta za su kwaikwayi motsin mai jagoranci.

mintuna 5

Cikakkiyar gudanarwa: Magana game da dabaru, kashi na 2

Ana tattauna sabbin shawarwarin aiki da suka fito daga kananan rukunin gudanarwa.

mintuna
20-40

Rufe zama: Zanen hoto

Mahalarta su bayyana yadda suke ji game da abin da suka koya ta hanyar sifanta shi da fasalin mutum.

mintuna 5

JIMILLAR LOKACI

tsawonawoyi 2

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, 'Yadda ake shiryawa don kowanne sashi'. Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

Baya ga kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku buqaci:

- Fastoci na dabaru, wato na dabarun sauyi, gina al'umma da warkarwa.
- Takardu uku na babbar taarda (Flip chart) da aka rubuta: 'Ra'ayoyin aiki: Dabarun sauyi'; 'Ra'ayoyin aiki: Gina dabaru'; 'Ra'ayoyin aiki: Dabarun warkarwa'.
- Takardar shawarwari na 'Ra'ayoyin aiki: Dabarun gaggawa' daga sashi 6.
- Taswirar YAKI ta garinmu daga sashi 5.
- Takardu masu mannewa (post-it notes) da alqalami da yawa.

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [a nan](#).

SHIRYA DANDALI

Kafin fara sashin, a shirya kujeru a dan takaitaccen zagaye (kawanya) suna fuskantar gaba.

A ajiye takardun dabarun sauyi, na gina al'ummar da warkarwa akan tebur uku daban-daban kuma mahalarta su zauna a kusa da kowanne tebura. A rubuta shafin shawarwari na aiki mai alaka da kowanne tebur.

A kiri da taswirar 'YAKI' daga sashi na 5 da kuma ta 'Ra'ayoyin aiki: dabarun gaggawa' takardar flip chart sheet daga sashi na 6 a jikin bango kafin a fara ganin da darasin.

'Magana game da dabaru'

"Zaman be mai kyau matuka. Ayyuka sun taimaka wa mahalarta wajen gano cikakkun hanyoyin da za'a bi don mayar da martini ga take 'Hakkin Dan'Adam. Fosta sun taimaka wa mutane fahimtar manufar dabaru da kuma tunanin rawar da zasu iya takawa wajen kare 'Hakkin Dan'Adam a cikin Al'umma mahalarta daban-daban sun fahimci cewa zasu iya amfani da dabaru daban-daban."

HAMMAM HADDAD, MAI SHIRYA KOYARWAR, JORDAN

Tsarin sashi da akayi dalla-dalla

1. Maraba da kuma gabatarwa mintuna 5

MANUFA

Don tuntubar da mahalarta game da nau'o'in dabaru guda huɗu da ake amfani da su wajen kare hakkin 'Dan'Adam, waɗanda aka gabatar a sashi da ya gabata.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

Gabtarwar PowerPoint ko talkisin dabarunfosta, (akwai shi a feji nae 2 na e dabarbaru).

ABINDA YA KAMATA A FADA

Ku gaishe da mahalarta zama tare da maraba da su. Bayyana waɗannan muhimman batutuwa, kuma nuna da sifar da ke cikin silayen (PowerPoint) shafi na 3 ko kuma takardar Takaitaccen bayanin dabaru.

A sashi da ya gabata, mun tattauna game da dabarun da ake amfani da su wajen magance take hakkin 'Dan'Adam. Kuna iya tuna yadda muka kwatanta take 'Hakkin 'Dan'Adam da wutar gobara, sannan muka tattauna hanyoyin da ake bi wajen shawo kan wuta.

- Muna hana wuta yaduwa, muna kasha wuta, muna kiran agaji da kuma gargadi. Wadannan sune dabarun gaggawa.
- Muna koƙarin samar da ingantattun dokoki da matakan kariya daga gobara ta hanyar Yaƙin neman sauyi da kare haƙƙi. Wannan shi ne dabarun sauyi.
- Muna wayar da kan al'umma da horar da su kan hanyoyin hana wuta da kasha ta idan. Ta tashi wannan shine dabarun gina.
- Muna kula da waɗanda gobara ta shafa, muna tunawa da waɗanda suka rasa rayukansu, kuma muna neman adalci da diyya ga waɗanda suka jikata. Wannan shine dabarun warkarwa.

Wadannan dabaru hudu – gaggawa, sauyi, gina da warkarwa – sune hanyoyin da ake amfani da su wajen magance take 'Hakkin 'Dan'Adam.

A sashi da ya gabata, mun tattauna dabarun gaggawa kuma mun fitar da shawarwari kan yadda za a yi amfani da su wajen shawo kan matsaloli iri sunna kayyaya da cin zarafi a cikin al'umma.

A yau, za mu ci gaba da wannan gudanarwa ta hanyar duba sauran dabaru uku: dabarun sauyi, gina dabarun da dabarun warkarwa.

TAKAITTACIYAR
MAGANA

2. Gudanarwar rukuni: Magana game da dabaru mintuna 50-65

KWATANTAWA

Mahalarta za su yi kokarin zagaya tsakani teburin da ko d'aya da kowanne nau'in dabaru. Za su karanta labaran da ke nuna yadda ake amfani da waɗannan dabaru sannan su tattauna tare da fitar da shawarwari.

MANUFA

Don karfafa fahimtar mahalarta kan dabarun kare hakkin 'Dan'Adam, tare da amfani da su wajen warware matsaloli a cikin al'umma.

AIKIN RUKUNI

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Silayen PowerPoint shafi na 4 (ko takardar rubuce-rubuce da ke dauke da umarni).
- Dukanninbugaggu na Sauyi, Ginawa da Warakarwa / fastocin labarai.
- Takardu guda uku masu kunshi "Ra'ayoyin aiki: sunan dabara" (d'aya ga kowanne nau'i na dabaru).
- Takardu masu manne (post-it notes) da alkaluma.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Sanya fastoci na labarun dabaru da dabaru da ra'ayoyin mai gudana akan tebura guda (a kowane teburi a samu dabara daya kamar dabarar gini), kamar yadda aka musalta a karkashin 'shirya daki' a sama.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 5

A nuna silayen shafi na 4 ko kuma takardar da ke dauke da umarni a cikin dakin taro.

Sannan a yi bayani kamar haka:

- Za mu gudanar da aikin gudanarwa a rukuni. Za a raba mahalarta zuwa rukuni guda uku, inda kowanne zai tattauna daya daga cikin nau'ukan dabarun sauyi (dabarun sauyi, dabarun ginawa da dabarun warkarwa). Kowane rukuni zai dauki minti 20 yana nazarin labaran da ke kan takardu tare da fito da sabbin shawarwari. Bayan haka, za su matsa zuwa teburin na gaba su ci gaba da aiki akan wani nau'i na dabaru. Za su sake maimaita hakan har su kammala dukkan dabaru uku.
- Lokacin da kuka isa teburi, ku fara da karanta takardun da ke can da shawarwarin da sauran rukuni suka rubuta.
- Ayi tunani a hankali: matsalolin da muka gano akan Taswirar YAKI ta garinmu (yi nuna zuwa ga taswirar FORB na flip charts), a yi tunani a hankali na ra'ayoyi da dama gwargwadon yadda za ku iya don hanyoyin da za a iya amfani da waɗannan dabarun don sha wo kan waɗannan matsalolin.
- Rubuta ra'ayoyin ku a kan qananan takardar likawa kuma ku lika su a kan takardar 'ra'ayoyin aiki' kusa da fostocin. Da fatan za a rubuta sarai-sarai a kan kananan tadar likawa, don sauran mutane su iya karanta.
- Ku yi tunani kan abubuwan da za mu iya aiwatarwa a matsayin mutum d'aya, kungiyoyi, ko a matsayinku na kungiyoyin addini, makarantu ko kungiyoyin matasa.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 45-60

A raba mahalarta zuwa rukuni uku, sannan a umarce su da fara aiki akan nau'in dabaru da aka sanya musu. Bayan minti 20, a sanar da su lokacin sauyawa zuwa wani rukuni har sai an gama dukkan nau'ikan dabaru uku. A zagaya cikin rukunirukuni don duba yadda suke ci gaba da aikin.

(Bayan kammala wannan aiki, za a ci gaba da gudanarwa a taro gaba daya bayan motsa jiki mai kayatarwa.)

3. Abin kara karsashi: Kai zuwa kafa mintuna 5

KWATANTAWA

Ayyukan na zahiri wanda mahalarta suka kwafa abin da mai gudanarwa ke faɗi da kuma aikatawa. Ana iya fɗauka da kuma anfani da shi ta hanyoyi da yawa.

MANUFA

Don kara wa mahalarta kuzari da himma.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN

Faɗa wa mahalarta cewa lokaci ya yi da za mu kara wa kanmu kuzari domin mu ci gaba da kasancewa da kir-kira! A umurce su da su tashi tsaye tare da bada tazara tsakaninsu da sauran mutane. Faɗa musu cewa, a cikin yan mintuna masu zuwa, dole ne su kwaikwayi duk motsin da kuke yi da kuma maimaita abin da kuka faɗa.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Ku faɗi waɗannan kalmomi, kuna fɗora hannuwanku a wuraren da aka ambata a jikin ku: Kai, Baki, Kafadu, Gwiwar hannu, Kugu, Gwiwa, Yatsu na kafa.

Ku fara faɗar su a hankali, sannan ku maimaita su sau da yawa, kuna qara saurin furuci da kuzarin motsa jiki a kowane lokaci.

4. Bayani a taro gaba daya: Magana game da dabaru

mintuna 20-40

Wannan shi ne ci gaba da aikin rukuni 'Magana game da dabaru' da aka fara a baya.

YADDA AKESO A CIGABA DA AIKIN

A kawo takardun "Ra'ayoyin aiki" guda uku daga teburin gudanarwa, tare da takardar "Ra'ayoyin aiki: Dabarun gaggawa" daga sashin da ya gabata. A manna su a bango, da tazara tsakaninsu.

A umurci mahalarta da su tura a gaban takardun domin su karanta shawarwarin da aka tattara. Bayan 'yan mintuna, a bukaci kowa da kowa ya zaɓi shawarar da ya fi ganin za ta yi tasiri a cikin al'ummarsu. Su fɗauki takardar manne da ke fɗauke da wannan shawara daga jikin takardar babban allo sannan su koma su zauna.

A umarci kowane mutum ya bayyana shawarar da ya zaɓa da kuma dalilin da yasa ta ja hankalinsa. Sannan a tambayi sauran mahalarta idan suna ganin shawarar ta dace – duk wanda ya yarda, ya fɗaga hannu. A zaɓi mutum fɗaya ko biyu daga cikinsu don su bayyana dalilin da yasa suke ganin shawarar za ta yi tasiri.

Idan lokaci ya yi, a tambayi mahalarta ko akwai wata shawara da ta burge su amma ba wadda ya zaɓi ta.

A tara dukkan takardun manne da mahalarta suka zaɓa, a manna su a kan sabuwar takardar da za a sa mata suna "Mafi kyawun ra'ayoyin aiki".

YADDA AKESO A GAMA AIKIN

A yaba wa mahalarta bisa koƙarin da suka yi da kuma shawarwarin da suka bayar. A jaddada cewa za mu duba waɗannan dabaru da shawarwari zuwa sashin karshe guda biyu, inda za mu tsara shiryeshiryen aiwatarwa.

**CIKAKKEN
GWAJI**

**CIKAKIYAR
GUDANARWA**

5. Aikin gama zama: Zanen hoto mintuna 5

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Mahalarta za su nuna yadda suke ji game da abin da suka koya a sashin koyon dabaru ta hanyar fuskantarwa ko motsa jiki. Ana iya watsi da wannan aikin idan lokaci bai isa ba.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

A umurci kowa ya tashi tsaye. A bukace su da su tuno kalma d'aya da ke bayyana yadda suke ji game da abubuwan da suka koya a zamukan koyon dabaru. Sannan a bukace su da su nuna wannan ji ta fuskar su ko ta yadda suke tafiyar da jikin su.

Lokacin da kowa ya gama nuna jiji ta hanyar motsi, a zagaya a cikin taron inda kowane mahalarta zai fad'i kalmar da yake tunani.

YADDA YA KAMATA A KAMMALA AIKIN DA SASHIN

Bayan kowa ya gama magana, a tabbatar da cewa dukkan motsin rai da fuskoki da aka nuna sun dace ko a amince da cewa sashin ya kunshi bayani da yawa da dabaru da dama. A jaddada cewa ba abu ne mai wahala ba idan mutum ya ji cika da damuwa ko dimauta saboda girman aikin kare hakkin 'Dan'Adam.

A bayyana cewa ba dole bane mutum ko kungiya su aiwatar da komai, amma abin da ake bukata shine, mutane daban-daban su aiwatar da abubuwa dabandaban da za su jitu tare don cimma babban buri.

Dalilin duba dukkan waƙƙannan dabaru shi ne don gano abubuwan da su ne suka fi dacewa da mu bisa yanayinmu da inda muke aiki. A sashin karshe guda biyu, za mu zaɓi matsalolin da muke son mayar da hankali a kai tare da tsara shirin aiwatarwa.

"Ba wanda zai iya yin komai shi kaɗai – amma kowa na iya yin wani abu, kuma idan mun haɗa kananan ayyukanmu, za mu kawo sauyi mai girma."

**CIKAKKEN
GWAJI**

Tushe

Magana game da dabaru: Asalin aikin yana bisa gyaregyaren da aka yi wa tsarin dabaru na aikin New Tactics in Human Rights Project. www.newtactics.org

SASHI NA 8

Tafiyarmu ta kawo sauyi

Bayani akan sashi

Sashi na 8 da 9 suna da alaka da juna— suna da manufa daya tare da tsarin koyon iri daya. A cikin wadannan zamuka, mahalarta za su yi amfani da ilimi da ra'ayoyin ayyuka da suka kirkiira a zamuka biyu da suka gabata domin su tsara shirin aiki ta hanyar hoton mai wakiltar tafiyar kawo sauyi.

Mahalarta za su tantance matsalolin da suke son mayar da hankali a kansu, sannan za a jagorance su wajen tantance matsalar da kyau – wato kayyade manufofi, gano waɗanda ke da ruwa da tsaki a cikin lamarin da yadda za su yi hulɗa da su, zaɓar dabaru da matakan aiki, haɓaka kosanta da tantance haɗuɗan da ka iya tasowa.

Saboda Takaitaccen lokaci, manufar wannan sashi ba ita ba ce ta samar da cikakken shirin aiki ba, sai dai samar wa mahalarta tsari shirin aiki da za iya amfani da ita a kowane irin yanayin da aka so a kawo sauyi. Shirin da za a tsara na iya kasancewa ainihin shirin da mahalarta suke da niyyar aiwatarwa ko kuma zai kasance domin koyon dabaru da za a iya amfani da su a nan gaba.

Makasudan koyo

Wannan sashi zai mayar da hankali ne kan haɓaka kwarewar tsara shirin aiki.

A karsheshashin na 8 da 9, mahalarta za su iya:

- Tsara saukan shirye-shiryen aiki don inganta hakkin yin addini ko akasin bauta (YAKI) a cikin al'umma.
- Bayyana takamaiman matakan da za su iya dauka don kare YAKI da sauran 'Haqqin Dan Adam.
- Nuna aniyar daukar mataki don kare YAKI da sauran 'Hakkin Dan Adam.

Idan ya dace, mahalarta za su:

- Aiwtar da shirye-shiryen aikinsu bayan kammala horon.

ABIN LURA

Hakkoƙin Dan'Adam suna da alaka da juna. Yawanci, cin zarafin YAKI yana haɗe da cin zarafin wasu hakkoƙi – misali, hakkin mata, hakkin samun ilimi, aikin yi ko hakkin faɗin albarkacin baki. Wannan yana nufin cewa don inganta YAKI, muna iya Buqatar mai da hankali kan wani hakki (ma).

A kokarin tantance matsalolin da za a mayar da hankali a kansu da kuma tsara shiryeshiryen aiki a wannan da kuma sashi na gaba, a kokaarta nuna wannan danganta-ka ga mahalarta.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Aikin farkon budewa: Yi mini jinjina

Tunatarda mahalarta muhimmacin kowa da ya halarci zama gudunmawa ga rukuni da kuma kawo canji.

mintuna 5

Cikakken gwaji: Mecece matsalar?

Mahalarta su fidda wasu takaitattun matsaloli sannan su bayar da jawabin mafita a kai.

mintuna 52

Abin kara karsashi: Kawo sauyi

Yi sauri, samar da nishadi sannan kayi ta tafi da sanya mahalarta kuna Ambato 'kawo sauyi'.

mintuna 5

Gabatarwa: Tafiyarmu ta kawo sauyi

Yi amfani da hotuna wajen nuna shirin ku akan tafiyar kawo canji.

mintuna 10

Aikin rukuni: Tafiyarmu ta kawo sauyi

Mahalarta su samar da shiri nagaba a zahirance ta hanyar amfani da darasin da sukai.

mintuna 45

Bayanan kammalawa

mintuna 3

JIMILLAR LOKACI

awoyi 2

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke sashi na 15, 'Yadda ake shiryawa don kowanne sashi'. Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

Baya ga kayan aiki na yau da kullum da aka jera a sashi na 16, za ku bukaci:

- Takardar "Tafiyarmu ta kawo sauyi" guda d'aya ga kowanne mahalarta.
- "Taswirar YAKI ta garinmu" da aka tsara a sashi na 5.
- Takardar bango "Ra'ayoyin aiki" guda biyar daga sashi na 6 da 7.
- Dukkan fastocin dabaru da akayiamfani da su a zamukanbaya.

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [anan](#).

SHIRYA DANDALI

A wannan sashi, yana da kyau a fara da shirya kujeru a cikin da'ira. Domin aikin rukuni na "Tafiyarmu ta kawo sauyi", yana da kyau a shirya tebura manya tare da kujeru ga kowanne rukuni. A ajiye takardun flip chart marasa rubutu, alkalami, da takardun "Tafiyarmu ta kawo sauyi" a kan teburan kafin fara sashin.

A manne "Taswirar YAKI" da dukkan takardun "Ra'ayoyin aiki" da aka samar a zamukan baya, tare da fastocin dabaru, a bangon dakin don su zama kayan tunani da jagora ga mahalarta.

'Tafiyarmu ta kawo sauyi'

"Zama mai dadi! Mahalarta sun ji dadin kir-kirar taswirar tafiyarsu zuwa sauyi. Duk sun kasance da cikakkun ra'ayoyi kan abin da suke son yi don kawo sauyi bayan kammala horon."

HIDAYA DUDE, MAI SHIRYA KOYARWAR, TANZANIYA

"Ayyukan da ke cikin sashin tsara ayyuka sun taimaka wa mahalarta wajen kara kwarewa – za su fi yin tasiri a matsayin masu kawo sauyi."

HAMMAM HADDAD, MAI SHIRYA KOYARWAR, JORDAN

"Mahalarta sun yanke shawarar kafa kungiya da za ta ci gaba da aiki tare don inganta YAKI a cikin birni ta hanyar karfafa gwiwa, wayar da kai da kumamotsa al'umma."

UKOHA NGWOBIA, MAI SHIRYA KOYARWAR, NAJERIYA

Tsarin sashi da akayi dalla-dalla

1. Aikin farkon budewa: Yi mini jinjina mintuna 5

KWATANTAWA

Mahalarta za su zagaya da'ira suna ba mutum da ke gefensu na hagu yabo.

MANUFA

Don nuna kwarewa da halaye na musamman da kowanne mutum ke kawowa cikin rukunin, tare da jaddada cewa gudunmawar kowa za ta kasance mai muhimmanci a cikin tsarin kir-kirar shirin aiki.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN

A zauna cikin da'ira, sannan ayi Maraba da kowa cikin sashin sannan a bayyana cewa za a fara da jinjina wa juna!

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Kowane mutum ya kalli wanda ke gefensa na hagu kuma ya yi tunanin abu guda mai kyau da mai dadi, wanda mutum na da kwarewa da halaye na musamman – muna cika juna kuma gudunmawar kowa tana da muhimmanci.

A ci gaba da zagaya cikin da'ira, kowa yana ba wanda ke hagnusa yabo da kalma daya ko biyu da ke bayyana irin gudunmawar da yake bayarwa.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN

A bukaci rukunin su yi wa kansu tafin dori don girmama juna! Sannan a jaddada waɗannan mahimman abubuwa:

- Kowanne mutum na da kwarewa da halaye na musamman – muna cika juna kuma gudunmawar kowa na da muhimmanci.
- Gina al'umomi inda ake girmama Hakkin Dan'Adam yana bukatar haɗin gwiwa – za mu fi samun nasara idan mun yi aiki tare. Kowane kokari, ko da karami ne, yana da tasiri, domin idan an haɗa su, suna samar da motsi mai karfi zuwa ga sauyi.
- A cikin wannan sashi na gaba, za mu kirki shirin aiki – mu tabbatar cewa kowa yana da damar bayar da gudunmawarsa ta musamman!

2. Aikin gudanarwa: Mecece matsalar? mintuna 52

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

A wannan aikin, mahalarta za su zaɓi matsaloli a sarari waɗanda suke so su tsara shirin aiki a kansu. Hanyar da za a bi za ta tabbatar da cewa kowa yana da damar bayar da gudunmawa cikin tsarin.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takardu biyar na jadawalin “Ra'ayoyin Aiki” daga sashi da ya gabata.
- Takardun jadawalin “Taswirar YAKI ta garinmu”.
- Jadawalin takarda da.

CIKAKKEN
GWAJI

CIKAKKEN
GWAJI

SHIRYE SHIRYEN GABA

Ka yanke shawara akan yawan rukunin da za a yi amfani da su a aikin "Tafiyarmu ta kawo sauyi" (duba shafi na 137). Ya kamata kowanne rukuni ya kunshi mutane 4-8. Saboda karancin lokaci da ake da shi don bayar da rahoto (a zamantakewa mai zuwa), ana bada shawarar cewa kada yawan rukunin ya wuce uku.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 2

Ku umarci kowa da kowa da su taru kusa da takardun bayanar Taswirar YAKI/Ra'ayoyin aiki sannan ka bayyana kamar haka:

Babban burin wannan kwas shi ne koyon yadda za mu zama jagororin canji a al'ummominmu. A cikin sashin mu na qarshe guda biyu, mu qirgiri shirin aiwatar da aiki wanda rukunoni za su iya aiwatarwa don magance wata matsala a cikin al'ummarmu. Tambayar ita ce: Wadanne matsaloli za mu fuskanta?

Mun riga mun gano matsaloli dangane da yadda akida ko addini ka iya shafar 'yancin "Taswirar YAKI ta garinmu". A wannan harka, mun tunani tare da wasu dabaru sannan muka zaɓi mafi kyawun su. Kowanne daga cikin matsalolin nan ya yi aiki da yawa da alaka da matsala da muka gano.

A wannan aikinn, za mu zaɓi matsalolin da suka shafi YAKI domin mukir-kiri shirin aiwatar da aiki a kansu. Tabbas akwai sauran matsalolin da suka shafi 'Hakkin Dan'Adam da suke da muhimmanci. Muna mai da hankali kan 'yancin addini ko imani a yau, amma kwarewar da zamu koya a nan zata taimaka mana warware kowace matsala a cikin al'umma.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 50

• YI TUNANI (MINTUNA 5)

A umarci mahalarta da su duba takardun bayanar "Ra'ayoyin aiki", musamman ma wadanda ke cikin "Mafi kyawun ra'ayoyin aiki", sannan su yi shiru su yi tunani kan wadannan tambayoyin:

- Wadanne matsaloli ne ra'ayoyin aikimmu ke kokarin magancewa?
- Wadanne matsaloli ne suka fi muhimmanci a warwarewa?
- Wadanne matsaloli ne muke da ikon kawo sauyi a kansu?

• ABIN HADAWA (MINTUNA 10)

A umarci mahalarta da su yi aiki su bibiyu, sannan a bayyana musu wannan aiki. A cikin ku biyu, zaɓi matsala guda da kuke ganin ya dace mu shirya shirin aiwatar da aiki a kanta a yau, bisa la'akari da muhimmancin matsalar da kuma ikon da muke da shi na kawo canji. A bayyana matsalar a sarari da cikakken bayani.

Misali, maimakon faɗin cewa matsalar ita ce "kiyayya", za ku iya cewa:

- Ana cin zarafin 'ya'yan qanana kabilu a makarantu, ko
- Shugabannin addini ko na siyasa suna amfani da kalaman kiyayya a kafafen watsa labarai.

Maimakon faɗin matan kanana suna fuskantar barazana, za ku iya cewa:

- Yawan macemacen aure a tsakanin 'yan mata kanana, ko
- Cin zarafin mata a tituna, musamman mata 'yan kanana, ko kuma
- Auren dole da wuri.

Maimakon son kai daga gwamnati, za ku iya cewa:

- Yan sanda ba sa binciken laifukan da ake aikatawa kan 'yan kanana yadda ya kamata, ko
- Al'ummar X ba za su iya samun izinin gina wurin ibada ba.

• RABA FAHIMTA (MINTUNA 10)

Ka bari kowane rukuni ya faɗi matsalar da suka zaɓa a cikin jumla guda.

Rubuta matsalolin a cikin jeri a gefen hagu na flip chart ko farin allo. Bar wani sarari daga dama don mutane su sanya alamar suka kusa da matsalolin da suke son jefa kuri'a.

BAYANI! A dauki kuma ayi amfani da wadannan misalan don su dace da mahallin ku!

• **KURI'A DA ZABEN MATSALOLI** (MINTUNA 20)

A umarci kowa da kowa da su sanya alamar kuri'a (X) guda biyu akan matsaloli biyu da suke ganin ya dace rukunin ya shirya shirin aiwatar da aiki a kansu.

Bayan an kammala, ku tattauna sakamakon kuri'a tare da yanke shawarar matsaloli uku mafi muhimmanci da za a shirya shirin aiwatar da aiki a kansu. Idan rukuninku karami ne (kasa da mutum 12), matsaloli biyu kawai za su isa.

A jaddada cewa duk da cewa matsalar da mutum ya zaɓa ba ta ci nasara ba, zai iya amfana da kwarewar da za a koya a yau domin aiwatar da shirin a wani lokaci na gaba.

• **RABA RUKUNONIN AIKI** (MINTUNA 5)

A umarci kowa da kowa da su tsaya a cikin zobe. Ka zagaya zoben, kana lissafa mahalarta daga 1 zuwa adadin rukunin da za a kafa (misali 1 zuwa 3 idan akwai rukuni uku). Sannan ka bayyana cewa kowanne rukuni zai yi aiki a kan d'aya daga cikin matsalolin da aka zaɓa, tare da kir-kirar shirin aiwatar da aiki domin magance matsalar.

Raba kowanne rukuni da matsala guda d'aya, sannan ka sanar da mahalarta cewa rukuninsu za su kir-kiri shirin aiwatar da aiki don warware matsalar a cikin sashin nan.

Idan wani mahalarta yana matuƙar so ya canja zuwa wani rukuni (saboda yana da kwarewa ko masaniya a kan wata matsala), ka tambayi idan akwai wani da zai amince a yi musaya da shi.

3. Abin kara karsashi: Kawo sauyi mintuna 5

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan aikin ne na karfafa gwiwa da kuzari kafin ci gaba da sashin.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Kaumarci mahalarta da su tsaya a cikin zobe. Sannan A umarce su da su durƙusa kasa (kamar yadda ikon jikinsu zai iya). Ka gaya musu suyi shiru suna fadin kalmomin "Kawosauyi: S – A – U – Y – I!!" A umarcesu da sake maimaita kalmomin akai-akai, amma kowanne lokaci suna fada da qara karfi kuma suna tashi sama da dan kankani. A hankali, sautin zai karu yayin da suke tashi tsaye. A qarshe, dukansu suna tsalle da karfi suna fadin: "Kawo sauyi: S – A – U – Y – I!!"

4. Gabatarwa: Tafiyarmu ta kawo sauyi mintuna 10

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan gabatarwa na karfafa kwarin gwiwa wajen tsara shirin aiwatar da aiki. Ana amfani da kwatancen shirin tafiya domin gabatar da tsarin shirya tsaretsaren aiki da kuma kayan aikin shiryawa da mahalarta za su yi amfani da su a gaba.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takadar gabatarwa yana samuwa a shafi na 140 na wannan jagora.
- Takardar tana da alaka da shafuka na 3 zuwa na 24 na darasin Powerpoint sannan an sanyasu a cikin makalar mai bayani na wadannan shafuka din.
- Za'a iya samun takardar da za'a iya yi mata kwaskwarima a cikin abubuwan da ake bukata a darasin.

CIKAKKEN GWAJI

BAYANI! Ka zamo abin koyi-ka zamo mai daukaka murya da kuzari yayin dawas an ta ci gaba.

GABATARWA

SHIRYE SHIRYEN GABA

Ka shirya gabatarwa bisa ga jagorancin da ke shafi na 15 na wannan littafi, 'Yadda ake shiryawa don kowanne sashi'. A karanta kuma a gyara jawabin da hotunan PowerPoint (ko a kir-kiri manyan takardu da ke dauke da mahimman bayanai daga cikin hotunan). A yi aikin da hotunan PowerPoint ko takardun kafin gabatarwa.

BAYANI! Umurci su dasu adana tambayoyyin/stokacin su har sai bayan gabatarwar.

5. Aikin rukuni: Tafiyarmu ta kawo sauyi mintuna 45

KWATANTAWA DA KUMA MANUFA

Wannan aiki ya wuce lokacin wannan sashi kuma zai ci gaba a sashin gaba. A ciki, rukunirukuni za su kir-kiri shiryeshiryen aiwatar da aiki ta amfani da kayan aikin shiryawa da aka bayyana a cikin gabatarwar da ta gabata. Bisa ga halayen mahalarta, wuraren da shiryeshirye na iya zama: Shiryeshiryen da za a aiwatar da gaske a cikin al'umma, ko Shiryeshiryen kwaikwayo don koyan dabarun tsara shirin aiki.

Yadda Ake Gudanar da Aikin ya kunshi Kowanne rukuni zai zane kuma ya rubuta shirin aikinsa kamar taswirar tafiya a cikin takardun flip chart.

AIKIN RUKUNI

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takarda guda daya ta 'Tafiyarmu ta kawo sauyi' ga kowanne mahalarta.
- Jadawalin takarda, alkalami jadawali, alkalami rubutu na yau da kullum.

SHIRYE SHIRYEN GABA

Hada Gajerun kefuna na Takardun Jadawali Biyu, Don Samar da Doguwar Takarda. Shirya daya ga kowace qungiya.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 5

Sake nuna hoton slide na 24 kuma bayyana waƙannan:

A farkon sashin in, mun zaɓi matsaloli kuma muka raba kanmu zuwa kungiyoyi. Yanzu kowace kungiya za ta qirƙiri shirin aiki don magance matsalar ta amfani da tsari "Tafiyarmu ta kawo sauyi" da muka tattauna a cikin gabatarwar da ta gabata.

Waƙannan shirin aiki na iya zama shirin gaskiya da muke son aiwatarwa bayan horon, ko kuma shirin gwaji da zai taimaka mana mu koyi dabarun shirya aiki da za mu iya amfani da su nan gaba.

A teburan kungiyoyi, za ku sami doguwar takardar jadawali don zama da rubuta tafiyar canjin ku. Hakanan za ku sami kwafi na "Tafiyarmu ta kawo sauyi" a matsayin jagora da kuma kananan takardun hannuda za ku iya kaiwa gida.

Ayyukanku shi ne kir-kirar shirin aiki don magance matsalar da aka ba kungiyarku, ta amfani da matakan da ke cikin Tafiyar Canji Ta Mu. Za ku sami sauqin wannan sashi da farkon sashin gaba – wato sama da awa guda gabadaya don wannan aiki.

Nuna hoton slide na 25 yayin da kuke bayyana waƙannan mataƙai

Mataƙan da za a bi domin yin tsarinkan su ne kamar haka:

- Ka yanke shawarar su wane ne masu kawo sauyi: su wadanne rukuni ne na mutane ko kungiyar da za su aiwatar da shirin?
- Rubuta muhimmiyar matsalar da aka ba kungiyarku ta yi aiki da shi.
- Gano tabbataccen halaye, dabi'u ko dokoki waƙanda kuke son canzawa.
- Kirƙiri manufa don hango matsalar ku.
- Gano halaye da dabi'u da dokoki da ake so.

- Hada da sauran ‘mutane’ da ke ciki – mutanen da abin ya shafa, mutanen, kungiyoyi ko hukumomi waɗanda ke cikin matsalar ko kuma ikon kawo sauyi.
- Ku zaɓa kuma ku kara dabarun ku da muhimman ayyukan da ake buƙata don cimma burin.
- Gano wasu ‘yan mahimman mataƙai masu amfani da ake buƙata don aiwatar da waɗannan ayyukan.
- Kuma gano menene saƙonninku ga mutane daban-daban da ke ciki. Wadanne dalilai ne za su gamsar da su?
- Kuma a karshe ku yi tunanin irin haɗarin da za ku iya fuskanta a kan hanya.

Bai zama dole ku bi mataƙan nan daki-daki ba, amma hakan zai iya zama da amfani!

Jaddada waɗannan:

Za a iya ɗaukar dogon lokaci yayin nazari kan kowanne daga cikin tambayoyin nan, amma burin wannan aikin shi ne samar da tushe na shirin— wata babbar hanya da za mu iya dubawa da kara ingantawa idan muka yanke shawarar aiwatar da shi.

Ku ware kusan minti 8 kan kowanne mataki! Kada ku yi nazari mai yawa— ku rubuta ra’ayoyinku yadda suke fitowa a cikin jumla ɗaya ko wasu mahimman bayanai a gajeren tsari.

Kuma kada ku manta da ra’ayoyin ayyuka da muka rubuta a takardun jadawali! Watakila za ku iya amfani da guda ɗaya ko biyu a cikin shirin ku.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 40

Tura kowa zuwa rukunonin su don fara aiki. Yi yawo tsakanin kungiyoyin don tabbatar da sun fahimci abin da ya kamata su yi.

Rike lokaci! Tuntubar da mutane su matsa gaba zuwa mataki na gaba bayan minti 10, kuma ku ci gaba da tunatarwa bayan kowanne lokaci mai tsawo.

Sanya ido kan kungiyoyi, ku tabbatar suna ci gaba da bin hanya da batun da ake magana a kai. Ku karfafa su da bayar da shawarwari masu amfani. Idan wata qungiya ta tsaya cak a kan wata tambaya da ba za a iya magance ta nan take ba, ku shawarce su da su matsa gaba zuwa mataki na gaba kuma su koma ga tambayar daga baya.

6. Bayanan kammalawa mintuna 3

Bayan lokaci ya kare, yi wa qungiyoyi godiya kan koƙarinsu mai kyau, sannan ku shaida musu cewa za su ci gaba da aikin su na Tafiyar Canji a sashin gaba. Karfafa su ci gaba da tunani kan shirin su tsakanin wannan sashi da na gaba, tare da rubuta duk wani sabon ra’ayi da zai iya taimaka musu wajen karin ingantawa.

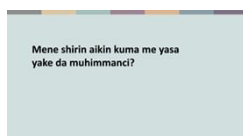
**TAKAITTACIYAR
MAGANA**

Takardar Gabatarwa

Tafiyarmu ta kawo sauyi – Kayan aiki na zahiri don tsara ayyuka

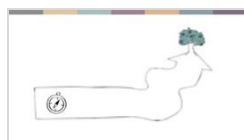
Wannan takardar gabatarwa na sashi na 8 an yi shi ne da hotuna na 3-24 na PowerPoint na sashi.

MENE SHIRIN AIKI KUMA ME YASA YAKE DA MUHIMMANCE?

Mene shirin aiki kuma me yasa yake da muhimmanci? Shirin aiki yana nufin shirin YADDA muke son tafiya daga inda muka taho da inda muke son zuwa.

Idan muna shirin tafiya mai nisa, yana da kyau mu sami taswira ta shirin tafiya. Wataqila za mu fara tafiya zuwa tashar mota, sannan mu hau mota, daga nan mu shiga jirgin kasa, sannan mu hayi motar haya don isa ga inda muke nufi! Idan ba mu da taswira da shirin tafiya, wataqila ba za mu isa inda muke nufi ba, ko kuma za mu dauki dogon lokaci kafin mu isa.

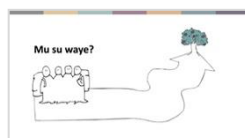

Shirin aiki yana tare da taswira ko shirin tafiya – yana tsara matakan da za mu dauka don cimma burinmu, kuma yana taimaka wa don mu kasance masu dabara da nufin gaske. Dukkanmu muna yin shiryeshirye na aiki. Wani lokaci shiryeshiryenmu suna da sauqi sosai har ba ma bukatar rubuta su – muna haddace su a zuciyarmu Amma idan muka zo fuskantar matsaloli masu dimbin wahala, musamman abubuwan da ba mu taɓa yi ba ko waɗanda za mu yi a cikin qungiya, yana da matuqar muhimmanci mu tsara abubuwa da kyau kuma mu rubuta su domin kowa ya iya fahimta da tunawa da su.

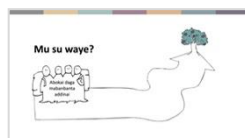

A sauran gabatarwan nan, za mu koyi yadda za mu yi amfani da abubuwan gani masu sauqi da ake kira “Tafiyarmu ta kawo sauyi” domin tsara abin da za mu yi.

MATAFIYA

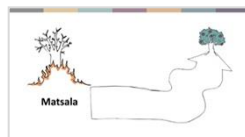

Idan muka tsara abin da zamu yi don tafiyar kawo sauyi, tambayar farko itace mu su waye? Su wane ne matafiya, waɗanda ke tafiya don kawo sauyi? Kamar yadda wasu matafiya ke tafiya a qafa, wasu kuma suna iya amfani da mota ko jirgin sama, mu ma a matsayimmu na mutane, kungiyoyi ko cibiyoyi muna da damarmu, karfafanmu da raunanamu daban-daban, kuma muna fuskantar kalubale daban-daban. Fara da tambayar "Su wane ne mu?" zai taimaka mana mu fahimci waɗannan bambance-bambancen da kuma yadda za mu yi amfani da su yayin tafiyar sauyi.

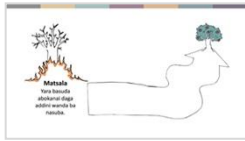

Bari mu kir-kiri tafiyar sauyi ta qagaggun tunani kuma mu ce mu matasa ne abokai daga mabanbantan addinai a garinmu.

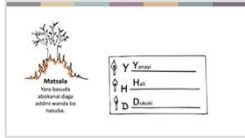
MATSAYIN DA MUKA FARO

Lokacin da muke shirya tafiya, abu na farko da muke bukata shine sanin matsayin da muke farawa. Tafiyar kawo sauyi tana farawa ne da wata matsala, kuma muna fara wa ne da bayyana ta. Mafi dacewa da muka kasance wajen bayyana matsalarmu, zai fi sauƙi a gano hanyoyin da za a bi don kawo sauyi.

Damuce matsalar itace rashin hakuri dajuna, Gara muce Yara basuda abokanai daga addini wanda ba nasuba. Wannan duka gaba daya sakamako ne da kuma sanadin ci gaba da rashin hakuri.

Matsaloli irin wannan suna da wasu dalilai na asali da ke haddasa su. Wadannan dalilan na asali na iya kasancewa:

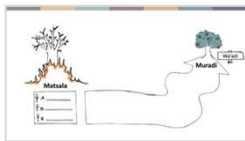
- Hanyoyin tunani marasa kyau da mutane ke da su,
- Halaye marasa kyau – abubuwan da mutane ke yi
- Ko dokoki, ka'idoji, ko manufofi marasa kyau.

A tattare, wadannan hanyoyin tunani, halaye, da dokoki su ne ke haifar da matsalar. Don haka, dangane da matsalar da muka gano, wane irin hanyoyin tunani, halaye, ko dokoki ne muke son canzawa?

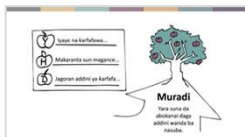

Dangane da misalanmu, za mu iya cewa 'Iyaye na da ra'ayin cewa bai dace yara su yi abota da abokan arziki daga sauran al'ummomi ba', ko kuma 'Makaranta na amincewa da cin zarafi tsakanin yara masu addinai dabandaban', ko 'Wani jagoran addini na gida yana cewa bai kamata yara su yi abota da abokan arziki daga al'ummomi daban-daban ba'. Wadannan su ne hanyoyin tunani, halaye, da dokoki da ke haddasa matsalarmu.

MANUFOFIN MU

Lokacin da muke tafiya don kawo sauyi, yana da mahimmanci mu san inda muke son zuwa! Bayyana inda muke nufi na iya zama mai wahala. Dukkanmu muna son cimma zaman lafiya, adalci, da rashin wariya! Amma dole ne mu kasance masu bayyana wa da gaskiya game da abin da za mu iya cimmawa a cikin wani takaitaccen lokaci.

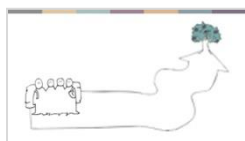
Misali, burinmu na iya kasancewa 'Yara suna da abokai daga sauran al'ummomin addini'. Kuma domin wannan buri, za mu iya tunani irin sabbin dabi'u, halaye ko dokoki da muke so su maye gurbin tsofaffin munanan dabi'u.

Misali: 'Iyaye suna karfafa wa yara guiwa su sami abokai daga sauran al'ummomin addini', ko 'Makaranta tana daukar matakan hana cin zarafi tsakanin yara', ko 'Shugabannin addini suna karfafa abota tsakanin al'ummomi'.

Zaka iya gani, matsalarmu da manufofinmu kamar madubin juna ne. Matsalar da kuma manufar itace ke bada mahanga ga tafiyarmu ta sauyi. Ta ina hanyar chanjin ta fara kuma ina hanyar zata kaimu?

MUTANEN DA ZAMU HADU DASU A HANYA

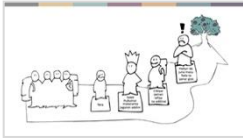

A cikin doguwar tafiya, watakila za mu haɗu da mutane da yawa; matafiya 'yan'uwammu da ke tafiya a wannan hanya, ma'aikatan tikiti da ke duba mu, ko kuma mutanen da ke kir-kirar cikas da ke hana mu ko karkatar da mu daga hanya. Don haka, wa za mu haɗu da su a tafiyarmu?

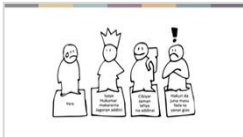
Za a sami:

- mutanen da matsalar ta shafa (a cikin misalinmu, yara)
- ko mutanen da suke da iko su dauki mataki kan matsalar (misali, kwamitin makaranta da ma'aikata, iyaye da shugabannin addini).

Hakanan, zai iya kasancewa:

- abokan tafiya, mutanen da ke da buri iri daya da namu kuma za su iya taimaka mana a hanya. A cikin misalinmu, abin da za mu iya kasancewa majalisar haɗin kan addinai ta gari.
- ko kuma mutanen da ke da burinmu, amma ke kokarin hana mu ci gaba. Watakila wani mai tasiri a kafafen sada zumunta da ke da ra'ayin kyamar juna a cikin al'ummarmu.

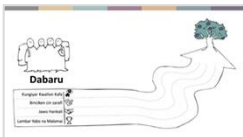
Yayin da muke rubuta shirin aiki, yana da kyau mu yi tunani su waye waɗannan mutane, kungiyoyi da cibiyoyi, domin mu riqa tunawa da su yayin da muke zaban dabarummu da tsara ayyukanmu. Wa zai taimaka mu samar da sauyi tare? Wa muke bukata mu janyo ra'ayin shi – kuma akan me? Kuma wa zai iya yin kokari ya tsaya a kan hanyar sauyi?

ZABEN HANYA

Akwai hanyoyi da dama da za a bi daga A zuwa B – hanyoyi da nau'ukan sufuri daban-daban. To, wace hanya za mu bi?

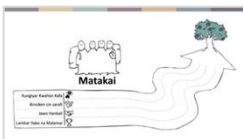
Hanyar da za mu bi tana da alaƙa ne da dabarun da muke amfani da su. Ku tuna, akwai dabaru guda 15 da za a iya zaɓa – daga wayar da kai, zuwa yin gwagwarmaya, har zuwa rubuta takardun kakkabe hakki. Wace hanya ce ta fi ra'ayoyin da muka kawo a yanzu, ya fi mu amfani da su tare da waɗannan dabarun! Wannan ita ce dama da za mu yi amfani da su!

A cikin misalinmu, shin za mu mai da hankali ne kan sauya tunanin yara ta hanyar kir-kirar kungiyar qwallon kafa na addinai daban-daban, ko kuwa ta hanyar dakatar da cin zarafi a cikin ajin su don matsa wa hukumar makaranta lamba ta dauki mataki? Ko kuwa kan kir-kirar hanyar karfafawa ga malamai don su inganta karfafawa da juna, ta hanyar kir- kirar lambar yabo ga malamai da ya fi kokari wajen inganta bambance-bambancen al'adu da tabbatar da mutunta juna a cikin ajin? Ko kuwa shawo kan shugabannin addini sukarfafa zumunci tsakanin mabiyansu na addinai daban-daban? Ko kuma hadakar waɗannan dabarun?

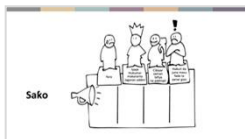
Akwai hanyoyi da dama da za mu iya bi. Ba za mu iya komai ba, amma watakila sai mun dauki fiye da hanya guda idan muna son mu ga nasara. Misali, bai kamata a fara kafa kungiyar qwallon kafa ba idan shugabannin addini ba su yarda da Allah wadai da cin zarafi ba, ko iyaye ba su yarda da mu shigar da su a cikin su ba, ko in tasirin gaske sunada da dabaru dabandaban masu alaƙa da juna.

MATAKAI A CIKIN TAFIYAR

Da zarar mun yanke shawara kan waɗanne dabaru za mu yi amfani da su, sai mu yi tunani a kan YADDA za mu aiwatar da su. Waɗanne matakai na zahiri ne ya kamata mu dauka, kuma a wanne tsari? Wa za a ba wa wani aiki, kuma a wane lokaci, don kowace dabara da muka zaɓa? Ta yaya za mu aiwatar da Shirye-shiryen kafa da tallata qungiyar qwallon qafa, ko gudanar da binciken ra'ayi? Wa zai tattauna da shugabannin addini?

SAKON DA ZA MU ISAR

Lokacin da muke magana da mutane, dole ne mu yi la'akari da abin da za mu faɗa. Waɗanne irin bayanai ko hujjoji ne za su jawo hankalin masu goyon baya su kasance tare da mu, ko kuma su sa mutane su canza tunani da halayensu? Me zai iya shawo kan masu yanke shawara su ɗauki mataki? Kuma akwai hanyoyin da za mu iya tsara saƙoninmu don guje wa kin amincewa?

Misali, iyaye na iya buɗatar jin fa'idodin gina zumunci tsakanin al'ummomi domin makomar 'ya'yansu, da kuma bayani mai gamsarwa cewa za a kula da lafiyar yara da tsaronsu a cikin kungiyar kwallon kafa.

Majalisar addinai na iya sha'awar jin yadda za a haɗa manya daga al'ummomi dabandaban a cikin jagorancin kungiyar kwallon kafa.

Hukumar makaranta kuwa za a iya karfafa ta da bayanin yadda wata manufa kan hana cin zarafi (bullying) za ta iya taimakawa wajen kara darajar makarantar.

TARNAKI DA HAƊARORI

A cikin doguwar tafiya mai wahala, matafiya na iya fuskantar tarnaqi, haɗura, da guguwar waɗanda dole ne su kauce wa wasu ko shawo kansu domin su isa ga makomarsu. Duk wani tsari na sauyi yana tare da kalubale da haɗari. Yana da amfani idan mun yi tunani a gaba, muka zaɓi hanya mafi aminci, kuma muka tanadi shirin yadda za mu fuskanci matsaloli dabandaban da ka iya tasowa.

To, waɗanne tarnaki da haɗura ne za mu iya fuskanta idan muka aiwatar da shiryeshiryen da muka tsara? Shin akwai wasu matakai da ke da haɗari sosai, kuma akwai hanyoyin da za mu bi don rage waɗannan haɗuran?

Misali, a wasu wurare, tallata kungiyar kwallon kafa ta addinai dabandaban a gidan rediyon yankin na iya jawo hankalin wasu rukuni masu rashin fahimta, waɗanda za su iya kir-kiro adawa. Watakila yana da kyau mu fara a hankali, mu samu goyon bayan al'umma kafin mu fito.

KARKAREWA

Yanzu mun kammala aikin kir-kirar shirin aiwatar da sauyi. A cikin tafiyar da za mu yin don kawo sauyi, mun tantance:

- Matsayin da muke farawa: wace matsala muke son magancewa.
- Makomarmu: burin da muke son cimma.
- Mutanen da za mu haɗu da su a hanya: abokan tafiya, masu adawa, da mutanen da muke son yin tasiri a kansu.
- Hanyar da za mu bi: dabarun da za mu yi amfani da su da kuma matakan zahiri da za mu ɗauka don ci gaba.
- Sakonmu da haɗurran da za mu iya fuskanta: mun yi tunani a kan yadda za mu isar da sa konmu da kuma yadda za mu shawo kan tarnaki.

Wannan tsari yana da amfani wajen kir-kirar shiri mai sau ki ko mai zurfi don aiwatar da kowace irin dabara da kake so.

Yanzu lokaci ya yi da za ka gwada shi da kanka – ka kir-kiri naka shirin tafiyar sauyi don magance wata matsala da kake fuskanta!

SASHI NA 9

Tafiyarmu ta kawo sauyi (ci gaba)

Bayani akan sashi

Tsarin haɓaka shirin aiwatar da canji da aka fara a sashi na 8 zai ci gaba a wannan sashi na 9. Yana sashin shirin ne na sashinkarshe na wannan kwas, kuma za a kammala shi da wani aikin kimantawa da kuma bikin tunawa da ci gaban da aka samu.

Sashi na 8 da 9 suna da alaqa da juna; suna da manufofin koyarwa guda ɗaya da tsarin koyo iri ɗaya. Don haka, a duba shirin sashi na 8 don manufofin koyo na wannan sashi.

Abinda sashin ya kunsu da kuma daidaita lokaci

Sashi na 9, an shirya shi a matsayin zama mai tsawo da zai dauki kimanin sa'a 2 da mintuna 30. Duk da haka, tsawon lokacin sashin zai dogara ne da yawan qungiyoyin da ke buƙatar gabatar da rahotonsu a taron gamagari. Idan kungiyoyi fiye da uku ne za su gabatar da rahoto, sai a qara wa sashin lokaci. Idan kuma kungiyoyikasa da uku ne, za a iya rage lokaci zuwa kasa da sa'a 2 da mintuna 30.

Mintuna 30 na karshe za a kebe su don kimantawa da kuma bikin tunawa da ci gaban da aka samu.

Aikin rukuni: Tafiyarmu ta kawo sauyi (ci gaba)

Mahalarta za su ci gaba da haɓaka shirye-shiryen da suka fara a sashi na 8.

mintuna 30
(akalla)

Cikakkiyar gudanarwa: Gabatarwa da sharhi

Kowace kungiya za ta gabatar da shirinta sannan a tattauna

15 – mintuna
20 / kungiya

Abin kara karsashi: Mutum mutumin mai kawo sauyi

Mahalarta za su haɗa jiki su kirƙiri sifar mutum-mutumi da ke wakiltar shirin da suka kirƙira.

mintuna 5

Cikakkiyar gudanarwa: Ina muka dosa daga nan?

Gudanarwa kan matakan da za a dauka bayan wannan kwas, da a matakin mutum ɗaya da kuma a matsayin rukuni.

mintuna 25
(akalla)

Aikin kimantawa: Kai na, zuciya ta, hannaye na

Mahalarta za su yi tunani a kan ilimin da suka samu, sauyin tunani, da kwarewar da suka karu da ita.

mintuna 20

Biki

Murnar ci gaban ilimi, halaye, kwarewa da zumuncin da aka samu a cikin kwas.

mintuna 10

JIMILLAR LOKACI

**awoyi 2 da
mintuna 30**

Kasance cikin shiri

A shirya kowanne sashi ta hanyar amfani da shawarwarin da ke shafi na 15, "Yadda ake shiryawa don kowanne sashi". Ka tuna – kai ne ka fi sanin kungiyar ka. Za ku iya daidaitawa ko canza wasu sassa na sashin don su dace da bukatun kungiyarku.

TSARA LOKACI

Dole ne a tantance tsawon lokacin da za a kebe ga aikin rukuni da taron gamagari dangane da yawan rukuni da ke bukatar gabatar da rahoto.

ABUBUWAN DA AKE BUKATA NA WANNAN SASHEN

Baya ga kayan aiki na yau da kullum da aka jera a shafi na 16, za ku bukaci:

- Takardar "Tafiyarmu ta kawo sauyi" na kowace kungiya daga sashi na 8.
- Takardar hoton rubutu na "Taswirar YAKI ta tarinmu" daga sashi na 5.
- Alkaluma rubutu guda biyu na "Ra'ayoyin ayyuka" daga sashin na 6-7.
- Allon tallata dabaru (fastocin dabaru).

Ana iya samun mabiya **ABUBUWAN BUKATA** na wannan sashen [a nan](#).

SHIRYA DANDALI

Wannan sashi zai fara ne da rukukin aiki iri daya kamar a karshen sashi na 8. A shirya tebura da kujeroyi yadda kowace kungiya za ta zauna tare.

A ajiye takardar hoton rubutu na kowace kungiya daga aikin "Tafiyarmu ta kawo sauyi" a saman tebura tare da alkaluma da takardar rubutu na "post-it".

A manna "Taswirar YAKI", takardar "Ra'ayoyin ayyuka", da allon Dabaru a bango don su kasance a matsayini kayan tunani da jagora.

'Kai na, zuciya ta, hannaye na'

Tsarin sashi da aka yi dalla-dalla

A TUNA:

Dole ne ku yanké shawara kan tsawon lokacin da za a kebe don aikin rukuni da cikakkiyar gudanarwa!

1. Aikin rukuni: Tafiyarmu ta kawo sauyi (ci gaba) mintuna 30 (aƙalla)

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

Takardun hoton rubutu na "Tafiyarmu ta kawo sauyi" da ƙungiyoyi suka kirkiro a sashi da ya gabata, allamun hoton rubutu, alkaluma na yau da kullum, da takardun post it.

AIKIN RUKUNI

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN

Yi Maraba da kowa zuwa sashinqarshe na wannan kwas. Ku garku gwajegwajen malalata ta hanyar yaba musu da kuma jinjina da suke yi.

Kira mahalarta su koma cikin ƙungiyoyin shiryshiryen aiwatarwa da suka kasance a sashi da ya gabata domin ci gaba da aikin "Tafiyar sauyinmu". Ku karfafa su su mai da hankali kan damar da suka amfana a baya har basu isa ga nasara su yi hakan ba. Fada wa ƙungiyoyi su tsawun lokacin da suke da don aikin.

2. Cikakkiyar gudanarwa: Tafiyarmu ta kawo sauyi 15 – mintuna 20 / ƙungiya

KWATANTAWA

Wannan shi ne mataki na ƙarshe na aikin "Tafiyarmu ta kawo sauyi," inda kowace ƙungiya za ta gabatar da shirin ta.

ABIN LURA

Idan ƙungiyoyin da ke halarta kanana ne kuma kowa ya yi aiki tare a kan shiri guda daya, za a iya tsallake matakin gabatarwa kuma a yi gudanarwa ta ƙarshe ta amfani da tambayoyin da ke kasan "Yadda akeso agudanar da aikin."

CIKAKKIYAR
GUDANARWA

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTI 1

Ka bayyana cewa kowace qungiya za ta sami minti 5 don gabatar da "Tafiyar Sauyinmu" a gaban taron gama-gari, sannan a biyo da gudanarwa kan shirinta. Kara jaddada cewa burin wannan gudanarwa shi ne tallafa wa juna, karfafa juna, da inganta tunaninmu tare. Ba gasa ba ce don ganin wace ƙungiya ce ta fi kowacce kyakkyawan shiri – duk muna koyo tare, kuma ba wanda ke da cikakken shiri a wannan lokaci!

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Kira kowace ƙungiya a jere don ta gabatarwa (mintuna 5), sannan a ba da shiryen domin karbar martani (mintuna 15 kacal).

Yi amfanin da tambayoyin biyu don jagorantar gudanarwar sharhi:

- Menene kuke so game da aikinwannan shirin?
- Kuna da wasu shawarwari ta yadda za a iya inganta shirin? A Misali, ƙarin mutanen da za mu iya yin aiki tare da su ko wasu dabarun da za a iya amfani da su.

- A kwai wani dayan dabarun/ayyukan za su zama marasa tasiri, marasa kasancewa, ko kuma masu hadari?
- Kuna ganin wannan dabarun/ayyukan da aka tsara za su haifar da cimma manufofin canza halaye, dabi'u da ka'idodi ko ci gaba ga waccan manufa?

Kasance daidaitacce da kuma karfafuwa, domin kowace kungiya za ta sami daidaitaccen damar yin shirin ta.

YADDA AKESO A GAMA AIKIN MINTUNA 2

Ku taya mahalarta murna bisa kyakkyawan aikinsu da jajircewarsu. Karfafa musu gwiwa cewa, ko da kuwa ba za su aiwatar da shirin da suka kirkira ba, sun koyi muhimman qwarewar tsaratsare wadanda za su amfane su da su kowane irin shirin sauyi da za su shiga nan gaba. Ko wane bangare da aka fi jaddadawa zai tasiri, saboda ba da su da amfani, ko kuma ba da su na kusa? Shin wannan shirin zai tabbatar da naka ko kuma ya kawo ci gaba a kan hakan?

3. Abin kara karsashi: Mutum mutumin mai kawo sauyi mintuna 5

MANUFA

Don daga matakan kuzari a cikin abin da ke zama mai tsananin gaske a sashin.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Ba da waɗannan umarnin ga mahalarta kuma ku bi tsari dake biye: A cikin rukunin tsare-tasaren ayyukanku, a kirkir wata hadin gwiwa ta tsarin haliatr dan adam tare jukkunanku don wakiltar shirin aikinku. Kuna da minunai 4. Lokacin da lokaci ya yi, zan tafa hannuwa – kuma kowa ya kamata ya tsaya kam a matsayinsa. Sa'an nan kuma za mu kalli tsarin hallitar juna mu yi tafawa!

BAYANI! Idan rukuni ya gaji a lokacin aikin da ya gabata, yi anfani da wannan karfafawa a baya – tsakanin gabatarwar rukuni!

4. Cikakkiyar gudanarwa: Ina muka dosa daga nan? mintuna 25 (aKalla)

KWATANTAWA

Wannan gudanarwa ce ta karshe wadda ke rufe wannan kwas, tana mai da hankali kan abin da mahalarta ke so su yi don karfafa 'yancin addini da kadaika bayan an gama kwas din.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN

Bayyana wadannan:

Mun kusa karshe kwas dinmu tare. Mun yi nazari kan 'yancin addini da aqida a matsayin 'Hakkin 'Dan'Adam. Mun yi tunani kan asalimu, gata, da matsalolin da ke fuskanta. Mun koyi dabarun dabandaban don inganta 'Hakkin 'Dan'Adam, kuma mun yi aikin kirkirar "Tafiyar Sauyinmu" – shirinmu na aiwatarwa.

To, daga nan fa? Mu so gani a zahiri za mu zauna 'yan canji? Ta yaya za mu yi hakan?

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN

Kira mahalarta su yi tunani tare kan wadannan tambayoyi a cikin gudanarwa mai bude ido:

- Shin akwai abubuwa da muke so mu canza a rayuwarmu ta yau da kullum bisa abin da muka koya?
- Shin muna so mu ci gaba da aiki a kan wasu daga cikin tsaretsarenmu a matsayin kungiya? Idan eh, wane shiri ne? Suwaye za su shiga? Matakinmu na gaba fa?
- Shin za mu iya ci gaba da daukar mataki ta wasu hanyoyi? Misali, a cikin al'ummomin addininmu, wuraren aikimu, ko kungiyoyin mata?

**CIKAKKIYAR
GUDANARWA**

- Shin akwai kungiyoyi ko mutane da ba mu hada kai da su ba, amma za mu iya tunzura su su dauki mataki? Suwaye, kuma mene ne ya kamata su yi?

Yi rubuce-rubuce kan kowace tambaya a hoton rubutu (flip chart) da take mai suna:

- Abubuwan da nake so in yi.
- Abubuwan da muke so mu yi a matsayin kungiya.
- Abubuwan da muke so mu yi tare da wasu kungiyoyi.
- Abubuwan da muke so mu tunzura wasu su yi.

Kada ku damu da maimaituwa a cikin jadawalin— buri shi ne mu fahimci hanyoyi daban-daban da za mu iya ci gaba da daukar mataki.

A yayin gudanarwa, a bayyana cewa bincike ya nuna cewa sauyi yana fi samun nasara idan mutane, kungiyoyi, da hukumomi daban-daban suka hada kai suna tafiya zuwa wani buri daya, ta hanyoyi daban-daban da suke cike da juna.

5. Aikin kimantawa: Kai na, zuciya ta, hannaye na mintuna 20

Wannan saukakken aikin ne na kimantawa, wanda zai taimaka wa mahalarta su yi tunani kan abin da suka koya kuma suke dauka tare da su daga wannan kwas.

**AIKIN DAI DAI
DA DAI DAI**

ABUBUWAN DA AKE BUKATA

- Takardun rubutu na 'Kai na, zuciya ta, hannaye na' (daya ga kowane mahalarta).
- Alkalami daya ga kowane mahalarta.

YADDA AKE GABATAR DA AIKIN MINTUNA 2

Ba wa kowane mahalarci takardar aikin.

Bayyana cewa su yi aikin na tantance kimantawa don yin tunani kan abin da suka koya daga wannankwas. Fitar da misali ko biyu na tattara takardun don tantance ingancin kwas ko su iya kai takardun gida don tunatarwa. Idan za a tattara takardun, a tabbata cewa ba za su rubuta sirrin su ba.

YADDA AKESO AGUDANAR DA AIKIN MINTUNA 18

Bawa mahalarta ikon yin nazari a tsanake game da wadannan::

- Yi tunani sabbin ilimi da ra'ayoyi da aka samu. Rubuta tunanninka a kwakwalwarka.
- Yi tunanin sabbin yanayin, sabbin tunani, fahimta ko sauyin dabi'u da aka samu. Rikeshi a zuciyarka.
- Kuma yi tunanin shirin aiki ko canjin da za a yi bayan kwas na daban. Rubuta a hannunka.
- A ba wa mahalarta 8 minti don yin wannan aiki.

Dangane da girman rukuni, a iya yin zagaye don kowane mahalarta ya raba abu guda daga abin da ya rubuta, ko kuma a tafi biyu biyu domin yin musayar tunani. (mintuna 10)

(Zabi na daban: A jawo kai, zuciya da hannu a jikin babban takarda (flip chart) uku. A buqaci mahalarta su rubuta amsoshinsu kan fallayen takardun a kuma lika su a jikin babban Littafin Rubutun. Bayan haka, a tattauna a fili.)

6. Biki! mintuna 10

A lokacin kwas, mahalarta sun kara sanin juna kuma sun ba da lokacinsu da kuzari. Yanzu lokaci ne na godiya da murna don sabbin ra'ayoyi, fasaha, da alaƙa da suka karfafa a tsawon kwas.

Yadda za a yi bikin ya hadar da yin jawabi na godiya da jinjina. Rera waƙa, yin addu'a ko godiya. Raba takardun shaida (certificate) ga mahalarta.

Cin abinci ko yin rawa tare domin kammalawa cikin annashuwa.

'Masu kawo sauyi'

“Zama mai kawo sauyi tafiya ce da kowa ya kamata Ya yi.”

MAHALARTA, NAJERIYA

BANGARE NA C

Takardun da za
a iya dubawa

Muhimman alkawuran 'Hakkin Dan'Adam da suka shafi 'Yancin Addini Ko Imani (YAKI)

Kudurin Duniya Kan 'Hakkin Dan'Adam (UDHR), Sashe na 18

Kowane mutum yana da 'yancin tunani, nazari rai, da addini. Wannan 'yanci yana kunshe da 'yancin addini ko imani, da 'yancin bayyanar da addini ko imanirsa shi kafai ko tare da wasu, a fili ko a boye, ta hanyar koyarwa, aiki, ibada, da aiwatarwa.

Yarjejeniyar kasa da kasa kan 'hakkin jama'a da 'yancin Siyasa (ICCPR), Sashe na 18

1. Kowane mutum yana da 'yancin tunani, nazari da addini. Wannan 'yanci yana kunshe da 'yancin addini ko imani, da 'yancin bayyanar da addini ko imanirsa, shi kafai ko tare da wasu, a fili ko a boye, ta hanyar koyarwa, aiki, ibada da aiwatarwa.
2. Babu wanda za a tilasta wa ya kasance da wani addini ko imani da ba nasa ba.
3. 'Yancin bayyanar da addini ko imani za iya kasancewa da takunkumi kawai idan doka ta tanada hakan kuma idan ya zama dole domin kare tsaron jama'a, umarni, lafiya ko dabi'u, ko kuma 'yancin wasu da hakko kinsu na asali.
4. Kasashen da suka rattaba hannu kan wannan yarjejeniya sun dauki alkawarin girmama 'yancin iyaye da masu kula da yara, wajen tabbatar da tarbiyyar addini da dabi'u a 'yan'ansu bisa ga abin da ya dace da imaninsu su.

Yarjejeniyar Kare Hakkin Yara (CRC), Mataki na 14

1. Kasashen da suka rattaba hannu kan wannan yarjejeniya za su girmama 'yancin yaro na tunani, nazari da addini.
1. Kasashen da suka rattaba hannu za su girmama Hakkin da nauyin iyaye da masu kula da yara inda ya dace, wajen ba da shirya ga yaro kan amfanin da 'yancinsa ta yadda zai dace da ci gaban tunaninsa.
1. 'Yancin bayyanar da addini ko imani za iya kasancewa da takunkumi kawai idan doka ta tanada hakan kuma idan ya zama dole domin kare tsaron jama'a, umarni, lafiya ko dabi'u, ko kuma 'yancin wasu da hakko kinsu na asali.

ABIN LURA

Kudurin Duniya Kan 'Hakkin Dan'Adam (UDHR) da ta da karfin doka, amma tana da muhimmanci matuqa a dunkule. Yarjejeniyoyin kasa (ICCPR da CRC) kuwa suna da karfin doka kuma suna da alaka da kasashen da suka amince da su.

Karin haske bayani

Bayani daga Kwamitin 'Hakkin Dan'Adam kan fassarar Mataki na 18 na ICCPR: General Comment 22

<https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/general%20comment%2022.pdf>

Sanarwar Majalisar Dinkin Duniya kan kawar da wariya da nuna rashin da'a bisa addini ko imani: United Nations Declaration

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/Shafis/religionorbelief.aspx>

Shirin Rabat kan hana furta kalaman qiyayya bisa kasa, launi, ko addini: Rabat Plan of Action

<https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomOpinion/Articles19-20/Shafis/Index.aspx>

Za ka iya samun cikakken kundin ka'idojin Hakkin Dan'Adam na kasa da kasa da suka shafi 'yancin addini ko akida ta hanyar wannan mahadin zuwa Ofishin Babban Kwamishinan Majalisar Dinkin Duniya mai kula da Hakkin Dan'Adam:

<https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/Standards.aspx>

Za ka iya samun bayani game da aikin Wakilin Musamman na Majalisar Dinkin Duniya kan 'yancin addini ko akida a nan:

<https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/FreedomReligionIndex.aspx>

Karin haske bayani

Yi amfani da adireshi dake kasa ka kalli shafin YAKI, wato a turance, inda za'a samu takaitattun wassanin kwaikwayo guda takwas kan yancin addini ko imani.

<https://www.forb-learning.org/forb-films>

FINA-FINAI

Nemo bayani akan YAKI a kasar ku

Shawarar bai daya akan zaban tushen bayanai

Ana bada shawarar yin karatu akan halin da ake ciki na 'Yancin Addini ko imani (YAKI) da kuma 'yancin dan'Adam gaba daya a kasar ku kafin ku jagoranci Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali. Wannan zai taimaka wajen tabbatar da cewa batutuwan doka na kasa da abubuwan da wasu kungiyoyi ke fuskanta sun shiga cikin koyo da gudanarwa.

Ku yi kokarin nemo majiyoyin bayani na cikin kasa, misali daga kungiyoyin NGO masu zaman kansu, sannan ku cike wannan da bayanai daga kwararrun majiyoyi na kasa da kasa.

Lokacin da kuke neman bayani, ku tuna cewa ba zai yiwu a fahimci halin da wata kungiya ke ciki ba tare da fahimtar yanayin gaba daya ba, gami da yadda wasu kungiyoyin imani suke fuskantar matsala. Babu wata qasa da take tauye hakkin kungiya daya kawai. A kowane hali, kungiyoyi da dama suna fuskantar matsaloli, amma hanyoyi da matakin matsalar suna bambanta. Wannan ba yana nufin a watsi da majiyoyi masu nagarta da ke mayar da hankali kan wata kungiya guda ba – amma yana nufin a karanta daga majiyoyi daban-daban akan kungiyoyi daban-daban.

NAZARI CIKIN HANKALI!

Yayin da kuke karanta bayani, ku lura da hadarin farfaganda da son rai. Wasu gwamnatoci na hana sa ido da bayar da rahoto akan 'yancin dan adam, ta hanyar yada karya, tsoratarwa da tursasa mutane. Saboda haka, bayanai da gwamnatoci ke bayarwa game da halin kasar su na iya kasancewa marasa inganci.

A wasu lokuta, bayanai da gwamnatoci na ketare ko wasu kungiyoyin addini da na farar hula ke bayarwa na iya kasancewa masu son zuciyar ko kuma rikitarwa. Wasu lokutan ana kara gurguwar fahimta ta siyasa. A wasu lokutan kuma, ana bayar da hoton da bai cika ba kan matsalar gaba daya saboda mayar da hankali kan kungiya guda. Saboda haka, ku yi amfani da majiyoyi da dama, ku duba dacewar bayanai, kuma ku yi tunani da kyau!

Majiyoyin bayani na duniya

Ga wasu majiyoyi masu amfani. Ku duba su don nemo bayanai da suka shafi kasar ku:

Ma'aikatar Harkokin Wajen Amurka: Rahoton shekara-shekara akan 'yancin addini a kusan kowace kasa.

www.state.gov/international-religious-freedom-reports

Hukumar Amurka Akan 'Yancin Addini a Duniya (USCIRF): Rahoton shekara-shekara akan kasar da ke da matsalar take 'yancin addini.

www.uscifr.gov/annual-reports

Cibiyar Bincike ta Pew: Bayanan bincike akan takurawar gwamnati da matsalolin da ke tattare da addini.

<https://www.pewresearch.org/topic/religion/religious-freedom-restrictions/>

Kungiyar 'Yancin 'Yan Kasa ta Duniya (Freedom House): Rahotanni akan 'yancin siyasa da 'yancin dan adam a kasar 210.

<https://freedomhouse.org/explore-the-map>

Rukunan kungiyoyin 'Yan Tsraru na kasa da kasa – Jagorar bayanai kasa game da 'yan tsiraru da al'ummomin asali.

<https://minorityrights.org/directory>

Kwamitin Majalisar Dinkin Duniya Akan 'Yancin Addini ko Imani: Rahotanni na kasa da batutuwan da suka shafi 'yancin addini.

<https://www.ohchr.org/en/issues/freedomreligion/Shafis/freedomreligionindex.aspx>

Dandalin 18 – Kulawa da nazarin cin zarafi na YAKI a tsakiyar Asiya, Kudancin Caucasus, Rasha, Belarus, Crimea da Turkiyya.

www.forum18.org

Rahotannidagane da laifukan kiyayya, gami da waƙanda suka dogara da suffantuwa da addini a yankin OSCE (Turai, Caucasus, Asiya ta Tsakiya, Arewacin Amurka).

<https://hatecrime.osce.org>

RAHOTANNI DA KE MAYAR DA HANKALI AKAN WASU KUNGIYOYI

Masu Adawa da fitattun al'adu a duniya – rahotanni na shekara-shekara daga Cibiyar Kantor.

<https://cst.tau.ac.il/annual-reports-on-worldwide-antisemitism>

Yaqi da kyamar Islama/Kiyayyar Musulmi don Kawar da Wariya da Rashin Hakuri akan Addini ko Imani: Rahoton Wakilin Majalisar Dinkin Duniya na Musamman kan 'Yancin Addini ko Imani, 2021.

<https://www.ohchr.org/en/documents/ahrc4630-counteracting-islamophobiaanti-muslim-hatred-eliminate-discrimination-and>

Rahoton 'Yancin Tunani – Rahoton shekara-shekara daga Humanists International

<https://fot.humanists.international>

Zaluntar 'yanAhmadiyya a Duniya – Rahoton zuwa Majalisar Dinkin Duniya daga Kwamitin Kare Hakkokin 'Dan'Adam na Duniya, wata qungiya mai zaman kanta da ke aiki don kare hakkin Ahmadiya.

<https://ihs.smc.global/wp-content/uploads/documents/Report-Persecution-of-Ahmadis-Worldwide.pdf>

Cin zarafin 'yan Jehovah's Witnesses na Duniya– Rahoton ya fitone daga USCIRF.

<https://www.uscirf.gov/publication/issue-update-global-persecution-jehovahs-witnesses>

Jerin Hangen Duniya – Rahoton shekara-shekara kan tsananta wa Kiristoci daga Open Doors.

<https://www.opendoorsuk.org/persecution/world-watch-list/>

ALBARKATU AKAN DIMOKURADIYYA DA 'HAKKIN 'DAN'ADAM

IDEA International: Bayani akan yanayin dimokuradiyya da 'yancin addini a duniya.

<https://www.idea.int/democracytracker>

CIVICUS tana bi-biya hane-hane kan 'sarari' don ayyukan kungiyoyin jama'a, gami da 'yancin faɗar albarkacin baki, taro da kungiyoyi – waƙanda duk suna da alaƙa da 'yancin yin addini ko imani.

<https://monitor.civicus.org>

Freedom House – Kimantawa da rahotanni kan damar da mutane ke da shi ga'yancin siyasa da 'yancin 'dan adam a cikin kasashe da yankuna 210. Danna kan kasar ku don nemo bayanai.

<https://freedomhouse.org/explore-the-map>

Human Rights Watch: Rahoton shekara-shekara akan hakkin 'Dan'Adam.

<https://www.hrw.org/previous-world-reports>

Bayanan bayanan Amnesty International na kasa sun haɗa da 'yancin yin addini ko imani zuwa mabanbantan yanayi.

www.amnesty.org/en/countries

Cigaba da koya: Wasu kayan aikin da kwasa-kwasai ta yanar gizo

Yin Koyi game da ‘Yancin Addini Ko Imani (YAKI)

Dandalin Koyon YAKI da membobin NORFORB suna ba da albarkatu da darussa da yawa don taimaka muku zurfafa koyo.

forb-learning.org

Abubuwa da suka haɗa da:

- Fina-finai da dama da ke gabatar da YAKI, samun damar yin adalci, ilimin addini da kayan aiki don nazarin yanayin.
- Kwas dɪn yanar gizo, ta bukata akan YAKI.
- Kwas na yanar gizo, akan bukatar akan YAKI da jinsi.
- Kwas na yanar gizo, akan bukata don Magance kalamam kiyayya.
- da rahotanni kan batutuwan da suka shafi kamar YAKI da jinsi, da YAKI da raguwar sararin samaniya.

Samar da Kwarewar gudanarwarku ta YAKI

In addition to the Local Changemakers Course, the FORB Learning Platform also offers:

- Kayayyakin aikin masu gudanar da YAKI – Kayan aiki ne don amfani ga duk wanda ke da hannu wajen ba da ilimin yancin ɗan adam akan YAKI.
- A Mako 10, hanya mai sauqi ta yanar gizo don masu horarwa/gudanarwa na YAKI, yana buɗatar kusan aikin sa'o'i 6 a kowanne mako, (wuraren a iyakance ne).
- Samun damar hanyar sadarwa – shiga hanyar sadarwar mu ta masu gudanarwa da masu horarwa na YAKI don karɓar sabbin bayanai game da sababbin kayayyaki da darussan da kuma shiga cikin abubuwan sadarwar.

Kara koyo dan gane da dabaru da yadda ake amfani da su

Anan zaku iya samun hanyoyin haɗi zuwa zaɓi na kayan koyo kyauta da darussan a yanargizo daga wasu masu samarwa.

DABARUN GAGGAWA: KIYAYEWA, TSAYA DON CETO, KIRA DON TAIMAKO DA GARGADI

Ana amfani da dabarun gaggawa don magance barazanar take Hakkin ‘Dan’Adam na nan take. Abubuwan da ke biye zasu iya taimakawa wajen amfani da waɗannan dabarun.

KWASAKWASAN YANAR GIZO

FAHIMTA DA YAKAR KALAMAN KIYAYYA A YANAR GIZO

Wannan hanya ce ta koyon kan layi daga FacingFacts, wata kungiya da ke koƙarin haske YAKI da laifukan kiyayya da kuma kalamam kiyayya a Turai. Yawancin abubuwan da ake koyarwa sun shafi wurare daban daban. Hakanan, akwai wasu darussa kamar ‘Fahimta da gano laifukan kiyayya da ke nufin Yahudawa’.

TSARIN TALLAFWA ZAMAN LAFIYA DA KUMA KIYAYE TASHIN HANKALI A LOKACIN ZABUBBUKA

Kwasakwasan yanar gizo da ga United States Institute of Peace.

DANDALIN KOYON
YAKI
forb-learning.org

FORB Learning
Platform

ABIN GABATARWA

CIN ZARAFIN KAN HANYA

Cin zarafi irin wannan yana shafar mata, musamman bangaren marasa rinjaye ta hanyar keta haddi. Zaka iya samun karin haske bayani a nan.

DABARUN SAUYI: GANGAMI, BA DA SHAWARA KO YIN KIRA, KARFAFAWA, DA WATSI
Kai Gaisuwar Cappi da neman goyon baya sune mahimman dabaru don yin canji. Nemo jagoranci akan yin amfani da waƙannan dabarun ta waƙannan kayan aiki da darussa masu zuwa.

KWASAKWASAN YANAR GIZO

MUHIMMAN ABUBUWA GAME DA YAQIN NEMA WA KAI HAKKOKI (ADVOCACY ESSENTIALS)

Wannan kwas ne kan layi wanda Tearfund ke bayarwa. Don shiga, ka kirkiro bayaninka a mahada da ke kasa sannan ka nemo "Advocacy Essentials" a cikin kundin kwasakwasai.

MADASAR YAKIN NEMAN WA KAI HAKKI HAKKOKI TA ACT (ACT ADVOCACY ACADEMY)

Kwas din yanar gizo na buƙatar wadda ACT Alliance ke bayarwa. Samar da taƙaitattun Muhimman bayanai akan Fabo.org don samun damar shiga kwas din.

AIKIN DA YA TARE DA TASHIN HANKALI DA JURIYAR SARARI

Kwasakwasan yanar gizo daga United States Institute of Peace.

ABIN GABATARWA

E KIT DIN MAKO NA HADA KAI TSAKANIN ADDINAI

Jagora ne kan yadda ake shirya ayyukan hadin kai tsakanin addinai a al'umma, wanda Interfaith Network for the UK suka wallafa.

KAYAN AIKIN GAISUWAR CAPPI – JAGORANCIN DAGA TUSHE

Tearfund Ce Ta samar da shi.

GASUWAR CAPPI – JAGORA GA KUNGIYOYI KANANA DA 'YAN WAJE

INTRAC ce ta samar da shi.

WASANNI A KAI-A KAI – JAGORA A AIKACE GA NEMAN GOYON BAYA

Wallafawar Wigwam da kuma finep.

GINA DABARU: FADAKARWA, MU'AMALA, KWAREWA DA KULLA HULDA

Irin wannan dabaru na da muhimmanci wajen samar da canji ta hanyar wayad da kai da kulla kusanci tsakanin mutane.

KWASAKWASAN YANAR GIZO

AMFANI DA PODCAST, BIDIYO DA TSARON KAI A YANAR GIZO

Iyanci shafin Advocacy Assembly domin samun nau'ikan gajerun darussa kyauta da za su koya maka basirar aiki a fannin yada labarai da kare kanka a intanet.

GUDANARWAR ADDINAI

Cibiyar KAIICID tana ba da darussa na kan layi kan hanyoyin gudanarwa tsakanin addinai.

GINA ZAMAN LAFIYA DA SAURAN SU

Wasu darussa na kan layi da Cibiyar Zaman Lafiya ta Amurka (United States Institute of Peace) ke gabatarwa.

<https://www.usip.org/academy/catalog/religious-engagement-peacebuildingcommon-ground-approach>

<https://www.usip.org/academy/catalog/introduction-religion-and-peacebuilding>

ZAMAN ABINDA KA YADDA DA SHI

Bitar ce wa shuwagabanni da masu fada aji wanda suke so su koya hanyoyin kawo qarshen banbanci da cin a cikin al'umma.

ABIN GABATARWA

KAYAN AIKIN MAKO NA GUDANARWAR ADDINAI

Jagora ne mai amfani kan yadda ake shirya ayyukan haɗin kai na addinai a cikin al'umma, wanda Interfaith Network for the UK suka wallafa.

KAYAN AIKIN ADDINI KO IMANI

Tsarin horo ne kan 'yancin addini da bambancin wanda ya danganta da ke tsakanin addinai. Ana iya samunsa a dandalin Faith for Rights wanda ya kunshi aqalla kwasa 18.

YANAR GIZO KAYAN AIKIN MAGANCE KALAMAI AKAN KARFAFA KIYAYYA TA YANAR GIZO DA MASU KULA DA MATASA

Selma Online Toolkit wani kayan aiki ne da aka kirkiro musamman ga malamai da masu aiki da matasa don koyar da hana kalaman kiya a Intanet.

KAYAN AIKIN MALAMAI AKAN KARFAFA DEMUKRADIYA

Wani haɗin karatu ne na Hardwired Global, wanda ke koyar da malamai dabarun haɓaka haɗin kai da adalci a cikin azuzuwa. Ana gabatar da shi da harshen Turanci da Larabci.

KAYAN ILIMI NA ADDINI DON SAMUN ZAMAN LAFIYA

Jagorori daga Religions for Peace kan addinan Ibrahimiyya (Yahudanci, Kiristanci da Musulunci) da tattalawa 'Hakkin 'Dan'Adam, 'yancin tunani, nazari, addini ko imani, da kuma kare al'ummomin da ke cikin haɗari.

**DABARUN WARKARWA: SABAWA MAKUNSHIN BAYANAI, TUNAWWA,
ADALCI DA DIYYA, SAMAR DA KAYAYYAKI DA KUMA TAIMAKON ZUCI**

Ana amfani da dabarun warkarwa don tallafawa da bin Hakkin mutanen da suka fuskanci cin zarafi.

KWASAKWASAN YANAR GIZO

TATTARAWA DA RAHOTO KAN CIN ZARAFIN 'HAKKIN 'DAN 'ADAM

Ziyarci Advocacy Assembly don samun dama ga jerin kwasakwasan kan layi kyauta kan yadda ake:

- Tattara shaidun cin zarafi da bayar da rahoto.
- Dauka, ajiya, da raba shaidun bidiyo.

TALLAFIN AL'UMMA NA CBPS

Wannan kwasa ya kunshi darussa guda uku kan layi, wanda Church of Sweden (don Act Alliance) suka samar, yana koyar da mahimman hanyoyin tallafa wa al'umma ta hanyar fahimta da karfafa juna.

Jerin aiyukan horo

Aiyukan gaba daya

Aiki	Manufa	Shafi
Kammala wannan jumlar	Gabatar da mahalarta da dalilan da suka kawo su	35
Hasafin don tunaninku	Gabatarwar mahalarta – yana inganta abin da mahalarta ke da shi masu kamanni	36
Mika kwandon	Ka'idojin gudanar da aiki	36
Yi mini jinjina	Fahimtar yadda kowa ke da gudunmawa ga kungiyar	135
Fadawa kowa	Tuna darussan da aka koya daga sashin baya	49
Yanarr alkhairi	Bayyana kyawawan halaye a cikin al'umma	99
Kuyi canjin kujera baki daya	Abin kara karsashi da ke nuna abubuwan da ke hada mahalarta	71
Ayi tafiya a tsaya	Abin kara karsashi	103
Kai zuwa kafa	Abin kara karsashi	130
Kawo sauyi	Abin kara karsashi	137
Mutum mutumin mai kawo sauyi	Abin kara karsashi	147
Zanen hoto	Rufe taro da jin ta bakin mahalarta kan abin da suka koya	131
Kai na, zuciya ta, hannaye na	Aikin kimantawa	148

Aiyukan nazarin 'Haqqin dan Adam, banbancin jama'a da zaman lafiya

Aiki	Manufa	Shafi
Dandanon (miyar) rayuwa da Ma'ajiyar 'Hakkin Dan'Adam	Taimakawa mahalarta don hada bukatun su da Kundin 'Hakkin Dan'Adam	37, 38
Ramin sa'a	Fahimtar banbancin zamantakewa da wariyar launin fata	68
Mataki na gab	Taimakawa mahalarta su fahimci banbancin dake tsakani	69
Aalamomun zamantakewar mu	Taimakawa mahalarta su fahimci abubuwan daidaito dake tsakanin masu bin addinai daban	72

Aiyukan da suka shafi YAKI

Aiki	Manufa	Shafi
A wani lokaci a can baya	Taimakawa mahalarta don daraja abubuwan da 'yancin addini ke karewa	50
YAKI a rayuwata ta yau da kullum	Fahimtar yadda muke amfani da 'yancin addini a rayuwa ta yau da kullum	52
Dan takaitaccen wa'san kwaikwayo akan YAKI na minti biyu	Koyon yadda ake gano take haqqin 'yancin addini	82
Taswirar YAKI ta garinmu	Taimakawa mahalarta don yin nazarin yanayin YAKI a yankinsu	101, 104

Aiyukan dabarun habbaka yancin 'Dan'Adam da shirin aiki

Aiki	Manufa	Shafi
Rukunonin masu kawo sauyi na kugi	Karfafawa da shirya gudanarwa kan matakan aiki	114
Masu tsayuwar daka da warkarwa	Gano hanyoyin da za a dauka maimakon zama shiru	114
Wa nene ni?	Gano wuraren da mutum zai iya daukar mataki	116
Maganar game da dabarun gaggawa	Gudanarwa kan dabarun gaggawa da aka koya a sashi na 6	118
Magana game da dabaru	Hada ra'ayoyin dabarun kare 'Hakkin 'Dan'Adam	129
Mecece matsalar?	Zaban matsalolin da za a magance a cikin shirin	135
Tafiyarmu ta kawo sauyi	Shirya dabarun canji ta hanyar zane-zane	138, 146
Ina muka dosa daga nan?	Taimakawa mahalarta Fitar da matakai na gaba	147

Mutane da dama na gamuwa da take hakkinsu 'yancin addini ko imani a qasarsu, da kuma rashin jituwa tsakanin banbantan addinai a cikin al'ummarsu. Sai dai da yawa ba susan yadda za su kawo sauyi ba.

Koyarwar Masu kawo Sauyi na Asali wani shiri ne da ya kunshi tarukan horo guda tara, kowanne na tsawon sa'o'l biyu, wanda aka tsara domin karfafa matasa da manya a matakin qananan qungiyoyi don su fahimci kuma su tsara hanyar kare 'yancin addini ko aqida ga kowa a Alumar mu.

A cikin wannan jagora mai shiryawa, horo, tare da sauran kayan tallafi, za ku sami tsaretsaren sashin taro, jawaban gabatarwa, fayilolin PowerPoint, da abin da ake bukata don gudanar da wannan kwas. Muna fatan cewa waɗannan kayan aiki za su taimaka muku wajen fara aiwatar da shiryeshiryen kawo sauyi a inda kuke.

forb-learning.org

THE LOCAL
CHANGEMAKERS
COURSE

Wallafawar cibiyar Dandalin Koyon 'Yancin Addini Ko Imani (Freedom of Religion or Belief Learning Platform), a ikin NORFORB.

© SMC Faith i Development 2025, www.smc.global, a madadin hanyar sadarwa ta NORFORB.

Marubuciya: Katherine Cash | Zane da Hallitun Kira-Kira: KSB Design/Kristina Schollin-Borg & Eva-Marie Wadman

Misalai: Toby Newsome | Misalan PowerPoint: Gry Zierau

Fassarar/Karantawa: Umar Farouk Musa/Dan'Azumi Ibrahim Bala, SIL

ISBN: 978-91-85141-46-3 | A iya Tuntubar: info@forb-learning.org | Yanar Gizo: www.forb-learning.org